res grãdez maxime patiunt̃ in ptu ꝛ qñqȝ dubiũ eſt.vtꝝ ipe cũ infantib⁹ pñt euadere mortẽ. Partu vo facto matrix oue exit p vuluã in lotuȝ ei⁹ reuertit̃ p aſtuciã obſtetricũ. Et ideo ſequit̃ illud qd lrã ꝑtendit. vicȝ ꝙ ante ptũ mulieres impregnate dñt ſe ꝑmuniri cũ ſacr̃is eccl̃ie Ut grã di uine maieſtatis eis in ſuis laborib⁹ ꝛ dolorib⁹ ſbueniat. qꝛ valde inhõeſtũ eẽt ꝙ ſacerdos deberet eas viſitare in ptu cũ ſacr̃is eccl̃ie. Quia ſi h̄ fieret. tunc quodãmõ fieret irreuerentia ſacramento. quod non debet fieri Iſto tamen non obſtante ſi ꝯtingit caſualiter. tunc ipe ſacerdos licite pt eas viſitare. ne abſqȝ ꝯfeſſione. ꝯtritõe ꝛ cõmunicatione decederent Sed tñ cauti⁹ eſt. ꝙ ſacerdotes moneãt has mulieres ꝙ ſe ante ptum ꝑpant cum ſacra ꝯmunione ꝓpter cauſas aſſignatas: Et hoc eſt de intentione littere. Et hec dicta ꝺ ꝑmo libro ſufficiunt.

¶ Liber ſcd̃s hui⁹ toti⁹ tractãs de Matrimonio.

.i.in h̄ libro   s^c in iure ꝯfirmata

Oc declarabo que ſunt ſponſalia ſcripto

s^e dat⁹   .i.pecunia   s^e facta

Annulus aut arrum data vel promiſſio ſimplex

s^c factũ cũ ꝓmiſſione   .i.mr̃imo^m

Et iuramentum cernunt ſponſalia carnis

s^e q̃ttuor enũerata   s^e mr̃imo^m

Hec preeunt copulam

¶ Iſte eſt liber ſcd̃s hui⁹ ſummule in q̃ autor vult determinare de mr̃imonio ꝛ de ei⁹ effectib⁹. Et ꝯtinuat̃ ad ꝑcedentẽ lrãm ſic. Poſtq̃ mgr̃ determinauit de quibuſdã ſacr̃is. vicȝ de ſacra eucariſtia. extrema vnctõe baptiſmo. ꝛ de ꝯfirmatõe hic in pñti. In ſcd̃o libro vult determinare de mr̃imonio ꝛ de ei⁹ effectibus. Et diuidit̃ in duas ptes. In ꝑma detminat de mr̃imonio In ſcd̃a incidentaliter ponit quedã notabilia ꝺ ſacris ordinibus. Scd̃a ibi. oẽm ꝯtrahere. ꝛc̃. Prima ps adhuc diuidit̃ in duo. ꝑmo determinat de matrimonio. Scd̃o ponit ꝑſuaſiones circa mr̃imonium vtiles. Scd̃m ibi. ſi gregis alterius. Primũ punctũ adhuc in duo. ꝑmo facit qd dcm̃ eſt. Scd̃o ponit quedã incidentia mr̃imoniũ impedientia. ibi. Reddere ſi coitu ptes patebũt in ꝓceſſu lr̃e. Quãtũ ad ꝑmã ptem ꝺt ſic. ꝙ ſponſalia hñt fieri q̃ttuor modis. ꝑmo p anuli dationẽ Secũdo p donat ꝛ clenodia ſiue p pecuniã vt p auꝝ vel argentum vł ꝑ villas aut hm̃oi. Tercio ſpõſalia hñt fieri p ſimplicẽ ꝓmiſſionẽ. Quarto p iuramẽtũ vt qñ aliq̈s iurat ꝙ aliquã velit ducere in vxorẽ. Et iſta ecõuerſo iurat ꝙ velit ipm ducere in viꝝ ꝛ hec ſpõſalia dñt ꝑcedere mr̃imoniũ.

¶ Notandũ circa lrãm ꝫm Iohẽȝ andree in ſumma ſua ſpõſalia ſic deſcribunt̃. ſpõſalia ſt̃ ꝓmiſſiões futuraꝝ nuptiaꝝ ad ipa ꝑficienda. vt dicendo. ego duco te in vxorem. Et dicunt̃ ſponſalia a verbo ſpondeo des. quod idem eſt quod ꝓmitto. quia ibi vir ꝛ mulier ꝓmittunt ſibijnuicem fidem. pro quo ſciendum: ꝙ ſponſalia ꝫm textum fiũt quattuor modis. Primo ſponſalia celebrantur per anuli datõem vt quando ſponſus tradit ſponſe anulum: Scd̃o ſponſalia celebrãtur per ꝓmiſſionez pecuni

aꝝ vel aliaꝝ reꝝ ſicut quando dantur ville aut alie res in ſignū huius ꝙ
ibi facta ſunt ſponſalia. Tercio ſponſalia fieri debent per ꝓmiſſionē ſim
plicē vt ſi dico. ego ducā te in vxorē ⁊ ſb bona fide tibi ꝓmitto. Quarto
ſponſalia celebrantur per iuramentū vt dicendo. Per deū viuū: ego du-
cā te in vxorē. Et iſti quattuor modi ponuntur in lrā. Sed quidam ad-
huc addunt quintum ⁊ hoc extra lrāz. ſcꝫ ꝙ ſpōſalia qn̄qꝫ fiunt ꝑ obliga-
tōeꝫ: vt qn̄ ꝓcuratores pueroꝝ nondū diſcretoꝝ mutuo ſe obligāt ad ma
trimoniū ex ꝑte āboꝝ pueroꝝ ꝓmittētes ⁊ dicētes. Quicūqꝫ mrimoniū
frāgeret. ille dabit decē marcas puri auri ill' duobꝰ ꝓcuratoribꝰ ꝯſentiēdi
ſpōſalia ſt̄ fctā: ſꝫ tn̄ ē notādū. ꝙ illa ſpōſalia ꝑ ipos pueros pn̄t reuocari.
vt pꝫ q̄rto decretaliū vbi dicitur. diſponſatōes null' e ſt̄ que in cunis fiūt.
ſilr ibidē vult pueri niſi pro bono pacis fieret. coniungi non debēt. Quia
pueri ibi notātur qui generare ⁊ concipere non poſſunt. Itē ibidē dici-
tur ꝙ matrimoniū ſolo conſenſu contrahitur. ⁊c. ¶ Scdo eſt notandū
ꝙ verba per que contrahitur matrimoniū ſunt duplicia. quedā d futu-
ro vt ſt̄ illa verba. accipiā. ducā. quedā d pn̄ti. vt accipio. duco. Exēplum
primi vt ſi vir diceret. ego ducā te in vxorē. Et econuerſo illa. ego ducā te
in viꝝ. exēplū ſecundi. vt ſi vir diceret. Ego ducā te in vxorē. ⁊ illa ecōuer
ſo. Ego ducā te in viꝝ. Et inter illa eſt differentia. quia tales qui hoc fa-
ciunt per verbū de preſenti non poſſunt ſequeſtrari. quia ipe non poteſt
aliā ducere ipa viuente. nec ipa aliū ipo viuente. Sed verba de futuro nō
habent tantā efficatiā. quia poſſunt mutare promiſſa eo ꝙ iſte qui fecit
promiſſionē per verba futuri tēporis poteſt aliā. Et illa conſimiliter aliū
quia iſta promiſſio vinculum vigoris non habet. Sed tamen ſi promiſſio
ſponſaliū fit per verba preſentis tēporis. tunc hoc contingit dupliciť. aut
em̄ ſequitur copula carnalis aut non ⁊ vlterius. aut fit teſtibus pn̄tibus
aut non. ſi fit teſtibus pn̄tibus ſiue carnalis copula ſequitur aut non ipa
eſt vxor eiꝰ. ⁊ econuerſo. ipe ē vir eiꝰ tā in ecclia militāte ꝙ̄ triūphante. Si
aūt ꝓmiſſio ꝑ vba de pn̄tis tpis nō fit teſtibꝰ pn̄tibꝰ. ipe pt ipaꝫ euadere. ⁊
econuerſo ſi vult. Sed tamen corā deo omipotenti ipa eſt vxor eiꝰ. ⁊ ecō
uerſo ipe eſt vir eius. Et eccliaꝫ militantē in illo decipe pt. eccliaꝫ tn̄ triū-
phantē ſcꝫ deū omipotentē non poteſt decipe cū ipe noſcat occulta cor-
diū pſentiū pteritoꝝ ⁊ futuroꝝ. ¶ Itē notandū ꝙ ecclia ē duplex. ſcꝫ. mi
litans ⁊ triūphans. ecclia triūphans eſt regnū celoꝝ ⁊ talis ecclia nec deci
pit nec decipitur: vbi grā. vt ſi aliquis homo vitā ſuā in hoc mundo ſper
neret. eccliam triūphantē. i. regnū dei adeptꝰ eſſet poſt hanc vitam. Et ſi
tunc iſti qui in chriſto habitant triūphū ab hoſtibus eius ceperūt. Quia
vitam mundanā in pn̄ti ſeculo ſpernerunt. ideo eccliam trivmphanteꝫ.
id eſt regnum dei adepti ſunt. Unde ſciendum dictū eſt ꝓmo ꝙ talis ec-
cleſia triūphans non decipit ꝙ ſic declaratꝛ. ponatꝛ in cāu ⁊ grā exempli. ꝙ
aliquis coeat cū vidua vel cum vgine ⁊ alio modo ipa cognoſcere nō poſ
ſet eo ꝙ ei coitū nō ꝯſentiat ⁊ dicat ad eā ꝯſentias mihi de coitu ego du-
cā te in vxorē ⁊ in mulierē meā. ita tn̄ ꝙ intentio illius non ſit eā velle du-
cere. poſtꝙ̄ talis cognoſcat eā corporaliter. tūc pt eā repudiare ⁊ ſic eccle-
ſia triūphans non decipit talem eo ꝙ non coit ad hoc ꝙ illā ducat. quia
intentio eius fuit eā non velle ducere. ⁊ tn̄ ipa eſt eius vxor coram deo.

Scđo dcm̄ erat. ꝙ ecclia triūphās non decipit. vbigrā. ponat ꝙ aliqs pro
mittat vba intentōe ꝛ tota volūtate aliquā puellā ſibi in vxorē ducere. ita
tn̄ ꝙ carnalis copula ſeqtur ſiue nō ꝛ poſtea eā repudiat ꝛ non ducat eaꝫ
in vxorē vel in mulierē ſuā. tunc in hoc ecclia triūphās non decipit. ſed ipe
decipit ſeipm. Qꝛ animā ſuā etnaliter dānabit ex eo ꝙ ē vxor ſua corā al
tiſſimo dō. Et eā dimittere nō pt: Si āt dimittat eā. tūc reꝰ ē iuditio: ſic
ecōuerſo intelligēdū ē de muliere. Sed ecclia militās ē chriſtianitas vl' ec
cleſia inferior in hoc mdo. Qꝛ ibi oia ſacra recipimꝰ ꝛ in fide ꝯſeruamur.
Et dr ecclia militās iō. qꝛ ſicut aliqs militat ꝛ cū hoc actualiter laborat in
corpe triūphū recipere. ſic ꝛ iſta eccleſia inferior in mundo adhuc militat
ꝛ aſſidue laborat vt triumphuꝫ recipiat ꝛ talis eccleſia qn̄qꝫ decipit ꝛ quā
doqꝫ decipit. ꝑmo dico ꝙ ipa decipit qđ ſic declarat. ponat ꝙ aliqs ꝓmit
tit aliquaꝫ puellā ducere vel aliquā mulierē pn̄tibꝰ teſtibꝰ ſiue fuerit đ in
tentōe illiꝰ ſiue non oꝫ ꝙ iſtā ducat in vxorē ſuā. Qꝛ ecclia militās ipꝫ co-
git ad h̄. Si āt ipam ducere noluerit. tunc oīa ſacra ecclie illi denegan
tur. ꝛ ſic eccleſia militās iſtum decipit. qꝛ non fuit de intentōe ſua illam
velle ducere ꝛ tn̄ coactꝰ ab eccleſia ipam ducit. ¶ Scđo dico. ꝙ ecclia mili
tans qn̄qꝫ etiā decipit. qđ ſic declarat. qꝛ ponat ꝙ aliquis alicui vgini vel
mulieri ꝑ vba pn̄tꝫ tpis ꝓmittat ꝛ tota ſit intentio ducendi eā. talis aūt ꝓ-
miſſio fiat teſtibꝰ abſentibꝰ tunc ipe pt eā repudiare ſi voluerit. dato etꝫ ꝙ
copula carnalis ibi ſecuta fuit ſiue nō Sed tn̄ ꝯtra ſalutē ipiꝰ eſt hoc. quia
ipa vxor ſua eſt corā deo. Et ſic eccleſia militās decipit Et ſic tunc pꝫ quō
diuerſificant ſpōſalia ꝓmiſſa ꝑ vba pn̄tꝫ tpis Si āt talis ꝓmiſſio fit ꝑ vba
futuri tpis. hoc eſt duplr vel ſequit copula vel non. ſi copula carnalis ſeq
tur. tūc oꝫ ꝙ iſte q̇ ꝓmiſit iſtā ducere ꝑ vba futi tpis vt ducat eā in vxore
qꝛ ipaꝫ carnalit ꝯguit ꝛ ipa ē vxor ipiꝰ. ſi āt n̄ ſequit copula carnalis. tūc pt
eā euadere corā deo ꝛ corā eccleſia. qꝛ iſta non eſt vxor eiꝰ.

¶ Itē dubitat inter quos habeant ꝯtrahi ſponſalia: ibi rn̄det ꝙ inter ſe-
tennes. quia ibi ꝯtrahit publica honeſtas. niſi malicia ſuppleret etatem.
ſic ꝙ ante ſeptennu ꝯgnoſcerent ſe mutuo carnaliter. tunc inter eos dn̄t
ſponſalia celebrare ante ſeptennium. vnde quidā doctor dicit Septēnia
pueri iam ſꝫ ſponſalibꝰ apti. Poſt quartūdecimū mas ꝯtrahit h̄ duodenū
hoc dꝫ ſic intelligi. ꝙ pueri ſeptē annoꝝ pn̄t ꝯmittere ſpōſalia. ſed qn̄ vir ē
q̄tuordecim annoꝝ ꝛ mulier duodecim. tunc pn̄t ꝯtrahere mr̄imonium.
Et g̊ ſb̄dit idē doctor. qui pubertatē ꝑor attulit minorem expectat iure.
nec ei licet hinc reſilire ꝓ illiꝰ euidentia.

¶ Ultimo dubitat. vtꝝ ſpōſi ꝛ ſpouſe ſꝫ ꝯpellēdi ad mr̄imoniū poſt cele
bratōem ſponſaliū. Rn̄r ſm Joānem andree ꝑ diſtinctōeꝫ. vel g̊ ſint ma
iores vel minores vel vna perſona maior ꝛ alia minor. ſi ꝑmo. ſic ꝙ ſint ma
iores ꝛ ſꝫ in tempore pupertatis. tunc ꝯpelledi ſꝫ ad mr̄imoᵐ ſi ꝯtraxerūt
ſponſalia in ſeptenno. niſi eſſet aliud impedimētum videlicet ꝙ vnꝰ iſtoꝝ
vellet intrare religionem. ſi autem ꝯſecuta eſt copula carnalis. tunc non
poteſt intrare. Si ſecundo. videlicet ꝙ ſint minores. tunc non ſunt com
pellendi. quia non ſunt debite etatis. Si tercio. videlicet ꝙ vna perſona
ſit maior ꝛ alia minor. tunc vel maior vult ꝛ minor non vult. ꝛ ſic nō ſunt
compellendi. ſi aūt minor vult ꝛ maior n̄. tunc ſꝫ compellēdi ad mr̄imoᵐ

sc ſpõſalia facta
Soluuntur caſibus octo
sc qꝺ ſequit̃
Subſcriptis videas ſtudioſe caſibus iſtis
.i.mea vxoꝛ .i.clauſtꝝ
Inuito me ſponſa velit mea religionem
.i.añ copulã legittimi thoꝛi .s.fctm̃
Ante thoꝛi fedus intrare nec hoc inhibebo
sc mea .i.remote .i.recedo .i.inueniri
A prima longe ſi cedo ꝙ reperiri
.i.valeo .i.incõſtans
Nõ poſſum vel ego ſum factus homo vagabundus
sc hinc iñ vagãdo.i.ꝯuenient
Per terꝛas licite nubit reliquo maculatus
.s.tali infirmitate .s.nõ fuit copula
Si lepꝛa fuero cognatam ſi ꝓus eius
.s.carnalr̃ .i.ambabꝰ ꝑſonis .s.caſte viuẽdi
Cognoui vel ſi ſit nobis equa voluntas
.s.mõis dictis ſpõſalia hõ carnalr̃ ꝯgũit.s.vxorẽ
Iſtis abſolui vel ſiquis polluit iſtam
.i.in mr̃imoniũ duxi .i.neq̃at.i.repħẽdẽdi ꝑ teſtes
Quam deſponſaui ꝙ inde queat repꝛobari
.i.infirmitas ꝯtra legẽ .i.circũdat
Moꝛbus ſiue doloꝛ enoꝛmis detineat me
.i.altere puelle .s.vba de pñti .i.ſequit̃
Si dedero relique ſponſalia ꝙ comitetur
.i.carnalis copulã .i.minoꝛ ancilla
Carnis amicitiam minoꝛ veniens ad adultam
.s.octo iã dicti .i.matrimoniũ
Etatem caſus iſti ſponſalia ſoluunt

¶ Hic autoꝛ enumerat octo caſus mediãtibus quibus ſpõſalia ſoluũtur vel mediãtibus quibus matrimonium impedit̃ ⁊ vult tãtũ ꝓ caſu pꝛimo.ſi feciſti ꝓmiſſionẽ per verba futnri tp̃is ſic ꝙ copula carnal' non fuit ſecura ſi tunc ip̃e vel ip̃a voluerit intrare religionẽ tũc ſpõſalia diſſol uuntur. Cuius ratio eſt iſta:quia vnũquodqꝫ poteſt in meliꝰ cõmutari. ſed melius eſt intrare religionem q̃ꝫ matrimoniũ: quia ip̃e homo tutiꝰ poteſt ſeruire deo in religione q̃ꝫ in matrimonio.⁊c̃.Et ratio illius ẽ iſta. quia ille qui eſt in matrimonio ille eſt impeditus in mundanis negotijs curam gerens de ſuo nutrimento ⁊ mulieris ⁊ aliorum vnde ꝺt Apoſtolus.omnis habens vxorem que ſunt huius ſeculi negocia cuſtodiant ¶ Tercius caſus eſt iſte.ſi feciſti pꝛomiſſionem per verba pꝛeſentꝫ tempoꝛis ⁊ copula carnalis ſiue ſit ſecura ſiue non ⁊ ſi poſtea ab ea lõge rece-

das ſic ꝙ factus es vagabundus ꝑ vniuerſaȝ terrā ipa cū alio viro nubere pt. ¶ Pro q̄ notandū ꝙ ꝯtra illū caſuȝ noua iura ꝓclamāt q̄ dicūt ꝙ talis mulier nō dȝ aliū viꝝ ducere eo viuēte ſiue ipe ſit lōge ab ea ſiue ꝓpinque niſi ipa ſcit veraciter ipm eē mortuū. Et ſi inſuꝑ duceret aliū iniuſte ꝓcederet. Et illud innuit Joānes teuthonicꝰ ⁊ aliȷ̄ iuriſte. vt pȝ in decretalibꝰ. ⁊ hoc ſi ipa mulier deſuꝑ ducit aliū virū ipo adhuc viuēte iniuſte ꝓcedit. qꝛ eiꝰ eſt vxor corā deo. Et dato ꝙ ipa aliū duxiſſet poſt lōgum tpͣs iſto redeūte oȝ derelinq̄re ſcōm ⁊ redire ad primū. ¶ Tercius caſus ē iſte. ſi alteꝝ illoꝝ eſt leproſus tūc pt fieri ſeꝑatio inter eos. qꝛ leproſi debēt eſſe excluſi a cōitate hoim. ſed tn̄ ſi illi libēter ſibiȷ̄nuicē copulātˀ admittatˀ. Et iſtud intelligendū eſt tā de viro q̄ȝ de muliere. qꝛ qꝛcunqȝ illoruȝ ſuppoſitoꝝ infirmatˀ. lepra pt ſeꝑari ab alio. ¶ Quartus caſus eſt. ſi feciſti alicui votū cuiꝰ cognatā ꝓus aliqualr̄ cognouiſti vel mr̄imoniū cū ea ꝯtraxiſti hoc impedit mr̄imoniū ⁊ diſſoluit ſpōſalia. ¶ Quintꝰ caſus ē iſte. ſi eſt equa voluntas maris ⁊ femine. ſcȝ ſi ambo ꝓponunt caſte viuere. qꝛ vt ſic mr̄imoniū diſſoluitˀ ſed ſponſalia manent. ¶ Sextus caſus ē iſte. ſi aliquis eſſet fornicatꝰ cū aliq̄ q̄ lucide pt ꝓteſtare dūmō ſit mechatus talis pt ducere aliū viꝝ ⁊ ecōuerſo. ¶ Septimus caſus eſt. ꝙ ſi cōtraxiſti matrimoniū cū aliq̄ ⁊ poſtea trāſis ad aliā ⁊ das ei ſpōſalia ⁊ concumbis cū ea. ⁊ cū ꝑma ꝯtraxiſti ꝑ verba de pn̄ti tunc illa ſcōa relinquitˀ quaȝ carnalr̄ cognouiſti ⁊ primā retinere debes. ¶ Octauus caſus eſt. ſi puella non ē matura. ſcȝ ꝙ ſit infra duodeciȝ annos ⁊ facit alicui ꝓmiſſiōes tūc ille ꝓmiſſiones ſeu vota nō ſtabūt. i. ꝙ ſpōſalia q̄ ipa facit pn̄t diſſolui Et rō eſt. qꝛ ipa ad annos diſcretōis nō ꝑuenit. quia in illo tpe adhuc fatua fuit ⁊ potuit faciliter decipi.

¶ Circa lrāȝ ꝑᵒ eſt notandū ꝙ inter iſtos caſus tunc ꝑmus. q̄rtꝰ. ⁊ octauus ipediunt matrimoniū ꝯtrahēdū ⁊ diminuūt ꝯtractū. Sȝ aliȷ̄ q̄nqȝ caſus ipediunt mr̄imoniū ꝯtrahendū ſed non diminuunt ꝯtractū.

¶ Scōo notandū. ꝙ preter hos predictos caſus in lrā. tunc extra litterā adhuc ſunt aliȷ̄ caſus mediantibꝰ quibꝰ ſponſalia diſſoluuntur. Nā ꝑmꝰ caſus eſt iſte q̄n vir ⁊ mulier fornicatˀ ſpūalīꝰ. i. recedit a fide. Scōs ē ſuſceptio ſacroꝝ ordinū. vt ſi aliquis eſt diaconus vel ſbdiaconꝰ illō ſoluit ſpōſalia. Tercīꝰ caſus eſt. ſi aliquis ꝓmittat alicui ad certū tpͣs ꝙ ducat eaȝ in vxorē ⁊ non eſt monitus in illo tpe reuoluto ſponſalia ſunt rupta

¶ Quartus caſus ⁊ vltimus eſt iſte. ſi interuenerit cognatio ſpiritualis. ſic in tali cognatione fiunt fratres ⁊ ſorores ſpirituales. tunc iterum ſpōſalia ſtȝ rupta.

¶ Tercio notandū eſt. lrā dt ꝙ ingreſſus religionis diminuit ſponſalia. Et rō huius eſt iſta. qꝛ tunc hō moritur in mundo ſecularibus negotiȷ̄s abrenunciādo. ¶ Pro quo notandū eſt. ꝙ triplex eſt mors. q̄daȝ ē mors corporalis. quedā ſecularis. ⁊ quedā ſpūalis: Mors corꝑalis eſt quādo aīa ſeꝑatur a corpore. Sed ſpūalis eſt. quando aīa ſeparatur a deo per peccatū. Sed ſecularis eſt quando hō ſeꝑatur a mundo ⁊ abrenunciat omībꝰ ſecularibus negotiȷ̄s ⁊ vult ſolū chriſtū ſicut dixit beatus Paulus. viuo ego ſed iā non ego. viuit aūt in me chriſtus: Et iſto modo hō moritur ꝑ ingreſſuȝ religionis. Quia tunc abrenunciat omībus que habet. Prio

em̄ abrenunciat libere voluntati ꝑ votū obedientie. Scđo abrenunciat
delectationibꝫ carnalibꝫ ꝑ votū caſtitatis. Tercio abrenunciat om̄ibꝫ ne-
gotijs ſecularibꝫ ꝑ votū pauꝑtatis. ⁊ ğ illa tria ſtꝫ eſſentialia ordinis: ſcilꝫ
obediētia. caſtitas ⁊ volūtas pauꝑtatis.

¶ Quarto notandū. differentia eſt inter ſponſalia ⁊ matrimoniū. Vnđ
matrimoniū dicitur quādo iā eſt conſecuta copula carnalis. ſed ſponſa-
lia dicūtur anteq̄ copula carnalis ſƀſequit̄. ⁊ ſic ſponſalia inchoant ma-
trimoniū. copula vero carnalis terminat matrimoniū ⁊ conſumat: mo-
do mors corꝑalis diminuit ſpouſalia ⁊ matrimoniū: qꝛ facit vacare bene-
ficia. ergo ſi miraculoſe aliquis ſacerdos a mortuis reſurgeret p̄bende ⁊
beneficia quas prius habuit non eſſent ei reſtituende. Sic codē mō eſt
de matrimonio videlicet ſi vir alicuius mulieris ſuſcitaret̄ a mortuis ad
iſtū viꝝ redire nō debet. Quia talis mors diuidit matrimoniū etiā actu
contractū.

¶ Quinto notandū eſt. In littera dicitur ſi aliquis cognouit cogna-
tā alicuius poſtea non poteſt eā ducere in vxorē cuiꝰ fuit cognata. Dubi
tatur ergo vtꝝ in om̄i coitu contrahitur affinitas ſiue legittime ſiue nō
Et videtur ꝙ ſic. quia affinitas eſt perſonaꝝ proximitas ex copula carna
li ꝓueniens. modo ſi affinitas ꝓuenit a copula carnali. ⁊ in om̄i coitu eſt
copula carnalis. ergo videtur ꝙ om̄i coitu contrahitur affinitas. Et ꝓba
tur hoc idē per Apl'ꝫ qui dicit. Om̄is qui adheret meretrici fit vnuꝫ cuꝫ
meretrice. Et ꝑ conſequēs ex hoc contrahitur affinitas. Sed in oppoſi
tū arguit̄ ſic. om̄is extra ordinaria pollutio non diminuit mr̄imoniū. ſꝫ
ſimplex fornicatio extra thoꝝ legittimū eſt extra ordinaria pollutio. ğ ta
lis non diminuit matrimoniū. Ad iſtud dubiū rn̄detur ꝙ fornicatio ſi-
ue fit in legittio thoro ſiue non ⁊ quocunqꝫ mō fit ſ̄ꝫ naturā ſeu natura
liter ſi aliq̄s cognouerit, cognatā alterius non dꝫ intrare mr̄imoniū cuꝫ
iſta cū ex fornicatione ſimplici extra matrimoniū contrahit̄ affinitas ſi-
cut in matrimonio. Et defuncta muliere vir nō p̄t aliā ducere niſi in q̄n
ta linea cū ex om̄i fornicatiōe ꝯtrahit̄ affinitas naturalr̄. vt iā dictuꝫ eſt.
Tunc ad rōeꝫ añ oppoſituꝫ dꝛ. ꝙ aliquā cōmixtōeꝫ ſeu pollutōeꝫ eſſe ex-
tra ordinariā intelligit̄ dupl'r. Vnoº ꝙ non fit in thoro legittio. Alioº ꝙ
non fit ſ̄ꝫ conſuetudinē cōmiſcendi. Si p̄moº tunc īpedit mr̄imoniū: ſi
ſcđoº tunc non īpedit.

.i. ſacꝝ mr̄imoniū .i. manifeſte corā gētibꝫ
Coniugium ſacrum coram populo celebrare
sᶜ mr̄imoniū sᶜ celebrādū inhibemꝰ
Precipimus ne ſit foris eccleſiam prohibemus

¶ Suꝑius autor deťminauit đ ſpōſaſibꝰ. ħ iā deťminat de ſacro matri-
monio. ⁊ diuidit̄ in duo. nā p̄mo deťminat đ mr̄imonio. ſcđo pōit q̄ndaꝫ
cautelā oñdēs corā q̄bꝰ ꝑſonis dꝫ celebrari mr̄imoniū. Scđa ps ibi (To-
ta pentela) Quātū ad p̄mā ꝑtēvult tm̄. ꝙ ꝯiugiū ſiue mr̄imoniū dꝫ fie-
ri corā ppl'o in facie eccl'ie. ⁊ nō for eccl'iaꝫ vel in aliq̄ loco occulto. Rō eſt:
qꝛ ſi fieret in loco ſecreto tunc q̄nqꝫ fierēt illuſiōes ⁊ deceptōes. ⁊ ne con-
tingat hoc tunc mr̄imoniū dꝫ fieri in facie eccl'ie ⁊ in loco publico.

¶ Circa lrām eſt notandū de quinq̄ꝫ. Primo de cauſis mr̄imonij. Se
cūdo q̄d ſit matrimoniū diffinitiue. Tercio vn̄ dr̄ matrimoniū. Quarto
a q̄ mr̄imoniū ſit inſtitutū. Quinto in q̄ loco ⁊ q̄ tp̄e eſt inſtitutū. Quā-
tū ad ꝑmū dr̄ ꝙ q̄ttuoꝛ ſūt cauſe mr̄imonij. ſcꝫ. cā efficiens. materialꝭ. for-
malis. ⁊ finalis. cā efficiens eſt duplex. ſcꝫ. mediata ⁊ immediata. Cā effi-
ciens immediata ē ꝯſenſus mutuꝰ viri ⁊ mulieris ꝑ v̄ba de p̄nti. i. vir cō-
ſentit mulieri ⁊ mulier viro. Sed cā efficiens mediata eſt inſtitutio diui-
na. quia deus glorioſus inſtituit hoc ſacramentū. Sꝫ cā materialis ē vir
⁊ mulier ſcꝫ ꝯiuncti. ſed cā formalis eſt modꝰ ſbarrandi. Sed cā finalis
eſt duplex. qꝛ quedā fuit an̄ pctm̄ ⁊ quedā poſt pctm̄. cā finalis an̄ pecca-
tum fuit ꝓlis generatio. ſed cauſa finalis poſt peccatum fuit fornicatio
nis euitatio ⁊ hoc de ꝑmo. Quantū ad ſcd̄m eſt notādum ꝙ matrimoni
uꝫ ſic diffinitur viri ⁊ femine legittima ꝯiūctio indiuiduā ꝯſuetudine ſer
uās dr̄ notant in ſingulari viri ⁊ femine ⁊ n̄ in pl̄i viroꝝ ⁊ feminaꝝ iō quia
vnus ſolꝰ vir debet habere vnā ſolā mulierē ⁊ ecōuerſo. Et i iſta deſcꝑti
one tangunt̄ oēs cauſe. ꝑmo tāgitur cauſa materialis cum dr̄ viri ⁊ mu-
lieris. Scd̄o tāgitur cauſa efficiens cum dr̄ legittima. Tercio tāgit̄ cau-
ſa formalis cum dr̄ ꝯiunctio. Quarto tāgitur cā finalis cū dr̄ indiuidu-
am ꝯſuetudinē ſ̄uans. Quātum ad t̄cium eſt notandū. ꝙ matrimoni-
um dr̄ q̄ſi mr̄is muniū q̄d idem eſt q̄d officium vn̄d de ſctō martino ca-
nitur. munia tua deuotus implebo. Sed diceres quare magis dr̄ matri
moninm q̄ȝ patrimoniū. Rn̄det̄ ꝙ iō. qꝛ mr̄ plus occupat̄ ad generandū
ꝓlem q̄ȝ pater. quia de ea dicitur ꝙ mater eſt in ꝑtu doloroſa ſeu in la
ctando ſeu enutriendo laborioſa in ꝯceptu oneroſa. Et ſic mulier plu-
ras labores habet circa ꝓlem q̄ȝ vir. ideo plus dicitur matrimoniū q̄ȝ pa
trimonium. Quātum ad quartum ſcꝫ a quo matrimoniū ſit inſtitutū
eſt notādum vnde ſicut iā dictū eſt ꝙ cā efficiens huius ſacramenti fuit
ipē deus. ideo dicit̄ ꝙ illud ſacr̄m ꝑncipaliter ⁊ effectiue a deo ſit inſtitu-
tum ſed inſtrumentaliter ⁊ conſecutiue tunc illud ſacr̄m ab adā ⁊ eua ē
inſtitutum Sed diceret aliq̄s in q̄ loco ⁊ in quo tp̄e eſt inſtitutū. in ame
niſſimo loco ſcꝫ in ꝑadiſo ⁊ in tp̄e iocundo ⁊ ſic tunc pꝫ dignitas huiꝰ ſa-
cramenti qꝛ rōne inſtitutōis tunc hoc ſacr̄m eſt dignius alijs vnde vnū
ſacramentū eſſe dignius alio intelligitur dupliciter. vno mō rōe effica-
tie ſic baptiſmus eſt dignius alijs. Scd̄o rōne excellentie ſic euchariſtia
eſt dignioꝛ alijs quod intelligitur pluribus modis. Tercio modo ratiōe
conferentis ⁊ ſic ordo vel confirmatio eſt dignioꝛ alijs. Quarto rōe vnio
nis ſiue inſtitutōis ſiue ſignificationis. Et ſic matrimonium eſt digni
us alijs. quia in matrimonio eſt duplex coniunctio ſiue vnio ꝑma ē ani
moꝝ quia ibi animus mulieris ꝯiungit̄ animo viri. Scd̄a ꝯiūctio ē cor-
poꝝ in copula carnali que vnio proprie deſignat vnionē fidelis cuꝫ chr̄o
vnde Apl̄s dicit qui adheret deo eſt vnus cum deo. Et quia talꝭ vnio in
matrimonio ſignificat vnionem digniſſimam videlicet vnionem anime
cum chriſto. ergo rōne iſtius vnionis illud ſacramentum eſt dignꝰ alio
ſacramento. Etiam ſ̄cat vnionem dei. qꝛ deus voluit ſe vniri hūane na-
ture: ꝙ ſic̄ h̄ duo corpa ꝯiungunt̄ inuicē ſic deitas fuit ꝯiūcta hūanitati
in chr̄o. ꝙ rōne illiꝰ vnionis ꝑcellit alia oīa ſacr̄a ⁊ inſtitutōes eccl̄iaſticas

¶ Quātū ad qntū ſcꝫ quō illō ſacr̄ꝫ ſit iſtitutū ē notādū ꝙ qdā dicūt mr̄i
monium eē inſtitutum ſb his. creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram
ſed hoc videtur minus verum. Rō eſt iſta. qꝛ iſta v̄ba fuerunt ꝓlata tēpo
re noe poſt diluuium. Sed mr̄imonium diu fuerat ante inſtitutū. ſed
p̄t dici aliter. ꝙ ſit inſtitutum per hec v̄ba q̄ ꝓtulit cum euigilaſſet de ſa
pore ⁊ vidit euā ⁊ dixit. Hoc os ex oſſibus meis ⁊ caro de carne mea vt ha
betur in Geneſi. ⁊ tn̄ nullus dixit ſibi ꝙ eēt vxor ſua. ſed ip̄e cog̃uit eā ex
inſpiratōe diuina. vnde dixit ꝓpter hoc. homo dereliquit p̄rem ⁊ mr̄em
⁊ adherat vxori ſue.

¶ Itē notādum ſicut iā dictum eſt ꝙ mr̄imoᵐ ſit inſtitutum per h̄ v̄
ba que ꝓtulit Adā dicens. Hoc os ex oſſibus meis. ⁊c̄. Ex iſto arguit̄ ſic.
ab iſto inſtitutum ē mr̄imoᵐ q ꝓtulit v̄ba inſtitutōis. ſꝫ adā ꝓtulit verba
inſtitutōis. g̊ ab Adā mr̄imonium ē inſtitutū qd̄ videtur eē fl̄m. qꝛ ſup̄
dcm̄ eſt ꝙ chr̄s inſtituit hoc ſacr̄m. Ibi rn̄detur ꝙ in mr̄imonio ſtꝫ duo.
ſcꝫ ſpūale ⁊ hūanum qꝛ ſacrum mr̄imoᵐ rep̄n̄tat aliquid ſpūalite. ⁊ aliqd
humanum ſeu humanitus. mō ſicut in mr̄imoº ſunt duo ſicut iā dcm̄ ē
ſic ip̄m mr̄imoᵐ ē inſtitutum per hōiem ⁊ inſpiratōem diuinā. Sed tūc
ad rōem dr̄. ꝙ mr̄imonium non eſt inſtitutum ab homine inq̄ntum ho
mo. ſed mr̄imonium inſtitutū eſt ab hōie diuinitus illuminato ⁊ inquā
tum grā ſp̄ūſſancti in eo operabat̄.

¶ Ultimo notādum. ꝙ ecc̄ia militās dꝫ eē cā huiꝰ copulatōis. ſcꝫ. matri
monij ita ſi vnus iſtorum vellet decipere alium vt vir mulierē ⁊ econtra.
tunc ecc̄ia militās non dꝫ h̄ admittere niſi eēt cā legittima impediēs ſic̄
ꝑus dcm̄ eſt de caſibꝰ. g̊ mr̄imoᵐ dꝫ fieri corā ecc̄ia ⁊ teſtibꝰ p̄n̄tibꝰ publi
ce ſeu māifeſte. vt elicit̄ ex intentōe lr̄e.

.i. tota ꝓgenies .i. viri ⁊ mulieris
Tota parentela ſexus vtriuſqꝫ probabit
sᶜ mr̄imoᵐ aliq̇bꝰ impedimentis
Contractū reprobis caſibus euacuetur
mr̄imoᵐ sᶜ v̄bo .i. n̄ cū alio v̄bo alicuiꝰ tp̄is
Hoc de p̄ſenti conſenſu non alio ſtat
.i. rōnabili cā sᶜ hōim .i. duciat sᶜ ſacr̄m
Abſqꝫ pia cauſa nemo diuortiat illum
ſcꝫ viri ⁊ mulier̄
Unio ſumma duo fecit vnū. neqꝫ quiſq̄ꝫ
.i. ſegregat sᶜ in carne sᶜ vnū
Diuidat hoc vnum deus eſſe quod imꝑat vnū

¶ Poſtq̄ꝫ autor detm̄inauit de mr̄imonio. h̄ iā on̄dit quōr q̄lit̄ mr̄imo
nium dꝫ celebrari ⁊ corā q̇bus perſonis. Et vult tm̄ qn̄ ſit ꝯtractū mr̄imo
nij per ſpōſu ⁊ ⁊ ſpōſa ꝫ tunc illa dꝫ fieri corā tota parētela vtriuſqꝫ ſexꝰ. ne
poſtmodum aliq̇bus caſibus poſſet impediri. ⁊ illa contractio cum ver
bo de p̄n̄ti ⁊ non de futuro. quia alias non ſtaret mr̄imoᵐ nec rare tenet̄
⁊ nullus hōim debet illam contractionem matrimonij ſeperare niſi eēt
legittima cauſa. tunc addit rōem. qꝛ quod deus ꝯiunxit. hoc homo non

ſepat.ſed ds non coniunxit illa duo.ergo nullus hõ ſeperat .⁊ ſi quis ſe-
peraret abſqȝ legittima cauſa haberet perpetuū dolorē cū in infringeret
mandatū dei.

¶ Circa lrām eſt notādū.ꝙ nullus dabet ſepare hos hoies abſqȝ cā legit
tima ⁊ abſqȝ aliquo caſu de p̄dictis caſibus.qꝛ ſicut deus eſt trinus in pſ-
ſonis ⁊ vnꝰ in eētia.ſic etiā illi hoies ſunt vnū.qꝛ licet duo ſtȝ in pſonis.ſcȝ
vir ⁊ mulier.tn̄ ſunt vnū ꝑ copulā carnalē.ꝙ nullus hõ debet ſepari hos
ab inuicē.quos ds glioſus ↄiunxit.Et ergo lrā dt quos ds ↄiūxit homo
non ſepat.

¶ Scdo notādū.ꝙ verus ꝓceſſus ⁊ recta forma in mr̄imonio ſic dȝ fieri
poſtq̄ȝ vir ⁊ mulier ↄueniūt ibi ſil ad ecclīaȝ cupiētes copulari.tūc vir ſtet
p̄mo a dextrȝ ⁊ mulier a ſiniſtrȝ.tunc ip̄e ſacerdos p̄mo q̄rat ↄſenſuȝ vtro
rūqȝ.ſcȝ an velint ſe mutuo in mr̄imoniū ducere.Poſt hoc ſagax ſacdos
q̄rat a parētela ⁊ a pplo circūſtante an ſciunt caſus illud mr̄imoniū ipe-
dientes.his itaqȝ factis ſacerdos dicat.ego ↄiugo tibi katherinā hāc vgi-
nē.vel puellā.vel viduā:vel qūo noiat̄ ſup corpꝰ ⁊ aiaȝ ⁊ fidē tuā vt ei pre
ſis oibus diebꝰ vite tue ſicut licitū eſt.⁊ vt diliges eā in pſperis ſicut in ad
uerſis.in infirmitate.ſicut in ſanittate ⁊ in hoc ſalutē aie tue q̄ras ⁊ ei pſ-
ſis vt ſibi ꝓcuras neceſſaria vite.⁊ ſi incurrat aliqd ꝑiculū corpis:ip̄aȝ non
deſeras ſicut ſalutē aie tue queras. Et eadē verba ſacerdos dicat cōple-
te ap puellā vel viduā ſ3 exigentiā.ego ↄiugo tibi hunc virꝫ Jacobū vel
qūo tunc noiat̄ ſup corpꝰ tuū ⁊ aiaȝ tuā vt ip̄i ſis obediens oibꝰ diebꝰ vite
tue diliges ⁊ honores ⁊ nō moleſtas fiduciā tuā ei adhibēs ſicut tibi ip̄i et
ab eo nunq̄ȝ recedas.Et ſi incurrat aliqd ꝑiculū corpis nccaria vite ei ꝓ
curas inquātū potes.ſicut q̄ris aie tue ſalutē.hoc facto ſacerdos ↄiugat
manꝰ āborꝫ ad inuicē ſic dicēs.ego ↄiungo vos in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſan
cti:⁊ quos ds ↄiunxit hoc hō non ſepat abſqȝ pia cā.⁊ ſic matrimoniū eſt
ↄfirmatū ⁊ ↄiunctū.

¶ Tercio eſt notādū.ꝙ duodeciȝ ſtȝ caſus ipedientes matrimoniū ↄtra-
hendū ⁊ diuidētes contractū.vnꝰ.Error.conditio.votū.ↄgnatio.crimē:
Cultus:diſpitas.vis.ordo.ligamē.honeſtas.Si ſis affinis vel coire neq̄
bis.Hec.ſocianda negant ↄnubia facta retractāt.¶ Pro q̄ ſciēdū.ex quo
error ipedit mr̄imoniū q̄ ē p̄mus caſus d his duodeciȝ.Tunc eſt notādū
ꝙ error eſt quadruplex.ſcȝ.error pſone.error ↄditōis.error fortūe.⁊ error q̄
litatis.Nā primꝰ error pſone eſt ꝙ ſi crederē me ↄtrahere cū katherina.et
ↄtraherē cū agatha.tūc ibi eſt error pſone:qꝛ ſumeret aliā q̄ȝ ꝓpoſuit.⁊ ſic
ibi matrimoniū ↄtrahēdū ⁊ ↄtractū diuideret̄.qꝛ ibi ē error.Sȝ ↄtra hoc
arguit̄ ſic.vt habet̄ in Geneſi d Jacob q̄ ſuiuit pluribꝰ annis ꝑ rachael
⁊ poſtmodū data fuit ei lya vna deſpecta cū fluentibus oculis.ibi fuit er
ror pſone ⁊ tn̄ matrimoniū nō fuit ibi diminutuȝ.qꝛ non fuerunt ſepati
Scdo ꝓbat̄.hoc idē legit̄ d iſaac qn̄ volebat benedicere eſauu ⁊ benedixit
iacob.ibi bn̄dictio fuit adimpleta in iacob ⁊ non in eſauu. Ex hoc arguit̄
ſic ↄtra eundē caſum.nā ſicut eſt d bn̄dictōe.ſic etiā debet eſſe de matri-
monio.Sed bn̄dictio reuocari non potuit.ꝙ nec mr̄imoᵐ. ↄn̄a ē nota.ſȝ
maior pȝ ꝑ ſufficientē ſilitudinē.ſȝ minor declarat̄ de iſaac qn̄ voluit bn̄-
dicere eſauu ⁊ bn̄dixit iacob.tunc bn̄dictio non potuit reuocari a iacob:

ergo etiã debꝫ ſic eſſe de matrimonio. ſic ꝙ non poteſt reuocari. Sed in oppoſitũ arguit̃ ſic. ſicut eſt in ꝯtractione emptionis ⁊ vẽditõis ſic ẽ in cõtractione matrimonij. ſed error impedit ꝯtractũ emptionis ⁊ venditiõis ideo error impedit matrimonium. Maior eſt nota ꝑ ſimilitudinẽ. Minor pꝫ exẽo. q2 ſi emerẽ aurum ⁊ aliquis daret mihi cuprũ. tunc ꝯtract⁹ emendi non eẽt firmus. Per hoc ad rõem ꝑmã vbi fuit mentio facta d̓ Jacob ⁊ Lya. ibi d̓r ꝙ error pſone diuidit matrimoniũ dummõ conſenſus vtrorũqꝫ non ſequitur. Unde ꝯſenſus eſt duplex. Nã vn⁹ eſt conſenſus p̄cedens copulã carnalem. ⁊ alter eſt conſenſus qui ſbſequitur copulã carnalẽ. modo licet Jacob non habuit ꝯſenſum p̄cedentẽ carnalem copulã. tamen habuit ꝯſenſum ſbſequẽtem copulã carnalẽ ad Lyam: ⁊ ꝓpter conſenſum iſtũ quẽ habuit ſtetit ipm mr̃imoniũ. Tunc ad rõem ſcdam d̓r. ꝙ drña eſt inter benedictõem ⁊ matrimoniũ. quia benedictio eſt res diuina. ergo deus voluit ſic habere ꝙ quãdo iſaac voluit benedicere Eſauu ꝙ benedixit Jacob. ſed ipm mr̃imoniũ cõſiſtit in manu hũana. igitur ⁊c. Secundus error eſt ꝯditionalis ⁊ eſt talis. ꝙ ſi crederem me contrahere cũ libera ⁊ ipa non eſſet libera. tunc matrimoniũ non tenet. Terci⁹ error eſt fortune ⁊ eſt ille vt ſi crederẽ me ꝯhere cũ diuite ⁊ ꝯtraherẽ cũ paupere iſte error non impedit matrimoniũ. Quart⁹ error eſt q̄litatis. vt ſi crederẽ me contrahere cũ virgine ⁊ contraherẽ cũ muliere. h̓ etiã non ſepat coutractũ matrimoniũ. Secundus caſus eſt votũ ſolẽne ſicut eſt profeſſio vt antea patuit. Tercius caſus eſt conditio. qui caſus concluditur in ꝑmo. Quartus caſus eſt cognatio ſpũalis: Quintus caſus eſt crimen. quia ꝓpter homicidiũ inhibetur matrimoniũ. Et hoc forte ſic eſt intelligebdum ꝙ ſi ecclesia timeret homicidiũ futurum ex tali coniunctiõe. tunc illud crimen matrimoniũ diſſolueret. ſed nec ipe nec ipa alteri nubere poſſet. Sextus caſus eſt diſparitas cultus que impedit matrimoniũ: vt ſi vir eẽt chriſtianus. mulier v̓o iudea. Septimus caſus eſt vis. id eſt violentia que quãdoqꝫ etiã eſt grauis ⁊ impedit mr̃imoniũ. Unde quidã doctor de hoc cãu ſic dicit. non leuis excuſat vis ſed g̃uis aut violenta. Octauus caſus ordo qui etiã ipedit matrimo.ᵐ Nonus caſus eſt ligamen quod etiam ipedit mr̃imoniũ. ⁊ hoc eſt vex cuꝫ ligamen precedit matrimoniuꝫ. quia ſi ſbſequitur ligamen non reſcindit matrimonium. Decimus caſus eſt honeſtas publica que etiam impedit matrimonium ⁊ qũo illa fit. prius viſum eſt ⁊ infra dicetur. Undecimus caſus eſt affinitas. Duodecimus caſus eſt cũ aliquis non põt coire. debitum carnis. De quibus caſibus lucidius determiat̃ poſtea.

¶ Ultimo notandum eſt. ꝙ quidam heretici habent errorem de matrimonio dicentes ipm matrimoniũ non eſſe ſacramentũ. Et arguũt ſic. ſine ſacramentis nemo ſaluari poteſt. ſed hõ poteſt ſaluari ſine matrimonio. igitur matrimoniũ non eſt ſarcamentũ. Maiorẽ ſic declarãt. q2 ſine baptiſmo nemo ſaluari p̄t. ⁊ ſic d̓ alijs ſacramẽtꝫ. Minorẽ declarãt ſic. q2 multi hoies ſine mr̃imonio ſaluant̃ vt notũ ẽ. Rñdet̃ ꝓpt̃ remouere iſtũ errorẽ hereticũ ꝙ ſacr̃a ſunt duplicia. nã q̄dã ſunt ſacr̃a ſine quib⁹ hõ ſaluatur. ſicut eſt ordo. matrimoniũ. ſiue coniugiũ. quia ſi hõ nunq̄ꝫ intraret ꝯiugiũ adhuc bene ſaluaretur. ⁊ ſimiliter ſi hõ nũq̄ꝫ intraret ordines

adhuc alijs non obſtãtibus regnũ dei adipiſcit᷑:Sed quedã ſunt ſacr̃a ſine q̇bus hõ non p̃t ſaluari vt eſt baptiſmus.Et iõ mãifeſte pꝫ ꝙ argumẽtum eoꝝ nihil concludit.qꝛ dicunt logici ꝙ ex puris ꝑticularibꝰ nihil ſequitur quali mõ eorum argumẽtum ꝓcedit.Scḋo arguũt ſic.nullũ ſacr̃m eſt pctm̃.ſed mr̃imonium ẽ pctm̃.g̊ mr̃imoniũ non ẽ ſacr̃m .ꝯña tenet in feſtino.Maior patꝫ de ſe.Minor ꝓbatur.quia in mr̃imo fit pctm̃ originale.igitur.ꝛc.Ad argumẽtum rñdetur.ꝙ minor eſt falſa.ſed tunc de peccato originali ꝙ hoc eſt ꝯſecutiue ꝛ non ꝯtractiue .quia in mr̃imonio conſiderãtur tria.ſcꝫ.ꝓlis generatio.fides integra.ꝛ gratia conſeq̃ns.ꝛ quãdo illa tria tenentur regulariter.tunc matrimonium non currit in pctm̃ niſi conſecutiue.

ſc in mr̃imo°   ſc mulieri
Legittime iungi noli ſibi quã violaſti
.i.ꝑ viciũ   ſc ſeq̃ntes
Turpis adulteri j vicio.ſi tres tibi caſus
.i.ꝯdicũt   .i.miniſtraſti   ſc aliq̇d
Obſtant hi ꝙ procuraſti forte venenũ
.i.aliq̇d ſi͛le   ſc mulierꝭ
Aut aliquod ſimile.quo vir ſit mortuus eius
ſc mulieri   cupis   .i.in ꝯtractu ꝑ v͛ba de futuro
Cui iungi queris ſi contractare fidem dat

In nõie dñi noſtri Jeſu chriſti et ſancte marie Amen
ſc mulier   .i.ꝑ v͛ba ꝺ p̄nti   ſc fidẽ
Illa tibi tecum.vel pſentem dat eandem
ſc extra lr̃ãm ponitis ſeptẽ   ſc mulieri
Caſibus in reliquis poteris ſibi legittimari
ſc iã ſcp̄ta de viro
Hec econuerſo ſrribantur de muliere

¶ Superiꝰ autor determinat ꝺ mr̃imo° legittimoꝝ. hic iã det͛minat de mr̃imonio illegittimoꝝ.Et diuidit᷑ in duo.nã p̄mo facit ħ q̇d dictũ eſt.Scḋo ponit quoſdã caſus qui faciũt retinere mulierẽ q̃ cõmiſit adulteriũ.Scḋa ibi.Caſibꝰ in reliq̇s.Et legat᷑ lr̃ã ſimul ſic.Si aliq̇s ꝯcũbit cuꝫ muliere.cũ illa nõ dꝫ ꝯtrahere mr̃imoniũ ſi aliq̇s caſuũ occurrit de iſtis Quoꝝ p̄mus eſt.ſi vir dedit ꝯſenſum vel conſiliũ vel miniſtrauit venenũ ꝙ mulier deberet viꝝ interficere.ꝛ illo viro ſic interfecto ip̄e non dꝫ ꝯtrahere mulierẽ in vxorẽ ſiue mr̃imoniũ cum tali muliere.

¶ Scḋs caſus eſt iſte:ſi aliqua mulier haberet virum infirmãtẽ.ꝛ ſi promittit alteri ꝑ v͛ba ꝺ p̄nti.ꝙ poſt mortẽ ſui viri velit ip̄m ducere.tunc illꝺ mr̃imoniũ non tenet niſi viro mortuo.Alij ſic ſcḋm caſum exponũt Tu noli iungi iſti mulieri que viuẽte viro dat fidem contrahendi matrimoniũ poſt obitum viri ſui.Rõem aſſignãt iſtã.quia illa mulier te neſciente poſſet viro mortem inferre.¶ Tercius caſus.ſi mulier ꝯg̊uit carnalit͛

aliquē vixꝫ viro ei⁹ viuente ⁊ ducāt ſpōſalia ad inuicē tunc illa nō tenenť viro viuēte niſi poſt mortē ibi ſequiť copula carnalis. Deinde magiſter ſbdit ibi caſibus in reliquis dicēs quoſdē caſus eē q̄ faciunt retinere mulierē adulterā volens tm̄. ſi vxor alicui⁹ cōmiſit adulteriū ita ꝙ vir ei⁹ neſciat ſi tunc aliq̇s illoꝝ caſuū q̄ ſequunť infuerit. tūc oꝫ ꝙ talis vxorē ſuā repudiatā rebuat. Quoꝝ caſuū ꝑmus eſt iſte. ſi vir fornicator ē vt mulier tunc vir non p̄t vxorē ſuā repudiare. Et ratio eſt iſta: qꝛ ibi ars deludiť arte. vñ Catho. Tu quoqꝫ fac ſimile. Scḋs caſus eſt iſte. ſi vir alicui⁹ mulieris ꝯſenſerit vel inſſerit vt ipa faceret adulteriū quocunqꝫ mō hoc fit. ſiue ſit coacto mō ſiue ꝓpter inopiā. ſiue ꝓpter mandatū ſuꝑioris videlꝫ regis vel ꝑncipis. tunc vir ipam reputare non p̄t. Tercius caſus eſt iſte. ſi ipa mulier latenter facit adulteriū ita ꝙ maritus eius non p̄t ꝓducere teſtimoniū de hm̄ōi facto tunc non p̄t repudiare ipam. Quartus caſus ē. ſi ipa mlier abſqꝫ vellle ſuo ⁊ violenť ē opp̄ſſa tūc iteꝝ vir nō dꝫ repudiare ipam. Quint⁹ caſus eſt iſte. ſi ipa mulier credit viꝝ obijſſe et cōmittat adulteriū cū extraneo. viro aūt ꝑcipiente adhuc nō dꝫ eā dimittere. Sextus caſus eſt iſte. ſi vir cognouit eā poſtq̄ ſciuit eā fornicatā aliunde adhuc eā non dꝫ dimittere. Septim⁹ caſus eſt iſte. Si vir longe eſt vł receſſit a muliere ⁊ hoc ꝑ longū ſpaciū tp̄is ita ꝙ mulier nimis vritur ꝓpť viri abſtinentiā ⁊ ita cōmittit adulteriū. tunc ipe vir adhuc nō hꝫ eā dimittere mō ſi ex his om̄ib⁹ caſibus aliq̇s ſolū vnū impediret tūc vxorē adulterā n̄ p̄t dimittere. Si vo null⁹ caſuum iā dictoꝝ affuerit vxorē adulterā licite p̄t repudiare nō tn̄ ex ſuiꝑius voluntate ſed ex ꝯſenſu ſuoꝝ ſuꝑioꝝ ⁊ corā eccľiam militanti. ¶ Itē ſciendū ꝙ doctores ſacre ſcꝑture ſuꝑaddūť octauū caſum videlꝫ iſtū. quādo vir infidelis ꝯuertiť ad fidē catholicam muliere manente infidelitate ⁊ hec mulier ſi ducat aliū ⁊ poſtea etiā committiť ad fidem catholicā. tunc ꝑmus vir teneť eā trāſſumere

¶ Item notādū. ꝙ ex lrā autoris trahiť talis doctrina. ꝙ ſi aliq̇s habuerit ꝯcubinā ⁊ aliq̇s illoꝝ caſuū in lrā enumeratoꝝ affuerit tūc ipe cū ea matrimoniū ꝯtrahere non p̄t. Si aūt aliq̇s iſtoꝝ caſuū n̄ impediret tunc ipe cū ea mr̄imoniū ꝯtrahere p̄t. Et ſic eodē mō intelligendū ē de muliere ſicut de viro. ¶ Itē notandū ſicut habeť ex lrā ⁊ ex iure ꝙ ſi aliq̇s habuerit vxorem q̄ cōmiſerat adulteriū quod cū teſtimonio ꝓbari p̄t tunc p̄t ipam repudiare ⁊ ab iſta p̄t ſeꝑari ſic tn̄ ꝙ hoc fiat ex ꝯſenſu ſuꝑiorū ⁊ corā eccleſia militāte. ¶ Vltimo notandū ꝑ modū dubitatōis vtꝝ aliq̇s cognoſcens aliquā mulierē carnaliter vxore ſua viuente an tunc ille poſtea vxore ſua mortua poteſt ꝯtrahere matrimoniū cū illa quā ꝑus cogͦuit. Et videť ꝙ non. qꝛ affinitas impedit mr̄imoniū. ſed affinitas ē cognatio ꝓueniēs ex copula carnali ⁊ ibi fuerat copula carnalis. qꝛ ibi vir ⁊ mulier vniti erāt ꝑ copulā carnalē. ergͦ ibi fuit copula affinitatis ⁊ ꝑ ꝯñs nō p̄nt ſe ſumere in mr̄imoniū qḋ fuit ꝓbandū. Ad hoc dubiū reſpondetur ꝙ licite poſſunt trahere matrimoniū dū aliq̇s illoꝝ triū caſuū ꝑmoꝝ nō affuerit tūc impedit mr̄imoniū. Sꝫ tūc ad rōeꝫ dr. ꝙ copula carnaľ illegittime nō fac̄ affinitatē q̄ ad bonā famā vel ſic rn̄deť ſm aliq̇s ꝙ inť iſta non eſt affinitas. qꝛ affinitas eſt inter diuerſas perſonas ſed hic nō ſunt diuerſe ꝑſone qꝛ vir ⁊ mulier ſunt vnū ꝑ copulam carnalē. vel aliter diciť

ꝙ ibi eſt affinitas ⁊ illa affinitas eſt occulta ⁊ de occultꝭ non iudicat eccl'ia
aliter dꝛ talis affinitas bñ impedit mr̄imoͫ ꝯtrahendū cū cōſanguinea
adultere ⁊ tñ nō impedit mr̄imoniū ꝯtrahi cū ipa adultera ꝑ ſe. Ex hoc
tunc vlteriꝰ dubitat̄. vtꝝ aliquis inficiens poſſit trahere mr̄imoͫ cū vxo
re interfecti. Rñdetur ꝙ ſic. qꝛ talis interfectoꝛ forte nunq̄꜂ cogitauit de
mr̄imonio ꝯtrahendo cū tali muliere ſiue femina.

Si potes abſtineas pꝛima muliere ſepulta
sᶜ ſi potes caſte viuere sᶜ in mr̄imonio luxuria impugn̄ri
Et ſi non melius eſt nubere q̄꜂ nimis vꝛi

¶ In iſta pte autoꝛ ponit q̄dā documēta ſiue q̄ſdā ꝑſuaſiōes circa ipm
mr̄imoͫ. Et dt ſic. Si aliq̇s habuerit vxorē ⁊ iſta diuina ꝑmiſſiōe mo-
rit̄ ſi tal' p̄t ſe abſtinere a libidine ⁊ a coitu nulloᵃ ducat aliā vxorē. Si āt
vir nō p̄t ſe abſtinere meliꝰ ē vt ducat aliā vxorē q̄꜂ ꝙ nimiū a ꝯcupiſcētia
carnali pugneret̄. qꝛ meliꝰ ē nubere q̄꜂ nimis vꝛi. i. a luxuria impugn̄ri.
¶ Circa lrām nota. autoꝛ ponit vnā ꝑſuaſionē ꝙ vir mortua muliere p̄-
ma aliā nō ducat. Rō ē iſta. qꝛ melioꝛ eſt ſtatꝰ caſtroꝝ q̄꜂ ꝯiugatoꝝ nā ſ͛m
triplicē ſtatū dat̄ triplex fructꝰ vt v͛gibꝰ dat̄ cēteſimꝰ fructꝰ. viduatꝭ ſexage
ſimꝰ. ⁊ ꝯiugatis triceſimꝰ. Et g̊ ſi aliq̇s ſe p̄t abſtinere magꝭ p̄miū ꝯſeq̄t.
ſi āt abſtinere nō p̄t ꝓpt̄ antiquā ⁊ malā ꝯſuetudinē tunc meliꝰ ē eū nu-
bere q̄꜂ nimis vꝛi in luxuria vt dt Apl's. qꝛ tunc forte cōmitteret maioꝛa
pctā. Itē dt Apl's. Si nō caſte tñ caute ⁊ h̄ ſic exponit ď mr̄imoͦ in quo
hō ſit cautꝰ qꝛ mr̄imoͫ eſt intentū ꝓpt̄ fornicatiōe euitādā ſed tñ h̄ dictū
Apl'i aliq̇ exponūt dicētes. ſi nō caſte tūc caute. i. in loco ſecreto vl' in an-
gulo ſꝫ h̄ nō valet qꝛ vbicūqꝫ ꝯmittit̄ extra mr̄imoͫ ſꝑ eſt pctm̄ moꝛtale
vñ Propha. fornicatores ⁊ adulteros iudicabit dñs. Sꝫ aliq̇ doctores pō-
derāt illa v͛ba. meliꝰ ē nubere q̄꜂ vꝛi inferētes ex h̄. qꝛ nubere ē bonū qꝛ oīs
ꝯꝑatiuꝰ p̄ſupponit poſitm̄ dici ď ambobꝰ ꝯꝑatis ibi rñdet̄ vt dicūt logici.
ꝙ compatiuus capit̄ dupl'r ꝓpe ⁊ iꝓpe. ꝓpe capiēdo tūc p̄ſuppōit poſi-
tiuū dici ď āmbobꝰ. ꝯꝑatiuꝰ iꝓpe vo tūc ñ oꝫ ⁊ ſic ſumit̄ h̄ ⁊ in aliis ꝯſil'ibus
orōnibꝰ vt ibi fides chr̄iana ē melioꝛ iudaica. ¶ Itē notādū. ꝙ bonū eſt
p̄ma vxore mortua viꝝ abſtinere ita ꝙ aliā ñ ducat. rō ē iſta. nā ſi aliā du
xerit bigamꝰ efficit̄ ⁊ ꝑ ꝯñs inabilis ad ſuſceptōeꝫ ſacroꝝ oꝛdinū vñ ď biga
mus dꝛ a bis. i. duo ⁊ gama mulier q̄ſi duas hñs mulieres. Itē notandū
ꝙ in iſto ſacr̄o ſtꝫ tria ſic̄ in alijs ſacr̄is. ſcilꝫ ſacr̄m res ſacr̄i ſacr̄m ⁊ res ſa-
cr̄m ⁊ res ſacr̄m ſil' ſacr̄m tm̄ ē ꝯgniͦ exterioꝛ vl' ꝯiūctio ꝑ euidēttia ſigna
fctā: ſꝫ res ſacr̄i tm̄ ē duplex ſcꝫ p̄maria ⁊ ē grā q̄ fac̄ hōieꝫ decliare a malo
⁊ facere bonū Alia ē ſcdaria ⁊ ē ſignū vniōis chr̄i ⁊ eccl'ie. qꝛ ſic̄ ſe vir ſemel
diſpōſauit mulieri. ſic chr̄s ſemel ſe ſpōſauit eccl'ie. Cuiꝰ caput ip̄e ē ſꝫ ſa-
cr̄m ⁊ res ſacr̄i eſt aiaꝝ ꝯiūctio ⁊ coꝛpis indiuiſibilis vnio. qꝛ tūc hō intrat
mr̄imoniū ad fornicatōem euitandū ⁊ ad ꝓlis gñatōem ¶ Vltimo nota
dictū ē ſupra ꝙ erroꝛ eſt vna ꝯditio mr̄imoniū impediēs. ꝓ quo dubitat̄
vtꝝ nobilitas impediat mr̄imoniū ꝯtrahendū ⁊ diminuat ꝯtractū. Et vi
det̄ ꝙ ſic. qꝛ ſ͛m mgr̄m ſniaꝝ ſi aliq̇s ꝯtrahit cū nobili ⁊ talis nō ē nobilis
nō valet ꝯtractꝰ. g̊ ſequit̄ ꝙ nobilitas impediat mr̄imoniū ſꝫ in oppoſi-
tū arguit̄ ſic. accñtia ñ impediūt mr̄imonͫ ſed nobilitas eſt accñs. igit̄ ⁊c̄

Minor nota e ꝺ ſet fit maior. Ad h dubiu rndet q in matrimonio ſunt duo ſcꝫ ẽentialia et accñtalia. ẽentialia ſtꝫ matia et forma. materia et pſona forma vo e vnio aiaꝝ indiuiſibilis et talia impediut mrimoniu. ſꝫ accñtia ſtꝫ nobilitas et diuitie et talia no impediut matrimoniu ſed tunc ad roem poſſit dici q de nobilitate dupl'r loqmur: vno° capim⁹ nobilitate ex ſbiecto nobilitatꝫ h ipedit mrimoniu. vbi grã. Si credere me cotrahere cu pſona nobili: et traderꝫ pſona igbil. h ipedit mrimoniu et h pbat rone pma. Si at loqmur ꝺ nobilitate ſbiecti h n ipedit mrimoniu. et h pbat ro tcia.

.i. deputata tpa .i. dant. .i. in qb⁹. s. mrimoniu

Tempora certa patent quibus hoc liceat ceelbrari

.i. repies. s. caſus .i. no debito pceſſu

Inuenies plures quis non ordine recto

.i. mrimonij ſbdiuidim⁹ s. caſus

Caſus coniugij nunc nos diſtinguimus hos ſic

s. vir .i. mortue mulieris .i. pentela

Tu de defuncte mulieris ſanguine nullam

.i. mulierẽ .i. accipias s. ducat vir de pgenie ſui viri mortui

Uxorem ducas econuerſo nec et illa

¶ Hic autor oñdit in qb⁹ ptib⁹ ani licitu ſit celebrare mrimoniu. Et diuidit illa ps in duas ptes. p° fac qꝺ dcm e. 2° excuſat ſe ꝺ qꝺa inſufficientia. ibi. inuenies ples. p° ꝺt ic. q ſpoſalia pnt fieri i oi tpe ani. ſolennitas at nuptiaꝝ et copula carnal in certꝫ tpib⁹ phibet. pmu tps phibitu e ab aduetu dñi vſqꝫ ad octaua epyphanie. Scdm tps e a qꝺrageſima vſqꝫ ad octaua paſche. Terciu ab aſceſioe dñi vſqꝫ ad octaua trinitatꝫ. In oib⁹ alijs tpib⁹ pnt fieri ſolenitates nuptiaꝝ imo pſone que ſtꝫ mrimonialit coiucte his tpib⁹ dnt ee caſte. Et ꝺt vlteri⁹ et tibi n op⁹ e voles tm q iſta tpa in nllo ſcripto repntari dnt ro e illa. qꝛ iſta tpa infringunt qꝛ in ſeptuageſima et i aduetu dñi multoties fiut ſolenitates mrimonij qꝺ tn ꝺ iure no dꝫ fieri. et cu illa tpa infringut. igit autor h noiatim explicat iſta feſta. Et ſbdit aliu caſum dices. ſi vxor alicui⁹ morit talis alia n dꝫ ducere ꝺ ſtirpe pme vxoris ſꝫ aliena et ſic econuerſo. ſi vir morit mulier n dꝫ aliquẽ ducere de ſtirpe pmi viri. ¶ Circa lram notadu. iſta tria h enucrata feſta ipediut mrimoniu ſꝫ n diminuut cotractu et glꝫ his tpib⁹ ſolennitas fieri n dꝫ tn ſi fit matrimoniu eqꝫ bn dꝫ ſuari et no rupi ſiue diminui. Scꝺo notadu q iſtꝫ tpib⁹ n poſſe mrimoniu attentari intelligit dupl'r. vno° qntu ad mrimonialẽ cotracte. alio° qntu ad ſolenitates nuptiaꝝ. pmo° poſſit fieri ſingul' tpib⁹ ſꝫ 2° n. ro e iſta: qꝛ ſolenitates nuptiaꝝ ipediut hoies i deuotoe ſꝫ qꝛ iſtꝫ tpib⁹ hoies magꝫ dnt ee deuoti et ad ſuiciu dei ppati q alijs tpibus. g hmoi ſolenitates phibent et n ſolu ſolenitates nuptiaꝝ ſꝫ etꝫ matrimonialeſ. Tercio notadu qcunqꝫ tpe fit cotract⁹ mrimonij ſp ſtabit ſiue fit tpibus intdict et ſacrꝫ ſiue n niſi aliq ca legittia pceſſerit ppt qua ſtare no pt. Vn ſeqt q tpe necitatꝫ tuc ſp coiugiu pt celebrari ſiue tpib⁹ intdictꝫ ſiue n. no ponat q int aliquẽ maſculu et puella fcta eent ſpoſalia et ipe n poſſet ſe abſtinere in tpib⁹ illis niſi cu vgine ſua cocuberet tales poſſunt celebrare mrimonium cu coſenſu ſupioris ppter ſcadalu et opprobriu euitadu.

¶ Quarto notandū. ſupius dictū eſt ꝙ ꝯditio eſt ſcḋs caſus impediens mr̄imoniū ꝯtrahendū ⁊ diminuens ꝯtractū. Pro quo ſciendū. ꝙ cōditio eſt duplex. quedā licita ⁊ poſſibilis. alia eſt illicita ⁊ impoſſibilis. pma ꝯdi-tio impedit mr̄imoniū vbigrā. Si aliquis vult ꝯtrahere cum aliqua ⁊ di-cit ego accipiā te in vxorē ſi dederis mihi centū marcas vel ſic. ego ducaꝫ te in vxorē ſi placeat meis ꝑentibus mō ſi talis non pecuniā promiſſam dat vel ſi recedit a ꝓmiſſo illud impedit matrimoniū ꝯtrahēdū. ſꝫ ſi cō-ſecuta eſt copula carnalis tunc talis conditio nō impedit matrimoniuꝫ ꝯtrahendū. Sic ſilr̄ in illo cāu quando dico ſi parentibus meis placeat. tunc ibi non eſt mr̄imoniū ſed ſpōſalia rūpunť ꝑ ꝯditōem licitā ⁊ poſſi-bile. Alia ē ꝯditio illicita ⁊ ipmoſſibilꝛ ⁊ ē duplex vel em̄ ē inť veꝝ mr̄imo-niū vel non. ſi nō tūc talis ꝯditio nō impedit mr̄imoniū vbigrā. qn̄ dico ego accipiā te in vxorē ſi dederis mihi aureū montē iſta ꝯditio ē illicita ⁊ impoſſibilꝛ ⁊ nō diminuit mr̄imoᵐ iā ꝯtractū nec impedit ꝯhendū. Alia eſt ꝯditio illicita ꝯtra bm mr̄imoᵐ. vbigrā. qn̄ dico ego accipiā te in vxo-rem ſi admittere velis multos amatores ꝓpť pecuniā illḋ impedit mr̄i-moniū ꝯtrahēdū non ſbſecuta copula carnali ſꝫ ſi ſbſecuta ē copula car-nalis tūc nō impedit mr̄imoᵐ ꝯtrahendū nec diminuit ꝯtractū ¶ Ul-timo notādū. ꝙ circa mr̄imoᵐ non dꝫ aliud fieri ſiue exerceri niſi ꝙ lici-tū ē ⁊ qḋ nō ē ꝯtra ſtatuta eccľie ſic ꝙ amicꝰ n̄ ſumat eiꝰ amicā: qꝛ ſi h̄ fierꝫ tunc inter viꝝ ⁊ mulierē deberet celebrare diuortiū qḋ n̄ dōm ē ⁊ h̄ inqn̄-tū ſe legittime ducūt in thoro legittimo. Et h̄ mgr̄ manifeſte innuit in textu vbi vult ꝙ nullꝰ viroꝝ dꝫ ducere aliquā mulierē de ſtirpe ſiue ꝯſan-guinitate ſue mulierꝫ mortue. ſed dꝫ ducere mulierē de aliena ꝓgenie et ſic eodē mō mulier faciet ſi vir eiꝰ tranſit in viam carnis vniuerſe ⁊ h̄ tan-tangit autor ibi. nec illa viꝝ.

sᶜ aliqs .i. in loco ſecreto sᶜ mr̄imoniū
Si vir in occulto ſolus ducat mulierem
sᶜ vba .i. votū diſpōſatōis cōmittiť
Et de preſenti ſponſalis pactio fiat
.i. nccāriū .i. ꝑ aliqs vſus .i. manifeſtari
Sed tibi non opus eſt reliquo ſcripto reſerari
.i. ꝯiūctio sᶜ amboꝝ .i. ſeqꝛiť
Copula carnalis ſed conſenſum comitetur
sᶜ mulier sᶜ om̄ipotēti .i. vxor
Nec coram domino ſua coniunx eſſe probatur
sᶜ mulierē .i. teſtimonio sᶜ talis vir. i. decipe
Hanc quia teſte caret ſi defraudare laborat
.i. capiēdo .i. aliā mulierē .i. in facie eccľie. i. corā pplo
Ducendo reliquam ſolenniter et manifeſte
.i. admittit .i. chriſtianitas sᶜ vir sᶜ muliere
Suſtinet eccleſia ꝙ et ille recedit ab illa
.i. trāſibit sᶜ ſuis sᶜ redēptōis. taľ illuſor .i. ad ꝑnas dānatiōes
Ibis pro meretricis ſine ſpe deceptor ad orcos

¶ Poſtq̄ autor determinauit de matrimonio manifeſto. h̄ ꝯñr determīat
de mr̄imonio clādeſtino ꝛ occulto. Et diuidit̄ in duas ꝑtes ſc̄m ꝙ ponit
duos caſus. ꝑtes patebūt in ꝓceſſu. Dicit̄ ġ ꝑmo ſic. ſi aliq̄s maſcul⁹ duc̄
aliquā femellā in occulto. ſcʒ nec corā eccl̄iam. nec corā ppl̄o. ſed abſenti
bus teſtib⁹ ꝛ pactio ſpōſalis. i. votū diſpōſatiōis fiat ꝑ v̄ba pn̄tis tp̄is ſiue
copula carnalis ſequat̄ ſiue nō. talis ē vxor ſua corā d̄o. Sed ſi forte ipāʒ
defraudare vult ꝛ dimittere ex q̄ caret teſtimonio ꝛ ducat aliā in facie ec/
cleſie ꝛ manifeſte corā ppl̄o ꝑma dimiſſa. Et tūc lʒ eccl̄ia militās h̄ ad/
miſit. tñ ob h̄ tal̄ illuſor ꝛ ſophiſta q̄ ꝑmā dimiſit ꝑhēnit in īferno h̄itabit
¶ Notandū eſt ꝓ maiori intellectu lr̄e eſt ſciendū. ꝙ q̄dā iuriſperiti po/
nunt talē caſum circa declaratōeʒ lr̄e. ꝙ ſi ſit aliquis vir q̄ cōtraxit matri
moniū ſecrete cū aliq̄ puella ꝑ v̄ba de pn̄ti ſecuta copula carnali ꝛ poſtea
vult eā defraudare ꝯtrahendo cū alia muliere vel v̄gine in facie eccleſie
corā viris idoneis teſtib⁹ pn̄tibus. tūc ꝑma eſt vxor ſua coram deo gl̄ioſo.
Sc̄da v̄o corā ppl̄o. Tunc poſtea ip̄e cogitans ſe male feciſſe ꝛ ꝯſiderās
pctm̄ ſuū eē magnū vadat ꝛ confiteat̄. Et ponat̄ vlteri⁹ ꝙ confiteat̄ offici
ali. ꝛ talis dat ei conſiliū dicendo. ſi vis ſaluare aīam tuā debes redire ad
primā dimittēdo ſc̄dam. ꝛ tunc vlteri⁹ ponat̄. ꝙ mulier ſc̄da citat euʒ ad
iuditiū. q2 ſc̄dm matrimoniū eſt ſolenniter ꝛ manifeſte celebratū in facie
eccl̄ie corā teſtib⁹ idonies ꝛ ꝑmū nō. igit̄ tunc a tali iudice cōpellat̄ ad ſe/
cundā dimittēdo ꝑmā. ꝛ hoc fit ꝓpt̄ ſolennitatē celebratā. mō idē iudex
d̄t ꝙ nō dʒ manere circa primā. ꝛ hoc in ꝯfeſſione. ꝛ tñ iudicat eū mane/
re circa ſc̄dam in iudicio ꝓpt̄ pn̄tiā teſtiū. tunc dubitat̄ q̄d illoꝝ ille face/
re dʒ. q2 tūc videt̄ eē ꝯtradictoriū ip̄i officiali. q2 in ꝯfeſſione dixit ꝙ debe/
ret redire ad primā. ſed in iudicio d̄t oppoſitū. ſcʒ ꝙ trāſferat ſe ad ſc̄dam
q2 ꝯtraxit cū ea matrimoniū manifeſte. Et videt̄ eē contradictio. Ad
hoc dubiū iuriſperiti ſic rn̄dent. ꝙ ibi non ē ꝯtradictio capientes funda/
mentū ex logica. q2 dicunt logici. ꝙ v̄a ꝯtradictio dʒ fieri ad idem ſed ſic
non ē hic. Rō eſt iſta: q2 idē inquantū idē non d̄t illd ambo. nā in ꝯfeſſio
ne officialis ſedet loco dei ꝛ dat conſiliū in foro conſcientie. Sed officia
lis in iudicio ſedet ſicut miniſter eccl̄ie ꝛ iudicat ſc̄m foꝝ manifeſtatiōis ꝛ
ꝯſcientie. Et ſic manifeſte videt̄ ꝙ ibi non ē ꝯtradictio: Sʒ diceres q̄d ta
men ille debet facere ſi officialis ꝓpter exceſſum excōmunicaret eū. Re
ſpondet̄ ꝙ tuti⁹ eſt ꝙ aliquis excedat mandatum eccl̄ie ſeu iudicis q̄ȝ ꝙ
tranſgrediatur dei p̄ceptum. q2 cum ꝑma eſt factū veꝝ mr̄imoniū licʒ ſe
cretū fuit ꝛ non in facie eccl̄ie celebratū.

¶ Sc̄do notandum eſt. ꝙ matrimoniū eſt duplex. Nā aliq̄d ē clādeſti/
nū ſiue ſecretum. ꝛ aliquod eſt matrimonium manifeſtū ſiue publicuʒ.
Clandeſtinū eſt quod fit ſecrete ſolum inter contrahētes. ſʒ māifeſtū
eſt quod manifeſte fit in facie eccleſie pluribus viris idoneis ꝛ mulierib⁹
pn̄tibus. Et drn̄t illa duo matrimonia ſic. Quia matrimoniū manifeſtū
habet tale ꝑuilegiū ꝙ ſi poſtea ꝓbaret̄ aliq̄d impedimentū vt affinitas vl̄
aliq̄ ſil̄e. ſic ꝙ ibi celebrat̄ diuortiū tunc nihilomin⁹ oīes pueri exiſtūt. et
hoc ꝓpter honorē matrimonij manifeſti. ſed matrimoniū clādeſtinū ta/
le ꝑuilegiū non habet. q2 poſtea ꝓbaret̄ aliq̄d impedimentum ꝓpt̄ quod
ſepentur. tunc oēs pueri nati eēnt illegittimi.

sc ꝑ ꝓteſtatõe ꝯtract⁹
Vox nihil vna valet duo teſtes ad minus aſſint
.i.caſte viuat .i.valeat honeſta ⁊ ꝓba
Femina contineat ꝙ poſſit ſalua manere
sc viri .i.cupit .i.vix ducere
Iſtius ſi vult poſt mortem nubere nubat
sc exñs sc vir.mlierẽ decepiſſe rogãs mulierẽ
Si contritus hic hanc dolet illuſiſſe petens quam
.i.in facie eccc'ie .i.pactũ
Deſeruit.ſcio ꝙ ſolenniter eſt celebratum
.i.diminui sc teſtib⁹
Non reuocare poteſt niſi teſtibus hoc ꝓgatur
.i.lapſus tue deceptõis
Unde ruina tue fraudis tibi ſit eris et cui
.i.ꝓmiſſionẽ q̃ ad cognitõem carnalẽ.sc vxor
Dum fidem dederis tua non erit.vſqꝫ ſecunda
sc ſcda muliere sc mlier
Mortua ſit nec ab hac coitum queras.quia p̃ma
sc vxor sc mulierẽ .i.ꝓhibẽte
Eſt tua.q̃ꝫnis ad hanc nequeas inhibente venire
sc ſctã sc vxor
Eccleſia:quia ſtat hic pro muliere ſecunda
.i.ſuadeo sc tu ſecuri⁹ recedas sc remote
Conſulo ꝙ potius diſcedas cum muliere
.i.in patria .i.cũ ſcda vxore
Prima quãqꝫ domi maneas cum poſteriore
sc exñs sc vir
Conſcius ip̃e ſui facti ſibi ſubueniat ſic
.i.defraudatõeꝫ .i.deceptõem sc cũ aliq̃ puella
Fraudeꝫ ſiue dolum licet intendit manifeſte
sc in tali defraudatõe sc a tali
Sponſa quã ducit erit hic ſua non reuocatur
.i.pñia relinq̃t sc mulierẽ
Pena ſue fraudis ſit ꝙ non deſerit ip̃am

¶ Hic autor ponit aliũ caſum cũ h̃ oñdẽs modũ ꝓteſtãdi m̃rimonium clãdeſtinũ cũ hoc magis declarãs caſum p̃tactũ.Et vult p̃mo ꝙ mlier ñ p̃t ꝓteſtari ꝯtractũ cũ vno teſte ſed oꝫ ꝙ ad min⁹ ſunt duo teſtes idonei. Nũc ſb̃dit doctrinã q̃ ad mulierẽ deceptã q̃ talis eſt.talis deceptor ꝑhen niter in inferno habitabit.⁊ iſta p̃ma vxor caſta ꝑmaneat ⁊ ip̃o deteſtore viuente aliũ nõ ducat.q2 ip̃e eſt marit⁹ eius corã dõ.ſed poſt mortem ei⁹ p̃t ducere alium ſi vult:ſed tñ ille illuſor q̃ p̃ma dimiſſa ⁊ defraudata du-

xit aliam vltimo conſcius peccati ſui veniens ad pmā dolens ipam illuſiſſe petens inſtāter vt ipi ignoſcat exceſſus ſuos. nā tūc eccl'ia non pmittit vt dimittat ſecundā vxorē. quā in facie eccl'ie duxit ſolēnit'. Et iō ipam non pt dimittere ſʒ adducto teſtimonio ꝙ pma fuit vxor ſua ſecreta tūc talis erit pena ei9 ꝙ illa pma quā defraudauit non erit vxor ſua ꝗ ad coitū. lʒ ſit vxor ſua corā dō ꝛ tñ non in facie eccl'ie duxit eā. igit' nec pt ipſam iterato ducere donec ſecunda (quā in facie eccl'ie duxit) mortua ſit: Sic etiā nec querat coitum a ſcda. q2 ipa non eſt vxor ſua ſed pma ꝗuis tam̄ non pt ipe matrimonialiter redire de ſecunda ad pmam. q2 eccl'ia hoc ñ pmittit: ꝛ ſic ipe manendo cum ſecunda animam ſuam eternal'r dānat. ergo dt autor conſultiue ꝛ dat tale conſilium ꝙ potius dimittēdo ſecūdā exeat terā cuʒ pma ad longinquā diſtātiam ꝛ ſeinuicem nutriunt ꝗ ꝙ maneat domi cum poſteriori. Et ſic poteſt ſaluare aiaʒ ſuā ꝛ al's nō.

¶ Subdit ponendo alium caſum ꝛ vult tm̄. ſi aliquis intēdit defraudare aliquā puellā. ſiue intendit fraudem vel dolum cum aliqua puella legittimādo ꝛ ꝗuis ſpōſam poſtea ducit manifeſte tūc hec id eſt pma erit vxor ſua ꝛ non reuocat' a pma. Et pena ſue fraudis ſit iſta ꝙ nō derelinquat pmā. vel ſm aliquos l'ra ſic legitur. Si aliqs eēt qui libent' ꝯtraheret cum aliqua libera ꝛ forte ipam alio mō cognoſcere non pt niſi ꝓmitteret corā aliquib9 teſtibus ꝙ velit eam ducere ꝛ iſta ꝯſentiens ita ꝙ copula carnalis ſequitur. tunc poſtꝗ iſtā cognouit ꝙ de intentōe ſua nō fuit ꝙ ipam ducere vellet. ꝛ forte vellet ſe ſaluare ꝑ hoc ꝙ ad mr̄imoniū requirit' ꝯſenſus vtriuſq3. ſed volūtas ei9 nō fuit eā velle ducere. iō rōe iſtius vult eam repudiare. Tunc littera vult ꝙ ipe non poteſt ſe ꝑ hoc ſaluare. imo eccl'ia militans cogit ipm ꝙ ipam conſuat ꝓ vxore ſua. quia producere teſtimonium poteſt. ꝛ pena ſua fraudis erit ꝙ nullo modo ipaʒ deſerat ſeu deponat. quia vxor ſna eſt. Et licet de intentione ſua non fuit ipam velle ducere. quia teſtes ꝛ eccleſia militans ad talem vnionem ipm compellunt. illa eſt lectura ſecunda. ſed tamen pma magis videt' eē d intentōe pn̄tis littere.

¶ Circa l'ram eſt notādū. ꝙ ſi aliquis contraheret puellā cū fraude ſiue cū dolo. ſcʒ ꝙ diceret ego ſumā te in vxorē meā pbe mihi copulā carnalē ipa aūt credens vbis ſuis. ꝛ ſup ꝑ hoc dat ei copulā carnalē ipe āt non intēdens eam obſuare ꝛ poſtmodum in facie eccleſie ꝛ corā viris idoneis mitteret ſibi alterā diſpenſare. Tunc illa pma quem ita primo defraudauit ſua vxor eſt corā deo ꝛ coram eccleſie cū illa defraudatio ſit teſtib9 pn̄tib9.

¶ Scdo eſt notandū. ſi quis diceret in illo cāu. tamē in mr̄imonio debʒ ꝯcurrere volūtas vtrorunq3. ſed ego nunꝗ habui voluntatē ꝙ eā ſcilʒ primā volui ſumere in mr̄imonium. ꝗ videtur ꝙ poſſum eaʒ repudare Ad hoc rn̄detur ꝙ eccl'ia militans eum cogit ꝙ eam ſumat pro vxore Quia ficta fraus non concurrit ad mr̄imonium nec infringit illud. quia eccleſia iudicat de manifeſtis. ꝛ ſolus deus de occultis. Ertiō bn̄ in facie eccleſie dt. ego ſumā te in vxorem. tunc ex iſtis verbis elicit' ꝙ eccl'ia iudicat videlʒ ꝙ illa ſit vxor ei9 dūmō ꝯſenſus ꝛ volūtas de ore vtrorūq3 ꝯſequit'. Nā ꝛ eccl'ia militās non iudicat de illis que intus in mēte includuntur Sed ſolus deus illa hʒ iudicare.

¶ Tercio notandū.ſicut ſupius dictū eſt.tunc votū et̄ eſt vnꝰ caſus q̄ im‑
pedit matrimoniū ꝯtrahendū ⁊ diminuit ꝯtractū ¶ Pro q̊ eſt ſciendū ꝙ
votū ē duplex ſimplex vicȝ ⁊ ſolēne. votū ſolēne eſt qḋ fit cū aliq̄ ſolēnita
te.vñ dt̄ Joānes andree ꝙ votū ſolēne fit ꝑ ſuſceptōem ordinū ſacroꝝ
vbi grā. Si aliq̊s ꝯtraheret ſpōſalia cū aliq̄ ⁊ ſi nō nouiſſet eā carnalr̄.⁊ ſi
votū eēt factū ꝓ eo ꝙ deberet fieri clauſtralis Et ſi ꝺ illo poſtea informa
ret̄ tūc ibi p̄t fieri diuortiū qñ intrat clauſtꝝ. Sed votū ſimplex eſt qḋ fit
ſine ſolēnitate. vt ſi aliq̊s in corde ſuo vouens obſuare caſtitatē tale vo
tū non impedit matrimoniū ꝯtractū.ſȝ tñ votū ſolēne impedit mr̄imo‑
niū ꝯtrahendū ⁊ diminuit contractū. Hic dcm̄ eſt ꝙ votū ſimplex caſti‑
tatis nō diminuit mr̄imoniū ꝯtractū. Cōtra hoc inſtat̄ ſic.hō plus ligat̄
ad vinculū maiꝰ q̄ȝ ad vinculū minꝰ.ſed vinculū ꝯtinētie eſt maiꝰ vinculo
matrimonij.igit̄ magis ligat̄ ad caſtitatē q̄ȝ ad mr̄imoniū. Maior eſt no
ta.ſed minor ꝓbatur:qꝛ ꝯtinentia ⁊ caſtitas ꝓmittunt̄ ꝺo glioſo. ſed mr̄i
moniū ꝓmittit̄ hoi.igit̄ ⁊c̄. ¶ Scḋo arguit̄ ſic ꝯtra idē. Iſte tractꝰ nō va
let in q̄ implicat̄ pctm̄ mortale.ſed in mr̄imonio implicat̄ pctm̄ mortale
igit̄ nō vȝ. Maior ē nota.qꝛ ſacr̄a excludūt oīa pctā mortalia. Sed mi‑
nor ꝓbat̄.qꝛ qñcunqȝ iſte petit thoꝝ.tunc peccat mortalr̄ ¶ Tercio ſic ar‑
guit̄.plus ē timendū p̄ceptū dei q̄ȝ p̄ceptū eccl̄ie.ſed p̄ceptū eccl̄ie dimi‑
nuit matrimoniū. iō etiā p̄ceptū dei qḋ ē votū ſimplex ꝓmiſſum. Maior
eſt nota ꝺ ſe.ſed minor ꝓbat̄.qꝛ affinitas eſt p̄ceptū eccl̄ie.⁊ hec diminu‑
it matrimoniū.g̊ et̄ p̄ceptū dei qḋ eſt votū ſimplex.

¶ Hic circa iſtū caſum eſt notandū ſicut dcm̄ ē ſupius tūc votū ſimplex
impedit mr̄imoniū ꝯtrahēdū de futuro.ſȝ nō diminuit ꝯtractū iā ꝺ p̄ñti
ſb̄ſecuta copula carnali. Rō huiꝰ ē.ſic̄ dicūt doctores.qꝛ in voto ſimplici
ſolū vnū ꝯcurrit.ſcȝ ꝓmiſſio.⁊ poſt illā ꝓmiſſionē adhuc p̄t eē dñs illiꝰ rei
ꝓmiſſe.qꝛ ſimplex ꝓmiſſio nō trāſfert dñm rei ꝓmiſſe.g̊ votū ſimplex ſo‑
lū impedit matrimoniū ꝯtrahendū ſed non diminuit ꝯtractū. Sȝ in vo
to ſolēni ſt̄ duo.ſcȝ.ꝓmiſſio ⁊ donatio.ꝓmiſſio qꝛ ꝓmittit.donatio.qꝛ do
nat ⁊ trāſfert volūtatē in manū alteriꝰ ⁊ in alteriꝰ ꝑtātē.ſic eodem mō in
mr̄imonio ſt̄ duo.ſcilȝ donatio.qꝛ donat ſe vxori.⁊ rei ꝓmiſſio et̄ ē ibi.qꝛ
ꝓmittit eā ducere. Et g̊ votū ſolēne impedit mr̄imoniū ꝯhēdū ⁊ diminu
it ꝯtractū mr̄imoniū.qꝛ hȝ in ſe duo.ſcȝ ꝓmiſſionē ⁊ donatōeȝ. Sȝ votū
ſimplex ſolū vnū illoꝝ facit.nā tale votū ſimplex nō diminuit ꝯtractum
mr̄imoniū.ſȝ impedit ſolū ꝯtrahendū.qꝛ hȝ in ſe ſolū vnū.ſcȝ ꝓmiſſionē
mō tūc ſic ꝺ iſto dꝛ q̇ ꝯtraxit mr̄imoniū:iſto mō tal̄ ñ petat thoꝝ. qꝛ q̄tieſ
cūqȝ petierit mortalr̄ peccat. ſȝ ſi petit ml̄ier tunc dȝ reddere debitū cū
cordis amaritudie. Tūc ad rōes in oppoᵐ rñdet̄ ꝑmo ad ꝑmā qñ arguit̄.
hō plus ligat̄ ad vinculū maiꝰ.⁊c̄.ꝯcedit̄ maior ad bonū intellectū.ſȝ cū
dꝛ in minori ꝙ vinculū ꝯtinentie ſit maiꝰ vinculo matrimonij. Rñr ꝙ il
lud eſt veꝝ q̊ ad illū cui ꝓmittit̄.qꝛ ꝯtinentia ⁊ caſtitas ꝺo ꝓmittunt̄ mr̄i‑
moniū aūt hōi ſed quo ad matrimoniū tūc maiꝰ ē vinculū matrimonij.
qꝛ in mr̄imonio ſt̄ duo.ſcȝ donatio.qꝛ vir dat fidē ml̄ieri ⁊ ibi eſt ꝓmiſſio
qꝛ ꝓmittit eā ducere.ſed in ſimplici voto eſt vnū ſolum.ſcȝ ꝓmiſſio.igitur
⁊c̄. Ad rōem ſcḋam qñ arguit̄ iſte ꝯtractꝰ nō valet in q̄ implicatur pctm̄
mortale. Rñdet̄ ꝙ h̊ ē veꝝ ꝓut petit debitū.ꝙ tūc peccat mortalr̄. Si aūt

non petit ſed oꝛ vt reddat ad petitōem mulieris tūc n̄ peccat moꝛtalr̄. ſꝫ tm̄ quotienſcunqꝫ dꝫ reddere tūc illō dꝫ facere cū coꝛdis amaritudine.
¶ Ad ſcdā m rōem qn̄ arguit̄. plus eſt timēdū p̄ceptū dei q̄ʒ eccľie. Concedat̄ maioꝛ ⁊ ad ꝯcluſionē finalit̄ dicat̄ ꝙ votū ſimplex nō eſt p̄ceptū ſic ꝙ diminuat mr̄imoniū ꝯtractū. ſed votū ſolenne bene.

.i. mulierē s^c ꝯſanguinitatis

Sponſam ducendi tibi linea quinta dat auſum

.i. de ꝓpria ꝓgeniei s^c dcm̄ s^c q̇ntā lineā in 2° 3° ⁊ q̄ꝛto gradib⁹

Sanguine de ꝓp̄o. quod nō concedimus infra

s^c ꝯſanguinitatꝫ exn̄tes s^c vir s^c vir

Inqꝫ gradu quarto conſiſtentes ego vel tu

.i. copulamur

Non aliquo caſu mulieri iungimur vni

¶ Sup̱ius magiſter det̄minauit de multꝫ caſib⁹ matrimonij. hic ꝯn̄r ꝓſequit̄ de linea ꝯſanguinitatis. ſcꝫ in quo gradu ſiue in q̄ linea p̄t ꝯtrahi matrimoniū. Et diuidit̄ illa p̱s in duas p̱tes. Nā in p̄ma autoꝛ facit h̄ quod dictū eſt. In ſcdā parte autoꝛ ponit quoſdaꝫ caſus. Scdā p̱s. ibi. Moꝛtua ſi tua ſit. Quantū ad p̄mā p̱tē mgr̄ vult tm̄ ꝙ inſtitutū eſt in iure ꝙ null⁹ in mr̄imoniū ducat aliquā v̓ginē vl̄ mulierē que eſt in ſcdo vel tercio vel q̄rto gradu ꝯſanguinitatꝫ ſed bene quinta linea dat tibi auſum. i. licentiā diſpōſandi ſiue ducendi vxoꝛē aliquā de ſanguine ꝓp̄o vel de ꝓgenie ꝓpria. ⁊ ſi aliquo mō eſſent aliqui infra iſtā lineam illi non dn̄t diſponſare mutuo. qꝛ ego vir ⁊ tu vir exn̄tes in quarto gradu ꝯſanguinitatis nullo mō poſſumus vnā vxoꝛē ducere ꝫm ſucceſſionē tp̄is in p̄ma ſcdā. tercia. vel quarta linea. Etiam ſi euenerit ꝙ ego ⁊ tu eſſemus in tercio vel q̄rto ḡdu ꝯſanguinitatis ⁊ tu moꝛieris tunc ego vxoꝛē tuā relictā nō poſſum ſumere. ſꝫ ſi ego eſſeꝫ in q̇nto ḡdu ⁊ tu i q̄rto tūc h̄ poſſet fieri
¶ Circa lrām notādū. ex lrā autoꝛis colligit̄ ꝙ aliq̇s vir in p̄mo. ſcdo. tercio. vel in quarto gradu exn̄s p̄t ducere aliquā mulierē vel virginē que ē in quinto gradu. Et rō eſt iſta. qꝛ inter ip̄os non eſt aliqua cognatio.
¶ Scdo eſt notandū. ꝙ hic circa lrām inueſtigat̄ q̇d ſit ꝯſanguinitas et q̇d ſit linea ꝯſanguinitatis ⁊ q̇d ſit gradus. Quātum ad p̄mū rn̄detur ꝙ cognatio ſiue ꝯſanguinitas ſic deſcribit̄. Cōſanguinitas ē cognatio p̱ſonaꝝ ab vna ſtirpe deſcendentiū ſp̄ūali ꝓpagine ꝯtractū. Vel ſic ꝫm aliq̊s ꝯſanguitas eſt vinculū p̱ſonaꝝ ab vna ſtirpe deſcendentiū carnali ꝓpagine ꝯtractū. Et dꝛ ꝯſanguinitas a con q̇d eſt ſil̄ ⁊ ſanguis q̄ſi ſil̄ de vno ſanguine deſcēdēs: ¶ Pꝛo quo eſt ſciēdū. ꝙ ꝯſanguinitas ē duplex. Nā quedā eſt ꝯſanguinitas foꝛnicatoꝛia. ⁊ quedā legittima. nam illa dꝛ conſanguinitas legittima. q̄ fit cū copula carnali vxoꝛꝫ ſiue q̄ ꝯtrahit̄ p̱ copulā carnale vxoꝛiā. ⁊ ſic due ſoꝛoꝛes legittime ſunt ꝯſanguinee p̱ copulam carnalē vxoꝛiā. mō p̄n̄s lrā maxime intelligit̄ d̓ ꝯſanguinitate legittima. Sꝫ de foꝛnicatoꝛia ꝯſanguinitate lrā mīme dꝫ gloſari. qꝛ poſſꝫ dari cert⁹ caſus in q̄ ſe in mr̄imoniū ſumerēt. Et cert⁹ caſus in q̊ n̄ ſumerent. Sed quo ad ſcdm eſt ſciendū ꝙ linea ꝯſanguinitatis ſic deſcribit̄. ē mľtiplicatio p̱ſonaꝝ ab eadē ſtirpe deſcendētiū ꝫm aliquē certū gradū. Sed quo

Ab tciū ē ſciēdū ꝙ grad⁹ ſic deſcribit̄.ē multitudo pſonaꝝ in q̄ cogſcit̄ q̄ di
ſtātia cognatōis aliq̄ pſone dn̄t ſiue ab inuicē diſtāt.q2 aliq̄ ſt3 in p° gdu
cōſanguinitat3.aliq̄ in ſcdo.aliq̄ in tcio.ꝛ ſic ꝺ alijs.

¶ Tercio ē notādū.ꝙ linea cōſanguinitat3 ē triplex.nā em̄ q̄dā fit p aſcē
ſum.q̄dā p deſcēſuz:ꝛ q̄dā a collateralib⁹.nā linea p aſcēſuz hȝ q̄ttuor g
dus.in p° gdu ſt3 pr̄ ꝛ mr̄.in 2° ſt3 auus ꝛ aua.in tcio ſt3 pau⁹ ꝛ paua.in qr
to abau⁹ ꝛ abaua.Sȝ linea p deſcēſum et3 hȝ q̄ttuor gd⁹. ita ꝙ in p° gra
du ſunt filij.in ſecundo gradu ſunt nepotes ꝛ neptes. in tercio gradu ſūt
pronepotes. in q̄rto ſunt abnepotes ꝛ abneptes. Sic etiā in linea collate
rali ſunt q̄ttuor grad⁹.in pmo ſunt frēs ꝛ ſorores.in ſcdo ſunt cōſobrini ꝛ
filij duoꝝ fratꝝ.in tcio ſunt filij cōſobrinoꝝ:ꝛ in q̄rto ſunt filij illoꝝ.Et h
māifeſte pȝ ꝙ lrā intelligit̄ ꝺ linea collaterali.ita ꝙ mr̄imoniū n̄ ē cōtra
hēdum niſi in q̇nta linea vel gradu.q2 p lineā p aſcēſum ꝛ deſcēſum con
ſanguitas multiplicet̄ in infinitū: vt dicunt doctores.ꝛ ſic tunc in lineis
aſcēdētiū ꝛ deſcēdētiuȝ phibet̄ cōtract⁹.q2 dicūt doctores ſi adhuc p diui
nā potētiā eēt ſic aliq̇s in m̄do tūc nl̄la mlr̄ier cū eo poſſȝ ducere mr̄imo"

¶ Quarto notādū.ponat̄ caſus ꝙ vn⁹ ſit in tcio vel i q̄rto gdu ꝛ alt̄ i q̇n
to gradu.tūc dubitat̄ vtꝝ poſſint cōtrahere mr̄imoniū Rn̄r ꝙ bn̄ pn̄t con
trahere.ſi vn⁹ ē in q̄rto gradu ꝛ alt̄ i q̇nto gdu dūmō grad⁹ ſit exceſſus al
teri⁹ grad⁹ et3 ꝺr ſi aliq̇ eēnt ifideles cōtrahētes mr̄imoniū i gradu phibito
ꝛ ſi poſtea cōuertant̄ ad fidē catholicā tunc illō mr̄imoniū ſtabit.q2 ba
ptiſm⁹ videt̄ ſatiſfacere ꝺ tali pctō.

¶ Quinto ē notādu3 lrā ꝺt.ſi aliq̇s duceret vxorē ille dȝ ducere aliquā
in quinto vel in ſexto gradu ꝛ nō ſcdo vel tcio:iſtō dcm̄ ſolum eſt intelli
gēdum ꝺ pſonis ſimplicib⁹ ꝛ de populo vulgari quoꝝ copia eſt vt ſt3 ruſti
ci milites ciues ſiue cliētes Sed tamē reges ꝛ pncipes pn̄t cōtrahere ma
trimoniū in tercio vel in quarto gradu.Cui⁹ rō eſt iſta. q2 reges pncipes
barones ſunt pauci.vulgares vō multi Igit̄ reges pncipes ꝛ coꝝ filij ꝛ ba
rones ꝛ coꝝ filij pn̄t contrahere mr̄imonium in tcio vel in quarto gradu
ꝛ hoc ppter pacē firmiorē ꝛ ſecuriorē.vnde quādo reges mutuo inter ſe
affinitatē contrahunt.ſimiliter ꝛ pncipes ꝛ barones tunc om̄is ppl̄s coꝝ
erit magis ſecurus ꝛ pacificus.

¶ Ultimo ē notādū.ꝙ in veteri teſtam̄to tūc iudei cōtraxer̄t mr̄imoniū
in ſcdā vel tcia linea:q2 tpe illo ꝛ circa originē mūdi modica erat q̄ntitas
hoim.ꝛ g° vt augmentarent̄ hōies tūc iudei in ſcdā vel in tcia linea cōtra
xerūt mr̄imoniū.ſed mō non dȝ fieri.q2 nunc mund⁹ ſatis augmentat⁹ ē
ꝛ idō iam in q̇nta linea non fit cōtract⁹.

.i.defuncta .i.ꝺ parentela ei⁹

Mortua ſi tua ſit mulier non ſanguinis eius

.i.ducas .i.q̄ cōtinet̄ infra q̇ntū gradū

Accipias vllam quam linea quarta figurat

s° nō cog°uiſti s° talis mlr̄ier .i.faciēdū eſt j

Incorrupta licet moriatur idem teneatur

¶ Hic mgr̄ ponit q̄ſdā caſus circa mr̄imoniū cōtrahendū.Et diuidit̄ in
tres ptes ſm ꝙ ponit hic tres caſus.ſcds caſus.ibi.Si cog°uiſti.Tercius

ibi. Si qua. ⁊c. Quātū ad pmā ptēvult tm̄. ſi vxor tua ſit mortua ⁊ aliā vo lueris ducere nō ducas aliquā q̄ ē d ſanguine illi⁹. ⁊ q̄ ē in q̄rta linea ſed vl tra. Et dato q̄ ipa ſolū eēt ſibi pmiſſa ⁊ nō dū carnal'r cognuiſti idē teneat ſcꝫ q̄ nō ducas aliā d ſanguine ei⁹ in q̄rta linea ſed vltra.

¶ Circa lrām nota. q̄ caſus lr̄e ſtat in hoc ſi aliqs h̄ret vxorē quā nō cog nuiſſet carnal'r ppt̄ ei⁹ abſtinētiā ⁊ ſi tunc mulier moreret̄ incorrupta. tūc ille ſpōſus adhuc nō dꝫ aliā ducere q̄ eſt infra quintā lineā ſeu q̄ntū gra dum illi⁹ linee mulieris.

¶ Scd̄o eſt notādū. nā pus dcm̄ ē q̄ in oīm coitu ꝯtrahitur affinitas. Pro q̄ eſt ſciendū. q̄ affinitas ꝯtrahit̄ tripl'r p quā gnat̄ publica honeſtas Primo mō qn̄ qs ꝯtrahit cū aliq̄ vgine vel muliere nō ſbſecuta copula carnali ita q̄ vnū illoꝝ ſuppoſitoꝝ morit̄ ſcꝫ vir vel mulier an̄ copulā ad huc ꝯtrahit̄ affinitas inter ſanguineos illi⁹ mortue mulierꝫ vel vginis et tn̄ talis nō dꝫ ꝯtrahere cū aliq̄ niſi in q̄nta linea. Scd̄o ꝯtrahit̄ affinitas p actū fornicatoriū. q2 p hoc gnat̄ publica honeſtas. q2 oēs ꝯſanguinei ſtꝫ iſti affines q̄ ſic cognouit iſtā ⁊ non dꝫ contrahere mr̄imoniū niſi in q̄n ta linea. Tercio ꝯtrahit̄ affinitas p mutuū ꝯſenſum queꝫ ſequit̄ copula carnalis. igit̄ etiā gnat̄ publica honeſtas p quā ꝯtrahit̄ affinitas int̄ oēs ꝯſanguineos mulieris ⁊ viri.

¶ Tercio eſt notādū vt ſupius expſſum eſt q̄ multa ſtꝫ mr̄imoniū im pediētia ꝯtrahendū ⁊ diminuētia ꝯtractū. ⁊ inter hec fuit enumerarata cognatio. ¶ Pro quo ſciēdū q̄ triplex ē cognatio. nā q̄dā ē carnal'r q̄daꝫ eſt ſpūalis ⁊ quedā legalis. Et iſta triplex cognatio hꝫ ortū a triplici lege. ſcꝫ a lege naturali a lege diuina ⁊ a lege poſitiua. nā a lege carnali cogna tio carnal'r hꝫ ortū. q2 natural'r int̄ oēs ꝯſanguineos ꝯtrahit̄ ſeu gnat̄ ami citia q̄ impedit mrimoniū. ſed a lege diuina cognatio ſpūalis q2 ſacr̄a h̄nt efficatiā a chr̄o. ⁊ iō cognatio ſpūalis hꝫ efficatiā a lege diuina. ſed a lege poſitiua cognatio legalis hꝫ ortū. q2 inſtituit̄ a volūtatte hūana. Et d iſtꝫ nihil ad ppoſitū. ſꝫ ſolū de cognatōe carnali. ſed q̄ ſtꝫ cāe alie impediētes mr̄imo^m ꝯtrahēdū ⁊ diminuētes ꝯtractū de iſtꝫ ſufficient̄ pus dcm̄ eſt.

¶ Vltimo notādū. ex q̄ hic ſolū agit̄ de cognatōe carnali tūc dubium eſt vtꝝ conſanguinitas impedit mr̄imoniū. ⁊ videt̄ q̄ nō. q2 inter adā ⁊ euā fuit maxima affinitas. q2 alteꝝ fuit de altero ⁊ tn̄ poſſidebāt mr̄imoniū. q2 dn̄s cū eis pmo mr̄imo^m inſtituit. igit̄ manifeſte videt̄ q̄ affinitas ſiue ꝯſanguinitas nō impedit mr̄imo^m. Itē ex alio ſic. nlla mlier ē plus con iūcta viro q̄ꝫ eua fuit ꝯiūcta ade. illo tn̄ nō obſtāte adā ꝯtraxit mr̄imoniū cū eua. igit̄ videt̄ q̄ ꝯſanguinitas nō impedit mr̄imo^m. ſꝫ q̄ eua fuit pl⁹ ꝯiuncta ade declarat̄ ſic. q2 eua fuit formata ex coſta ade igit̄ fuit ei plus cōiuncta ⁊ marie. Sꝫ in oppoſitū hui⁹ ē autor in lrā q̄ dt̄ q̄ cōſangnitas ipediat mr̄imoniū. Et hoc idē hr̄ in leuitico vbi dr. ois hō non accedat ad pximā ſanguinis ſui. Vn̄ eſt ſciēdū q̄ mr̄imoniū nō dꝫ contrahi cū ſan guineis ppter triplicē cām ſiue legē. pmo ppt̄ dictamē legꝫ naturalis. q2 apd̄ oēs hoīes tunc eadē lex natural'r repn̄tāt q̄ fili⁹ n̄ cōtrahat cū matre. nec pr̄ cū filia. Scd̄o ppt̄ inhibitōem legis diuine. q2 vt ſupra patuit tūc pſone ppter conſanguinitatē phibentur a matrimonio. Tercio ppt̄ in hibitōem legꝫ eccl'ie. q2 hodierna die eccl'ia adhuc inhibet ꝯhere mr̄imo^m

infra quintū gradū ꝯſanguinitatis. Olim aūt eccl'ia in ſeptimo gđu ꝑ-
miſit ſolū ꝯtrahere matrimoniū. nunc āt in q̄nto gradu ꝑmittit Θ̃t ra-
tio ꝑmi eſt. q2 nunc deficit charitas inter ꝯſanguineos q̄ olim ad tm̄ nō
deficiebat. Θ̃t rō ſcđi eſt ꝓpter obliuionē interuenientē ne fiat error tunc
iā inſtitutū ē ab eccl'ia in q̄nto gradu ꝯſanguinitatis ꝯtrahere mr̄imoⁱᵐ.
¶ Tunc ad rōem rn̄det̄ ꝙ ꝯſanguinitas inter adā ⁊ euā non fuit ex ꝓpa-
gine carnali ſed ex miraculoſa formatōe. ⁊ illa nō impedit mr̄imonium
Sed ad ſcđam ꝑtem rōnis qñ đr nulla mulier eſt plus ꝯiūcta viro ſuo. ⁊c̄
Ibi rn̄det̄ ꝙ euā maxime eſſe ꝯiunctā ade intelligit̄ dupl'r. Uno° ſm
carnalē ꝯiunctōem. ⁊ ſic nō fuit maxime ꝯiuncta ade. Alio° ꝑ miracl'o-
ſam formatōem. ⁊ ſic tunc eua fuit maxime ꝯiūcta ade. mō dictū ē ꝙ mi-
raculoſa formatio non impedit mr̄imoniū

s^c vir carnal'r .i. ex cāu
Si cognouiſti caſu prope mulieris
.i. ſororē s^c hmōi aliquā
Germanā. ſiue matrem vel conſimile quam
req̄ras muliere carnal'r
Perſonā. non ius reputas ab ea coeundi
s^c vxor .i. volūtatē adhibet
Si tua legittima conſentit perpetuo tu
s^c te s^c tua vxor .i. petēti
Abſtineas. ſi non conſenſerit hunc repetenti
.i. actū coeūdi s^c mulier
Jura thori reddas inuitus. et hec tua non ſit
.i. vxor s^c a te .i. ꝑpetratū
Coniunx. et grauiter cōmiſſum dilue crimen
.i. aliquā duceres .i. ꝑ coitū deflorasti
Si quā contraheres quā tu coitu violaſti
s^c mulieris s^c viro .i. diſponſabit̄
Illius neptis tibi nunq̄ȝ legittimetur
.i. ignorāter. s^c ꝯſanguinee s^c viro
Inſcius huic iunctus ſi ſis a te ſepetur
.i. cognoſcat. s^c mulitās s^c tale
Noſcat et eccleſia factum ratione probatum

¶ Hic autor ponit alios caſus circa matrimoniū. Θ̃t vult tm̄ ꝙ in iſtȝ ca-
ſibus ſi carnal'r eueniunt ꝙ cognoſceres ſororē vel amicā tue mulierȝ ⁊ ſſ
poſtea ſuſceperis tunc nunq̄ȝ debes actū coeūdi nec cū ꝓpa muliere nec
cum alia exercere. Sed ſi ipā ꝯſenſerit abſtineas ꝑpetue a coitu. Si aūt
non ꝯſenſerit tūc ipā repetēte redde ei coitū. q2 ipa vxor tua ē quantū ad
iura carnalis. ſed tu nō debes petere. Deinde ſbdit Mgr̄ ibi. Si quā. ⁊c̄.
dicens. ſi tu violaſti aliquā mulierē ꝑ coitum ⁊ poſtea cum ea ꝯtraxeris
matrimoniū tūc neptis vel filia iſtius mulieris ſcȝ vxoris nunq̄ȝ p̄t tecuȝ
ꝯtrahere mr̄imonium. Si aūt inſcius cū ea ꝯtraxiſti tūc ſepanda ē a te

qꝛ n̄ p̄t legittīe ꝯtrahere mr̄imoniū cū ea.qꝛ ibi ē affinitas. Et h̄ dꝫ cū ꝓ
bata rōe fieri ⁊ cū ꝯſenſu epi. ¶ Circa lr̄aꝫ nota ꝙ ꝑ declaratōeꝫ lr̄e po
nit̄ tal' caſus. Si eēnt due ſorores ⁊ vt vnꝰ cog̊ſceret vnā carnalr̄ ⁊ poſtea ſu
meret aliā legittīe. tūc dubitat̄ an tūc p̄ma d̄ret ꝯtrahere copulā carnalē
vel cū ſcd̄a. n̄ cū p̄ma. qꝛ ſcd̄a ē ſua legittia. nec cū ſcd̄a. qꝛ p̄us cog̊uit eius
ſororē carnal'r q̄ ē germana eiꝰ. Et iō dꝫ ſe abſtiere ꝑpetue vt d̊t lr̄a R n̄r ꝙ
cū nll'a illaꝝ dꝫ cōplere actū carnalē. Jō qꝛ vnā ſororē p̄us ꝯg̊uit. ⁊ ſi tūc
ſcd̄am accepit tūc vt d̊t ſcd̄s caſus eēnt ſeꝑandi. nec dꝫ cog̊ſcere p̄mā. qꝛ n̄
ē eiꝰ legittia vxor. Sꝫ ābobꝰ mortuis p̄t ſumere aliā cū q̄ h̄ faciat. Et ſic pꝫ
ꝙ i oi coitu ē affinitas. qꝛ lꝫ p̄mā ꝯg̊uit fornicatorie tn̄ illa fornicatio ipe
dit ꝙ non p̄t ſumere ſcd̄am. qꝛ ibi ē affinitas q̄ impedit ꝯtractū.
¶ Itē notādū. ex lr̄a h̄r ꝙ ſi vir cog̊ſceret germanā vxoris ſue tūc ex h̄ ꝑ
deret ius coeūdi ſiue petitōem debiti carnis ab vxore ꝓꝑa.
¶ Cōtra hoc arguit̄ ſic. illd̄ qd̄ nō ſeꝑat mr̄imoniū n̄ ſeꝑat viꝝ a petitōe
debiti carnis. ſed vir ſi cog̊uerit cognatā vxoris ſue illd̄ non ſeꝑat mr̄imo
niū. igit̄ ⁊c. Maior ē nota de ſe. qꝛ magis ē ſeꝑare mr̄imoniū ꝙ̄ a petitōe
debiti carnis ſeꝑari. Minor pꝫ de ſe. qꝛ ſi vir cog̊ſcit ꝯſanguineā vxorꝫ ſue
ex hoc tūc non tenet̄ celebrari diuortiū. g̊ videt̄ ꝙ ꝓpt̄ hoc etꝫ nō amittit
carnis vel thori. Ad hoc r̄ndet̄ ꝑ diſtinctōem ꝙ aliquē cog̊ſcere ꝯſangui
neā vxoris ſue intelligit̄ dupl'r. Unoº añ contractū mr̄imonij. alioº poſt
contractū mr̄imonij. Si aūt contractū mr̄imonij cognouerit ꝯſangui
neā vxoris ſue hoc impedit mr̄imoniū contrahendū ⁊ diminuit ꝯtractū.
Si poſt contractū mr̄imonij cognouerit ꝯſanguineā vxoris ſue tūc ſo
lum impedit ius petēdi debitū carnis. nam ſi hoc ſeꝑat mr̄imoniū tūc
q̊libet facil'r poſſet ſeꝑari ab vxore ſua qñ accederet eiꝰ cognatā. g̊ ſequit̄ ꝙ
ſolū talis amittit ius petendi debitū carnis. qꝛ q̊tienſcunqꝫ petierit pec
cat mortaliter. ¶ Itē ſciendū illā litterā noſcat eccl'ia q̄ ſumpta ē ex de
cretalibus de diuortijs capitulo porro. vbi dicitur vir non poteſt dimit
tere vxorem ſine iuditio eccleſie niſi notorum ſit impedimentum ma
trimonij.

.i.furtiue ſᶜ aliq̄s ſᶜ aliq̄
Si furtim pueros genuiſti de muliere
alteriꝰ viri .i.ꝓhibe .i.mr̄imoniū
Coniugis alterius inhibe ne coniugium quis
.i.cū iſtis pueris legittis ſᶜ legittis
Inter eos celebret et quos tua perturit vxor
.i.ducerꝫ .i.cū ꝯſanguinea
Contraheret cum nepte nepos cum fratre ſororqꝫ

¶ Supius autor expediuit ſe de mr̄imonio in q̄ gñant̄ pueri legittimi.
hic ꝯñter detminat de eodē in q̊ gñant̄ pueri illegittimi. Et diuidit̄ in tot
ꝑtes quot ponit mgr̄ caſus de hmōi pueris in matrimonio illegittime
generatis ⁊ vult tm̄ quo ad p̄mā. Si aliquis vir generat pueros de aliq̄
muliere illegittia ſiue ꝯcubina ſua ⁊ cū hoc generat aliq̊s filios legittios
cū ꝓpria vxore ſua tunc talis vir ſiue maſculus dꝫ inhibere aliquis illoꝝ
pueroꝝ illegitimoꝝ ꝯtra hoc mr̄imoniū cū ſuis pueris legittis q̊s genuit

ex ſua ꝓpͣa vxore.⁊c̄.Et rō ē.qꝛ alias frēs ⁊ ſorores.nepotes ⁊ neptes int̄ ſe
ꝯtraherēt mr̄imoniū qd̄ ꝑus ē inhibitū.qꝛ tm̄ i q̇nta linea dꝫ fieri ꝯtract9
mr̄imoniū Notādū.dubitat̄ vtrꝫ filij illegitti pn̄t eē heredes p̄rinax poſ⁊
ſeſſionū cū puerꝭ legittis ⁊ videt̄ ꝙ ſic.qꝛ dt ꝓpha.ꝙ fili9 n̄ ꝑtabit iniq̇tatē
p̄ris vel mulierꝭ.i.mr̄is.qꝛ fili9 n̄ ē in culpa ſꝫ pr̄ vel mr̄ q̇ adulteriū ꝯmiſe⁊
rūt iō videt̄ ꝙ filij illegitti n̄ excludunt̄ a patnis poſſeſſiōib9 ſiue heredita
tib9.Sꝫ i oppoſitū ſtꝫ cōit oēs iuriſte q̇ ponūt dr̄naꝫ int̄ legittios ⁊ illegitti
mos.qꝛ legitti ſumūt hereditatē.illegitti vo nō.ad h̄ rn̄det̄ ꝙ iſti filij ille
gitti n̄ ſumūt patnā hereditatē ſꝫ qn̄ dꝛ fili9 n̄ ꝑtabit iniq̇tatē p̄ris.⁊c̄.Ad h̄
rn̄det̄.ꝙ filiū ꝑtari iniq̇tatē p̄ris intelligit̄ dupl'r.vno° q̈ ad penā etnā Et
tunc dꝛ ꝙ fili9 n̄ ꝑtabit iniq̇tatē p̄ris. Alio° intelligit̄ q̊ ad penā corpalē
Et ſic puer bn̄ pt portare iniq̇tatē p̄ris.alij āt ſic dicūt.ꝙ puer bn̄ ꝑtabit
iniq̇tatē p̄ris q̂ ad iniq̇tatē pene.n̄ āt q̂ ad iniq̇tatē culpe. ¶ Ultio notan
dū.dubitat̄ vtrꝫ ſacr̄m mr̄imonij ꝯfert gr̄am ⁊ videt̄ ꝙ n̄.qꝛ illd̄ qd̄ a volū⁊
tate depēdet n̄ ꝯfert gr̄am.ſꝫ mr̄imoᵐ depēdet a volūtate. igit̄ mr̄imoᵐ
n̄ ꝯfert grāꝫ.Maior pꝫ.qꝛ nos oēs volūtatē habem9 ⁊ ſi tūc gr̄a depēderꝫ
a volūtate.tūc oēs h̄rem9 grām qd̄ eſt fl̄m.Minor ꝓbat̄.qꝛ mr̄imonium
ibi fit ꝑ ꝯſenſuꝫ vtriuſqꝫ.igit̄ mr̄imoniū depēdet a volūtate.Sꝫ in oppo
ſitū arguit̄ ſic.Om̄e ſacr̄m noue legꝭ ꝯfert gr̄am ſꝫ mr̄imoᵐ ē ſacr̄m no⁊
ue legꝭ.igit̄ mr̄imoniū ꝯfert gr̄am.ꝯn̄a tenet de ſe.Maior ꝓbat̄.qꝛ ſacr̄a
h̄nt originē a paſſiōe chr̄i ſiue efficatiā a q̈ ꝯfert̄ nob̄ grā. Sꝫ minor pꝫ d
ſe. ¶ Ad argumētū rn̄det̄.ꝙ ſacr̄m mr̄imoᵐ ꝯfert grām.qꝛ ſacr̄m mr̄imo
niū excuſat culpā.rō ē. qꝛ ſi copl'a carnal' n̄ fit debito mō i mr̄imonio tūc
fit ſine pc̄lō q̄ tn̄ eēt cū pctō extra mr̄imoniū Nā oīs fornicatio extra ma
trimoᵐ ē pctm̄ mortale vt dt ꝓpha.ꝑdes oēs q̇ fornicant̄ abs te.Vn̄ ſcien
dū ē ꝙ mr̄imoniū ꝯfert gr̄am ꝓpt̄ triplex bonū qd̄ ē in mr̄imonio.ſcꝫ.fi
des.ꝓles ⁊ ſacr̄m ⁊ qꝛ ibi ē copula triplex.ſcꝫ copula ſanguis.copula vtil'.
⁊ copula inſeꝑabil'.⁊ ſic ex h̄ h̄r triplex bonū.nā ꝑmo ibi ē copula ſangui
nis.qꝛ ibi vir cū ſola muliere ꝯtrahit mr̄imoᵐ ex h̄ tn̄ gn̄at̄ ꝙ mr̄imoniū
hꝫ bonū fidei qꝛ ex h̄ gn̄at̄ amor.charitas.ſil'r ⁊ fides.ſcd̄o ibi ē copula vtil'
ꝓpt̄ qd̄ ſeq̇t̄ bonū ꝓlis ad cultū dei.3° ibi ē copula iſeꝑabil' ꝓpt̄ ſacr̄ꝫ mr̄i
monij.qꝛ ē ſacr̄ꝫ iſeꝑabile.Tūc ad rōeꝫ qn̄ dꝛ illd̄ qd̄ depēdꝫ a volūtate nō
ꝯfert gr̄aꝫ.rn̄det̄ verꝫ ē ꝙ illd̄ qd̄ p̄ciſe ⁊ adeq̄te depēdꝫ a volūtate ꝙ h̄ n̄ con
fert grāꝫ.mō mr̄imoᵐ maxie depēdꝫ ab iſtitutōe diuia.iō n̄ ſolū a volūta
s^c aliquē .i.ꝓduxit.i.extra thorꝫ legittimū.s^c aliq̄:s^c puerꝫ (te.

Si puerum genuit in adulterio mulier quem
.i.fieri .i.coheritariū s^c cū legittis pueris
Eſſe coheredem pueris aliis velut iſta
.i.necis .i.itrauit .i.ꝑiculū .i.remouet.s^c illegittimū
Mortis iniit caſum niſi caute ſubtrahit inde
s^c ip̄m .i.i religionē .i.aliqd̄ ꝯſil'e .i.depellēdo
Aut locet in clauſtro vel quod ſaciat remouendo
s^c puerꝫ illegittimū s^c legittiorꝫ.i.d paſſionib9.i.illegittim9
Nunc patris aut fratrum domibus.quia ſpurius hic eſt

Cum pueris puer eſſe patris quia ſpurius hic vult

Ceſſat ab inceptis mater ne ſcandala mortis
.i.ñ.sc pctm̄ sc mulierē .i.de hereditate patris
Hinc creſcat quod tangit eam de properate

Det veneris pueris vt ſic redimat ſcelus illud

¶ Hic mgr̄ ponit aliū caſum d mr̄imonio in q̄ gñant̄ pueri illegittimi. ⁊ vult tm̄ ſi ꝯtingit ꝙ aliq̄ mlier ꝯcipiat puer̄ i ſecreto cū aliq̄ viro illegittio ⁊ ille int̄ ſe legittios collocat̄ ⁊ nutar̄ tūc dubiū eēt q̄d mulier factura eēt circa talē puer̄. ibi mgr̄ vult illā doctnā ꝙ ſi tal̄ mlier vult euadere ꝑpetuā dānatōe3 tūc ñ faciat iſtū ſpuriū i hereditatibꝰ pr̄nis cū alijs pueris ſuis legittis. qꝛ ſpuriꝰ eēt ⁊ ſic facer3 rapinā puer̄ legittis ſ3 q̄d ſit faciēdū cū illo. rñdet lrā. ꝙ mgr̄ d3 eū iformare ꝙ fiat clauſtral̄. ⁊ mlier ſecrete h̄ d3 tñre. qꝛ ſi ſcirēt h̄ filij legittivel pr̄. tūc pñt mrē3 offendere vel puer̄ illegittiᵐ inficere. Circa lrā3 ē notādū. ex lrā p3 multi credūt ꝙ pueri eorū ſint legitti. l3 tñ qñq3 ſint illegitti ⁊ ſpurij h̄ mlieres ſecrete tenēt ne ſcādalizent̄. vñ omnes tales pueri illegittimi hñt i ſe tres ꝯditōes vel em̄ ſt̄ ſuꝑbi ⁊ pōpoſi vel em̄ ſt̄ luxurioſi ⁊ hñt et̄ ſmonē bleſum vt p3 in illis metr̄ ex ſua natura dabit illa tria. q̄ ſunt pōpoſi. mēdaces. luxurioſi. ſmonem blandū. bleſum ſimul addimꝰ iſtis. ⁊ ē notādū ꝙ tales pueri religiōi dñt tradi vt vult lrā: ex q̄ tūc dubitat̄. vtr̄ talis ſpuriꝰ d3 tradi religiōi. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ nullꝰ inabilis d3 tradi religiōi ſ3 talis ſpuriꝰ ē inabil̄. igit̄. ec̄: Maior ē nota. qꝛ ſolū abiles dñt tradi religiōi: Mior ꝓbat̄. qꝛ oēs ſpurij ſt̄ inabiles ad ſuſcipiendū ſacros ordines ſine diſpenſatōe ⁊ ꝑ ꝯñs non d3 tradi religioni ¶ Ad hoc rñdet̄ ꝙ ibi ꝯcedit̄ maior: ſed qñ dꝛ in miori ꝙ tales ſt̄ inabiles ad ſuſcipiendū ſacros ordines. ibi dꝛ ꝙ hoc ē ver̄ ſi vellent manere in ſeculo ꝙ tunc ſt̄ inabiles. ſi āt intrāt religionē ſiue aliq̄d clauſtr̄ tunc diſpenſat̄ cū eis ꝓpt̄ fauorē ordinis. ⁊ ſic tūc tales erūt abiles ad ſuſcipiendū ſacros ordines. g̊ talis ſpuriꝰ d3 intrare religionē vt vult lrā.
¶ Vltimo notādū ſic dc̄m ē in lrā p̄cedenti ꝙ talis pr̄ vel mr̄ d3 reuelare puer̄ illegittis ne ꝯtrahāt mr̄imoᵐ cū puer̄ legittimis ⁊ hoc iō ne ſic frater cōtrahat mr̄imoᵐ cū ſorore. ex hoc tunc dubitat̄. vtr̄ pr̄ vel mr̄ debeat illū reuelare. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ plus eſt p̄ceptū dei q̄ꝫ p̄ceptū eccl̄ie. igit̄ non d3 ei reuelare. Aꝯñs notū eſt de ſe. qꝛ p̄ceptū dei eſt maiꝰ q̄ꝫ p̄ceptū eccl̄ie. ſed ꝯñā ꝓbatur. qꝛ ex tali reuelatōe gñat̄ patri vl̄ matri irreuerētia a filijs illis illegittimis. q̄d eſt contra p̄ceptū dei: qꝛ dꝛ in euāgelio. honora pr̄em ⁊ mr̄em ſed ſi ꝯtrahūt mr̄imoᵐ cū alijs legittimis h̄ ſolū ē ꝯtra p̄ceptū eccl̄ie. igit̄ videt̄ ꝙ nō debeat eis reuelari. ibi rñdet̄ ꝙ vnūq̄dq3 illorū ē p̄ceptū dei nā d p̄mo hr̄ in decē p̄cept̄ ⁊ in euāgelio vbi dꝛ honora pr̄em ⁊ mrēm. de ſecundo hr̄ in leuitico vbi enūerant̄ duodecim ꝑſone int̄ q̄s non d3 ꝯtrahi mr̄imoᵐ ꝓpt̄ affinitatē. g̊ talis d3 eē cautꝰ vt p̄caueat h̄ ne frat̄ ſic ꝯtrahat cū ſorore. neq3 nepos cū nepote.

Sic de ſublato puero iubeo faciendum

Ut ſi ſit puer hic oppreſſus quem generauit
Sic abſcondendo ſua probra locans aliena
s^c pmi .i.filiū
Que mihi vel eius mea natum fonte leuauit
.i.cuius mulieris filiū mea vxor leuauit de fonte ſacro
Nec mea cōmater fieri mea non valet vxor
.i.clādeſtino s^c iā dcm̄
Hoc de ſecreto vicio tibi conſilium do
s^c factū .i.notū
Eſt via plana tibi vicium ſi ſit manifeſtum

¶ Hic mgr̄ pōit tciū caſuz circa mr̄imoniū in q̊ gn̄ant pueri illegittimi
Et vult tm̄ ſi ꝯtingit aliqn̄ tal' caſus ꝙ aliq̄ mlier ē hn̄s puer vni⁹ āni vel
dimidiū ſiue infantē apō ſe intfectū vel oppſſuz vel etiā ꝙ puer naturali
morte moriat tūc mlier timēs ſe puari hereditate cā pueri l' timēs ſe ali
qō piculū mortꝫ itrare ſiue a viro intfici ꝓpt oppſſionē pueri tunc mlier
volēs h̄ piculū euadere abſcōdat illū puer oppſſuz ꝛ accipiat alibi alium
puer alicui⁹ paupcle ꝛ ꝓcedat cū iſto puero aliēo acſi eēt puer ſu⁹ ꝓpꝰ
vſqꝫ ad etatē. tūc dubiū ē qō ſit faciēdū cū iſto puero. Rn̄det ꝙ careat pa
tna hereditate. ꝛ ſi ſumerꝫ tūc facerꝫ rapinā puerꝫ legittīs l' alijs ad thorū
legittimū ptinētib⁹ tūc ibi ē via plana. mgr̄ ſpecificat dcm̄ ſuū dicēs Si h̄
fcm̄ ē māifeſtū ꝙ ſic egit. tūc via ē plana: ſcꝫ ꝙ n̄ admittit cū ad heredita-
tē. ſi āt h̄ fcm̄ maneat ſecretū tūc mlier p illū puer obſuat oēs res. tūc ꝓ
illo tal' mlier cruciabit i iferno. qꝛ fec' ſpoliū alijs ad legittimū ptinētibus

¶ Circa lrāz nota. ꝙ crimē et ꝫ ē vn⁹ caſus ipediēs mr̄imoniū (thor.
ꝯtrahēdū ꝛ diminuēs ꝯtractū: vt ſi aliqs cōmittit crimē māifeſtū ſic ad-
ulteriū l' hmōi vt ſi fac' vir l' mlier tūc tale crimē ipedit mr̄imoniū ꝯtrahen
dū ꝛ diminuit ꝯtractū. Exēpli grā. vt ſi vir facerꝫ adulteriū cū alia mliere
ꝛ mlier ꝓpa ſcit h̄ teſtib⁹ ꝓbare tūc h̄ crimē diminuit ꝯtractū. ꝛ ſic total'r
pt fieri diuortiū ꝛ ecōuerſo ē dōꝫ ō mliere i qb⁹ caſib⁹ adultera ꝯiūx rebus

¶ Scdo notādū. Adhuc vltra eoſdē caſus ali⁹ pōit (tur. vt ſup patuit
caſus impediēs mr̄imoniū ꝯtrahendū ꝛ diminuēs ꝯtractū. vt pōat ꝙ ali
qs vir p vba de pn̄ti ꝯtrahat mr̄imoniū cum aliq̄ muliere. elapſo aūt ali
quo tpe eandē incognitā tradat ſuo ꝯſanguineo lꝫ inuētus q̊ cum ea ſo-
lennit' celebrat matrimonium. mulier vero mr̄monio coaſſumpto libta
te circūfulſa recedit ab eo petēs viro pori copulari coram iuditio ipm po
ſtulādo. tunc querit' vtr dꝫ manere circa pmū vel circa ſecundū. Rn̄det ꝙ
viro pori grauis pnia ē imponenda. mulier vō ꝓpt honeſtatē moneatur
ꝛ petat ne pmū vir repetat ꝛ ne cuꝫ ſcdo maneat ſi ꝯtinent' viuere poteſt.
Si vō continere non poteſt tunc debet reſtitui pori marito. ꝛ ille adulte
rium cōmiſſum p mulierem obijcere non pt qꝛ cum ſua voluntate tradi
ta eſt alteri viro licet inuite

¶ Ultimo notādum. ponat' in cāu ꝙ aliquis ſurdus vel mutus veniat
ad eccl'iam cum muliere petens copulari ꝛ non pōt exprimere verba de
pſenti. Tunc querit' vtrum ſacerdos illi debet mulierē copulare. Rn̄det

Q ſic q2 vba de pñti non ſolum ſtz de eſſentia matrimonij ſed etiã quãdo-
qz ſufficit conſenſus quia talis mutus vł ſurdus per ſigna manifeſta põt
oſtendere conſenſum matrimonij quãtum ad contractum. Et ſic lz tał
mutus non exprimit verba de pñti tamen adhuc eſt deſponſandus ſal-
tem cum p̄bet ſigna euidentia conſenſum matrimonij oſtendentia ſed
ſecus eſt de furibundis ⁊ freneticis quia iſti non poſſunt ꝯtrahere mr̃i-
monium durante infirmitate ſed ceſſante illa infirmitate tunc pñt lici-
te ꝯtrahere mr̃imonium vt infra dicet̃.

sc vxor ſcz puerꝫ: sc pueꝝ .i. ſuſcepi
Non mea ſit mulier eius quem fonte leuaui
.i. nutu ãboꝝ .i. maſculꝰ
Communi de concenſu ſi vir mulierqꝫ
.i. caſtitatẽ .i. vouẽt sc vir sc mł̃ier
Uotum ſolemne faciunt licet iſte vel iſta
.i. ſocietate. sc legittimi. i. dicẽt .i. nõ poſſe deficere
De conſorte thori fateantur nolle carere
sc firmit̃ sc tale .i. ſua pñia
Stat votum punire reum debet ſua culpa
.i. nõ ex ſua volũtate .i. maſculꝰ .i. aliq̃ vgo
Si non ſpõte ſua clauſtrum puer atqꝫ puella
.i. cõpellit̃ .i. introire .i. annꝰ
Cogitur intrare cum debita venit etas
sc clauſtꝝ .i. pueꝝ ⁊ puellã sc religioſoꝝ
Exeat exire ſi vult nec eos tenet ordo
.i. vxor .i. copulata ẽ sc vgo
Femina ſi nupſit alii tua te rediturum
sc exñs .i. de ſocietate tua. sc viro. i. aſſociat̃ sc mł̃ier
Deſperata domum tibi redditur hec redeundi
sc vxor sc exñs. i. ꝯuenient. sc tuã. i. aſociat̃. sc viro ſcdo
Jlla tua licite poſt mortem iungitur illi
sc ſcdarie sc mr̃imonij .i. ꝑficit
Cui nupſit nouus hic concenſus et integer implet
sc mł̃ier. sc mł̃ieris .i. filiũ .i. de baptiſmo
Si qua mee natum non ex me fonte leuauit
sc mulierẽ .i. poſt mea dicta ducere
Hanc poſt fata mea non inuitabor habere
.i. culpa sc mł̃ier .i. nõ bñ mẽte intẽta. i. ꝑpetrauit
Uindicta caret hec quia mens non conſcia fecit
.i. ſuus .i. ancilla sc aliquẽ .i. d baptiſmo sc inuicẽ
Maſculus et mulier puerum de fonte leuantes

.i.matrimonialr.i.copule.sᶜ tales.i.cupiūt.sᶜ illis ꝯiunctis
Legittime iungi ſi querunt non prohibetur
.i.copula carnali .i.pacta sᶜ iſti .i.non diuidunt
Legittima copula celebrata non ſepantur
sᶜ ego raymundꝰ.i.ꝓhibeo.i.filijs ⁊ filiabꝰ.sᶜ pueros.i.ḋ baptiſmo ſacro
Nolo meis pueris pueros quos fonte leuaui
.i.matrimoniū ꝓ ſed
Legitittime iungi fratres tamen atqꝫ ſorores
sᶜ puerorꝫ .i.meis filijs ⁊ filiabꝰ .i.ꝯuenient
Iporum copulare meis pueris bene poſſum
.i.de baptiſmo.i.meū filiū vel filiā sᶜ tua legittima
Si de fonte meum puerum ſuſceperit vxor
.i.te diſcedēte sᶜ vxor sᶜ mulier legittima
Te moriente tua neceſſe poteſt mea nec tu
.i.me decedēte .i.mee .i.copula .i.vxori
Me moriente mee poteris iungi mulieri
.i.extra matrimoniū sᶜ documēta.i.poſtꝯtractū
Extra contractum non ſtabunt iſta ſed intra

¶ Hic magiſter ponit alios caſus vtiles ⁊ bonos circa matrimonium.
Et vult tantum quo ad primam partem ponendo tria documēta ipo-
rum. Primum eſt illud. Si aliquis leuat puerum de fonte baptiſmatꝭ
tunc matrem illius pueri leuati ipē leuans nō poteſt ſumere ad thorū
legitimum. Et ratio huius eſt iſta. quia talis mulier eſt cōmater illius
⁊ inter commatrem ⁊ compatrē eſt ſpiritualis amicitia q̄ impedit tho-
rum legittimum ꝙ non poſſunt mutuo copulari. ¶ Secundum docu
mentum eſt illud. Si vir ⁊ mulier ex cōmuni conſenſu amborū facerēt
votum ſolēne ſic ꝙ vellēt manere caſti ⁊ continentes ⁊ vnum ſuppoſitū
illorum poſtea non poſſet carere copula carnali. tūc ille qui eſt fractor ⁊
tranſgreſſor voti ille debet ſumere penitentiam pro tali trāſgreſſione vo
ti. ¶ Tercium documentum eſt illud. Si aliquis puer non voluntarie
traditur ad clauſtrum anteq̄ꝫ habet vſum rationis ⁊ diſcretionis tunc ta
lis puer licite poteſt exire clauſtrum cum peruenerit ad debitos annos
id eſt annos diſcretōis ſi ſibi placuerit. Et hoc eſt verum ſi nondum fe-
cit profeſſionem. ſed profeſſione facta tunc talis puer eſt obligatꝰ ad or-
dinem illum. ¶ Tunc ibi (femina ſumpſit) magiſter intentum ſuū ex
equitur ponendo alium caſum de matrimonio dicens ſic. Si vir legitti
mus alicuius mulieris viſitaret loca ſancta vtputa rhomam vel terram
ſanctam vel equitaret contra paganos ⁊ ille vir diu non rediret ad patri
am. Et mulier eius q̄rens ipſum cum magna diligentia ⁊ tādem mu-
lier informaretur ꝙ vir eius eſſet mortuus. ⁊ ſic mittit ſibi aliū virū diſ-

ſpōſare.tunc primo viro redeunte mulier tenetur ſecundū derelinq̄re ⁊ tranſire ad primū.⁊ ſi primus vir in eodem anno moreretur tunc mlr̄ier poteſt econuerſo tranſire ad ſecundum virum.ſed tunc de nouo dꝫ fieri conſenſus vtrorunqꝫ.Quia quod prius factum eſt ꝺ illo mlr̄ier fuit in-ſcia. ¶ Tunc ibi(Maſculus ⁊vir) Magiſter ſentētiaꝝ ponit tria nota-bilia.Quoꝝ primum eſt.quando aliquis vir cum aliqua muliere leuat vnum puerū de fonte ſacri baptiſmi tunc non inhibemus eos adinuicē legittimari.i.in thoro legittimo copulari. ¶ Deinde ſbdit ſecundum do-cumentum dicens.pueri mei non poſſunt copulari cum illis pueris q̄s ego de fonte ſacri baptiſmi leuaui. Sed bn̄ poſſunt copulari cū fratribꝰ ⁊ ſororibus illius pueri leuati. ¶ Deinde magiſter ſententiarum ſbdit tercium documentum dicens.Si tua mulier legittima ſumpſit puerū meum de fonte ſacri baptiſmi.tunc te moriente ego non poſſum illā ſu-mere ad thorum legittimum:⁊ ſic econuerſo me moriente tūc tu nō poſ-ſes ſumere meam vxorem ad thoꝝ legittimū.Et ratio huiꝰ eſt iſta.q꜠ ibi ē amicitia ſpiritualis que diminuit contractum ⁊ impedit contrahēdum matrimoniū.

¶ Circa lr̄am eſt notādum.ꝙ duplex eſt votum.ſcilꝫ votū ſimplex ⁊ eſt quando aliquis vouit abſqꝫ magna deliberatione in occulto ⁊ nō in pu-blico.vt ſi aliquis voueret ꝙ in quartis ferijs nollet portare linea veſtimē-ta vel aliquod huiuſmodi tunc illud votum non ligat quo ad homines. nec impedit matrimonium.Aliud eſt votum ſolemne.⁊ illud votum fit cum magna deliberatione mentis.⁊ in facie eccleſie coram ſacerdote vl̄ epiſcopo.vt quando aliquis ſumit ordinem diaconatus vel ſbdiaconatꝰ vel preſbyteratus tunc vouit caſtitatem deo ⁊ epiſcopo. ⁊ hoc in facie ec-cleſie.Et ſi tūc illud votum dicitur eſſe votum ſolemne. ⁊ impedit ma-trimonium.quia dicit Pſalmiſta.Uouete ⁊ reddite.modo preſens lit-tera intelligitur ꝺ voto ſolemni.quia hic de voto ſolemni eſt magna vis ⁊ non de voto ſimplici. ¶ Pro quo eſt notandum ꝙ adhuc votū ſimplex ē duplex.Nam quoddam eſt votum neceſſitatis.⁊ quoddā eſt votum vo-luntatis.Nam votum neceſſitatis dicitur illud ſine quo nullꝰ ſaluabit̄. ſicut abrenunciare diabolo ⁊ ſeruare fidem catholicam.Et illud votum vouere in catheſiſatione puerorum.ſcilꝫ vt abrenunciant diabolo ⁊ pō-pis eius.Et ſimiliter vouetur ſuare fidem caholicā ⁊ quotienſcunqꝫ ali-quis tranſgreditur illud votum tunc peccat mortaliter.⁊ ꝓ illo imponi-tur illi penitentia.Sed votū voluntatis eſt bonū aliquod ad quod aliq̇s hō non tenetur.Quia ſine iſto poteſt ſaluus eſſe ⁊ tamen ſi ſponte ⁊ vo-luntarie ſe obligat ad iſtud votū.tunc poſtea tenetur illud ſuare ⁊ exeq̇. ſicut ⁊ votū ꝯtinentie abſtinentie vel peregrinationis ⁊ ſimilia.Et duo p̄-ſertim exigunt̄ ad hoc ꝙ taliū votoꝝ fiat redēptio.ſcꝫ cauſa ⁊ ſuperiorꝫ au-toritas.Cauſa vt ſi ipe vouens eſt ſenex.debilis.vel infirmus. Etiam re-quiritur ſupioris autoritas.i.licentia.q꜠ nemini ꝓpa autoritate licꝫ redi-mere votū ſuū vel cōmutare.

¶ Scd̄o eſt notandum.ꝙ mulier nō poteſt facere votum ſolemne abſ-qꝫ conſenſu viri ſui poſt contractū mr̄imonij vel econuerſo.ita ꝙ mulier ſi vellet abſqꝫ licētia viri ieiunare ꝑ aliquos dies in hepdomada in aqua

et pane. vel ꝙ vellet obſuare continentiā vel caſtitatē tunc ad illō votū non reſtringit viro ꝯtradicēte. quia mulier in illo cāu nō eſt ſui iꝑius. ſꝫ eſt ſui viri ⁊ econuerſo. Etiam ideo. quia in hoc fieret ꝑiudicium alteri. vt habetur in decretalibus extra de voto. Nec etiam ſuus ſimilis conditionis poteſt vouere aliquid ſine conſenſu domini ſui Similiter nec puer ante annos diſcretionis ſeu pubertatis. Similiter alienat⁹ a mente. Sꝫ ſi poſtea fuerit compos rationis ſue ⁊ conſentiat ⁊ adhuc vouet tunc tenetur adimplere tale votum ⁊ alias non. Item nec epiſcopus niſi cū licentia pape. Nec monachus niſi cum licentia ſui ſuꝑioris. vt pꝫ in decretis. ⁊ hoc inteligitur de voto abſtinentie.

¶ Tercio eſt notādū ꝙ nulla mulier ad ſcdas nuptias migrare pſumit donec de morte mariti ſui cercius conſtat ⁊ manifeſte ſcit ipm eē mortuum. Et illud habetur in quarto libro decretalium de ſecundis nuptijs. Sed ſi aliqua mulier crederet virum ſuum legittimū eſſe mortuū ita ꝙ diu ſic credidiſſet nec ille reperiret ⁊ contraheret cum alio viro ſolēnit matrimonium tunc ipa mulier excuſatur ab adulterio ⁊ fornicatōe ſi ꝑmus vir rediret ꝓpter ignorātiam.

¶ Quarto ē notādū ꝙ mulier in illo cāu excuſatur ab adulterio cum inquiſiuit mortem ei⁹ cum magna diligentia ⁊ ſi mulier interim cum ſecundo viro generaſſet filios tūc illi filij ſunt legittimi paterne hereditatis ſic ꝙ poſſunt poſſidere oēs paternas poſſeſſiones. ⁊ illa mulier imediate quando ꝑmus vir reuertitur tunc amplius non habeat copulam carnalem cum ſecundo viro. quia ſi hec faceret mulier fornicaria ⁊ adultera eſſet. Si aūt poſt hoc mortuus fuerit primus vir tunc pt a nouo redire ad ſecundum virum a quo fuerat ſeparata. Sed tamen oportet ꝙ hoc fiat cum conſenſu vtrorunqꝫ. Sed interim ꝙ mulier non eſt certa de morte mariti eius tunc non dꝫ ducere aliū virum donec ei ſit certū et manifeſtū ſic ꝙ videat aliqua euidentia ſigna ex quib⁹ pt elicere mortē ſui viri. vel quo ad hoc dicatur ſibi ꝑ hōies fide dignos. ſic ꝙ mors ſui viri ſufficienti teſtimonio approbat̄.

¶ Quinto eſt notādū ꝙ ex lrā vbi dr maſculus ⁊ mulier habetur tale documentum ꝙ nomen ꝓpinquitatis ſiue affinitatis oritur ex baptiſmo puulorum. Et illa affinitas eſt inter baptizantem ⁊ baptizatum que eſt patnitas ſpiritualis ex parte baptizātis. ⁊ filiatio ex parte baptizati. Ex quo tunc ſequitur talis regula ꝙ nullus baptizans cum baptizato pt cōtrahere matrimonium. etiam filius baptizantis cum filia baptizati nō poſſunt contrahere matrimonium. qꝛ ibi eſt ꝓpinquitas ſeu affinitas inter baptizantem ⁊ patrem baptizti que eſt paternitas. Ex quo tunc ſeqt̄ alia regula ꝙ baptizans nō pt contrahere mr̄imonium cum mr̄e baptizari. qꝛ ibi eſt ꝓpinquitas ſiue affinitas ſpūalis que eſt inter baptizantē ⁊ mr̄em baptizati. ⁊ hec dr maternitas. Aliquando affinitas ſiue ꝓpinqtas ſpiritualis ſit inter filios baptizantis ⁊ baptizatum. ⁊ hec dr ſpiritual fraternitas Et iſti iterum non poſſunt inuicem contrahere matrimonium. Et aliquando etiam affinitas ſiue ꝓpinquitas ſpūalis erit int̄ baptizatum. ⁊ etiā inter illos qui eum de fonte ſacri baptiſmi ſuſcipiūt Et hec dr compaternitas ſiue filiatio.

Aliqñ fit inter baptizatū ⁊ vxorē leuātis eā de fonte ſacro.⁊ hic ſimilit̃ dr̃
cōpatn̄itas ſiue filiatio. Aliqñ erit int̃ baptizatū ⁊ filios ſuſcipientꝫ cū de
ſacro fonte ⁊ hec dr̃ fratn̄itas. Aliqñ erit int̃ ſuſcipiētes ⁊ pr̄em ſuſcepti.et
hec ꝓpinquitas dr̃ cōmatn̄itas.⁊ inter oēs has ꝑſonas p̄dictas ſc̄dm decre
talia ꝓhibetur mr̄imonium.

Ultimo notandū de caſib⁹. Prim⁹ caſus ē iſte.ponat̃ ꝙ aliqua muli-
er intrat valuas eccleſie ad bn̄dicēdis cum alijs ſponſis.vel ad introducē
dū ibiq̧ reclamās affirmādo ſe nunq̄ in viri mr̄imonium incidiſſe.tunc
q̄ritur vtrū iſti mulieri ſit credendū ⁊ vtꝝ ſpōſus ſiue marit⁹ illi⁹ mulierꝫ
ſit examinādus. Rn̄detur ꝙ talis ſpōſus non eſt examinādus:nā ꝓpter
aſtuciā haꝝ mulieꝝ non oportet cū tn̄ idoneis teſtibus ꝯtrariū hꝫ ꝓbare.

Sc̄ds caſus.ponat̃ ꝙ aliqua mulier vel virgo die ſc̄da ſit incognita a
viro veniens ad eccl̄iam vt benedicetur reclamans ⁊ ſigna ſponſe depo-
nens aſſerens ſe nunq̄ in mr̄imonium viri incidiſſe.vel ꝓpter metū pa
rentū ꝯſenſum addidiſſe.tunc q̄rit̃ vtꝝ huic virgini ſiue mulieri ſit credē
dum. Rn̄detur ad caſum ꝙ talis met⁹ ſeu timor ē fidelit̃ introgandus ⁊
ꝑſcrutādus.nā ſi talis timor fuerit inuētus tūc mox ab eo ſepat̃ niſi ſpō
te ⁊ volūtarie cum eo manere voluerit. Tercius caſus ē.ponat̃ ꝙ ali-
q̇s rex ꝓpt̃ diſcordias ſuoꝝ filioꝝ recipet vxores eorū ita ꝙ iſta diſcordia
mitigaret̃.tunc q̄rit̃ vtꝝ vxores tp̄e diſcordie dn̄t eis reſtitui. Ad caſū rn̄
det̃ ꝙ ſic.⁊ ſi poſthoc filijs nollet reddere vxores tnnc interdictū poſſet
poni in om̄ib⁹ regionib⁹ ⁊ territorijs in quib⁹ iſte eēnt coartate. Quar
tus caſus eſt.ponat̃ ꝙ aliq̇s dat in duodecimo anno vnā puellam alicui
marito.⁊ ponat̃ ꝙ illa puella ab initio inuito ei fuiſſet tradita.⁊ tamē re
tinens eū.ſed anno q̇ndecimo elapſo ⁊ ſedecimo nihil loquat̃ ei.tunc q̄rit̃
vtꝝ illa puella in ſedecimo anno ipſa reclamāte poſſet ab eo ſepari. Ad
caſum rn̄detur ꝙ ſi hec puella a duodecimo anno vſq̧ ad q̇ndecim annū
⁊ in ſedecimo etiā reclamaſſet tunc poſſet ab eo ſepari.ſed ſi in āno q̇n-
decimo ⁊ ſedecimo non reclamaſſet tunc non p̄t ſepari ab eo. q̄r mora tā
ti tp̄is ꝓbationem excludit. Quintus caſus.ponat̃ ꝙ aliq̇s ſtudēs in
cipiat diligere aliq̄ ⁊ neſcit inuenire modū q̄uo poſſꝫ eā amplexare ⁊ cog
ſcere ⁊ tūc poſtea deliberando trāſeat ad aliā regionē aſſumēs habitū vir
ginis ⁊ eligat̃ in pediſequā alicui⁹ regine quā poſtea petat vt ei impetrat
ordinē monialiū.quo facto voueat caſtitatē in man⁹ abbatiſſe ⁊ p̄poſiti ⁊
votū ꝯtinētie virginal̃ aſſumēs habitū.elapſo āt tp̄e cōuerſando cū aba-
tiſſa eā cog̊ſcat.ipe v̄o timens vt grauaret̃ ꝓpter confuſionē habitū talē
poſtponat ⁊ in habitu ſeculari ꝑmaneat. Tunc querit̃ vtꝝ eundē ordinē
ingrediet̃ vel aliū. Rn̄detur ad caſum ꝙ non eundē ordinē debeat intra
re.q̄r vir cū viro in monaſterijs habitare dꝫ.ſicut ⁊ mulier cū muliere ⁊ v̄go
cum v̄gine.ſed ipe tenet̃ intrare ordinem de quo nunq̄ exeat.ſed ꝯtinue
delictū defleat pn̄iam adimplēdo. Vn̄ Pſalmiſta.vouete ⁊ reddite. q̄r in
iſto cāu filia cognoſcit matrem.q̄r oēs moniales ſunt filie abatiſſe.iō ne-
ceſſe eſt vt ille grauiter peniteat.q̄r grauiter peccauit. Ultim⁹ caſus ē
iſte.ponat̃ ꝙ aliquis ſcriptor in curia regis diligat filiam regis que ſit du
odecim annoꝝ.puella vero iurat ei maritari ⁊ ipe econuerſo.tempore ve
rō elapſo rex velit eam tradere alicui nobili.iſta vero puella recalcitrans

⁊ reclamans aſſerens ſe fore maritam cum notario ⁊ illud cum iuramē
to cōfirmaſſe. pater vero notarium extra regnū ꝓſternens filiā alteri tra
dendo. illa ꝟo puella nolens ꝑmittere hoc ꝓpter iuramentū ⁊ nō mittat
ſe cognoſci ab alio. ⁊ quādo ſignum ſponſe ſup caput eiꝰ fuerit poſitū ip
ſa deponit ſe aſſerens ꝟginem. Tunc queritur quid ſit faciendū in tali
cāu. Ad caſum breuiter rn̄deт̄ ꝙ de iure ꝑmo marito ē tradēda. ſcilꝫ ipſi
notario ſalua meliori correctōe.

.i. ꝓpẗ fornicatōem tuā legittimā
Propter adulterium ſi dimittis mulierem
.i. ſine muliere
Jnuptus maneas ſic dico reconciliari
sᶜ. mulieri .i. male agis sᶜ pctō
Si ſibi nolueris nam ſi peccas in eodem
.i. lege ſilr .i. retinere
Conditione pari cogeris eam rehabere
.i. ordinē ſacꝝ intrare
Clauſtrare poteris licet vxor adultera negat
.i. mulier coartari
Femina non debet cogi cum fure marito
.i. manere vir
Uiuere. furari niſi deſinat attamen ille
.i. clādeſtine
Si venit occulte coitum non deneget illi
.i. iura thori
Reddere ſi coitum vir non poterit mulieri
intoxicatōibꝰ
Siue veneficiis infectus ꝑpetuis ſit
.i. cū alijs fraudibꝰ
Sine dolis aliis coeundi pura voluntas
sᶜ ambobꝰ sᶜ exercere actū
Cum ſit eis et non poſſunt dum tercius annus
.i. ꝑceſſerit
Preterit et maneat quod obeſt tunc diſſociantur
.i. ſb̄ celebratōe diuortij
Lege ſub eccleſie niſi ſponte velint ſimul eſſe

Si fore non poterit mulier ſaltem ſoror hec ſit
.i. deficiat sᶜ ad gn̄atōem
Si careat membris genitalibus iſte vel illa
.i. ad iudicādū
Cuiqꝫ ſui ſexus iungatur ad inſpiciendum

.i.cām exp̄mūt
Qui rem iurati dicunt examine quoꝗ
.i.diſcretio ſᶜ hoies
Cauſa ſtet occulta diſcreti iudiciumqꝫ
.i.poſtmodū .i.cū alia
Poſtea ſi coeat hic cum reliqua muliere
cōpellit̃ ſᶜ mulierē
Cogitur ad primam cōmuni iure redire
.i.ſtricta in mēbro muliebri
Si nimis eſt arta mulier ſibi ſubueniatur
ſᶜ aliq̄ .i.occulta medicina
Ungento vel ſecreto medicamine que ſi
.i.ꝓdeſſe vident̃ .i.trāſactis
Nil proſunt aliam licet ſibi ducere.lapſis
.i.tribꝰ annis
Annis inde tribus alii ſi facta marito
ſᶜ mulier apta ſᶜ viro
Nec abilis fuerit eadem reddi ſibi debet

¶ Hic ponit alios caſus matrimoniū impedientes.quorum primus eſt iſte.ſi aliquis dimittat mulierē ꝓpter fornicationem.ſi nō vult ei recōcili ari tunc debet manere caſtus.ſi aūt non manet caſtꝰ ſed fornicat̃ cū alia muliere tunc cogit̃ redire ad p̄mā.ſic pari lege fit ꝙ mulier adultera non p̄t viro inhibere clauſtꝛ intrare ſi vult. ¶ Scđs caſus ē iſte:ſi aliqua mu lier habet furē q̇ ꝯtra ſuā voluntatē facit furtum.tunc nullꝰ confeſſor de bet ei conſulere ꝙ maneat cum eo.niſi ip̄e velit deſiſtere a furto.attamē ſi mulier nō maneat cum illo.⁊ ſi vir in occulto venerit ad mulierē ⁊ pe teret iura thori.tūc nō dꝫ illi denegare.quia eſt illiꝰ legittima vxor.ſed tal' mulier non dꝫ cū eo ꝯcubere in manifeſto ꝓpter maiꝰ periculum euitā dū:ne talis mulier videatur ꝑticeps furti ¶ Terciꝰ caſus ē iſte.ſi aliquis vir eſt qui non p̄t reddere iura coniugalia.videlꝫ coitum ꝓpt̃ cāꝰ accidē tales.vt ſi eſſet intoxicatus.ita ꝙ eſt nimis frigidꝰ vel quod eſt infectꝰ ali js maleficijs.modo ſi tunc eſt amborum voluntas coeūdi ⁊ non poſſunt tunc debent ambo ſimul communicari ad tres annos.ſi tunc illud ma leficium ceſſat tunc non debent ſeparari. ſi aūt illud maleficiū non ceſ ſat tunc dn̄t ab inuicē ſeꝑari.ſed ſi volunt ſimul eſſe caſti ⁊ inuicem com morari hoc poſſunt facere.ſed ſi vna perſona.ſiue mulier.ſiue vir nō velit ſic cum alio manere.tunc debent ſeparari. ¶ Quartꝰ caſus eſt iſte.ſi vir vel mulier careat vſualibus.ita ꝙ non haberꝫ membra genitalia ſic ꝙ co ire non poſſunt ⁊ ſi eſſet defectus ex parte mulieris vel viri.tunc hoc de bet mitti ad illos qui ſunt iurati. Et iſti debent valde occulte reſpicere ex parte cuius ſit defectus talis operis coeundi. Et ſcđm hoc debent iu dicare vtrum vir ⁊ mulier poſſunt reddere ſiue agere inuicem iura thori

vel non⁊ quodlibet dꝫ dari ſuo ſexui ad examinādū. ⁊ hoc dꝫ fieri occulte. ⁊ ſi defectꝰ nō eſt ex ꝑte mulieris tunc dꝫ redire ad maritū. Si āt defectus eſt ex ꝑte viri ⁊ vir duxit aliā tūc cogit̄ ire ad primā ⁊ dimittere ſecundam. ❡ Quartꝰ caſus eſt iſte. ſi mulier in vulua eſt nimis arta ita ꝙ vir non p̄t membꝝ ſuū inducere ſic ꝙ eā carnalit̄ cognoſceret tunc ꝫm medicos q̇ ſciūt ſcrutari ſeu exꝑiri de talibus dꝫ eis ſubuenire medicamine ſecreto. ita ꝙ reddat̄ abilis viro. ſꝫ tn̄ elapſis tribus annis ſi tūc nō ꝯualeſcit tunc p̄t fieri diuortiū inter eos. Si āt illa mulier eſt abilis alteri viro tunc de iure dꝫ redire ad ꝑmū viꝝ. Nā qua rōe ē abilis viro ſecundo eadem rōe erit abilis viro ꝑmo.

❡ Notandū ex littera habet̄ ꝙ impotētia eſt viciū corꝑis mr̄imonium ꝯtrahendū ꝓhibens⁊ diminuens ꝯtractū. ⁊ ꝯtingit aliqn̄ ex defectu q̄ntitatis videlꝫ an tp̄s det̄minatū⁊ an̄ annos maturos in vtroqꝫ videlꝫ ante duodecim annos in femella. ⁊ q̄ttuordecim annos in viro. Aliqn̄ aūt ꝯtingit impotētia talis ex naturali diſpōne. qꝛ forte natural̄r eſt nimis frigidus. ⁊ illa frigiditas impedit mr̄imoniū ꝯtrahendū: nō ſolū in viro ſed etiā in muliere. Aliqn̄ venit ex caſtratōe. vt ſi vir eēt caſtratus⁊ orbatus tunc hec eſt impotentia generandi. ⁊ illa caſtratio impedit ꝓlem. Et iō d̄r ph̄s in libro de aīa. Naturaliſſimū opꝰ eſt in viuentibꝰ ſpontaneā gn̄atōem non hn̄tibus⁊ non orbatis ex ſimilibus ſimilia generari. Aliqn̄ vo impotētia cōtingit ex maleficijs. videlꝫ ex incarnatōe mulieꝝ. Et hoc ꝯtingit dupl̄r. qꝛ vel talis impotētia eſt tꝑalis ita ꝙ ſolū ad modicuꝫ tp̄s durat tūc non diminuit mr̄imoniū ꝯtractū nec impedit ꝯtrahendū. Si vo illa potētia ē continua⁊ freq̄ns tunc impedit mr̄imonium cōtrahēdum⁊ diminuit contractū. vt pꝫ extra de corꝑe viciato.

❡ Notādū. ponat̄ caſus ꝙ aliquis maſculꝰ accipiat vxorē quā hꝫ vel per tres mēſes vel ꝑ integꝝ annū⁊ cenſeat ſe eē frigide nature ita ꝙ non pōt coire cū ea⁊ dicat corā iudice ꝙ non poſſet eā cognoſcere ꝓpt̄ frigiditatē tunc q̄rit̄ vtꝝ ſit ſeꝑandus ab ea vel non. ſi vxor hm̄ōi frigiditatem affirmat⁊ iuditiū certū illō cognoſcat tunc pn̄t ſeparī ab inuicē ſb tali rōe ꝙ ipe maſculꝰ non ducat aliā in mr̄imoniū. ſi āt aliā duxerit ⁊ illā mr̄imonialit̄ cognouerit tunc reꝰ erit⁊ ꝑiurus. ⁊ tūc cōpleta pn̄ia q̄ illi deſuꝑ iniungit̄ compellit̄ ire ad ꝑmā.

❡ Notandū. ponat̄ ꝙ aliq̇s ꝯtrahat mr̄imoniū cū puella decē vl̄ duodecim annoꝝ⁊ cū ipam velit cognoſcere nō poſſet, illa āt mulier tꝑe medio incidat egritudinē magnā ita ꝙ penitꝰ ammō fieret viro inutilis. tunc q̄rit̄ vtꝝ poſſint ſeꝑari. Rn̄dent doctores ſi mulier ꝯtraxit hoc a natura et non a leſione viri ſic ꝙ n̄ medicamine medicoꝝ pōt ſanari ⁊ viro abilitari tūc viro dat̄ ptās ducēdi aliā vxorē. ſi āt in poſteꝝ ꝑ aliqḋ ſbſidiū reddere tur abil̄ viro tūc d̄ iure vir tenet̄ redire ad ꝑmā. ❡ Itē ponat̄ in cāu ꝙ aliq̇s ciuis habeat vnā filiā q̇ndecim annoꝝ⁊ tradat eā alicui viro i legittimū mr̄imoniū: iſte āt volens reddere debitum nature n̄ potēs ꝓpt̄ inabilitatē puelle. qḋ narrās ꝑentibꝰ puelle mr̄ vo recipiēs eā adhuc videt eā eſſe ꝟginem. ⁊ ſic ꝑentes dirigentes ꝓ medico recipiunt concilium ab eo qualiter facient. medicꝰ conſpiciens puellam cogitat eā eē virum⁊ nō puellā. ⁊ ſic ꝑ inſciſionē manifeſtātur membra virilia. ſic ꝙ omia ad virum

reqͥſita ibi appareat. tūc queriť qd ſit faciēdū. Rñdent doctores iuris ꝙ iſte vir ꝑt ducere aliā vxorē ſilr puella q̄ eſt fctā vir ꝑt ducere aliā ⁊ ſic ꝑt fieri ꝙ vxor mr̄imonialr duxit vxorē. ¶ Ultimo notādū: Ponať ꝙ aliqͥs maſcul⁹ duxiſſet aliquā puelllā in vxorē q̄ ꝑ multos annos fuit incognita ab eo. iſta puella differēs lrām ad Epm affirmās ſe eē incognitā petēs ſe ſepari ab eo. tunc queriť vtꝝ debeāt ſepari. Rūr. ſi mulier eēt in cā ſic ꝙ exꝑtū eſt ꝑ diſcretas mulieres tūc mulier debet induci informari vt intrat religionē vt in caſtitate dō ſuiat. Si aūt vir fuerit in cā. tunc mulieri datur libera voluntas ꝯtrahendi cum alio. ſed ſi vir poſtea redderet ħabilis. tunc vxor teneť redire ad eum.

¶ Itē dubitať. Ponať ꝙ aliqͥs comꝑhēdat vxorē ſuā in māifeſto ꝓpť qd eā a ſe remoueat iſta vo in alienis ꝑtib⁹ aſſumēs habitum religiōis vt monialiū ⁊ poſtea vir duc̄ aliā vxorē cū qua ꝯtrahat plures pueros viuēte ꝑma vxore qd ꝑcipiens ꝑma vxor exiat monaſteriū repetendo virꝫ ſuū tunc queritur vtꝝ tenet redire ad eā ⁊ dimittere ſecundā. Rñdent doctores iuris. ꝙ ille vir ē compellēdus vt relinquat ſcdam ⁊ ducat ꝑmā ⁊ ſecūde mulieri datur libera voluntas ꝯtrahēdi vel ducēdi aliū virꝫ vel maſculum legittimum.

.i.trāſiēs .i.monaſteriū .i.te nō ꝯſentiēte .i.tua vxor. sͨ illa vxor
Ingrediens clauſtrum ſine te tua ſponſa redibit
sͨ virꝫ .i.deſideras sͨ mulierē.i.poſtulāti.sͨ mulieri
Ab te ſi petis hanc nec poſcenti ſibi reddas
.i.debitū sͨ marit⁹.sͨ tu vir.sͨ vxor.i.q̄uis.ſcꝫ mlier
Iura thori qnia nō ſuus es tua ſit licet iſta
.i.nō .i.te mortuo sͨ viro sͨ nos raymund⁹
Ne te defuncto reliquo nubat prohibemus
sͨ mr̄imoniū .i.ꝯpellor sͨ puellā.i.nō .i.ꝯiūcta
Ducere ſi cogor aliquam nec ſit mihi iuncta
.i.carnalr sͨ carnal̃ sͨ carnalis sͨ mulierē
Carne pater meus aut frater bene ducit eandem
sͨ mulieri.i.integer sͨ exꝑs
Si nō conſenſus illi purus fuit in me
sͨ legittima ſcꝫ carnalis ſcꝫ vir vel mulier
Et vxore mei fratris ſi tu genuiſti
.i.filiā .i.d̄ iure sͨ mr̄imonialr filia
Prolem femineam licite mihi iungitur iſta
ꝓvel .i.filia mea .i.ecōuerſo itellligiť d̄ viro
Siue mea nata caſus conuertitur ille
sͨ legittia.ſcꝫ carnal̃ carnal̃ ſꝫ ē nouerca
De muliere mei patris que nō mea mater
.i.genita.i.ꝑua puella ꝓvel.sͨ pueris .i.copula
Edita filiola mihi ſiue meis. bene nubit

.i.taľr .i.tenere dēs .i.ꝯiunctis
Sic de perſonis teneas tibi ſangnine iunctis
.i.alteri⁹ ꝑrochie.i.mľier sᵉ plebanū.i.acceſſerit.sᵉ mľierē
Si gregis alterius ouis ad te venerit illam
sᵉ mřimonialr .i.tu⁹ ꝑrochian⁹.i.ꝓ vxore legittia
Non tuus agnoſcat aries pro coniuge donec
.i.illō.i.liquet .i.iſta mľier .i.ab om̄i viro
Hoc conſtat ꝙ ſit ouis iſta ſoluta marito
.i.ō alia villa exn̄s .i.trāſit sᵉ plebanū
Maſculus alterius ville ſi venerit ad te
.i.ō pplo sᵉ plebāo sᵉ legittie sᵉ aliquā
De grege commiſſo tibi non ducat de iure probatur
.i.ſolut⁹ .i.tādiu .i.legalit.i.atteſtaṫ
Q ſit liber ab hac donec de iure proaatur

¶ Hic autor ponit alios caſus circa mřimoniū q̄ꝝ ꝑmus eſt.ſi aliqs vir ſumeret puellā ⁊ ipa curreret de viro iurādo ordinē.tunc vir pt eā poſtulare de ordine. Et hoc facto.ſi tūc puella poſtularet ō viro copulā carnalem.tūc pt ei denegare.⁊ rō ē.q2 ipa vouit caſtitatē vt ois monialis faċ qn̄ intrat clauſtꝝ Si āt vir poſtularet ō ea iura ꝯiugalia.tūc ipa mľier teneṫ reddere viro. Qꝛt pena illi⁹ mulier eſt.ꝙ ſi ille vir moreret ꝙ ipa nūq̄ꝫ nubit alteri viro. Deinde mgř ſꝫdit ꝫm caſum.dicens ſi aliqs ꝑ violentiam cogiṫ ſumere vxorē ⁊ ipa ꝓpṫ neceſſitatem ꝯſentit ſed non cognoſcit eam carnal̄r poſt ꝓmiſſionē.tunc ipe diſcedente ab ea ſeq̄nte die ⁊ immediate tunc fratř.fili⁹.vel př pt ſumere eandē mulierē.deiñ ſꝫdit tcīū caſum dicens.ꝙ aliqs pt ducere filiā vxoris ſui přis ſꝫ tali ꝯditōe ſi illa filia nō eſt ꝟa ſiue carnalis ſui přis. ꝟbigrā.ſi aliquis vir duceret viduā q̄ vidua haberet filiā ab alio viro.ſi tunc př ſumit viduā.tunc fili⁹ illi⁹ přis pt ſumere filiā illi⁹ vidue ⁊ ſi tunc ille non ſumit filiā ſui přis cum ipa nō eſt filia ei⁹ ꝫm carnē.ſed ſolū ꝫm vocē. Deinde ſꝫdit q̄rtum caſum dicens.ſi vxor fratris alicuius ipo fratre mortuo ſociatur alteri viro ⁊ pariat filiā cū eo. tunc frater ꝑoris viri pt ducere filiā quā habuit cū ſcdo viro ⁊ ſic ꝯſimiliṫ ſi placeret filio tunc pt dicere ſoror ē ꝑoris viri. Ex hoc āt ſumunt iuriſte vnā regulā.ꝙ př pt ducere mřem.⁊ filius filiā quā nō genuit pater illi⁹. Deinde ſꝫdit q̄ntum caſum dicens.ſi aliq̄ eēt ouis.i.parrochiana veniret ad te ⁊ vellet ducere maritū de tuis ꝑrochianis.tunc talis plebanus non debet ei aliquē arietē dare.i.virū ō ſuis niſi ꝑus ſciat ꝙ illa mľier ſit ſoluta a quolibet viro ne poſtea diuortiū inter eos celebrareṫ. Deinō ſꝫdit vltimū caſum dicens.ꝙ aliquis maſcul⁹ alteri⁹ ville non debꝫ ſumere aliquā vxorem ō grege commiſſo niſi ꝓbatur ꝙ talis vir eēt libere cōditōis. Rō eſt.q2 vt forte appoſita ē vel h̄ret alios caſus impedientes matrimonium.

¶ Circa lrām notādū.ꝙ vxorem alicuius intrare religionem ꝯtingit dupliciter.vel eñ copula carnalis fuit ꝑus ꝑtacta vel non.ſi ꝑmo. tūc nō debet intrare religionem ſine conſenſu viri.nec vir ſine conſenſu mulierꝭ

niſi ambo intrarent ordinē. Si āt copula carnalis non pceſſit tūc abſqꝫ
velle viri ipa p̄t intrare ordinem quia tutius ⁊ ſecuri⁹ eſt dō ſuire i caſtita
te q̄ʒ mundane viuere. Et iō ſecundū hic ſuſtinet ⁊ non pmū. Itē ſi vir
eſt vetus ⁊ antiquus ⁊ mulier iuuenis. tunc ipe licite p̄t intrare religionē
Et hoc eſt vꝫm ſi de eo non p̄ſumit̄ incōtinētia. Et ſi tunc vir voluerit p̄t
licentiari ad religionē ſaltē mulieri legittima conſentiente.

¶ Scdo eſt notādū ꝑ modū dubitationis. vtꝝ dn̄s Aplic⁹ habeat diſpē-
ſare de matrimonio contracto vt ſi vir ſine conſenſu mulieris intraret re
ligionem: vtrum tunc vir poſſet deſponſari cum domino Apoſtolico ſic
q̄ in religione permaneret ſine conſenſu vxoris legittime. Rn̄detur q̄ n̄.
quia papa non diſpenſat in illo cāu cum tali ⁊ in q̄ʒpluribus caſibus. vn
de dominus Apoſtolicus pmo non habet diſpenzare contra articl'os fi-
dei chriſtiane ⁊ contra generale ſtatutum eccleſie rhomane. ſed ipe Apo
ſtolicus contra ſtatutum qd non eſt omino generale ſicut de continētia
ſacerdotum vel aliorum huiuſmodi bene poteſt diſpenzare. Et tamen
aliqui dicūt. q̄ dominus Apoſtolicus poteſt diſpenzare ꝯtra generalem
ſtatutum eccleſie. Scdo domin⁹ Apoſtolicus non habet diſpenzare cuꝫ
his que ſꝫ contra ſtatutum monachoꝝ niſi ex magna cā. ſicut ſꝫ Augu
ſtinenſes minores p̄dicatores qui non dn̄t habere aliqua bōa ꝓpria. quia
illa dicunt̄ mendici. ⁊ ergo papa non diſpenſat cum iſtis ⁊ ſi hoc facerꝫ cō
tra ſtatuta iuris faceret.

¶ Tercio Aplicus non hꝫ diſpenzare in his que in ſua natura ſꝫ mala.
vt ſꝫ illa que ſꝫ ꝓhibita in ſtatutis rhomane eccleſie. ſicut ē ſymonia ⁊ hu
iuſmodi. Quarto Apoſtolic⁹ non diſpenſat cum bigamis. ſed qui ordi-
nāt biguū ad ſacros ordines cum iſtis domīo⁹ Apoſtolic⁹ p̄t diſpenzare.
Vltimo domin⁹ Apoſtolic⁹ non p̄t diſpēzare contra dicta Euāgelij ſan
cti. ſed bn̄ p̄t diſpēzare contra ius natnrale.

¶ Tercio eſt notandū de caſibus. p̄mus eſt iſte. Ponatur in cāu q̄ aliqs
pnoctans in domo alicuius ciuis ⁊ filia hoſpitis circa eum repereatur q̄
nondum eam cognouit ⁊ cogitur ꝑ violētiam eam obſuare ⁊ ipe facit ꝓ-
miſſum q̄ eam velit obſuare ⁊ ſequenti die recederꝫ ab ea. tunc queritur
vtrum ipe ſit coactus eam obſuare vel non. Ibi reſpondetur. q̄ ſi talis
eſt coactus ad eam per violentiam ⁊ non cognouit eam carnalit̄ poſt ꝓ-
miſſum. tunc non tenetur redire ad eam ſiue eam obſuare. Sed illam
puellam bene poteſt matrimonialiter ducere pater vel frater eius vl' ipe
poteſt licite recedere cū diſpenſatione epi. ſi aūt ipam cognouit carnalit̄
poſt pmiſſum. tunc nulla modo poſſet ſeperari ab ea ⁊ ſic tenetur eā obſ
uare. Item q̄ magis eſt. ſi ipe ſocius cognouiſſet filiam ciuis per violē
tiam anteq̄ʒ pater veniſſet. ⁊ tunc poſtea ꝑ violētiā cogeretur eā ducere n̄
ſtaret mr̄imonium.

¶ Scds caſus ponat̄ in cāu. q̄ pr̄ ⁊ mr̄ mutuo hn̄t filios ⁊ poſtmoduꝫ
eueniat q̄ vn⁹ illoꝝ hr̄et cām ſepationis: ſic q̄ ſn̄ia diuortij diuulgat̄ con-
tra ambas pſonas. ⁊ ſi tunc poſtea ſecrete ſe mr̄imonialit̄ cognoſcerent
⁊ generarent filios ⁊ filias: tunc dubitat̄ an tunc filij eſſent particeps pa
terne hereditatis vel vtrum eſſent pueri legittimi: reſpondetur q̄ non. qꝛ
pumi pueri fuerunt legittimi anteq̄ʒ ſententia diuortij erat diuulgata.

Si ât vltra ſniam diuortij remanſiſſent ⁊ generaſſent illi eēnt illegittimi ⁊ ſic tūc ex ɔñti ñ dñt eē pticeps paterne hereditatꝫ. ¶ Terciꝰ caſus ponat̄ in cāu ꝙ aliquis ſit diues ſicut dr̄ fcm̄ fuiſſe d quodā rege frācie q̄ cū ſua vxore gñare pueros ñ poterat tādē puer pulchre diſpoſitōis a mercatoribus fuit ductꝰ indumētꝫ aureis ⁊ regalibꝰ indutꝰ q̄ erat ſibi repñtatꝰ ⁊ poſtmodū fecit vxorē ſuā iacere in puerpio dicens eā pepiſſe eūdem puer ⁊ ſi tunc iſte rex p diuinā grām poſt octauū annū ſiue aliū nouū filiū ⁊ legictimū obtinēt. tc̄ qr̄ vtr pmꝰ cū ſcdo dz eē pticeps hereditatꝫ. Et pōat ꝙ iſte pmus puer credat ſe eē filiū legittimū ſilr volens hr̄e ptē hereditatis ⁊ non ſepare ab hereditate. tunc querit̄ qd ſit faciendū. Ad hunc caſum duplr̄ rñdet̄. nā quidā ſic dicunt. ꝙ talis puer pmꝰ non pt eē pticeps paterne hereditatis. Et ſi pentes hoc admitterēt tūc peccarent mortalr̄ ⁊ facerent rapinā de ppriis bōis ⁊ hereditates ppas filijs ſuis legittimis auferrent. Ponat̄ ꝙ aliq̄ mulier duceret vir quē crederet eē liber q̄ tñ prius vxorē legittimā hrēt. tūc q̄rit̄ vtr cū pma debeat ɔtrahere vel cū ſcda. ibi rñdet̄ p diſtinctōem vel ergo iſta mulier ſciuit vir iſtū habuiſſe aliā vl̄ nō. ſi ſciuit. tunc mr̄imoniū nō ſtabit nec eū obſuare dz ſi non ſciuit hoc eſt duplr̄ vel ignorat ſimplr̄ vel p illud tps interim ꝙ eum habuit. ſi 2ᵒᵒ tunc pma mortua dz eā obſuari. Si aūt pmoᵒ ſcz. ꝙ ipe ignorauit ſimplr̄ qñ accepit eā ⁊ poſtea ſciuit ⁊ inſup illi cōmanſit. tunc nō pt cuz ducere poſt mortē pme mulieris ¶ Quartꝰ caſus eſt. ponat̄ in cāu ꝙ aliq̄s vir cū muliere aliq̄ diutiꝰ inuicē pmāſiſſent ⁊ poſtea vir vellet ſepari ab ea ⁊ pponat corā iudice eā ancillā ⁊ petit ſepari ab ea. tūc dubitat̄ vtrū illa ſit ſepanda ab eo. ibi rñdet̄. ꝙ ſi talis ɔgnuit eā carnalr̄ pꝰq̄ ipe iudex audiuit eā eē ancillā. tūc nō tenet̄ ſepari ab eo. Si āt ñ ɔgnuiſſet eā carnalr̄ ⁊ ipe dt eā ācillā corā iudice. tunc ipe vir tenet̄ reſtituere pecuniā quā cepit p dote. ⁊ ſic tunc ſepant̄ in noie dñi. ¶ Quintꝰ caſus. ponat̄ ꝙ aliq̄s diaconꝰ hz vxorem legittimā ⁊ epſ velit ſepare eū ab ea p excōicatōem ⁊ ille nihil aduertat ſuā excōicatōem. tunc querit̄: vtr Epſ dz eū cōpellere ad h̄ ꝙ eam dimittat. rñdet̄ ꝙ ſi talis voluerit trāſire ad ordines ſacros: tūc ipſe licite pt eā dimitteret ⁊ tūc poſt eiꝰ laudabilē ɔuerſionē pt pmoueri ad ſacros ordines iiuncta illi pnia deſup. ¶ Sextꝰ caſus. ponat̄ ꝙ aliq̄s faciat ſibi deſpōſari vnā puellā vel viduā ppt̄ pecuniā vel diuitias ita ꝙ h̄ ſi vellet eam fraudulent̄ accipe ⁊ haberz trā in calceis ſiue i ocreis ⁊ dicat iterim ꝙ ego trāſeā ſup iſtā trā. ego ducā te in vxorē dnotādo trā quā hz i calceis ⁊ ambobꝰ ɔſentiētibꝰ deponat terrā de calceis dicēs ſe nō ambulare ſup iſtam trā quā denotat. Tunc querit̄ vtr talis ſit ſepandꝰ ſiue non ⁊ videt̄ ꝙ ſic. qr ibi mr̄imoᵐ fuit ɔtractū ɔditionalit̄: ex eo ꝙ ipe pmiſit eā ducere intrīz ꝙ trāſiret ſup iſtā trā quā in calceis vel in ocreis haberet: ⁊ g̃ videt̄ ꝙ ibi eēt ſolutio ⁊ ſepatio. In oppoſitū eſt forma matrimonij vbi dr̄. ꝙ ds ɔiūxit hō non ſepat niſi mors. ibi rñdet̄ ꝙ tal' non ſit ſepandꝰ ab ea. qr ibi illa ɔditio nō ipedit matrimoniū. qr eccl'ia non iudicat de occultꝫ ſed ſolum de manifeſt'. iō illa fallacia eā nō fallit. ¶ Ultimus caſus. ponat̄ ꝙ aliq̄s ducat vnā q̄ hz ſtrictā vuluā vt eā non pt cogſcere carnalr̄ ⁊ tñ iſta ipregnetur ⁊ ponatur vlterius in cāu ꝙ aliquis cum vna contraxiſſet matrimonium. Sed nondum copula carnal' fuiſſet ɔſecuta ille vo exiſtens i bal-

neo ſemel virile emittere.puella aūt ſibi deſpōſata ad eūdē locū veniret ⁊ ſicut narrat cōmētator ⁊ albert⁹ in ſecretis mulier̄ tunc ponat̄ vlterius ꝙ matrix illi⁹ ꝯtrahat ſemē viri vo ei⁹ vidēs puellā ab eo incognitā eſſe impregnatā nō volēs eā ducere dicēs eā cū alio viro eſſe fornicatā tūc q̄ritur quid ſit faciendū in tali cāu.ibi rn̄det̄ breuiter ſtante meliori correctōne ſi putlla p̄t h̄re firmū teſtimoniū ꝑ naturales ph̄os ⁊ ꝑ alios viros idoneos circa hanc materiam ꝙ impregnata ſit a ſemine illi⁹ ip̄e tenet̄ eā ducere.Sed ſi ſec⁹ fuerit non teneat̄.

.i.duas vxores matrimonial̄r .i.aliq̄s

Si duxit binas mulieres legittimas quis

vir̄ relīq̄t.s.tu iudex.i.cogere .s.duxit

Nunc vt dimittat debes arcere ſecundam

.s.mulierē mulier copulata fuit .s.vir̄ ſcȝ ꝙ dimittat ſcd̄m

Hanc econuerſo ſi nupſerit illa duobus

.i.deme .i.impediētes p̄mū ꝯtractū

Accipe legittimos caſus interuenientes

.s.in exēplo .s.mulier .i.tua ꝯſanguinea.fortaſſis

Ut ſi prima tua ſit neptis vel tua forte

.i.tu amica ꝑ vl̄ p̄ma mulier.s.ꝑ baptiſmū vel ꝯfirmatōem

Affinis vel ſoror hec ſit tua ſpiritualis

¶Hic ſupaddit alios caſus dicēs.ſi aliq̄s h̄ret vxorē legittimā ille non debet ducere aliā.Si aūt ducit aliā tunc ip̄e dȝ cogi ad h̄ vt redeat ad primā hoc eſt tm̄ dicere Si aliq̄s vir ſumeret duas vxores ad thor̄ legittimū tunc ſacerdos dȝ vir̄ cogere mediāte iure vt dimittat ſcd̄am mulierez et mācat cū p̄ma.Et h̄ ꝯuertit̄ ſic.ſi aliq̄ mulier h̄ret duos viros ſiue ducerȝ duos viros ad thor̄ legittimū tunc ſacerdos debet eā cogere mediāte iure vt dimittat ſcd̄m vir̄ ⁊ maneat circa p̄mū ⁊ hoc eſt ver̄ ſi cā legittima n̄ adeſſet.q̄ ſi vir h̄ret duas vxores ⁊ illi poſtmodum declararet̄ ꝙ prima mulier eſſet de affinitate viri ⁊ infra q̄ntū gradū tunc ibi p̄t fieri ſeꝑatio. Et tunc manere dȝ circa ſcd̄am mulierē.

¶Circa lrām notādū.ꝙ rō lr̄e ſm̄ ſctm̄ Thomā eſt iſta q̄ quodāmodo eſt ꝯtra ius naturale vnam pſonā habere plures ꝯiuges. Etiā eſt ꝯtra ius ſcriptū p̄mū pȝ ſic.q̄ finis matrimonij eſt ꝓlis gn̄atio ⁊ ipius ad laudem dei educatio.mō q̄uis vnus vir poterit plures fecundare mulieres tamē filij plurimar̄ vxor̄ non pn̄t ſimul bene educare ad laudē dei ꝓpt̄ mulier̄ rixas.Sed tamen min⁹ licet vnā mulierem plures viros habere quia plures viri non fecundant mulierem ſed bene fecunditatē impediunt vt pȝ de publicanis mulieribus.Etiam ꝙ ſit cōtra ius ſcriptum pȝ ꝑ Apl̄m dicentē alligat⁹ es vxori noli querere ſolutōem.ſed q̄ duc̄ ſecūdā prima viuente petit ſolutōem p̄me mulieris vt conſtat quoniā a prima recedit ⁊ ſecunde mulieri adheret.

¶Item matrimonium ſignificat vnionem chriſti cū eccleſia ſȝ ſignuȝ ⁊ ſignatum debent ſe ꝯformare ⁊ inuicem correſpondere ſed hoc nō facit vnio mulieris ⁊ duorū virorum nec vnius viri ⁊ duarum mulieruȝ quaſ

re potius non dr̄ mr̄imoniū.
¶ Scd̄o eſt notandū: ꝙ ille caſus quē raymund⁹ hic ponit iſta firmiter ⁊ ſtricte ligat ꝙ ſi pagan⁹ q̇ haberet plures vxores ꝯuertent̄ ad fidē tunc deberet ſcrutari ⁊ introgare ab eo quā ꝑus ſumpſiſſet ſiue duxiſſet. ⁊ illā tenet̄ retinere alias āt dimittere.
¶ Tercio eſt notāduz. ꝙ illud impedimentuz autor hic tāgit in lrā ē inter illos q̇ hn̄t ꝯiuges viuētes ⁊ iſtud ipedimentuz vocatur ligatōis. Et dr̄ eſſe illud cuz quis alteri ꝯiungit̄ carnalit̄ ⁊ mr̄imonialr̄ ⁊ ipedim̄tuz ligationis non ſoluz reū quādo aliquis ꝯiungit̄ altere carnalr̄ ſecuta copula carnali. ſed etiā reuz quādo aliquis coniungit̄ alteri dūmō intuenit cōſenſus de pn̄ti vt pz extra d̄ ſponſa.
¶ Quarto notāduz. ꝙ cauſa ꝓpter quā vir poterit dimittere vxorē ē nimia ⁊ inordinata fornicatio ⁊ cuz ipē dimittit eā non poteſt aliā cog̊ſcere ꝟz moderamen ꝑus viſuz ⁊ ſi tunc vxor ab eo non eſt carnalit̄ cognita et aliuz vir̷ admittit adultera eſt. quia ver̷ matrimoniuz eſt inter illas licet ibi carnalis copula non ſit ſecuta.
¶ Vltio nota ⁊ ponatur caſus ꝙ tp̄e naturali veniat vnus fur ad hoſpitiū vnius qui habet pulchrā vxorē ⁊ volens intrare a marito audiatur q̇ ſurgens quaſi credat talez extra domū circūquaqꝫ ābulantē ⁊ tūc fur intrat ꝑ hoſtiū accedens vxorē ſb̄ illius verbis ipāz ſbagitādo quo facto recipiat veſtim̄ta aliqua ⁊ recedat. Et marito reueniente ad vxorez volens eā conſolare ⁊ tunc ipā reſpondet dicens tu apud me fuiſti hic ⁊ me ſbagitaſti ⁊ cognouiſti carnalr̄. Tunc dubitatur ex quo audiuit ipāz eſſe cognitam a fure vtr̷ ipā ſit tenenda ꝓ adultera ⁊ vtr̷ ipā ſit ſeꝑanda ab eo Reſpondetur ꝙ non ex quo ipā credidit furē fore maritū eius ⁊ fuit decepta per verba furis tunc non eſt ab eo ſeꝑanda: Si autez furē nouiſſet n̄ fore maritū eius ⁊ fornicationē cuz eo cōmiſiſſet. tunc eſſet adultera et ſeꝑanda ab eo.

.i. vxor .i. vitas vxorē leproſaz
Si tua ſit coniunx infecta licet fugias hanc
.i. accipe .i. nō potes vxorē .i. quſqꝫ
Ducere non debes aliam donec moriatur
reqrit ꝓuideas mulieri .i. nutrim̄ta
Ipē fides ꝙ vult des corporis huic alimenta
valeas caſte viuas .ſc potes abſtinere .ſc mulier leproſa
Si potes abſtineas ſi non eadem tibi carnis
.i. tribuat .i. trāſgreſſor legitti thori .i. aliā mlierē ꝯgnoueris
Debita perſoluet vel adulter eris aliunde
.i. ꝑuet̄ mēbro virili .i. dimittat vir̷
Si vir caſtretur ſua nunq̄ꝫ deſerat illum
ſc relinq̄t mulierē .i. illa ſuſtinet defectū
Femina nec vir eam quocunqꝫ modo patiatur
¶ hic magiſter ponit aliū caſuz de matrimonio dicens ſi tua mlier eſſꝫ infecta cū aliquo veneno vel cuz aliqua infirmitate vel cū lepra tunc ꝓpt̄

ãlã cauſaz matrimoniuz poteſt diſſolui ꝛ ſeparí ꝛ poſt ſepatõez vl diſſolu
tõez vir non debet ſumere aliá vxorẽ niſi ipa ſit mortua ꝛ ſi ipa eſt indigẽs
ꝛ egena tunc vir tenetur ei procurare ꝛ dare nutrimentũ corporis. Tũc
ibi (Si potes abſtineas) vult tãtũ ſi maſculus poteſt tũc debet continẽ
ter viuere vel ſi vtiqz velit coire tunc noſcat vxorẽ leproſaz ſiue infectã. ne
aliunde adulterium committat Tunc ibi (ſi vir caſtretur) magiſter põit
documentũ aliud ſiue aliũ caſuz dicens ſi vir ꝑuaretur mẽbris ſexionali
bus ſiue genitalibus quocunqz modo hoc fieret tunc ipa mulier nõ de
bet eũ ꝓpter hoc deſerere ꝛ econuerſo ſi mulier occuparetur apoſtemati
bus vel alijs infirmitatibus per tres vel per ſex annos vel plures tũc ꝓp
terea vir non dꝫ mulierẽ delinquere.

¶ Circa lrãz nota: Ex quo vir ꝛ vxor ſunt vna caro ꝛ cũ hoc aio inuicẽ cõ
morari. Et ſi vir tunc non poteſt habere abſtinentiá carnis vnde tunc de
bet poſtulare debitũ carnis. ex quo ipa eſſet infecta cũ aliq̃ veneno vel cuz
aliqua infirmitate vt lrã dicit ꝛ ſic erit dubiũ an ipe dꝫ poſtulare iura cõ
iugalia ab ipa vxore infecta an ab aliena non ꝑmũ. qꝛ ſepatio eſt facta etꝫ
non ſcõm. qꝛ ſi alias faceret fieret adulteri. Ibi rñdet ſꝫ textũ ꝙ mu
lier leproſa ſiue veneno infecta debet ei ꝓſoluere debitũ thori ne fiat ad
ulter. Et hoc eſt verũ ſi ipe vir nullatenꝰ pt coitu carere.

¶ Scdo eſt notãdũ. magiſter in lrã ponit duos caſus ꝑmũ de lepra: ſcdm
de caſtratõe ſiue de inabilitatõe ꝛ ãbo dñt intelligi dũmõ accederẽt poſt
copulã carnalẽ. qꝛ ante copulã carnalẽ tã lepra ꝙ̃ caſtratio ipedit matri
moniũ ꝯtrahendũ ꝛ diminuit contractũ.

¶ Itẽ notãdũ ſꝫ ſctm̃ Thomã ꝯiunx ifecta lepra poſt copulã carnalez
licet tenet̃ viro reddere iura ꝯiugalia non aũt tenet̃ viro cohabitare. qꝛ
non tã cito inficit̃ ꝗs ex coitu ſicut ex frequẽti cohabitatõe. Si ãt alt cõ
iugũ poſſet abſtinere meliꝰ eſſet quia vt ſic poſſent generari pueri leproſi
vel ipe vir etiã quãdoqz poſſet infici ab ipa muliere vt dt lrã ꝛ ḡ ſi potes ab
ſtineas. Itẽ filij debent manere cũ ſano ne inficiantur. Et dicit littera
(ducere nõ debes alias) ꝛ ibi innuit tantũ ꝙ lepra non eſt ipedimẽtũ ipe
diens mr̃imoniũ ꝯtractũ.

¶ Tercio ẽ notãdũ. ꝙ ſimplicia ſpolia lepra ſuꝑueaiẽte licite pñt diſrũ
pi ꝛ ſolui ꝛ ſanus ad copulã maritalẽ ꝯſumendã cõpelli non dꝫ vt patet
de ꝯiugio leproſoꝝ capitulo vltimo.

¶ Quarto eſt notandũ. ꝙ vir ſanꝰ cũ muliere leproſa ꝺ neceſſarijs ꝓuide
re dꝫ vt ẽ ꝺ victu ꝛ veſtitu ꝛ lꝫ iſti ſunt ſepati ab inuicẽ ꝓpt hoc ne alt ab al
tero interficiat̃ tñ̃q ad eoꝝ bona q̃ poſſident ſepari non pñt.

¶ Quinto nota. Ex lrã habetur ꝙ ipe vir poſt copulã carnalẽ ſi ſit ipo
tens qui prius fuit potens. tunc mulier non debet euz relinquere ꝓpt̃ h̃
ꝛ conſimiliter econuerſo. Si ipa mulier poſtꝙ̃ eſt cognita a viro ſit ipo
tens ꝛ ei inepta tunc ipe vir ꝓpt hoc non dꝫ eã dimittere R õ illiꝰ ẽ talis. qꝛ
matrimoniũ eſt vinculũ indiſſolubile quod ſtabit ꝑ totã vitã ꝯiugatorũ
non interueniente adulterio.

¶ Vltimo notandũ. ꝙ conſiliũ eſt iſte qui eſt mag̃ apt ꝰ ad coitũ ꝯtinent
viuat ne fiat adulter. Omis eñ ille adulter eſt qui cognoſcit aliã vxorez
ꝑ ſuo legittima muliere.

.s.mulier ꝑma in articulo mortꝭ ſimplici fornicatōe.i.ſtoraſti
Si ſit in extremis quā ſimiliter violaſti
ꝓmiſſionē .i.ducere ceſſante
Atqꝫ fidem dederis hanc ducere velle.fugato
.i.infirmitate .s.mulierē .i.ō tali ꝑiurio
Morbo ſi ducas aliam periurus es inde
pñiam habeas .i.ꝯtractū .i.diſſolue. h̄ ē cū ſcda mlīere dꝫ manere.
Digne peniteas pactum non ſolue ſecundum
.s.carnalr̄ .s.ꝯcubina
Poſt iuramentum niſi cognita ſit tibi prima
.s.manifeſte .i.diſpōſare mulierē ſic dictā
Si mihi iuraſti ꝙ velles ducere bertam
.i.diſpōſas ſic dicta.i.matrimoniū .s.cū ſcda
Et ducas agatham cōtractus tunc ſtabit et tu
.i.ꝙ falſe iuraſti .i.cn tormētis
Qꝫ male iuraſti debes exoluere penis
mulierē.s.vir .s.vxor .s.mulier inuitꝰ
Quam tu duxiſti tua non erit illa coactus
.s.mulier .s.vxor .s.mulierē.i.volūtarie.i.reueniſti
Hec eadem tua ſit ad eam ſi ſponte rediſti
.s.mulier.i.ꝯſenſuꝫ p̄bꝫ.s.vir.s.mulieri ꝯſentꝭ.s.alteri viro
Si tibi conſentit nec tu ſibi nubere nulli
mulieri lilitū eſt .i.donec mortuꝰes .i.inhibet
Huic licet vſqꝫ tuam poſt mortem non prohibet lex
.s.viꝝ .s.mulierē .s.inducēdo aliā vxorē
Ducere te reliquam nec cogere te valet illud
.s.mulierē .i.pecunias
Me ſi duxiſti quia promiſi tibi nummos
.s.nūmos .s.dederim tibi viro .i.iſta defraudatio
Et nullos dederim non ſepat iſte dolus nos

¶ Hic magiſter ſupaddit alios caſus de matrimonio dicēs: ſi aliqͥs haberet ꝯcubinā quam ſumpſiſſet per verba de futuro ⁊ cū iuramēto et ſi tūc illa incurreret infirmitatē ⁊ egrotaret̄ lōga infirmitate ſi ſupuixerit ⁊ ꝑſtine ſanitati fuerit reſtituta ⁊ tales conduceret aliam tūc ille ō facto eſt periurus ſed tamen cum ſcda muliere manere debet ⁊ dꝫ agere pñiam de periurio ⁊ hoc eſt verum ſi primam concubinam poſt iuramenētum carnaliter non cognouit. Quia ſi ſic tunc tenetur redire ad ꝑmam ⁊ dimittere ſecundam. tunc ibi (Si mihi iuraſti) vult ſi aliqͥs iurauit ſumere bertam ad thorum legittimum ⁊ ſumeret eius ſororem videlicꝫ agatham tūc illud matrimoniū ſtabit cū agatha ⁊ ip̄e tenet̄ ſatiſfacere iuramento cū pñia. ⁊ hoc eſt veꝝ eo ſciēte ꝙ ſumpſit agathā. Tūc ibi quā duxiſti ſupaddit aliū caſum dicēs. ſi aliqͥs duceret vxorē coacte tūc n̄ tenet̄

ꝛam obſuare ſi poſtea nõ adhibeat ꝯſenſum nec copula carnalis ibi ad-
hibeř. ꝛ ſi ita euenerit ꝙ mulier ꝯſentiret viro. ꝛ vir nõ ꝯſentiret mulieri.
tũc mulier nõ pt ducere aliũ viꝝ ꝑpter eiꝰ ꝯſenſum. ſꝫ vir bñ pt ducere ali
am vxorẽ. qꝛ ñ fecit ꝯſenſuꝫ. lꝫ coactꝰ fuerat. Nũc. ibi (Si me duxiſti) põit
vnã doctrinã dicẽs. ſi q̇s ſumeret ꝑpter pecuniã ꝛ diuitias ꝛ crederꝫ mlřie-
rẽ hr̃e multos nummos vel ꝙ mulier dicat. ſumas me ego tibi dabo cen
tum marcas vel mille: iſte aũt credens iſtꝭ verƀ ſumit eam legittime i fa-
cie eccleſie poſt hoc autem vir poſtulans nummos iueniens crumenam
vacuam: an tunc matrimonium poſſit reuocare. Rñdet lrã ꝙ non. quis
ille dolꝰ non ſepat mr̃imoniũ.

¶ Circa lrãm nota. ꝑiurꝰ dr̃ ille q̇ frãgit eiꝰ ꝑpriũ iuramẽtũ ꝛ ſic ille q̇ iu
rauit ducere ꝑmã ꝛ ſumpſit aliã. a ꝑma factꝰ ẽ ꝑiurus vt lrã ptẽdit: ꝛ ſi cõ-
traheret ſcdãꝫ ꝑ ſpõſalia ꝑma adhuc icũbente ꝛ alia imediate moreret añ
q̃ꝫ eã noſceret carnalr̃ ꝛ ꝑma viuẽte eã ſumeret. tũc ſatiſfaceret iuramẽto.
ſed non itentõi. qꝛ iurauit eã ſumere. ꝛ h̃ feč. ſed itendebat ſcdam ſumere
ſi vixiſſet ꝛ ꝑ hoc non ſatiſfecit.

¶ Scdo notãdũ. ꝙ ſi aliq̇s vir ꝯtrahit ſpõſalia d̃ futuro cum ꝯcubina ſua
iã laborãdo i extremis addẽdo iuramẽtum. ita ꝙ ꝑ illò iuramẽtũ ipa co
gnita reducit reliquã. tunc dr̃ ꝑiurus ꝛ dꝫ manere cũ ſcdã ꝛ illud etꝭ ptẽdit
cum d̃t. Si ſit i extremis.

¶ Tercio notãdũ. d̃t lrã. Factũ non ſoluo ƀm. Rõ illiꝰ lr̃e eſt iſta. qꝛ cuꝫ
ſcdã muliere ꝯſumatũ eſt matrimoniũ ꝛ ad ſuã ꝑfectõem redactũ. ſꝫ cum
ꝑma qñ nondũ ſƀſecuta eſt copula carnalis nondũ ꝯſumatũ eſt mr̃imo
niũ. ſed ſolũ facta ſtꝭ ſponſalia. ſed ſi aliq̇s ꝯgnouiſſet carnaliter. tunc mr̃i-
monium ꝑmum eſſet ꝯſumatum ꝛ ꝑfectum. ſed ſecundũ nullum eſt. er
go d̃t in textu. Poſt iuramẽtum.

¶ Quarto notãdũ. ibi (Si mihi iuraſti) qꝛ ſi aliq̇s ꝯtrahit per v̾ba de fu
turo ſpõſalia cũ aliq̃ v̾gine vel muliere addito iuramẽto. ꝛ deinde ꝯmittit
mr̃imonium cũ reliq̃ non obſtãte illo iuramento. ipe dꝫ manere cũ ſecũ
da. ꝛ hoc pꝫ hic i lrã ꝛ i decretalibꝰ capitulo de ſpõſalibꝰ. ſed ſi i vtraqꝫ ꝯtra
xit ꝑ v̾ba de futuro. tunc dꝫ cum ꝑma ſtare ꝑpter euitẽtiã ne agat ꝑiu
rium. ſed ſi iſte iurat ꝑme mulieri vel alteri ad manꝰ ſiue ꝑma ſit ꝯgnita.
ſiue non. tunc teneř eam ſumere.

¶ Quinto notãdũ. ꝙ ſicut iura ꝓclamãt. tũc itrãs mr̃imoᵐ. dꝫ h̃ facere
libere ꝛ bona volũtate. Vñ ſi aliq̇s fuit coactꝰ ſine ꝓprio ꝯſenſu. tũc mr̃imoᵐ
non hꝫ locũ. vñ ſagaces ſacerdotes hãc regulã tenenř ſcire. ſic ꝙ qñ ſpon-
ſus ꝛ ſpõſa veniunt ad domũ dei ꝛ petunt copulari. tunc ſacerdos cuꝫ ma
gna ſollicitudine dꝫ interrogare ſi ſpontanee ꝛ ex ꝯſenſu ꝓprio velint ma
trimoniũ intrare. imo etꝭ dꝫ intrrogare ſi v̾a dilectio ſit inř eos. qꝛ ſi illa iue
niunř in eis. tunc fiat copulatio mr̃imonij in noĩe dñi. Sꝫ ſi ſacerdos poſ-
ſet ꝯg̊ſcere ꝙ alter illoꝝ d̃ ꝓprio ꝯſenſu mr̃imoᵐ nõ intraret ſed coactꝰ. tunc
non ſtꝫ copulãdi ne poſtea fieret irreuerẽtiã ſacr̃o. vel aliò icõueniẽs ſeq̃re
tur. ſcꝫ ꝙ vnꝰ aliũ relinq̃ret. Vñ ſi aliq̇s eẽt coactꝰ ad mulierẽ ꝛ manerꝫ cũ
ea per dimidiũ annũ ꝛ copula carnalis nõ ſƀſequereř in illo tꝑe nec adhi-
beat ꝯſenſum voluntatꝭ ad eũ. tunc vir non teneř eam dimittere ꝑpř mu
tuam ꝛ diuturnam cohabitatõem.

¶ Sexto notād.ibi(Si me duxiſti)diceret q̇s tūc tn̄ iura dicūt ꝙ fraus ⁊ dolꝰ puniri dn̄t.ſꝫ huiꝰ oppoᵐ videt̄ ħ in hoc cāu.Rn̄det̄ ꝙ tal̄ dolꝰ n̄ punit̄ a iure.iō q̄ꝛ iſta vir etꝫ q̄dāmō doloſe ꝑter finis debiti mr̄imonij intētōem cōtraxit mr̄imoniū.nā magis ꝓpt̄ pecunias ⁊ diuitias quā ꝓpt̄ ꝓli icatōem cōtraxit.Scd̄o iō.ius non punit illū dolū ne maleficꝫ daret viam ⁊ occaſiōem repudiādi ſuas vxores vl̄ q̄ꝛ facilit̄ alios poſſet allegare in huiꝰ dolo.Etꝫ ille dolꝰ nō ſufficit tollere eſſentialia illiꝰ mr̄imonij ſic̄ facit error conditōis vel ꝑſone.q̄ꝛ iſta duo impedimenta tollunt cōſenſum.ſꝫ cum iſto dolo de quo loquit̄ lrā ſtat bn̄ conſenſus.

¶ Ultio natādū.dcm̄ ē ſup̄ in lrā.Si iuraſti.Rō huiꝰ lr̄e eſt.q̄ꝛ mr̄imoᵐ fundat̄ in cōtractu det̄minato.ſed iurās nullā velle ducere niſi bertā facit contractū indet̄minatū.eo ꝙ plures vocant̄ hoc noīe berta.Si ḡ iſte certe ⁊ det̄minate cōtraxit cū agata tūc ſtabit ibi ꝯtractꝰ indiſſolubiliter.Itē rō illiꝰ lrē vicꝫ quā tu duxiſti eſt iſte.q̄ꝛ conſenſus liber eſt d̄ eſſentia mr̄imonij:⁊ hꝫ ſe quodāmō ſicut forma eēntialis ipiꝰ mr̄imonij.Et ſm Phm.forma eſt que dat eſſe rei.ideoqꝫ deficiēte forma rei tunc nihil fit ḡ deficiente cōſenſu alteriꝰ ꝑſone contrahentiū q̄ntū ad illā ꝑſonā n̄ erit mr̄imoniū.Si āt altera ꝑſona contrahētiū cōſentit q̄ntū ad illā erit matrimoniū vt d̄t lrā.ḡ ſb̄dit ꝙ etiā talis ꝑſona non p̄t nubere alteri non obſtāte ꝙ altera ꝑſona alteri nubat.

.i.iuramēto ꝯfirmas   sᶜ mr̄imoᵐ
Si iuras nolle mulierum ducere poſt hoc
sᶜ mulierē   sᶜ tu
Contrahis.iſte manet contractus.confitearis
.i.ſm̄ iuramētū cōmiſiſti
Q.ō male iuraſti domino facias ſatis inde
sᶜ tu   .i.abiuras   sᶜ pctā
Si ſemel abſtineas peccata:lapſus in iſta
sᶜ pctā   .i.reiterare   sᶜ dcā
Non iuras eadem non ꝑpetrare.ſed hec te
itelligere   .i.iuramētū fecerꝫ
Scire volo quotiens iuraueris hoc totiens tu
sᶜ ꝑpetratꝫ   .i.pniam   .i.ſuſtiere
Pro iuramentis penas abſoluere debes

¶ Hic mgr̄ ſb̄dit alios caſus d̄ mr̄imonio dicens.ſi aliq̇s iurauerit nolle ſumere vxorē ⁊ iuramēto facto ⁊ aliq̄ tp̄e clapſo ſumpſerit vxorē.an tūc iuramētū ipedit contractū.Rn̄det lrā ꝙ non.q̄ꝛ ꝯtractꝰ ille ſtabit.ſed ipſe dꝫ ſatiſfacere d̄o ꝓ iuramento q̄d fecit.Tunc.ibi(Si ſel̄)autor pōit aliū caſum ꝑ modū doctrie volens ſi aliq̇s abiurauerit pctā ſel̄ ꝯmiſſa nunq̄ꝫ velle facere.⁊ ſi tūc ille relabit̄ in eadē pctā tūc nūq̄ꝫ āpliꝰ dꝫ iurare ſe nolle cōmittere talia pctā.imo puniēdꝰ ē q̄tiēs āplíᶜ cōmiſerit iuramētū.

¶ Circa lrām nota.ꝙ mgr̄ ħ tāgit aliud ipedimētum ipediēs mr̄imoniū contrahendū ⁊ diminuēs ꝯtractū q̄d vocat̄ error fortūe.ſꝫ tn̄ illud nō ſufficit ipedire mr̄imoᵐ ꝯhendū ⁊ diminuere ꝯtractū.ſꝫ bn̄ error conditionis

¶ Scḋo nota circa iſtũ caſum ꝑmũ ſi iuramentũ ⁊ votũ eẽnt ſolẽnia.tũc hoc iuramentũ impedit mr̃imoniũ ꝯtrahendũ ḋ quo iuramento ſolẽni ſ dcm̃ ẽ ſupra.vt ſi aliq̇s ꝓmoueret ad ordinẽ diaconat⁹ vel ſbdiaconatus tunc facit iuramẽtũ ſolenne.⁊ ſi tũc ille ꝯtrahit mr̃imoniũ.tunc tale iuramentũ ⁊ votũ ſolẽne impediũt mr̃imoniũ ꝯtrahẽdũ ⁊ diminuũt ꝯtractuȝ ḡ lrã autoris dȝ intelligi ḋ ſimplici iuramẽto ⁊ non ſolẽni.

¶ Tercio notãdũ.ꝙ ſi aliq̇s abiurat pctã ꝑus cõmiſſa ⁊ poſtea relabitur in eadẽ pctã tũc ipe tenet̃ dupl'r penitere.nã tenet̃ penitere ꝑmo de iuramẽto.ſcḋo ḋ pctõ cõmiſſo quotienſcunqȝ illḋ ammõ fecerit.

¶ Quarto nota.Aliq̇ eſtimãt ꝙ pctã ſemel ꝯmiſſa ⁊ cõfeſſa ſi ſcḋario ea dẽ pcã ꝑagerent̃ ꝙ tũc illa pctã reuiuiſcerent̃ q̃ qndã viua fuerũt.ſed alij dicũt.ꝙ pctã ſel' cõmiſſa ⁊ cõtritõe deplãcta ñ reuiuiſcũt ſi iterato cõmittunt̃.qꝛ illoꝝ dñs nunq̃ȝ recordabit̃.nec etꝫ vnũ pctm̃ dȝ q̇s bis ꝯfiteri ſaltẽ ſi cõfiteat̃ alicui q̇ hȝ autoritetẽ obſoluẽdi.qꝛ alias diuideret ꝯfeſſionez ⁊ ſic tunc cõcurrerent diuidentia circa ſacr̃m qḋ non dȝ fieri

¶ Quinto notãdũ eſt ꝭm ſctm̃ Thomã ⁊ ꝭm Hoſtienſ.qñ q̇s iurat iuramentũ gñale ⁊ non obligat ſe ad ſpealẽ.tunc gñalitas ꝯfuſionẽ ⁊ obſcuritatẽ parit.ſi ḡ iniũgit caſum inopinatũ ḋ q̊ ſi q̇s cogitaſſet cũ iuramentũ fec̃ nullo° feciſſet non tenet̃ hoc iuramentũ adimplere ⁊ ḡ ḋt in lrã) Si iuras nolle.⁊c̃.) Alia cã eiuſdem littere ẽ.qꝛ iuramẽtum quo quis iurat non velle ducere vxorem non ligat ambas ꝑſonas.ſed ſolum iuramẽtũ.ḡ ſi duxit mulierẽ amplius non ſolum ſui eſt iuris.ſed etꝫ mulierꝫ.qꝛ tenetur ſatiſfacere iuri.ex eo ꝙ hȝ mulierem vicȝ ꝑmanẽdo cũ ipa ⁊ reddere ei debitum carnis cũ petit.ſȝ exigere debitũ carnis ab ipa ſine pctõ non p̄t. Sed diceres.nunq̇d tale iuramẽtũ impedit mr̃imoniũ contrahẽdum ⁊ videtur ꝙ ſic.qꝛ om̃e iuramẽtũ quod ſine ꝑiculo p̄t adimpleri nõ debȝ irritari ſed magis ꝑfici.ſed qꝛ tale iuramẽtum ſine periculo p̄t adimpleri. imo etꝫ in ſalutẽ aĩe.eo ꝙ non ipedit hoiem q̃ntũ ad celeſtia regna.igitur iſtḋ moderãdum ẽ iuxta p̄dicta.

sc vxori sc tu vir .i.nõ velle
Legittime coitum ſi iuras reddere nolle
.i.qñ sc a te
Cum petit hic dico quod iuraſti nihil eſſe
sc a te ꝑpetrato .i.ꝯſenſuȝ adhibuerit
Huic iuramento ſi non conſenſerit ipa
.i.expoſtulare.sc viro .i.ꝯiugalia
Querere non tibi do conſortia carnis ab illa
sc mulieris sc viro sc mſ'ierẽ
Huius poſt mortem tibi ducere non licet vllam
cõmittis .i.i tꝑe intdicto .i.diminuã
Si facis in banno contractum non reuocabo
.i.corrigere dẽs.i.poſt tp̃s intdictũ
Corrige poſt bannũ te conſilio ſapientum

¶ Hic mgr̄ ſupaddit duo documēta dicens. ſi vir fecit votum ꝯtinētie in thoro legittimo muliere nō ꝯſentiete ⁊ ſi mulier poſtulare vellet debitū carnis dicēs ſe nō poſſe carere. tūc lꝫ fecit iuramētū ꝯtinētie tn̄ dꝫ ſoluere debitū mulieri. Si āt mulier fecit ꝯſenſum ad votū ꝑdictū ſeu iuramētū. tūc vir non tenet̄ ꝑſoluere debitū carnis. qꝛ tunc hoc factū ē in volūtate amborum. Et ſi ille idē vir q̇ iā feciſſet votū viueret donec mulier moreret̄ tūc nunq̄ʒ poſt mortē illiꝯ mulieris deberet cognoſcere carnalr̄. nec debeꝫ aliam ducere matrimonialit̄. ¶ Deiñ mgr̄ ſbdit ſc̄m documentū dicens ꝙ ſi aliq̇s ꝯtraheret mr̄imoniū qn̄ eēnt intdicta eccl̄iaꝝ. tūc hoc mr̄imoniū ſtabit. ſꝫ lugēda ſḃpctā eo ꝙ ipe fecit ꝯtra mādatū eccl̄ie ⁊ iō dꝫ viuere ſc̄m ꝯſiliū ſapientū viroꝝ ⁊ ſui ꝯfeſſoris.

¶ Circa lrām nota. ꝙ qn̄ aliq̄ mulier non p̄t ꝯtinent̄ viuere. tunc iuramētum eſt illicitū ⁊ non dꝫ tunc iurare ꝯtinentiā vite ne maiꝯ ꝑiculū ſibi incurrat. Silr̄ dōm ꝙ vir non dꝫ ꝯtinentiā vite vouere cū ſcit ſe hr̄e vxorem que ꝯtinent̄ viuere non p̄t.

¶ Scdo notādū. lꝫ non eſt licitū ꝙ aliq̇s iurat nolle reddere debituꝫ carnis ꝓpe vxori ſue. eo ꝙ tenet̄ ei reddere quotiēs ipe vir fuerit petitꝯ a muliere. lꝫ tn̄ cū timore dei. vn̄ tꝑibꝯ ſacris cū hoies dn̄t cōicare vel paſcha celebrare. tūc ad minꝯ vir ꝑ q̈ttuor vel ſex dies a ꝓꝑa vxore dꝫ abſtinere. ⁊ illud iuramentū intelligēdū ē non eē licitū qn̄ vxor non ꝯſentit viro. p̄ōt tn̄ vir ex ꝯſenſu ſue vxoris ꝯtinent̄ viuere.

¶ Tercio nota. ꝙ ſi aliq̇s iurat tenere votū ꝯtinentie ita ꝙ poſt mortē legittime vxoris nūq̄ʒ alia velit ducere vxorē. tūc illd̄ ē ſuādū ⁊ ſi tunc poſt mortē mulieris tenet̄ ꝯtinent̄ viuere. lꝫ ſi aliq̇s malicioſe eā abiurat ⁊ odioſe. tūc iſtā penā ꝓ dolo ⁊ fraude hr̄e dꝫ. ꝙ ipa viuēte non hꝫ illiꝯ poſſe ad debitum carnis exigendū. ¶ Quarto notādum ꝙ interdictū ab eccl̄ia ꝑ tres dies ipedit mr̄imoniū ꝯtrahendum: ſed non diminuit ꝯtractum.

¶ Quinto notandū. lrā d̄t. Si ſuis in bāno: ibi mgr̄ ꝑ hoc innuit ꝙ q̄dā ſūt tꝑa in quibꝯ inhibet̄ ꝙ non dꝫ fieri mr̄imoniū. vt ē tp̄s aduētꝯ dn̄i. ⁊ ſic d̄ alijs d̄ quibꝯ patuit ſupra. vn̄ iſtis ſacris tꝑibꝯ contrahi poſſunt ſpōſalia ⁊ etiā mr̄imonium qd̄ ſolum ꝯſenſu ꝯtrahitur. ſed ꝯtractio vxoris ad ſolēnitates nuptiaꝝ ꝓhibetur.

¶ Sexto notādū. ꝙ in ꝓpoſito ꝑ bānū p̄t intelligi ſn̄ia excōicatōis. qꝛ ipſi excōicato oia ſacr̄a denegāt̄ vt infra patebit. ſꝫ tn̄ excōicatꝯ ſi ꝯ̄hit mr̄imonium cū aliq̄ mulier e vl̄ vgie. ille ꝯtractꝯ ſtabit: ſꝫ pn̄iaꝫ agere dꝫ ꝓ inobedien(tia eccl̄ie.

¶ Ultimo nota. Rō huiꝯ lr̄e eſt: qꝛ oē iuramētū ſicut ⁊ votū ꝑſupponit poſſibilitatē. lꝫ qꝛ ſc̄ʒ Aplm̄ vir q̊ ad redditiōeꝫ debiti carnis n̄ ē ſui iuris ſꝫ vxoris ⁊ ecōuerſo. ſꝫ qꝛ ſc̄m iuriſtas. nullꝯ ꝑ iuramētū ſuū dꝫ alteri facere ꝑiudiciū. igit̄ nec vir p̄t iurare caſtitatē ſine ꝯſenſu mulieris. Si āt mulier ꝯſentiret iuramētū ſtaret. ⁊ tunc d̄berēt mutuo viuere ſicut frat̄ cū ſorore. vn̄ ſc̄m iura. qn̄ vir iurat ſe nolle reddere debitū carnis ſeu iura ꝯiugalia. tūc ꝑ h̊ iuramētū ꝑdit ius exigēdi debitū carnis. ſꝫ n̄ ius reddēdi ex q̊ h̊ n̄ hꝫ in ptāte ſua. ſꝫ ē in ptāte ſue vxoris etiā ꝑdit ius reducēdi aliā vxorē poſt mortē illiꝯ. Rō ē: qꝛ q̄ntū in eo fuit. tunc votū ꝯtinētie commiſit ⁊ vouit. g̊ tenet̄ ſuare inquantum melius poteſt. credo tamen meliori inditio interueniente ⁊ de diſcuſſione fortiori. ſi aliquis ab-

iuraret reddere debitū carnis vni certe ꝛ legittime vxori ꝙ ꝑ iſtā ꝯiuratio‑
nem non ꝑdit ius ducendi aliā vxorem ꝑma mortua. nec etiā ꝑdit ius exi‑
gendi debitū carnis ab iſta ſecunda muliere. cum ſic ſimplr̄ n̄ ꝓmiſit ab‑
ſtinentiā. Sed ſi littera intelligeret̄ ꝙ ſi aliquis abiuraret coire cum mu‑
liere ſimplr̄ ꝛ vl̄r. tūc lrā in vitate ſimplr̄. Tunc. ibi (Corrige poſt ban‑
num) Vn̄ ꝯſiliandū eſt talibꝰ. ꝙ faciāt pniam ꝺ illo qꝺ fecerunt cōtra ſta‑
tutum eccl̄ie ꝛ ꝙ ſcādalizauerunt ita eccl̄iam. Vn̄ p̄dicte ꝑſone ita clādc‑
ſtine mr̄imonium contrahētes magno ſe ſupponunt ꝑiculo. nā poſſz al‑
ter alteram dimittere ꝛ de facto cum alia cōtraheret ſic in adulterio ma‑
nere. qꝛ ꝑmum mr̄imonium ꝓbare non poteſt ꝓpt̄ defectum teſtium. er‑
go ꝺt in textu. corrige poſt bānum.

s^c vel vgo
Si begzvina deum ſpoſum preelegerit atqꝫ
s^c voti capillos s^c vgo
In ſignum crines preſciderent iſta marito
i. tale mr̄imo^m nō p̄t reuocari
Si nubit nupta maneat. ſed peniteat hec
i. caſſauit. s^c ꝯtinētie ꝯtrahere mr̄imo^m
Infregit votum prohibetur nubere talis
s^c talis vgo i. ſi cōtraxit nō p̄t reuocare
Ne nubat prohibe. nuptam noli reuocare
s^c viro. i. copulata. i. vgo n̄ hn̄s annos pubbatis
Impubes ſi ſit tibi deſponſata puella
annihilat hāc deſpōſatōem i. duodecim annoꝝ
Irritat hoc factum ſi vult cum ſit duodena
copula carnalis i. an̄ceſſerit
Carius amicitia ſi non preceſſerit vlla
marito nō cōſentiēte copula carnalis
Inuito ſponſo ſi non cōmixtio carnis
talis puella mr̄imo^m. s^c vir
Intererit poteſt clauſtrari contrahet iſte
s^c muliere. s^c nubere. s^c puelle. s^c clauſtꝝ
Cum reliqua ſi vult hinc non exire licebit
s^c vgo copulari
Hoc licet ip̄a velit nec deinceps nubere cuiqꝫ

¶ Hic autor ſbiungit alia documenta ꝺ matrimonio dicens. ſi aliq̄ vgo
eligeret deum in ſponſum. ꝛ in ſignū illius p̄ſcindat crines ſuos ita ꝙ fi‑
at ſeculo difformis. tūc ip̄a nunq̄ꝫ p̄ſumeret legittimari. ꝛ ſi poſtmodū le‑
gittimat̄ vel nubit̄. tunc oꝫ eā manere nuptā. ſed dꝫ pniam agere de tali
iuramento ſeu voto. ſed mr̄imonium reuocari non pōt. Deinde ſbiun‑
git aliud documentū dicens. Si aliqua puella tenera ꝛ iuuenis deſpōza‑
retur ante annos pubertatis. tūc poſtq̄ꝫ ip̄a venerit ad annos diſcretōis
ſeu pubertatis poteſt reuocare illa ſpōſalia. i. mr̄imoniū ꝯtractū. ꝛ hoc eſt

ver̄ ſi copula carnalis inter eos nō ē ſecuta ⁊ ipā pōt clauſtrari ſi nevelle
ſpōſi. ⁊ ſi ſpōſus poſtularet eā ꝺ clauſtro nō ꝺꝫ exire ad eū cū illo cōmorā-
do. nec ipā poſtmodū ꝺꝫ nubere alteri viro.
¶ Circa lrām notādū ꝙ hoc ꝙ autor intēdit in lrā ē intelligendū ꝺ voto
ſimplici. qꝛ hoc impedit mr̄imoᵐ ꝯtrahendū. ſed nō diminuit ꝯtractū. vt
licet aliq̄ vgo vel puella in ſignū voti ꝯtinētie deponeret crines. tñ depoſi-
to criniū non ſolēniſat votū. Et lꝫ dcm̄ ſit quaſi votū ſolēniſet. tñ ad mr̄i
moᵐ dirimendū ſufficit votū ſolenne qꝺ ſolēnizatū fuerit ꝑ ſuſceptōem
ſacri ordinis aut ꝑ ꝓfeſſionē factā alicui religioni ꝑ ſedē aplīcā approba-
te vt pꝫ extra de voto ⁊ voti redemptōe.
¶ Scdo notādū. lꝫ actū ipi⁹ ꝯtract⁹ quē impubes cōmittūt pñt reuocare
cum ſe viderint deceptos tp̄e pubertatis etiā ſi pater ꝯtraxerit ꝓ filia ipſa
p̄t reuocare qñ añ tp̄s pubertatis non hꝫ vſum ⁊ rōem debitā. tñ ſi ꝯſenſe-
rit poſtmodū ammō reuocare nō p̄t. ⁊ iō ipis puerꝭ ponunt̄ tutores vſqꝫ
ad decimūquartū annū q̄ ipos regere dn̄t vt vtuoſe viuāt ⁊ eorū bona ne
inutiliter ꝯſumant.
¶ Tercio notādū. ꝙ ſola copula carnalis reuocat vxores ꝺ clauſtro. ideo
ſi aliq̄ puella diſcurreret a vito ad clauſtꝝ copula carnali nō p̄uia non dꝫ
redire. ⁊ ipe vir p̄t ꝯtrahere cū alia. ⁊ hoc eſt verꝝ ſi non dederit ꝯſenſuꝫ ꝙ
ipā poſſet intrare religionem.
¶ Quarto notādū. dicerꝫ quis. tñ ſepe ſupius dcm̄ ē ꝙ votum impedit
mr̄imoᵐ ꝯtrahēdū ⁊ dirimit ꝯtractū. quō hic dꝛ ꝙ nō dirimit ꝯtractū R̄n̄r
ꝙ ſupius dcm̄ intelligitur de voto ſolenni. ſꝫ hic autor loq̄tur ꝺ voto ſim
plici: qꝛ ꝑ abſciſionē crinis vel come manu ꝓpa non ſolennizat̄ votuꝫ Et
intelligitur hec lrā ſm hoc cū ꝺt in ſignū crinis abſcindat. Si vo tal̄ pu
ella vel vgo faceret votū ſolēne ſic ꝙ ſolennit̄ abſcideretur coma. ſi ꝯtrahe
ret mr̄imoᵐ nullum eēt.
¶ Quinto notādū ꝓ meliori intellectu lr̄e ꝙ ſꝫ iura puella dꝛ pubes in
duodecimo anno ⁊ maſcul⁹ in decimoq̄rto ānno. ⁊ iſto tp̄e maſcul⁹ ⁊ mu
lier pñt ſibiinuicē cōmiſceri. Nūc dꝛ in textu (irritat) Et rō ē. qꝛ ad matri
moᵐ req̄rit̄ ꝯſenſus volūtari⁹ q̄ vlteri⁹ p̄ſupponit deliberatōem ⁊ diſcretio
nē. ſed qꝛ maſcul⁹ ſb q̄rtodecimo anno ⁊ mlier ſb duodecimo anno carēt
diſcretōe ⁊ matura deliberatōe. iō tunc nō hn̄t ꝯſenſum voluntariū. ⁊ ex
ꝯn̄ti añ hoc tp̄s nō pñt ꝯtrahere mr̄imoniū. Vn̄ ſi hec puella ꝺ q̄ in lrā vi-
derit ſe deluſam cū ꝑuenerit ad duodecimū annū p̄t illū ꝯtractū mr̄imo
nij irritare. vt ꝺt lrā: ⁊ hoc eſt verꝝ ſi iſtā irritatōeꝫ nō p̄ceſſerit copula car-
nalis. Et hoc ꝺt iō. qꝛ in multis vigor nature ⁊ malicia ꝯcupiſcentie ſup
plent etatē. ita ꝙ carnaliter ſe cōmiſcent ante tp̄s. ſi g̊ in decimo aut du-
odecimo anno fuerit carnalis copula ꝑacta ſtabit mr̄imoᵐ.

ſᶜ in vxorē ſᶜ ancillā
Ancillam liber ſi ducat et hanc putat eſſe
.i. nobilē ſᶜ liber .i. vxor
Ingenuā. ſi vult nō ſua ſpōſa manebbit
ſᶜ ſecuta carnal̄ copula
Inter eos q̄uis fuerit commixtio carnis

.i.deluſum

Cum ſe deceptum videt atq3 ſcienter ad eius

ſ^c ↄgſcēdo eā carnalr ſ^c vir .i.vxor

Traſeat amplexus ſemel iſte ſit hec ſua ſponſa

ſ^c ē intelligēdū

Sic ecouuerſo ſi nupſit libera ſeruo

¶ Hic autor addit alios caſus ꝺ mr̄imonio dicēs.ſi eēt aliqs nobilis ⁊ liber petēs vxorē nobilē ⁊ liberā ⁊ daret̄ ſibi ancillā.qūuis ille liber ↄgſcat eā carnalit dū pceperit ſe deluſum p̄t reuocare mr̄imoniū.ſed du3 liber ſciuerit eā ancillā eſſe ⁊ deſup eā ↄgſcat carnalit.tunc ſtabit mr̄imoniū nec p̄t reuocare.Sic̄e eſt.ſi aliq̄ nobilis vel libera ſumeret aliquē ſuū ⁊ putaret hr̄e liberꝝ.

¶ Circa lrām notādū.ꝙ tale impedimētū ꝺr eē impedimētū ↄditōis.et cū hoc cōmittit̄ error pſone.vt patuit ſupra.

¶ Scdo notādū.ꝙ ille q̇ ē ſuilis ↄditōis nō p̄t petere ſepatōem a libera ꝓpter ↄditōem.ſi āt nobilis vel liber peteret.tūc poſſet fieri ſepatio.Et ſimiliter ſi liber duxerit liberā quā putaret eē ancillā.tunc talis error non p̄t dirimere mr̄imo^m.

¶ Tercio notādū.ꝙ vir liber q̇ duxerit ancillā ⁊ cognouerit eā fore ācillā.ſi non intēdit eā retinere ampli^9 nō d3 eā ↄgſcere. q2 ſi eā ↄgſcat poſt h̄.tunc eā repudiare non p̄t.

Quarto notādū.ꝙ ꝓpt iſtā ↄditōem ille q̇ ↄtrahit cū aliq̄ ꝺ q̄ capit cautionē ⁊ fideiuſſores ꝙ ſit libera.⁊ tn̄ poſtea pcipit eā eē ancillā.p̄t iſte liber ſtatim ab ea ſepari ſi vult.

¶ Quinto notādū ſi vir liber duceret ancillā quā putaret liberā ⁊ ipe liber poſtq̄ ſciuerit fore ācillā eā ↄgſceret carnalr.n̄ p̄t eā repudiare.

¶ Ultimo notādū.ꝙ ↄditio libertat; plus reſtringit hoiem q̄ aliud accidens:Etiā ꝓceſſus gn̄atōis ꝓpt vtilitatē carnis ſp inclinat ad peſſimum nā ſi aliq̄ fuerit ſuilis om̄e gn̄atum erit ſuile ḡ talis ↄditio poti^9 impedit mr̄imo^m.Etiā p ſuitutē p̄t impedire finis mr̄imonij.ſcil3 ꝓlificatio.q̇a ſuus eſt ſb poteſtate ſui dn̄i.vel ancilla ſb ptāte ſue dn̄e. ḡ non p̄t vir hr̄e poteſtatem vxoris ſuilis ↄditōis niſi ↄſentiente dn̄o.Un̄ notandū ꝙ duobus mōis liber non poteſt repudiare ancillā ſi eam duxerit. Primo q̄n do ſcit eā eē ancillā.⁊ ḡ ꝺt lrā.hoc remouēdo (hāc putat eē ingenuā) Secundo ſi ignoraret eā eē ancillā ⁊ poſtea ciuerit ⁊ tn̄ eque bn̄ ↄgſcit eā carnaliter verbis vel factis.tunc tenetur eā iterum ſuare.q2 quod ſemel placuit amplius diſplicere non poteſt.⁊ videtur placere ꝓpter carnalem copulā ſbſecutā.

.i.marit^9 ad habitādū .i.vxor

Si vir eat rhomā māſurus ibi ſua ſponſa

ſ^c virꝝ .i.n̄ tenet̄ ſeq̇ ſi pegrinat̄

Jure ſequatur eum.nuſq3 ſi ſit peregrinus

.i.thoro legittimo

Si ſponſum thalamo ſuſceptum deſerit vxor

ſᶜ aliqđ talʼ vxoꝛ ſᶜ maritū
Et fugit in clauſtꝝ fugitiua redibit ad ipm
vͦ ſigno .i. oñdi
Si certo poterit examine virgo pꝛobari
.i. ꝓbat
Sexus iuratus examinet hoc mulieris
palpatões .i. aſpectꝰ
Per digiti tactus aut intuitus oculoꝛum

¶ Hic autoꝛ oſtendit alia documēta de matrimonio dicēs. Si aliqs exi-
ret patriā relinquēdo ꝓpriā vxorē alibi cōtrahēs morā. tūc mlier tenet ſe-
qui virꝝ. ⁊ hoc ē verꝝ ſi vir non ſit vagabundꝰ ⁊ inſtabilis. vt ſunt ioculato-
res vel phiſtulatoꝛes. qꝛ ſi ſic eēt. tunc honeſta mulier non dꝫ eum ſequi.
Deinde ſbdit ſecundū documentū. ſi aliqs ſpōſus haberet ſpōſam q̄ pma
nocte curreret ꝺ eo ⁊ intraret clauſtꝝ. tunc illa ſponſa fugitiua debꝫ redi-
re ad virum niſi ꝑ ꝯtactum membꝛi ſeu ꝑ intuitum oculoꝝ poſſet certi-
tudinaliter ꝓbari ꝙ eēt vgo.

¶ Circa lrām notādum. ꝙ ex q̄ vir eſt caput mulieris. iō ſi vir intendit ha-
bitare alibi. ſiue rhome. ſiue athenis dūmō ipe velit eſſe ſtabilis. mulier
honeſta ⁊ ꝓba tenetur ſequi virum. ſi āt vir eſſet inſtabilis ⁊ vagabundus.
tunc mulier non obligatur eum ſequi niſi voluntarie hoc velit facere. vt
faciunt vxoꝛes ioculatoꝝ ⁊ phiſtulatoꝝ. ⁊ ſilibus. Et ſi in cāu vxoꝛ alicuius io-
culatoꝛis aut viri vagabūdi ſeu inſtabilis eū ſeq̄ recuſaret non p̄t aliq̄ iu-
re ad hoc cogi.

¶ Scd͠o notādum: ꝙ ꝑ aſpectū coꝛpis aliq̄ mulier p̄t ꝓbare vginem. ⁊ in
iſto eſt potiꝰ ei credēdum q̄ viro. Et iſtā ꝓbatōem teſtari dn̄t honeſte mu-
lieres que diligent hoc examinare dn̄t ꝑ tactum vel ꝑ viſum vt docet lrā.
Et ſi reꝑtum fuerit ꝙ illa ſit vgo tunc talis ſi velit intrare monaſteriuꝫ
p̄t manere in clauſtro ſponſo nolente. Si vͦ fuerit inuenta ꝙ ſit coꝛru-
pta. tunc cogit̄ ad maritum ſuum redire.

¶ Tercio notādū. ſtante illo cāu ꝙ ſponſa diceret ſe eē vginem ⁊ ſpōſus
dictaret oppoſitū dicens ſe ipam ꝯgnouiſſe carnalr̄. tunc dubitatur quid
ſit faciēdū. Rn̄r. ꝙ iuratꝰ ſexꝰ mulieꝝ dꝫ examinare ſpōſā ⁊ tūc ille mulie-
res dn̄t iuramēto affirmare q̄lis ſpōſa ſit. et ſi approbat̄ eē vgo p̄t mane-
re in clauſtro. ſi āt coꝛrupta fuerit. tūc tenet̄ redire ad ſpōſum.

¶ Vltimo notādū ꝙ rō pme partis eſt. qꝛ ſm Apl̄m. vir ē caput mlieris
ḡ mulier tenet̄ ſequi virꝝ ſicut cetera mēbꝛa ſuum caput: ergo cōpellēda
eſt mulier ad cohabitādum viro ſuo ⁊ ad ſequēdum eū ſi alibi vult habi-
tare ⁊ morā trahere. ſed ſecꝰ eſt ſi iuerit rhomā peregrinādi cauſa vel aliū-
de ad mercādum: qꝛ tunc non neceſſe eſt mulierē ſequi virꝝ niſi velit hoc
ex ꝓpa voluntate facere. ergo dicit littera (nuſq̄ʒ dum ſit ꝑegrinꝰ) Item
ꝓ ſecundo cāu ſciendū ꝙ q̄uis virgo deſponſata eēt vel etiā in lecto cuꝫ
viro doꝛmiuerit. ſi nō eſt cognita carnalr̄ ab eo p̄t intrare religionē vt ſe-
pius ſuperius dictū eſt. ſed poſt copulam carnalē non poteſt intrare reli-
gionē. qꝛ iura fauent magis religioni q̄ʒ matrimonio. quia illi magꝭ fauēt
qd͛ plus congruit ſaluti anime. Sed religio ex quo ei annexa eſt ꝯtinētia

magis colligit ſalutem anime ſeu promouet q̃ȝ matrimoniū.qꝛ ꝯtinētia eſt magna virtus vt ſuperius dictum eſt.

.i.de baptiſmo.ſc puer̄ .i.pduxi
Si de fonte leuat vxor mea quem generaui
ſc muliere nihil p̄iudicij derogat̄ vxori
Ex alia.p̄iudicium non couiugii ſit
.i.corrigat facta .i.voluntarie
Puniat eccleſia ſi ſint commiſſa ſcienter
ſc aliq̄ nō facere pn̄t ſc legittime
Nec iuramenta nec vota querunt mulieres
.i.ꝯſenſu maritor̄ ſc faciūt votū.i.ꝯſenſu pr̄is
Abſq; viris facere.ſic non pueri ſine patre
ſc directe .i.contrahat
Linea deſcendens de te nunq̄ȝ tibi nubit
.i.acta.i.ratificant̄ ſc pfecte etatis exn̄s
Facta valent vidue.ſed filia filius extra
ſc illa vota
Annos que faciunt confirmo nec reuocabo
.i.cū meo p̄iudicio
Non cum iure meo debet tranſducere ſponſam
.i.in alia parrochia .i.ius meū ſc ſponſa
In reliqua villa mea portio pendet ab iſta
intendas
Si numerare gradus mihi vis conſanguinitatis
.i.debēt poni in p̄mo gradu ſc carnales
Huius p̄ncipium dant fratres atq; ſorores
.i.qn̄ vn9 ab altero diſtat .i.in q̄nto gradu.i.pn̄t contrahere
Alter ab alterutro quinto membro bene nubit
.i.ad lineā lateralē .i.cupis
Ad tranſuerſalem tranſi ſi nubere queris
ſc linea.in q̄nto g̃du ſc q̃rto vel t̄cio
Illa loco quinto non infra dat tibi ſponſam

¶ Hic autor ponit aliam particulā in qua dat alia documēta circa matrimoniū occurrētia.⁊ ſt̄ quattuor in numero.Primū ē ꝙ vxor non debet ſeparari a marito ſuo ob eam cām qꝛ leuauit puer̄ mariti ſui ex alia muliere generatū de fonte baptiſmatis. ſȝ ſi fecerit ip̄a hoc ſcient̄ eccl̄ia debet eam punire.Scdm documentū eſt ꝙ votū non tenet qd̄ vouet̄ p mulieres legittimas ſine ꝯſenſu mariti.etꝫ hoc non poſſunt facere pueri ſine ꝯſenſu parentum.Sed vidue hoc facere pn̄t.ſimilit̄ filius ⁊ filia ſi fuerint extra thor̄ legittimū in annis maturis poſſunt facere iuramentum aut votum.Tercium documentū eſt ꝙ ſponſa nō debet duci d vna villa in aliam niſi portio legittima detur vo plebano.Quartū documē

tum eſt ꝙ qui ꝓtendit numerare gradus ꝯſanguinitatis dꝫ frēs ꝛ ſoro-
responere in ꝑmo gradu.ꝛ illi qui diſtāt ab inuicem in quinto gradu ſi
ue in linea aſcendente ſiue in linea tranſuerſali tales contrahere poſſūt
ꝛ capere ſe mutuo.

¶ Circa lr̄am notādum ꝑmo.ꝙ ratio ꝑmi documēti eſt talis qꝛ cogna-
tio ſpūalis adueniēs mr̄imonio ꝯſumpto non frāgit mr̄imoniū.ꝛ ergo ſi
vxor alicuius leuat pueꝝ d̉ fonte ſacro quē genuit eiꝰ maritꝰ d̉ alia muli
ere non dirimit mr̄imoniū q̄uis ibi generat̄ cognatio ſpūalis.que ſi fu-
iſſet an̄ ꝯtractū mr̄imonij ſeꝑaſſet mr̄imoniū ꝯtrahēdum.

¶ Scd̉o notādū.ꝙ vxor alicuiꝰ leuās pueꝝ mariti ſui genitū d̉ alia mu-
liere d̉ ſacro fonte.vel hoc facit ſciēter vel ignorant̄.ſi facit ſciēter ipa pu-
niri dꝫ vt d̉t lr̄a.ſi ignorāter non ē puniēda.

¶ Tercio notādum circa ſm documētum ꝙ ꝑſone volētes vouere vo-
ta vel ea emittere debent eſſe libere conditionis.etiam dn̄t hr̄e etatem le-
gittimā ad vouēdum ꝓpter ꝑmum religioſi vouere non debēt.propt̄ ſe-
cundū pueri qui nondū venerunt ad annos diſcretōis non poſſunt voue
re.Qꝫ aūt religioſi non poſſunt vouere ſine diſpēſatione eſt ideo.quia q̇-
cunqꝫ non habent liberam ſeu ꝓpriā volūtatē non pn̄t alteri vouere vel
ſuā voluntatē dimittere.ſed monachus non habet liberē voluntatem.g̊
monachus non poteſt vouere.Conſequētia tenet.Sed maior ꝓbatur
ex dicto phi.qꝛ nihil dat quod non habet.Minor ꝓbatur.quia omnis mo
nachus dedit voluntatem ſuam ſuperiori.vt abbati vel priori qn̄ ipe fec̄
ꝓfeſſionem.

¶ Quarto notādū circa tercium documētum ꝙ verſus illius documē-
ti quidā textus hn̄t in capitulo de ſepulturis ſed nō eſt vis vtꝝ hic vl̄ ibi
exponunt̄.Et ſi querat̄.q̄nta ē portio dāda vō plebano d̉ ſponſa qn̄ du-
cit̄ ad alium locum.Dicit̄ ꝙ hoc dꝫ teneri ſm loci conſuetudinē diu ob
ſuatā.dummū non ſit contra ſtatuta canonum.qꝛ conſuetudines d̉ ſa
cris canonibus recedētes non dn̄t obſuari.

¶ Ultimo notādū circa q̄rtū documētū ꝙ modꝰ numerādi gradꝰ ꝯſan-
guinitatꝫ tā in linea recta q̄ꝫ trāſuerſali patuit ſuꝑ circa lr̄am iſtā (Spō-
ſam ducēdi.ꝛ g̊ deſuꝑ ſuꝑſedeo.

ſc hoibꝰ   .i.vtile
Omnibus eſt votum ſolenne tenere neceſſe
ſc voto.ſc hoi   .i.recedere   ſc votū
Nec ab eo cuiqꝫ concedimus ire.ſed illud
.i.facilioribꝰ.i.varias   .i.difficile
In leuibus mutes tibi ſi nimis eſt oneroſum
.i.cū diſpenſatōe maioris   .i.variatio
In manibus ſtet maioris mutatio talis

¶ Hec eſt vltima ꝑs iſtiꝰ capituli in q̄ autor ponit aliū cām aliq̄ſr reſpiciē
tem mr̄imoniū dicēs:ꝙ q̇cunqꝫ facit ſolenne votū dꝫ illd̉ ſuare.ſed ſi ob
debilitatē corꝑis tale votū cōmode nō poſſet adimplere.tunc poſſet vti
medicamine cū ꝯſilio idonei ꝯfeſſoris.ſcꝫ ꝙ tale votum ſibi alleuiat̄ ex
autoritate epī vel alteriꝰ ſuꝑioris ꝛ in leuiꝰ mutet̄.

¶ Circa lr̃am notãdum. ꝙ p̃ns lr̃a loquit̃ ſolum d̾voto ſolẽni. d̾voto autem ſimplici nihil dicit. illo tamẽ non obſtãte valde neceſſariũ ẽ vt votũ ſimplex teneat̃ ⁊ impleat̃. dr̄ ſcp̄tũ eſt. vouete ⁊ reddite dño deo vr̃o. Modo diceret ꝗ aliquis. ideo autor p̃ns eſt inſufficiẽs. ex eo ꝙ nõ determinat d̾voto ſimplici. Rñdet̃ ꝙ autor non eſt inſufficiẽs. qr̄ ſupius dc̃m ẽ ꝙ ipſa eccl̃ia cogit ad votũ ſolẽne pficiẽdũ: non ad votũ ſimplex. vñ ꝗcunqʒ trãſgit votũ ſolẽne huic denegat̃ oĩe ſacr̃m chriſtianitatis. ⁊ iõ ipſa eccl̃ia cogit talẽ ad iſtud votũ pficiẽdũ.

¶ Scḋo ẽ notãdũ. ex ꝗ lrã p̃ns facit mẽtõem d̾voto tũc videtũ ẽ d̾ ipſo voto: Unñ votũ ſic diffinit̃. Eſt alicuiꝰ boni cũ deliberatõe facta ꝓmiſſio deo. Et dr̄ notant̃ (alicuiꝰ boni) qr̄ ſi aliq̇s ꝓmitteret malũ nõ ẽ tenẽdũ nec eſſet verũ votũ: ⁊ ſi ipſe infringeret votũ non peccaret.

¶ Tercio ẽ notãdũ. ꝙ votũ ſolẽne fit tribꝰ mõis. Primo ꝑ ordinũ ſacrorũ ſumptõem. vt. diaconatꝰ. ſbdiaconatꝰ. ⁊ ſ ijs. qr̄ diaconꝰ ⁊ ſbdiaconꝰ fecit votũ d̾or epo. ⁊ ꝗcito trãſgredit̃ illd̾ a ſimplici ſacerdote abſolui ñ dʒ. Scḋo votũ ſolẽne fit ꝑ ingreſſum religiõis. ⁊ hoc in ꝓfeſſione. Tercio fit ꝑ habitꝰ ſuſceptõem. vt ſi aliq̇s recipet habitũ religioſoꝝ. i. monachoꝝ ꝓfeſſoꝝ. ⁊ ſi ẽ vſus ſpẽali habitu ꝓfeſſionis. ⁊ ſpecialiter ſb̄ hoc fecit votum. ſi tunc trãſgredit̃. ẽ fractor voti ſolemnis.

¶ Quarto notãdũ ꝙ hoc votũ fit tribꝰ mõis. ꝑmo cũ deliberatõne. ſcḋo cũ firmo ꝓpoſito. t̃cio cũ obligatione de q̇bus mõis etiã ſupra patuit.

¶ Quinto ẽ notãdũ: ꝙ aliq̇ hoies ſtʒ obligati ad votũ ⁊ aliq̇ ñ. qr̄ pueri q̇ nondũ venert̃ ad annos pubertatis non ſunt obligati ad votũ vt patuit ſupra in multis caſibꝰ. Etiã monachi non obligant̃ ad votũ illd̾ qḋ ẽ cõtra regulã ordis. ſcʒ ꝙ facerẽt votũ ꝙ vellẽt dimittere ordinẽ ⁊ vellẽt ire ⁊ alleuiare onus. Silr̃ furioſi nõ obligant̃ ad votũ. Rõ ẽ. qr̄ non ſunt cõpotes ſuaꝝ rõnũ. Silr̃ famulus non obligat̃ ad votũ illd̾ qḋ ẽ ꝯtra voluntatẽ dñi ſui. vt etiã ꝓus dc̃m eſt.

¶ Sexto ẽ notãdũ. ꝙ ad cõmutatiõem voti req̇runt̃ duo. ꝑmo autoritas qr̄ nullꝰ p̄t cũ ſeipo diſpẽſare. ſʒ req̇rendꝰ ẽ ille q̇ hʒ autoritatẽ vt ep̄s vl̄ papa. qr̄ ſm̄ Hoſtiẽſem diſpẽſatio ſeu voti ꝯmutatio eſt vigor ipiꝰ iuris ꝑ cũ ad quẽ ſpectat miſericors relaxatio. ⁊ ꝗ d̾t in lr̃a. In manibꝰ ſtat maiorʒ ⁊c. Scḋo requirit̃ cã ſufficiẽs q̄re quis non tenet̃ ſuare votũ. nã niſi cã ſufficiens ſupabũdauerit votũ nequaꝗ̄ alleuiat̃.

¶ Septimo notãdũ ſm̄ Raymundũ. votũ oneroſum in leuiꝰ ẽ cõmutãdũ. vt ieiuniũ in elemoſynas. Itẽ ſi q̇s vouit ꝑegrinatiões ⁊ p̄ infirmitatibus non p̄t cõplere. tũc expẽſe quas eẽt conſumpturus ⁊ labor ⁊ ſilia dñt in alios pios actꝰ conuerti.

¶ Ultimo ẽ notãdum. vtrum votũ augmẽtat meritũ. Et videt̃ ꝙ non nã oĩs ſuiẽs d̾ voluntarie placet magʒ illi ꝗ̄ ſuiẽs ei de iure. ſed omnis ſuiẽs ei ex voto ſuit ei d̾ iure ⁊ de voto. ſed ſuiens ſine voto ſuit libere. ꝗ videt̃ ꝙ votũ non augmentat gr̃am. In oppoſitũ aũt eſt mgr̃ ſnīaꝝ et doctores theologie q̇ volũt ꝙ votũ augmẽtat meritũ. ⁊ declarant hoc ſic. qr̄ ſi nõ tũc clauſtrales ſeu religioſi inutilr̃ facerẽt ꝓfeſſionẽ qḋ tñ abhorret tota chriſtianitas. Rñdet̃ ꝗ ꝙ actꝰ q̇ fit ꝑ votũ p̄t fieri duplr̃. Uno mõ in eq̄li charitate ſicut añ. Alio mõ in minori charitate ꝗ̄ antea. ſi ꝑmoꝰ

tūc ſuicium in tali eſt maioris premij ꝛ meriti. Si aūt ſcḋo mō tūc ſuiciū iſtud a votiuo deo impenſum eſt minoris precij ꝛ remunerationis quia dum coꝛ non oꝛat in vanum lingua laboꝛat.

hōiem s[e] mrīmoniū nos raymundus
Omnem contrahere pꝛohibemus in oꝛdine ſacro
dn̄s apl'icus cāu
Perſonam. niſi papa ꝑus diſpenſet in ip̄o
malefic⁹ s[e] cleric⁹ recedere meleficū clericū
Si malefactoꝛ hic et ab oꝛdine cedere. ius hunc
coartat vxoꝛē mrīmonialr̄. ſine diſpēſatōe
Compellit. nunq̄ȝ ſponſam ducat ſine papa
in aliq̄vicio s[e] cleric⁹ ꝓ q̄ crimine ſniam
Crimine ſi rapitur quo pꝛomeruit capitalem
ꝙ interficiat̄ s[e] ſecularis clericū .i. ꝑus
Uindictam. iudex non iudicet hunc. niſi p̄mum
degradet clericum
Oꝛdine de ſacro deponat ep̄s illum

¶ Poſtq̄ȝ autoꝛ in p̄cedentib⁹ capitulis deтminauit de aliquib⁹ ſacr̄is. h̄ iā in pn̄ti capitulo deтminat de alio ſacr̄o. ſcȝ oꝛdinis. Et diuidit̄ in duo p̄mo deтminat ḋ oꝛdinib⁹ ſacris. Scḋo incidentalit̄ deтminat de monachis fugitiuis ḋ clauſtrꝫ. Prima ps adhuc in duo. p̄mo deтmiat ḋ oꝛdinibus ſacrꝫ. ſcḋo ſpēalit̄ regredit̄ ſup oꝛdinē ei⁹ materiā ꝑtractādo. ſcḋa ibi. (Si laicus) Prima adhuc in duo. p̄mo fac̄ qḋ dictū ē. ſcḋo ponit quoddā documētum de clericis maleficis. ſcḋa ibi (Crimine ſi rapit̄) Quātum ad p̄mum dicit ſic. om̄is ꝑſona exn̄s in maioꝛi oꝛdine ꝛ ſacro n̄ p̄t cōtrahere mrīmoniū. niſi hoc fiat ꝑ diſpenſatōem pape. ꝛ ſi eēt aliq̄s ſacerdos q̄ poſtea fit malefactoꝛ ꝛ irregularis ita ꝙ poſtea ꝑuaret̄ officio ꝛ bn̄ficio. tūc ille adhuc nō p̄t intrare mrīmoniū ꝓpt̄ caracteres indebiles ei impreſſos. ſed ſi fuerit conſtitutus in minoꝛibus oꝛdinibus. tūc talis p̄t ꝓcedere ad mrīmoniū ſine diſpenſatōe. vel p̄t vlteri⁹ ꝓmoueri

¶ Circa lr̄am nota ꝙ oꝛdo eſt duplex: ſcȝ oꝛdo ſacer. ꝛ oꝛdo nō ſacer ꝛ ille vocatur minoꝛ. videlȝ accolitatus. ꝛ alij inferioꝛes de quib⁹ dictū eſt ꝑus ibi (Omnib⁹ oꝛem⁹) ꝛ illi ꝯſtituti in tali oꝛdine minoꝛi non ſacro pn̄t cōtrahere mrīmonium ſine diſpenſatione pape. Rō huius eſt. qꝛ ſi tales abſtinere nō pn̄t. tūc melius eſt cū legittima muliere aiāȝ ſuā ſaluare q̄ȝ cū multis illegittimis dānari eternalit̄. Et ſi vlterius in oꝛdinib⁹ ſacrꝫ ꝓcederent ꝛ abſtinere nō poſſent. tūc ip̄i foꝛnicatōꝛm cōmitterēt ꝛ maxie peccarēt. qꝛ tūc chr̄m coꝛde immūdo ꝛ manib⁹ pollutꝫ in altarib⁹ tractarent vn̄ quidē metriſta. Tāgere cū gaudes meretrice q̄lit̄ audes. Palmis pollutis regē tractare ſalutis. Itē. Si miſſaȝ dicꝫ ꝑus āplexus meretrices. Ibis ad antra ſtigis qm̄ chr̄m crucifigis. Et iō ſtꝫ in minoꝛib⁹ oꝛdinib⁹ exn̄tib⁹ meli⁹ ē nubere q̄ȝ nimis vri ꝑ luxuriā. Sȝ oꝛdo ſacer ē vt oꝛdo ſb̄diaconat⁹ diaconat⁹ ꝛ p̄ſbyterat⁹. ꝛ iſti cōmutari nō pn̄t. naȝ exn̄tes in ill' oꝛdinib⁹ n̄ pn̄t ꝯtrahere niſi ꝑ diſpēſatōem pape qꝛ fecer̄t votū ſolēne per

tionē ſacri ordinis.ſic ꝙ vouent caſte viuere.deo ſeruire.⁊ pplm eiꝰ in fide
chriſtiana informare.Et iō iuſticia hoc ꝑſuadet ꝙ clerici volentes ꝓce-
dere in ſacris ordinibꝰ bn̄ ꝓſpiciunt vtꝝ pn̄t caſte viuere.ſi pn̄t caſte viue-
re.tūc ad ſacros ordines ꝓcedant in noīe dn̄i.ſed ſi nō pn̄t caſte viuere tūc
meliꝰ ē ſacros ordines dimittere ⁊ vxorē ducere ꝙ̄ʒ poſtea ſuſceptiſ ſacris or
dinibꝰ cū vxoribꝰ alioꝝ fornicari ⁊ aiam eiꝰ eternalit̄ dānare.Sʒ clerici gre
ci non curāt caſtitatē ſeu votū caſtitatis.qꝛ ſuſcipiunt ſacros ordines ⁊ ce
lebrāt diuina officia hn̄tes vxores legittimas.⁊ videť ipis.ꝙ coꝝ filij filijs
ꝑncipum in nobilitate ɔpanť.

¶ Secūdo notādū.ex quo dcm̄ eſt de voto ꝙ triplex eſt votū.ſcʒ votū ɔti
nentie.votū abſtinentie.⁊ votū ꝑegrinatōis.⁊ cū quodlibet illoꝝ p̄t ɔmu
tari in melius ideo dubitať.vtꝝ votū ɔtinentie poſſet cōmutari in meliꝰ
Et videť ꝙ non.qꝛ nihil eſt meliꝰ ɔtinentie ⁊ caſtitate.ğ votū cōtinentie ⁊
caſtitatis non p̄t mutari in meliꝰ.Rn̄r ꝙ in oīm voto ſūt reſpicienda duo
⁊ maxime in votu ꝑegrinationis.Primo reſpicienda eſt cā quare dʒ fieri
diſpēſatio.quia forte talis eſt ſenex non potens ambulare vel forte ſi rece
deret ꝺ loco fierent lites ⁊ guerre.Scd̄o reſpiciēda eſt ſuꝑioris autoritas
qꝛ iſte qui hʒ autoritatē debet taxare expenſas ⁊ fatigatōes viaꝝ q̄s face-
re poſſet.⁊ illud totum dʒ ſumere ⁊ mittere ad illū locum ad quē talis fe
cit votum.Sed ſi ē votum abſtinentie.iteꝝ p̄t mutari in melius diues ſi
eſt delicatꝰ ⁊ ieiunare nō p̄t.tunc dʒ dare elemoſynas ⁊ alia oꝑa pietatiſ fa
cere.Sed de voto cōtinentie aliqui dicunt ꝙ nullo mō p̄t mutari in me
lius.qꝛ nihil me ius eſt continētia.ſed illo nō obſtāte papa in iſto voto p̄t
diſpenzare cum omnibꝰ niſi in articulis fidei.Vn̄ legitur ꝙ erat q̇dā ma
gnus dn̄s ⁊ poſſeſſor multaꝝ terraꝝ qui habuit vnū filiū ⁊ iſte erat mona
chus.tunc pr̄e mortuo timebať guerra illaꝝ terraꝝ ꝓpter carentiā dn̄i.h̄
videns Aplicus diſpenſauit cū iſto.quia tales ſb̄diti nolebāt aliquē eli-
gere in dn̄m niſi heredē terraꝝ.⁊ ſic ꝑ diſpēſatōem pape iſte monachꝰ con-
traxit mr̄imoᵐ.⁊ pꝰ ꝙ̄ʒ habuit pueros potētes regere trā.tūc cogebať rein
trare clauſtꝝ.Et ğ patet ꝙ votum ɔtinenrie infringitur ꝑ diſpēſatiōeʒ pa
pe.Sed tunc ad rōem dꝛ ꝙ aliq̇d cōmutari in melius intelligiť dupl'r.
Uno mō in melius ſpēale.⁊ ſic ſpēale eſt meliꝰ continentia.Alioᵒ intel-
ligiť ꝙ cōmutetť in melius cōe ⁊ generale ita ꝙ poſſet cōmutari aliq̇d qd̄
eēt cōmunitati meliꝰ.⁊ ſic bene poſſet cōmutari in melius. vt pʒ in exē-
plo iā dicto.Tunc.ibi(Crimen ſi reꝑiať)ponit qnoddā documētū reſpi-
ciens clericos maleficos dicens.Si aliquis clericus ſit maiori ordine ⁊ fa-
ciat furtum hereſim.rapinā.incendiū.vel homicidiū.⁊ ſi in tali facto ꝑ iu
ditiū ſeculare apḣēſus fuerit.tunc iudex ſecularis non debet dijudica-
re eum.ſed dʒ pn̄tari ep̄o qui eum ponat ad ꝑpetuos carceres vel eum de
ponere p̄t ꝺ ſacris ordinibꝰ ⁊ poſtea iteꝝ pn̄tare iuditio ſeculari quod tūc
eum ɔdemnare p̄t.

¶ Tercio notādū:ꝙ talis clericꝰ qui facit furtū.homicidiū.vel hm̄ōi.ille
referri dʒ ad Ep̄m vel ad papā qui ipm degradat ⁊ poſtea iuditio ſeculari
tradat vt pro ſuis cruciatur maleficijs.qꝛ tunc non clericꝰ ſed laicus me-
retur dici Et ideo requiriť vna cautela ad iſta iam dicta ꝙ clerici in ordi
nibꝰ ɔſtituti non dānanť iuditio ſeculari.⁊ dato ꝙ ipe clericus eſſʒ male-

factoꝛ adhuc nõ dꝫ pũtari iuditio ſeculari. ſꝫ ep̃o vel papa q̇ ip̃m degradatũ ab oꝛdinibꝰ ſacrꝭ faciat. ⁊ poſtea ꝓut dcm̃ ē iudicio ſeculari tradit̃. Et ĩõ tales dñt ꝓbari añq̃ꝫ recipiant̃ ad oꝛdines ne ſint malefactores vel huiuſmodi ne ꝯtingat eas poſtea degradari.

¶ Quarto eſt notãdũ. ꝙ clerici ⁊ oꝛdinati hñt illḋ p̃rogatĩ ꝙ publice ñ puniant̃ nec ꝑuant̃ manifeſte vita niſi ꝑus ſītꝫ degradati. ⁊ ſi nõ degradarent̃. tũc ad ꝑpetuos carceres includant̃ ſi ē pena moꝛtis. Sꝫ cã pene p̃t ꝑmo publicari añq̃ꝫ carceribꝰ includũt̃ ſic ꝙ ponerent̃ ſuꝑ ſcalã ⁊ cã criminis ſuꝑ capita eoꝝ deſcriberet̃. ⁊ poſtea carceribꝰ includunt̃.

¶ Itē notãdũ: ꝙ nõ ē facile aliquē degradari niſi habita cã legittima degradatõis. vt ſi aliq̇s fuit ſBdiaconꝰ. vel p̄ſbyt̄ ⁊ factꝰ eſt maleficꝰ. ſicut latro vel raptoꝛ: tũc talis p̄ſentet̃ dño Aplĩco vel Ep̃o. qui eũ degradatuꝫ iuri ſeculari ꝓſcriptũ ꝯdãnat.

¶ Itē notãdũ. ſi aliq̇s litteratꝰ hr̃et legittimã vxoꝛē ⁊ dimitteret ip̃am ⁊ ad ſacros oꝛdies accederet abſqꝫ ꝯſenſu vxoꝛis ⁊ dato ꝙ tal' cēt ſacdos tũc papa ip̃m degradatũ repñtat vxoꝛi ſue. Sꝫ ſi vxoꝛ adhibuiſſet ꝯſenſum. ⁊ dato ꝙ eēt ſBdiaconꝰ. tũc ad ip̃am redire ñ cogit̃ q2 votũ fecͨ ſolēne ꝑ ſuſceptõem ſacri oꝛdinis. dato etꝫ ꝙ talis nõdũ ꝓceſſiſſet. ſꝫ ſolũ caſtitatem vouiſſet hñs volũtatē ꝓcedēdi cũ ꝯſenſu vxoꝛis ſue. ⁊ hec vxoꝛ ſi eũdē admittere vellet. tunc ip̃e nõ admittit̃ redire ad ip̃am. ſed oꝫ illũ ꝓcedere ad ſacros oꝛdines ſicut vouit.

¶ Ultimo notãdũ: ꝙ q̇cunq̃ꝫ ē in excõicatõe ſciēs ſe irregularitatē icurriſſe. ⁊ ſi recepit ſuꝑ h̄ ꝯtumaciter ſacros oꝛdines. tũc tal' ꝑpetue ē degradandꝰ. imo dicũt q̇dã doctores ꝙ talis clericꝰ ꝯtumacit̃ ꝯmiſcens ſe diuinis in excõicatõe ligatꝰ ꝑpetue irregularitatem incurrit. Et volũt vlterius doctores ꝙ nullꝰ cũ eis p̃t diſpēſare. Si ãt talis ignorant̃ incurrit irregularitatē. tunc dñs Aplĩcus p̃t cũ eo diſpēſare.

lrãtus intēdit ꝯtinent̄ ꝯſenſu
Si laicus doctus vult caſte viuere puro
vxoꝛis ſue ꝯſenſu ad ſacros oꝛdines
Coniugis aſſenſu procedat in oꝛdine ſacro

¶ Hic autoꝛ ſpẽaliter detminat ḋ ſacro oꝛdine. Et diuit̃ in ſex ꝑtes. ẜm ꝙ ſex ponit documēta ḋ ſacrꝭ oꝛdinibꝰ: ꝑtes patebũt. Dicit ḡ ꝑmo ſic. Si aliq̇s laicꝰ fuerit hñs vxoꝛē q̇ vult caſte viuere ⁊ religionē intrare. tal' p̃t admitti ad ſacros oꝛdines ſi ſit cũ ꝯſenſu vxoꝛis. ſi vͦ nõ ſit cũ ꝯſenſu vxoꝛis ꝓcedere non dꝫ.

¶ Notãdũ ꝑmo. ex lrã hr̃. ꝙ ſi vir intēderet ꝓcedere ad ſactos oꝛdies. tũc hoc dꝫ fieri cũ ꝯſenſu vxoꝛis. ⁊ ḡ ꝑmo dñt ꝓbari ambo in etate ſi pñt mere in ꝯtinētia ⁊ caſte viuere. nã ſi in eis eſt p̄ſumptio ꝙ vir vl' mulier nõ p̃t manere ꝯtinētia. tũc ip̃e nullͦ dꝫ admitti ad ſacos oꝛdines ſine conſenſu vxoꝛis. Si aũt fuerãt annoſi ita ꝙ eſt p̄ſumptio in eis ḋ continua abſtinentia. tunc vir ſeparatur ab vxore ⁊ ad ſacros oꝛdines admittat̃. Unde talis ſeparatio debet ſic fieri. quia ponatur in cãu ꝙ aliq̇s laicꝰ doctus habeat legittimã vxoꝛē. ⁊ talis vellet ſepari ab ea vt ip̃e in oꝛdibꝰ ſacrꝭ ꝓce-

dere poſſet.mō ſi tales ambo adhibētconſenſuꝫ ad hmōi ſepatiōem ⁊ di
uortiū:tūc ducanť añ iudiciū ſpūale pñte pplˀo ⁊ ꝑentela vtriuſq3 ſex⁹.tūc
ſi fuerint ꝑſone iuuenes ⁊ iudex ⁊ ꝑentes iſtaꝝ ꝑſuadere dñt vt ñ diuortiā
tur.qꝛ dubiū eſt vtꝝ poſſent ex vtraq3 ꝑmanere in caſtitate.qꝛ vt ait aplˀs
q̄uo p̄t iſte caſtitatē ſuare q̇ ſp noueritꝯſortia mlˀieꝝ adamare.q̄i diceret
nō bñ.Tcdo ꝑſuadeť illis ꝙ ſilˀ maneāt.qꝛ dato ꝙ diuortianť.⁊ ꝙ poſtea
ip̄e vel ip̄a nimiū incēderet.ita ꝙ abſtinere nō poſſet.tūc ſi ip̄a carere no-
luerit oꝫ ꝙ ei reddat iura carnalia.dato etiā ꝙ eēt ordinat⁹:⁊ hoc fit ꝑpter
magnā ꝑiculū euitādū.qꝛ ſi talis iura carnalia reddere nollet. tūc adul-
tera fieret aliūde qͦd eēt maximū pctm̄.Ait iō ſi iuuenes ꝑſone fuerint ñ
admittať ꝙ vir ad ſacros ordines ꝑcedat.Si āt ſenes fuerint ⁊ annoſe ꝑ-
ſone.tunc teſtip⁹ pñtib⁹ corā iudice diuortiēť ⁊ ſepanť.⁊ ip̄e ad ordines ſa
cros ꝑcedat ſm debitū modū.Eodē mō intelligendū eſt ď muliere volē
te caſte viuere ⁊ intrare mouaſteriū.qꝛ oꝫ ꝙ fiat ꝯſenſus vtriuſq3 corā iu-
dice ſpūali teſtib⁹ pñtibus.

¶ Sc̄do notādū.ꝙ ſi fit ſepatio tali mō inter ꝑſonas aliq̄s legittias.tunc
oꝫ ꝙ ambo p̄ſtēt iuramētū ꝙ velint caſte viuere.alias ſepari nō pñt.Ait
dicunt q̇dā doctores ꝙ ſi vir ſepareť hoc mō ab vxore ſua volēs ꝑcedere i
ordinib⁹ ſacriſ.tūc dꝫ intrare clauſtꝝ ⁊ monachari. Sꝫ tñ alij doctores di-
cunt ꝙ non cogiť intrare clauſtꝝ.ſed ſufficit ꝙ caſte viuat ⁊ in ordinibus
ſacris ꝑtedat.Si āt aliq̇s añq3 duxiſſet vxorē vouiſſet caſtitatē.tūc oꝫ eū
intrare clauſtꝝ ⁊ ibi caſte viuere ꝑpter ſui voti trāſgreſſionē. Et ip̄a q̄uis
clauſtꝝ ñ itraret.tñ oꝫ vt caſte viuat qꝛ in eodē vinclˀo ē in q̇ ⁊ ip̄e.

¶ Tercio nota.ꝙ aliquis volens ꝑmoueri ad ſacros ordines dꝫ diligen
ter ꝑbari ne aliqua habeat impedimenta que ip̄ius ꝑceſſum poſſent im
pedire.ſcꝫ vtrum ne fiat bigamus vel excōicatus.⁊c̄ius.Si v̇o impedimē
tum habuerit tunc non admittať.ſi v̇o nullum habet impedimētū.tūc
admitti dꝫ ad ſacros ordies in noie dñi.Et hec admiſſio dꝫ fieri pure pro
pter deum.ne ſymonia admittať

¶ Quarto notādū ď in lrā ꝙ laicus caſte viuens cū vxoris ꝯſenſu p̄t ꝑce
dere ad ſacros odines. ¶ Contra hoc arguiť ſic.ſicut ſe hꝫ ordo ad matri
mo^m.ſic ſe hꝫ mr̄imo^m ad ordinē.ſꝫ ſacer ordo impedit mr̄imo^m ꝯtrahen
dū.ḡ mr̄imoniū impedit ſacros ordines. Maior ptꝫ ex ſimilitudine.ſed
Minor pꝫ ex ꝓus dictis.Sꝫ in oppoſitū eſt autor in lr̄a.Ad hoc dubiuꝫ
rñdeť diſtinguēdo ecclˀiam.nā quedā eſt ecclˀia orientalis.q̇dā occidentalˀ
Ecclˀia orientalis ď eē ecclˀia grecoꝝ.ſꝫ ecclˀia occidētalis eſt ecclˀia oim la
tinoꝝ.Et iſte due ecclˀie ꝯueniunt in hoc ꝙ tā in oriētali q̄3 in occidētali
ecclˀia clerici ꝯſtituti in minorib⁹ ordinib⁹ pñt ꝯtrahere mr̄imoniuꝫ.Scd̄o
conueniunt ꝙ ſacerdos vtrobiq3 non poſſunt contrahere matrimoniuꝫ.
Sed dr̄nt in hoc.qꝛ greci in ecclˀia oriental i qui nunc ſt̄ ſacerdotes vtun-
tur matrimonio prius contracto ante ſacerdotiū ſed poſtea non poſſunt
contrahere.ſed hoc non ē in ecclˀia occidētali ⁊ apd̄ nos latinos qui iam
ſunt ſacerdotes nec vtuntur matrimonio poſt contracto ſeu prius ꝯtra
cto ante ſacerdotium nec poſſunt contrahere Tunc dicitur ad dubium
ꝙ ſi intelligiť ꝙ laicus poteſt ꝑcedere ad ordines ſacros cum ꝯſenſu vxo-
ris ſue.tunc ipſe recipit poteſtatem ordinis.id eſt caracterem indebilem

⁊ executōem etiā poteſtatis.ſcꝫ poteſtatē legēdi miſſam. Si āt intelligit
ſine ꝯſenſu vxoris ſue.tunc recipit executōem ptātis. Ex hoc ſequit̄ ꝙ ſi
vir ꝓcedit ad ſacros ordines.tunc mulier dꝫ vouere caſtitatē.⁊ poſt mor
tē ipiꝰ mariti cū nullo viro p̄t ꝯtrahere mr̄imoīͫ. Sed ad rōem rn̄det̄ ꝙ il
la ſimilitudo non ē bona nec formalis ꝯn̄a que data ē inter mr̄imoniū ⁊
ſacꝝ ordinē.qꝛ nullꝰ in ſacrꝫ ordinibꝰ ꝯſtitutꝰ p̄t contrahere mr̄imoīͫ.ſꝫ ali
quis conſtitutꝰ in mr̄imonio p̄t ꝓmoueri ad ſacros ordines. qꝛ in matri
monio ē minꝰ vinculū.in ordine aūt eſt maius vinculum.nā plꝰ eſt ſe ob-
ligare dn̄o deo ꝙ̄ꝫ homini.ſed in ſacrꝫ ordinibꝰ obligat ſe homo dn̄o deo. in
mr̄imonio āt obligat ſe homini.

¶ Ultimo notādū.ꝙ eccl̄ia ꝑmittit fieri trāſitū ab impfecto ad pfectꝰ
ꝭm illō Ibāt de vtute in vtutem.ſed qꝛ ordo ē ſtatus altior ⁊ pfectior ma
trimonio.g̊ hn̄s vxorem poteſt accipere ſacros ordines ſi non fuerit irre-
gularis ⁊ ꝯſenſum vxoris habuerit.ſed econuerſo nō poteſt ſacerdos du-
cere vxorē.qꝛ tunc fieret deſcenſus a pfectiori ad impfectū quod non ad-
mittit eccl̄ia. Req̇rit̄ āt ꝯſenſus vxoris.qꝛ vir non eſt ſui iuris ꝭm Aplūm
⁊ ꝭm ſctm̄ Thomā qui recipit ſacros ordines neſciente vel contradicente
vxore peccat mortal̄r ⁊ dꝫ redire ad vxorem p̄cipue ſi hoc fecerit poſt car
nalē copulā ⁊ non dꝫ deferre coronā.

.i.q̇ n̄ accipit ordinē vnū poſt aliū.deponet̄.ſc ordie
Ordine qui ſaltum fecit priuetur ab illo
ſc filiū.i.ꝓduxit.illegittimū coīugiū
Si te progenuit thorus illicitus caueas ne
.i.ſine diſpēſatōe
Indiſpenſato tibi donetur ſacer ordo

¶ Hic autor ponit ſecundū documētum p modū notabilis d̄ ſacris or-
dinibꝰ dicens. Si aliq̇s vult ꝓcedere in ſacrꝫ ordinibꝰ ⁊ fecerit ſaltū. ſcꝫ.ꝙ
fieret ſb̄diaconꝰ anq̄ꝫ eēt accollitꝰ.vel fieret p̄ſbyt anq̄ꝫ eēt diaconꝰ. talis
de iure ꝑuatur ordinibꝰ ſacris quouſqꝫ pn̄iam ꝓ ſuis egerit exceſſibus. ⁊
pn̄ia fctā p̄t reſumere ſacros ordines ⁊ p̄t tunc licite ꝓcedere ꝭm formam
eccl̄ie. Deinde ſb̄dit aliud documentū dicens. ſi aliquis eēt genitus in
thoro legittimo.vel ꝙ ſit ſpuriꝰ.tūc ille non p̄t accipe ſacros ordines do-
nec a papa diſpēſatōem accepit.⁊ habita diſpēſatōe in ordinibꝰ ſacris ꝓce
dat ꝭm formā eccl̄ie.

¶ Circa lrām notādū.ꝙ quicunqꝫ vult ꝓmoueri in ſacros ordies ⁊ facit
ſaltū.iſte ē d̄ facto irregularis. Exempli grā.vt ſi aliq̇s ꝓmoueret̄ ad or-
dinē ſb̄diaconatꝰ ⁊ non eēt accolitꝰ.vel ſi ꝓmoueret̄ ad p̄ſbyterꝝ ⁊ nō eēt
diaconꝰ.tunc vt dcm̄ eſt ille dꝛ facere ſaltū ⁊ incurrit irregularitatē:q̄re vl
teriꝰ in ſacris ordinibꝰ ꝓcedere non p̄t ſine diſpēſatōe pape.qꝛ nullus irre
gularis ſine diſpēſatōe p̄t ꝓcedere ad ordines.ſed ille ē irregularis.g̊ ⁊c.

¶ Pro quo ſciēdum.ꝙ vel talis facit ſaltum ex malicia.vel ex ignorātia.
ſi p̄mo mō.tunc talis debet ſimpl̄r deponi ſeu degradari:nec amplius ad
ſacros ordines eſt admittēdus: Si āt facit ex ignorātia.tunc talis nō de-
bet miniſtrare in ſuo ordine.ſcꝫ ꝙ legeret euāgelium vel epl̄am.niſi h̄ ſit
cum diſpēſatōe Pape vel Epi.

¶ Scďo notandū circa ſm documētū.ſcʒ.ꝙ ſi aliquis illegittimus vult ꝓcedere in ſacris ordinibꝰ.tunc dicūt quidā doctores ꝙ ep̄s vel archiep̄s p̄t ſecū diſpēſare q̄ntū ad ſalutē aīe.non tn̄ vt poſſet ꝓcedere ad aliq̄s platuras vel p̄bendas vel curas animaꝝ.ita imo ꝙ intrādo clauſtrum talis poſſit ꝓcedere in ordinibꝰ ſacris.ſic ꝙ ſolum habʒ curam anime ſue ⁊ nō aliorum. Si vero talis illegittimus vult recipe ſacros ordines ad p̄laturas vel ad alia beneficia curā animaꝝ h̄ntia.tunc nemo p̄t diſpenſare cū illo niſi ſolꝰ dn̄s Ap̄licus.

¶ Tercio notādū.ꝙ ille hō dr̄ legittimꝰ qui generat̄ ex mr̄imonio vero ⁊ legittimo.vel qui gn̄atur ab his qui mr̄imonium ꝯtraxerunt in facie eccleſie. Et ſi poſtea diuortiū celebratum eēt int̄ eos ꝓpt̄ aliqđ impedimētum.nihilominꝰ tn̄ oēs illi pueri ſic generati dicunt̄ legittimi. Et hoc eſt vm̄ ſi ꝯtrahentes mr̄imonium credunt ſe bn̄ ꝯtraxiſſe.vel ad minꝰ vna ꝑſona credit ſe bn̄ ꝯtraxiſſe. Si vo ambe ꝑſone crederent ſe male ꝯtraxiſſe tunc pueri ſic gn̄ati dicunt̄ illegittimi.

¶ Quarto notādum:ꝙ quidā pueri dicūt̄ legittimi:vt ſt̄ʒ iſti qui đ thoro legittimo gn̄antur.quidā naturales.vt ſt̄ʒ geniti ex ſolido ⁊ ſoluta.⁊ q̇dā nec ſt̄ʒ legittimi nec naturales.vt ſt̄ʒ ſpurij. Unđ notādum.ꝙ iſti pueri dicunt̄ ſpurij qui gn̄antur in adulterio.vt aliq̇s vxoratꝰ habeat ꝓles cū muliere non ꝓpria vel econuerſo.quidā āt ſt̄ʒ legittimi.vt ſt̄ʒ illi q̇ ꝓcedūt ex legittimo thoro.⁊ iſti dūtaxat ſine aliq̄ diſpenſatōe pn̄t accipe ordines ⁊ non alij.

¶ Quinto notādū.ꝙ aliq̇s legittimat̄ dupl̄r. Uno° ꝑ diſpēſatōem.⁊ ſic pueri qui nec ſt̄ʒ naturales nec legittimi.legittimant̄ ad oēs actꝰ ſeculares ⁊ ſpūales. Alio° aliq̇s legittimat̄ ꝑ mr̄imoniū ꝯtractū.vt ſolutꝰ generaret cū ſoluta ⁊ ſi poſtea ꝯtrahūt mr̄imoniū:tunc illi pueri ꝑus illegittimi legittimātur ꝑ ſbſeq̄ns mr̄imonium. Sed hoc nō ē đ ſpurijs.q2 tales gn̄ant̄ ꝑ adulteriū. Et g° lrā bn̄ đt ꝙ nullꝰ illegittimꝰ dʒ ꝓcedere ad ſacros ordines.niſi ex ſpēali diſpēſatōe.

¶ Ultimo notādum:ꝙ filij illegittimi ꝓhibent̄ ab ordinibꝰ ſacrꝫ triplici de cā. Prima cā eſt dignitas ſacri ordinis que vilibus perſonis non debʒ porrigi.quia ſcriptum eſt. Nolite ſctm̄ dare canibus. Scďa cā eſt đteſtatio paterni criminis. Tercia cā eſt.quia p̄ſumitur ꝙ filius ſit imitator paterni criminis.quia malicia parentum inducit p̄ſumptionem ꝯtra filiū. vt habetur diſtinctōe quadrageſima prima Sciens. Item ſi ſpureꝰ intrat religionem tollitur ab eo irregularitas.vt pʒ decimanona diſtinctione.q̄ſtione vltima. Non licet.

.i.excōicatōe ꝓbet̄
In banno tibi ſacer ordo datur ſcio ꝙ non
.i.ind libaueris niſi pn̄tatꝰ fueris dn̄o ap̄lico
Hinc abſolueris niſi preſentando pape te

¶ Hic autor ponit quartum documentum de ſacris ordinibꝰ dicēs. Si aliquis eſſet in banno vel in ſententia excōmunicationis.ꝯtumacit̄ ſcienter vel ignorāter ſumeret ſacros ordines quocūqʒ mō ē in excommu-

catione.tunc nullo mō pt abſolui niſi ſpecialiter ſit abſolutꝰ a dño papa. vel ab habēte eiꝰ autoritatē.

¶ Circa lrām notādū ꝙ autor vult in lrā. ꝙ ſi aliquis habuerit beneficium. & cū hoc recepit ſacros ordines in excōicatōe tūc talis ꝓuabiť illo bñficio donec papa cū illo diſpenſauerit. & ſi dñs papa ſecū diſpēſare noluerit. tunc talis ꝓuabiť bñficio & ſacris ordinibꝰ. & ſi ſic moriať in excōicatione extra cimiteriū ſepeliendꝰ eſt. Si aūt dñs papa ſecū diſpēſare voluerit tunc non ꝓuabiť illo bñficio. Et ido clerici volentes in ſacris ordinibꝰ ꝓcedere dñt ſeipos ꝓbare vtꝝ talem caſum incurrere pñt vel nō. qꝛ in excōmunicatōe nullus ꝓcedere poteſt nec dʒ admitti ad ſacros ordines ne tale piculum incurrat.

¶ Scdo notādum. illd dicunt iura decretalia. ꝙ quicūqȝ ꝓmoueretᷣ ad ſacros ordines exñs in excōicatōe efficiť irregularis. Pro quo ē ſciēdum. ꝙ ſnia excōicatōis eſt duplex. qꝛ quedā eſt maior. quedā minor. Maior ē que excludit hoiem a cōmunione chriſtifideliū. & ē duplex: quedā eſt lata ab hoie. quedā a canone. Sententia lata ab hoie. eſt que infertur a iudice viua voce vel in ſcripto. & ab iſta nullus habet ſoluere niſi qui fert ſniam. Alia eſt ſententia lata a canone. & hmōi ſententie ſtꝫ multe. vtgrā. ſi aliquis ꝑcutiat clericum violenter ſtatim eſt in maiori ſnia lata a canone. & cetera. Alia eſt ſnia minor que excludit hoiem a ꝑceptione ſacramētorū. ſicut eſt oīe petm̄ mortale. Mō ad ꝓpoſitum littere eſt dōm. ꝙ pñs littera intelligitur d ſnia maiori. Et ergo talis accedens ad ſocros ordines debet abſolui ab epo abſolutione generali. Sed ſi intelligitur de minori ſententia. hoc eſt duplr. qꝛ vel ſcitur vel ignorať. ſi ſciť dʒ abſolui. ſed ſi ignoratur: tunc non indiget abſolutione.

¶ Ultimo notādū. ꝙ ſi aliqs exñs in excōicatōe ſcient ꝯtumacit̄ preſumat ſumere ſacros ordines. talis ꝑpetue ſuſpendendꝰ eſt ab ordinibꝰ nec papa dʒ cū ipo diſpēſare ꝓpť ſuā enormitatē. qꝛ ſciuit ſe irregularitatē incurrere ꝓpter ſacri ordinis ſuſceptōez. Sʒ ſi aliqs excōicatꝰ recipit ſacros ordines igr̄is ſe eē excōicatū. & iſte ſuſceptꝰ ordinibꝰ ſacrꝭ recordať ſe eē excōicatū: tunc ipe dʒ accedere dñm Aplicū qui motꝰ miſedia cā dei diſpenſare ſecū habeat. Vñ ē conſuetudo optima aliquoꝝ epoꝝ ꝙ quicunqȝ voluerit ſacros ordines recipe dʒ ꝙ talis ſit pus ꝯfeſſus & ꝯtritꝰ. & ꝙ ꝑpať cū cōmunione corpis chrī. ne ipe pcīs enormibꝰ ſit aggrauatꝰ. & ne cū hoc incurrat irregularitatem.

.i. ſine .i. volūtate
Abſqȝ tui domini conſenſu non tibi detur
ſcʒ clericalis .i. ſuus
Ordo ſacer. ſi ſis ſeruilis conditionis
ſcʒ ordinē. i. indebite .i. inſtitutōe
Nunc ſi furtiue ſuſceperis et ſine forma
ſcʒ formā. ſuat ſcʒ talis
Quam tenet eccleſia. niſi diſpenſet ſuper hoc qui
.i. hʒ ptāte ſcʒ d tali receptōe
Diſpenſare poteſt. iuſte damnaberis inde

¶ Hic autoꝛ ponit quintum documentū d̄ oꝛdinibꝰ ſacris dicēs. Si fuerit aliq̇s clericꝰ ſ̄uilis ꝯditionis volens ꝓcedere ad oꝛdies ſacros talis n̄ dꝫ ꝓcedere niſi cum ꝯſenſu dn̄i ſui. imo nec etiā intrare dꝫ religionem niſi habeat ꝯſenſum dn̄i ſui. qꝛ ad ſuſceptōem ſacroꝝ oꝛdinū requirit̄ pura libertas. ſed talis non eſt liber. ḡ non dꝫ ꝓcedere. Subdit ponēdo aliđ documētū. ſcꝫ ſextū dicens. Si aliquis ſuſcepit ſacros oꝛdines furtiue ⁊ ſine forma eccl̄ie talis dꝫ dānari ⁊ ſuſpendi ab oꝛdinibꝰ ſacris niſi ſpēalit̄ ab hn̄te poteſtatē diſpenſandi ſecū diſpēſatum fuerit.

¶ Primo notādum. ex lr̄a hr̄ ꝙ iſte qui eſt ſ̄uilis ꝯditionis non dꝫ ꝓmoueri ad ſacros oꝛdines. Contra hoc arguit̄ ſic. ds gl̄ioſus non ē acceptoꝛ ꝑſonaꝝ. ḡ quilibet p̄t acceptare ſacros oꝛdines ſiue ſit ſ̄uilis ꝯditōnis ſiue non. An̄s pꝫ in actibꝰ Apl̄oꝝ Sed ꝯn̄a ꝓbatur. qꝛ ſi ſ̄uilis dꝫ abijci ⁊ liber ꝓmoueri. tunc videtur ꝙ liber ſit d̄o gratus ⁊ ſ̄uilis nō. qđ eſt ꝯtra autoritatem ꝑ̇us allegatam. Rn̄detur ſ̄m intentionem autoꝛis. ꝙ nullꝰ debꝫ ꝓmoueri ad ſacros oꝛdines qui eſt ſ̄uilis conditionis ſine ꝯſenſu dn̄i ſui Vnđ ꝑ ſacroꝝ oꝛdinum ſuſceptionem datur gratia ſanctitatꝪ. gr̄a dignitatis. ⁊ gratia honeſtatis. Et ad iſtā dignitatem ſex requirūtur. Primo ꝑ̇ncipaliter requiritur honeſtas oꝛiginis. ſcilꝫ. ꝙ ſit d̄ honeſta ꝑentela ex ꝑte vtriuſqꝫ ſexus. ⁊ ꝑ hoc excludunt̄ ſpurij. Scđo requiritur honeſtas hominis. ſcꝫ. ꝙ non ſit diffamatus ⁊ publice ꝯfuſus. qꝛ illi non admittūt̄ ad ſacros oꝛdines niſi cum diſpēſatione pape. Tercio requirit̄ honeſtas coꝛpoꝛis. ꝑ hoc excluduntur coꝛpoꝛa vitia habentia ſicut ſūt iſti homines qui ſūt ꝑuati membꝛis ꝑ̇ncipalibus ⁊ officialibus. videlicꝫ. manibus ⁊ digitis. Quarto requiritur honeſtas actionis. ⁊ ꝓpter hoc excluduntur homicide ⁊ conſimiles qui ꝓpter illam actionem non ꝓmouent̄ ad ſacros oꝛdines. Quinto requiritur honeſtas conditionis. ⁊ ꝓpter hoc excluduntur illi qui ſūt ſ̄uilis conditionis. Sexto requiritur honeſtas conuerſatōnis ꝓpter hoc excluduntur ioculatoꝛes ⁊ huiuſmodi hoı̄es. quia tales ſūt inſtabilis animi nec ſūt honeſte ꝯuerſationis. Tunc ad rōem dđm eſt ꝙ deum non eſſe acceptoꝛem ꝑſonaꝝ intelligitur dupl̄r. Uno modo ad eccleſiam triūphantem. ⁊ ſic intelligenda eſt autoꝛitas vbi ſupꝛa. quia nullus excluditur a regno dei. Alio mō intelligitur quo ad eccl̄iam militantem. ⁊ ſic non intelligitur pꝛefata autoꝛitas. qꝛ plures ſic abijciuntur a ſacrꝪ oꝛdinibus. vt ꝑ̇us patuit.

¶ Scđo notādum. ꝙ littera poteſt intelligi ꝑ diſtinctōem. qꝛ vel talis ꝓmouetur ad oꝛdines ſuo domino ſciente vel ignoꝛante. ſi ignoꝛante dn̄o tunc talis reſtituatur domino ſuo. Si aūt non ignoꝛante domino ⁊ dn̄s ꝯtradicit. tunc talis debet domino reſtitui ſb̄ hac conditōne ſ̄m aliq̇s ꝙ non ſ̄uiat ſibi in coꝛpoꝛalibus ſed in diuinis officijs. Etiam ſi tal̄ intrauerit religionem neſciente vel contradicente dn̄o ſuo. ⁊ ſi in tribus annis non exigit eum. tunc talis ſit liber in clauſtro. Si aūt dn̄s ſciuit ⁊ nō cōtradixit. tunc debet dimitti. quia liber factꝰ eſt. Si v̓o ſciēte domino ſuo aliquis ꝓmoueretur. vel ergo ſcitur ab oꝛdināte ⁊ repꝛ̄ſentāte vel non: ſi ſcitur ab vtroqꝫ. tunc ambo debent puniri. ſi vnus tm̄ ſcit. tunc iſte debꝫ puniri in duplo. ſi ḡ ab omnibꝰ ignoꝛatur. tunc dicunt aliqui ꝙ ſūt libati a ſ̄uitute ꝑ ſuſceptōem ſacroꝝ oꝛdinū.

¶ Tercio notādū. ꝙ illi dicunt̄ ordines recipe furtiue q̇ nō recipiūt eos eo mō ſicut inſtitutū ē ab eccl̄ia. ſicut ſi q̇s accederet ad ordines ſine examine. vel ſi quis eodē die recipet duos ordines.

¶ Ultimo notādū. ꝙ iſte dr̄ furtiue recipe ordines q̇ ē in ſnia anathematis. q2 agit ꝯtra mādatum eccl̄ie. Et hoc ē dupl̄r. q2 vel talis manet in ſeculo vel nō. ſi nō manet in ſeculo ita ꝙ intrat religionē. tūc diſpēſat cum eo Ep̄s ꝓpter fauorē ordinis. Si āt manet in ſeculo. tunc ep̄s non p̄t cuꝫ eo diſpēſare. ſed ſolū dn̄s Ap̄ſt̄icus. Et etiā ille dr̄ non ſuare formā eccl̄e qui non intrat p̱ hoſtiū. ſꝫ aliunde ſicut fur ꝛ latro. Et ille tunc dr̄ furari ſacros ordines qui eos ſuſcipit abſqꝫ detminata forma eccl̄ie. Und̄ ſciēdum ꝙ via ꝛ detminata forma in ordinibus ſacris eſt iſta. ꝓmo p̄t q̇s examinat̄. ſcd̄o intitulat̄. tercio ꝓclamat̄. ꝛ deinde ab Ep̄o ordinat̄. ꝛ g̊ q̇ non eſt examinatus vel intitulatus vel ꝓclamat⁹ ſi recipit̄ ordines furat̄ ip̄os

Item ſi aliquis ꝓcedit ad ſacros ordines ſb̄ titulo alicui⁹ bn̄ficij ꝛ nō habet bn̄ficium .i. ille furatur ordines.

s^c aliq̇s s^c ſuo recedēs

Monachus ex clauſtro fugiens ſi p̄ſbyter hic eſt

s^c ad clauſtꝝ tale officiū diuinū

Et redeat prohibetur ei celebratio miſſe

q̄uſqꝫ. pn̄iam agat .i. diſpēſat

Donec peniteat et factum papa reſoluat

s^c tal̄ monach⁹. ſic ꝙ nō dꝫ miniſtrare in ordib⁹ ſuſceptis

Aut imꝑpetuum ſuſpenditur ordo ſacro

.i. d̄ his monachis .i. apoſtate

Hec his de clauſtris ſunt ſcripta ſuos fugientes

s^c monachos .i. autoritas

Qui damnare ſolent hos ſaluat gratia pape

¶ Prius autor detminauit d̄ ordinib⁹ ſacris. hic detminat de monachis a clauſtro fugitiuis. Et diuidit̄ in duo. Primo detminat d̄ monachis fugitiuis ordinatis in p̄ſbyteros. Scd̄o d̄ n̄ ordinatis in p̄ſbyteros. Scd̄m ibi (Si fugit de clauſtro) Dicit g̊ ꝓmo ꝙ monachus p̄ſbyter qui fugit d̄ clauſtro ꝛ iterum reuertitur ad clauſtrum talis non dꝫ celebrare miſſaꝫ donec peniteat ꝛ papa cū eo diſpēſat d̄ tali negligentia. Si āt talis ē diaconus dꝫ ſuſpendi ab ordinib⁹ ꝛ non dꝫ miniſtrare in ſuo ordine niſi ꝑus peniteat ſm̄ decretum ſuꝑioris ſui.

¶ Primo notādū. ꝙ lr̄a intelligit̄ d̄ his mōachis quos excōicauit abbas illi⁹ clauſtri vbi tales monachi fugiētes exiſtebant. q2 forte ſb̄traxit calicē vel aliq̇d h̄mōi fecit. ꝛ talis currens d̄ clauſtro ꝛ iteꝝ rediens non p̄t celebrare miſſam niſi ꝑus ſecū fuerit diſpēſatū. ꝛ talē autoritatē aliqn̄ abbas p̄t h̄re a dn̄o ap̄l̄ico. ſi āt non habuerit iſtā autoritatē. tūc oꝫ eū ire ad dn̄ꝫ papā q̇ ſol⁹ cū eo diſpēſat. Dicūt tn̄ al'qui. ꝙ in iſto cāu abbas illi⁹ clauſtri poſſet cū eo diſpēſare. Itē lr̄a debet intelligi d̄ iſtis monachis fugitiuis q̇ ſꝫ excōicati a ſuis ſuꝑioribus. ſi aūt h̄mōi monachi non ſꝫ excōicati tunc eorum ſuꝑior p̄t cum eis diſpēſare.

¶ Scḋo notādū. lrā loquit̄ hic ḋ apoſtatis. vn̄ appoſtata ſic diffinit̄. ē temerari⁹ receſſus a ſtatu fidei obedientie vel religionis. Vn̄ triplex ē apoſtata. ſcʒ. a fide. ab obediētia. ⁊ a religione. A fide dr̄ aliq̄s apoſtatare quā do dimittit catholicā fidē ⁊ adheret fidei hereticoꝝ vel alioꝝ infideliū. Ab obediētia dr̄ aliq̄s apoſtatare qn̄ facit quis ꝯtra dei vel canonis p̄cepta. Et iſtā apoſtaſiā ꝯmiſerūt Adā ⁊ Eua qn̄ fuerunt ꝯtra dei p̄ceptum. Tercia apoſtaſia eſt a religione. ⁊ ē qn̄ aliq̄s religionē exit poſt ꝓfeſſionē factam. Et ḋ tali apoſtaſia loquit̄ hic text⁹. Vn̄ p̄mi apoſtate ḋ facto ſtʒ excōicati. ⁊ non ſolū illi ſed oēs eis adherētes. ſed ſecundi apoſtate non pn̄t ꝓhibere teſtimoniū in multis. tertij ꝙuis receperunt ſacros ordines. tn̄ non pn̄t miniſtrare in ſuis ordinib⁹ niſi facta diſpēſatōe.

talis mōachus   poſt hoc

Si fugit ex clauſtro laicus couerſus et inde

.i. contraxerit mr̄imōm   sᶜ viro

Duxerit vxorem cum crimine conſtat ab iſto

.i. iteꝝ intrat   sᶜ ſuū

Hic eat et reperat correctus apoſtata clauſtrum

māifeſta   mr̄imōm

Si ſua nota fuit profeſſio coniugium ſit

sᶜ bona   .i. donāt

Et ſeruis chriſti ſua dent et cōmoda preſtent

sᶜ ꝓfeſſionē   .i. filꝭ

Si nullam fecit tamē illos equa volūtas

.i. diuidit   .i. ꝯtinent   ſcʒ ambob⁹

Separat vt caſte viuant iniūgitur iſtis

¶ Hic autor dt̄minat ḋ monachis fugitiuis laicis ⁊ ꝯuerſis dicēs. ſi aliq̄s monach⁹ ꝯuerſus fugit ex clauſtro ⁊ duxerit vxorē. ⁊ vxor intelligeret eū eſſe monachū fugitiuū. tūc ip̄a dʒ ip̄m relinq̄re ⁊ inducere ꝙ redeat ad clauſtꝝ. ⁊ ip̄e ecōuerſo intrās clauſtꝝ dʒ corrigi a ſuꝑiorib⁹ mōaſterij ⁊ dʒ manere in iſto. Si aūt ſcit̄ ꝙ ip̄e exiuit clauſtꝝ ante ꝓfeſſionē. vt in anno ꝓbationis. tunc talis ꝯuerſus p̄t manere in mr̄imonio cū vxore ſua. nec tenetur redire ad monaſteriū.

¶ Primo notādū. ꝙ cōuerſus exiens clauſtꝝ poſt ꝓfeſſionē ⁊ ānū ꝓbatōis. talis dʒ cogi redire ad clauſtꝝ ſuū ⁊ dʒ ꝯdignaʒ pniam ꝓ tali exceſſu agere. Si āt ante ꝓfeſſionē exit ⁊ ducat vxorē p̄t cū illa manere. qr nōdū ligatus eſt ad clauſtꝝ. tn̄ ſi vxor ſua admittere voluerit ambo caſte viuere pn̄t. ſi non pn̄t reddāt mutuo debita.

¶ Scḋo notādū. ex q̄ in pn̄ti lrā ſicut in p̄cedētib⁹ habitū eſt de mr̄imonio. tūc eſt ſciendū ꝙ triplex eſt bonū mr̄imonij. ſcʒ. fides. ſacr̄m. ⁊ ꝓles. Primū bonū eſt fides. qr ibi eſt indiuiſibilis ꝯiunctio aīaruʒ ⁊ corporum. Scḋm bonū eſt ſacr̄m. quia ibi nullum diuortium debʒ celebrari. Tercīū eſt bonū ꝓlis. ſcʒ ad cultū dei. Et ꝓpt̄ hoc ſit triplex ꝯiūctio in mr̄imonio. Primo ibi ſit ꝯiūctio ſingularis. qr ſol⁹ vir ꝯiungit̄ mulieri. ⁊ ꝓpt̄ iſtā ſingularē ꝯiunctōem orit̄ bonum fidei. qr inter duas ꝑſonas eſt vna

dilectio.ſed ſi tercia ſupuenerit ſtatim remittitur dilectio. Scdo e ibi ꝯiūctio indiuiſibilis.⁊ ex hoc eſt ibi mrimoniū qd eſt ſacrm. Tercio ibi e cōiunctio vtilis.⁊ ex hoc orit bonū ꝓlis qd gnat pncipaliter ad cultū di Et ḡ triplex ꝯiūctio corrndet triplici bono mrimonij. Vnā ꝯiunctio ſingularis corrndet bono fidei.ſed ꝯiūctio indiuiſibilis bono mrimonij ꝯiūctio vo vtilis bono ꝓlis.

¶ Scdo notādū ꝙ in mrimonio eſt triplex actus ꝯiugalis. Quidā e licitus.quidā fragilis.⁊ quidā ꝓhibitus: Actus licitus e triplex.quidā ſimpliciter fit ꝑpt ꝓlis gnatōem.⁊ iſte e actus vtutis ⁊ meritorius. Scdus fit in reddendo debitū thori.⁊ iſte etiā eſt licitus.q2 vir tenet reddere mulieri debitū carnis. Tercius e ꝑpter fornicatōem euitādā. Et hoc eſt duplr.vel in ꝯiuge.vl in ſe.ſi in ꝯiuge.tunc non peccat.ſi aūt in ſe peccat Scdus actus ꝯiugalis e fragilis.⁊ iſte fit ꝑpter dilectōem.⁊ hoc duplr.vel ꝑpter dilectōem vxoriaz. vel fornicatoriā.ſi vxoriā peccat venialit. Verbigrā aliquis dicat ſic. ego cognoſco vxore meā ꝑpter ipius delectōem.⁊ ſi non eēt vxor mea ipam non cognoſcerem.⁊ in hoc peccat venialiter. Si aūt diligit eā fornicarie. tunc in hoc peccat mortalr. Verbigrā.dicat aliquis.ſi talis non eēt vxor mea adhuc vellem eā cognoſcere ſi poſſem.⁊ ſic ibi eſt dilectio fornicaria Tercius actus ꝯiugalis eſt ꝓhibitus.⁊ iſte fit pluribus mōis Primo fit in tpe quo ꝓhibitum eſt ab eccl'ia.ſc3 in aduētu domini.in q̄dragefima. ⁊ tpe infirmitatis mulieris.⁊ ſic ꝯnr in quattuor tpibus anni.⁊ in alijs multis.in q̄bus non licet exercere iura carnalia. Itē non dnt fieri in locis cōſecratis.et3 n dnt fieri ꝑ modū incitatōis.q2 quotienſcunq3 hō incitat ſe ipm ad hoc peccat mortalr.

¶ Ultimo notādū ꝙ aliquis hn̄s vxorē ⁊ cogſcat carnalr ſororē vxoris ſue tunc dubitat.vtꝝ deinceps poſſit cogſcere vxorē ſuā. Rn̄r ſm plures doctores ꝙ nō.ſed ipe d3 ꝑpetue abſtinere .q2 iā vxor ſua vel ſua ꝯſanguinea ſeu affinis efficit ex coitu ꝑpetrato cū ſorore vxoris: Qt q̄ritur vlterius. vtꝝ talis d3 dimittere vxorē ſuā vel non. Rn̄r ſb diſtinctōe.q2 vel talis cognouit ſororē vxoris ſcient vel ignorāter.ſi ignorāter.nō pt dimittere :q2 talis error non opat diuortiū.ſi aūt ſcient fecerit.tūc vxor pt ab eo ſepari ſi aūt non ſepant.tunc ipe vir debitū thori nō d3 petere.

.i.ihibem⁹ ſacerdotū
Olumus in domibus ꝑſonas ꝑſbyteroꝝ
s^c mulieres s^c ſacerdot3
Suſpectas eſſe.mater ſoror atq3 ſorores
s^c domib⁹ .i.ꝯſanguinee
Filia vel fratris in eis ſint vel prope neptes
s^c ſacerdotes .i.ifirmis .i.paupib⁹
Hi pro poſſe ſuo miſeris ſocijs vel egenis
s^c ſacerdotes .i.ꝓhibitoꝝ
Hoſpicij nec ſint hi luſores vetitoꝝ
.i.ſicut .i.taxilloꝝ
Ludoꝝ.velut eſt alee globi decioꝝ

¶ Iſte eſt terciꝰ tractatꝰ huiꝰ libri. in quo autoꝛ deťminat ꝺ vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. Et diuidiť in duas ꝑtes. In ꝑma autoꝛ facit qꝺ dcm̄ eſt. In ſcꝺa determinat de vſura ⁊ eiꝰ ſpeciebꝰ. Scꝺa. ibi (vſure ſpē) Prima adhuc in duas. Nā ꝑmo facit qꝺ dcm̄ eſt. Scꝺo deťminat de ſymonia. ibi (Siuendis) Prima adhuc in duas. ꝑmo facit qꝺ dcm̄ eſt. Scꝺo deťminat ꝺ bellis ꝑncipū. Scꝺa. ibi (Si ꝑnceps) Prima adhuc ī duas. naꝫ ꝑmo facit qꝺ dcm̄ ē. Scꝺo deťminat ꝺ rebꝰ inuentꝭ q̄ ſtꝫ ꝑdite docens qꝺ ſit agendū circa iſtas. ſcꝺa. ibi (Si bona) Prima adhuc in duas. nā ꝑmo facit qꝺ dcm̄ eſt. Scꝺo deťminat de furibꝰ. raptoribꝰ. ⁊ malefactoribus. Scꝺa. ibi (Fraudē) ꝑtes patebunt in ꝓceſſu. ¶ Quātū ad ꝑmā ꝑtem autoꝛ vult ꝙ in domibꝰ ſacerdotū non dn̄t habitare ꝑſone ſuſpecte vt ſtꝫ iuuenes mulieres. Et rō eſt. qꝛ hōies haberēt ſtatim ſuſpitōem ꝺ ſacdote ſup talibꝰ ꝑſonis iuuenibꝰ. tn̄ mr̄ ⁊ ſoroꝛes filij vel filie ſoroꝝ pn̄t bn̄ cōmoꝛari ip̄is. Deinde autoꝛ ſbdit ponēdo duo documēta de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ dicens ꝙ clerici ſiue ſacerdotes dn̄t egenis. peregrinis ⁊ alijs paupibus benefacere ꝓ chr̄i noie ip̄is elemoſynas dando. ip̄os hoſpitando: ip̄iſqꝫ vbis ⁊ auxilijs ⁊ alijs bonis opibus ſbueniendo. Subdit vlterius aliud documentū ꝙ clerici ⁊ ſacerdotes non dn̄t adherere ludis ꝓhibitis. nec dn̄t eē manifeſti luſoꝛes in alea. in globis. ⁊ in decijs. i. taxillis qꝛ tales ludi ꝓhibiti ſtꝫ.

¶ Notandū ꝑmo. ꝙ autoꝛ ꝓhibet hic in lrā mulieres ſuſpectas ſiue inhoneſtas ꝺuire ſiue moꝛari in domibꝰ ſacerdotū. Pro quo ſciēdū. ꝙ mulieres ſtꝫ duplices. Nā quedā ſtꝫ ꝯiuncte: quedā extranee. ꝯiuncte ſtꝫ ꝯſanguinee. ⁊ illas ſacerdos p̄t h̄re in domo ſua. Sed extranee ſtꝫ alie mulieres ip̄is ſacerdotibus non attinētes. mō pn̄s lrā intelligiť ꝺ mulieribꝰ extraneis ꝓpť ſuſpitōem tollendā. Coniūcte mulieres ſtꝫ duplices. nā quedā ſtꝫ ꝯiuncte mediate. ⁊ quedā immediate. imediate ſtꝫ ꝯſanguinee. ſed mediate ſtꝫ familiares ip̄aꝝ ꝯſanguineaꝝ. mō mulieres immediate. vt cōſanguinee pn̄t habitare cū ſacerdotibꝰ: ſed mulieres ꝯiūcte mediate. vt ſtꝫ familiares ip̄aꝝ ꝯſanguineaꝝ non pn̄t habitare cū ſacerdotibꝰ. De q̄btūs Augꝰ. Quecunqꝫ ſoroꝛibꝰ meis iuncte ſtꝫ ſoroꝛes mee nō ſtꝫ. Et illa familiares ſtꝫ duplices. aut ſtꝫ ſatis annoſe. aut iuuenis. ſi ꝑmū. tūc bn̄ pn̄t ſuſtineri in domibꝰ ſacerdotū: ſi ſecūdū. tūc n̄ dn̄t ſuſtineri. qꝛ dt Bernardus ꝙ calamꝰ appoſitꝰ igni faciliter incendiť. eodeꝫ mō eſt de ſacerdote. nā ſi ſacerdos eēt apud pulchrā mulierē. tunc cito caloꝛ luxurie in eo incendereť ab ea. ne ğ ꝯtingat ꝓhibeť eas eē in domibꝰ ſacerdotū. Vn̄ legiť in dialego beati Gregorij pape ꝙ fuit quidā ſacerdos q̇ mr̄em ſuā ꝑ ſemitā duxit manu coopta. tūc mr̄ a filio queſiuit: q̄re hoc faceret. rn̄dit ſacerdos. mater mi tactꝰ ⁊ ſpecies mulieris decepit multos. ne ğ ex tactu mihi mala creſcat. cogitatio duco te manu coopta. Mō ex quo talis timuit mala in ꝓpa matre. multū plus eſt timēdū in alijs. Iteꝫ ꝑſone ꝯſanguinee ſunt duplices. q̄dā ſtꝫ in linea deſcendētiū. q̄dā in linea aſcēdētiū. vt mr̄. aua. ꝓaua: ⁊c. ſed in linea deſcendentiū ſtꝫ filie neptes. ⁊ ſic ꝺ alijs mō hm̄oi mulieres non ꝓhibenť vſqꝫ ad q̇ntū gradū. qꝛ ꝺ talibꝰ nō ē mala ſuſpicio. Sed alia eſt linea trāſuerſalis vel collateralis. vbi mulieres ꝓhibētur vſqꝫ ad terciū vel quartū gradū.

¶ Scđo notādū circa ꝓmū documentū autoꝛ in textu inuit ꝙ ſacerdotes debent ſuccurrere paupib⁹ ⁊ iura aſſignāt rōem huius qꝛ ſacerdotes viuunt ꝺ patrimonio chr̄i. ⁊ iō qn̄ ſacerdos oꝛdines accipiūt tūc manus ei⁹ inunguntᷣ oleo. qꝛ ꝑ oleū denotatᷣ ꝙ dn̄t eſſe miſericoꝛdes ⁊ plus obligantᷣ ad miſcđiam ꝙ̄ alij hoies. Un̄ legitᷣ in canonica Ioānis caplo. ij. ꝙ om̄e pctm̄ eſt ex ꝯcupiſcentia carnis aut ex ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ex ſupbia vite. Concupiſcētia carnis eſt luxuria. ꝯcupiſcētia oculoꝝ ē auaricia. ſupbia vite ē ipa ſupbia. Et in iſtꝫ hō peccat tripľr. ſcilꝫ. in deū. in ꝓximū. ⁊ in ſemetipm̄. in deū peccat ꝑ ſupbiā. in ꝓximū ꝑ auariciā. in ſemetipm ꝑ luxuriā. Et de iſtis pctis p̄t hō faciliter ſatiſfacere ꝑ tria bōa opa. ſcꝫ. ꝑ orōes. ieiunia. ⁊ elemoſynas. qꝛ hō peccās ꝑ ſupbiā p̄t ſatiſfacere per hūiles orōnes ⁊ deuotas. Scđo hō peccat ꝑ auariciā in ꝓximum ⁊ huic pctō p̄t ſatiſfacere ꝑ largitōem elemoſynaꝝ ſbueniēdo paupib⁹. Tercio hō peccat ꝑ luxuriā in ſemetipm̄ ⁊ huic pctō p̄t ſatiſfacere ꝑ ieiunia. Mō ad ꝓpoſitū. merito ſacerdotes hortātur ad bona opa. ſcꝫ ad miſcđiam ad dādum elemoſynas ⁊ cͤ. quia om̄ia que poſſident ſunt elemoſyne ꝯſtitute in redemptōem animaꝝ ⁊ in adeptōem celeſtis curie. qꝛ cum eis pure dantᷣ ꝓpter deū quo ad vitā eoꝝ. iō illa quib⁹ ad nccītatē nō indigent dn̄t dare ꝓpter deū. ſcꝫ paupib⁹ ſecularib⁹ vel alijs ſacerdotib⁹ egenis victe ſuſtentatōem non hn̄tibus.

¶ Ultimo notādū circa ſecundū documentū. ꝙ ſacerdotes non dn̄t ludere. Pro quo ſciendū. ꝙ in aliq̄b⁹ caſibus pn̄t ipi ſacerdotes licite ludere ſcꝫ pure cā recreatōis. qꝛ forte ſacerdos fatigat⁹ ex ſtudio vel orōnib⁹ ad recreatōem adipiſcendā licite p̄t ſe in honeſtis ludis paꝝ exercere. Pro q̄ ſciendū. ꝙ ad ludū licitū requirnutᷣ plura. Primo requiritᷣ honeſtas ꝑſonaꝝ. ⁊ ſic ipi ſacerdotes cū inhoneſtis hoibus non dn̄t ludere vt cū cōmuni ꝓplo vel vulgo. nec etꝫ dn̄t ludere cum mulierib⁹. qꝛ hoc ꝓncipaľr ipſis eſt inhibitū. vt patebit de circūſtantijs ludi. de quibus dicetᷣ infra. Scđo requiritᷣ honeſtas inſtrumentoꝝ. ⁊ iō ſacerdos cum globis ⁊ cum taxillis ludere non dꝫ. vt manifeſte ꝺt textus. Tercio requiritᷣ hōeſtas tꝑis. qꝛ ludus non dꝫ fieri in dieb⁹ celebrib⁹ ⁊ in noctib⁹. ⁊ oēs iſti errāt q̇ in nocte natiuitatis chr̄i ludūt taxillis. Quarto requiritᷣ honeſtas materie. ſcꝫ ꝙ ludātᷣ ꝓ vna aſſatura vel cātro ceruiſie ſeu vini. vel ꝓ parua ⁊ modica pecunia. ⁊ ſi vltra aliquis trāſgrederetur. tunc ludus fieret illicit⁹. Quinto requiritur honeſtas moꝝ. ſcilꝫ ꝙ bene ſint moꝛigerati in ludo. ita ꝙ iſte ludus fiat in gaudio. ſine bello. ſine rixa. ſine inuidia. ſine detractione. ſine fraude. ⁊ ſine om̄i dolo. Un̄ notādum ꝺm theologos. lud⁹ ſacerdotū iđo eſt ꝓhibit⁹. ⁊ non ſolū ſacerdotib⁹. imo om̄ib⁹ chr̄ifidelib⁹. qꝛ ibi ꝯcurrunt plura vicia. ꝓmo ibi ꝯcurrit auaricia in hoc ꝙ hꝫ deſideriū lucrādi. Secūdo ꝯcurrit volūtas ſpoliādi. ⁊ ſic aduenit rapina. Tercio cōcurrit vſura. qꝛ ꝓponit cū parua pecunia magnā. Item ibi ꝯcurrūt mendacia ⁊ iuramēta que nociua ſtꝫ ⁊ ꝓhibita. qꝛ ꝺt ſcͥptura. mēdax oꝛ necat aiam. etꝫ ſcͥptuꝫ eſt. neqꝫ iuraueris ꝑ celū. neqꝫ ꝑ terrā. Etiā ibi datᷣ ſcādalū circūſtātib⁹. ⁊ hoc fit ꝯtra ꝓhibitōem eccľie. Etiam ibi fit tꝑis omiſſio. qꝛ iſto tꝑe pn̄t exercere bona opa. iō ꝓpter iſta que ſequuntur ex ludo ipis ſacerdotib⁹ ⁊ clericis ludus eſt ꝓhibit⁹.

ſacre ſcꝑture   sᶜ pꝛ̄ſbyteri
In libꝛis ſtudeant ſermonibus et recitando
.i.miracula ⁊ geſta ſctōꝝ patꝝ   qꝺ̇ ē iuſtū
Sanctorum vitas et agendo quod ſit honeſtum
inhereāt   eis cōmiſſaꝝ
Inuigilent curis animarum nocte dieqꝫ
.i. ſi ſeqͣ̄t vtilitas·   .i.vitā hūanā   ꝓ fidelib⁹ chꝛ̄ianis
Si ſit opus corpus animam dent pro grege chꝛiſti
nihil ꝑficiāt   sᶜ pꝛ̄ſbyteros   ſacerdotes
Nil faciant quod non decet hos ſint hi moderati
veſtimētis   habitu   vtanť
Ueſtibus et cultu ſic viuant exteriori
.i.ꝙ   .i.informatores   ſbꝺitoꝝ
Ut ſint doctores et ſint exempla ſuorum
sᶜ informare ꝑ ꝑ̄dicatōes   honeſta
Et quod ligua nequit ſaltem doceat bona vita

¶ Hic autor oñdit in quib⁹ clerici ⁊ ſacerdotes ſe excercere dn̄t. Et ꝺ̇t. ſacerdotes ⁊ clerici dn̄t ſtudere in libꝛis in quib⁹ videāt vitas ⁊ paſſiōes ſanctoꝝ. ⁊ iſtas recitare dn̄t laicis vt ſumāt in hoc exempla corrigendi ſe ⁊ nihil dn̄t agere niſi qꝺ̇ ſit honeſtum. Et dn̄t omnib⁹ tꝑib⁹ vigilare in curis animaꝝ vt ipi aias ſui gregis ꝺ̇o commendāt. ⁊ ſbꝺitos eoꝝ in bona vita conſuant. ⁊ dn̄t oīa ſua agibilia curiali mō ⁊ ꝓceſſu ordinare. ⁊ illꝺ̇ qꝺ̇ nolūt ſibi fieri, etiā alijs nō faciāt. Et dn̄t ponere corp⁹ ⁊ aiam ſuā ꝓ conſuatōe animaꝝ fideliū ſi neceſſe fuerit. ⁊ ſi aliq̄ vtilitas ex eo ꝑt fieri. ⁊ dn̄t eē moderati in veſtib⁹ ⁊ cibarijs ſeu victu ⁊ amictu vt etiā alijs chꝛiſtifidelibus ſuccurrere poſſent. Et ſic ipi viuere dn̄t ꝯuerſatōe ⁊ cultu exteriori: vt ſint bonū exemplū ſuoꝝ ſbꝺitoꝝ. ⁊ dato ꝙ ipi ſbꝺiti nō pn̄t inſtrui ſermonib⁹. tn̄ iſtruent ipos bonis exēplis.

¶ Primo notādum. nā lrā ꝺ̇t ꝙ ſacerdotes dn̄t ſtudere in libꝛis ⁊ debēt ſtudere vitam ſanctorum ⁊ hanc recitare ppl̄o. Rō eſt. qꝛ ipi nō aliꝺ̇ negociari hn̄t niſi ꝙ vigilēt in curis aiaꝝ. qꝛ ipi ſe ſꝑ dn̄t occupare cū aliq̄ bono facto vt non ocioſi inueniantᷣ. qꝛ ꝺ̇t Apl̄s. Nolite locū dare diabolo. qꝛ quē diabolus ocioſum inuenerit iſtum ꝑuerſus occupatōib⁹ occupat ⁊ ipm ſeducit. ⁊ ſic tūc talis ꝑpetue ꝯfunditᷣ. ex eo ꝙ ocioſus dat locū diabolo. vt pꝫ ꝺ̇ Salomone. qꝛ interim ꝙ fuit in ꝯſtructōe tēpli ꝺ̇o placuit. ſꝫ poſtq̄ꝫ deſinebat ⁊ ocioſus fuerat tūc idolatriā exercebat. Et ſic diabolus ipos ocioſos ſeducit cū ꝑuerſis oꝑationib⁹: ne ḡ hoc ꝯtingat. tunc ipi clerici nō debent ociari. ſꝫ debēt ſtudere in libꝛis miracula ⁊ paſſiones ſctōꝝ recitando populo.

¶ Scꝺ̇o notāꝺ̇ū. ꝙ ipi pꝛ̄ſbyteri diligentᷣ dn̄t cuſtodire aias ſuoꝝ ꝑrochianoꝝ. ne ſeducantᷣ ꝑ malas ſuggeſtiones diaboli. qꝛ ꝺ̇t Apl̄s. Sobꝛij eſtote ⁊ vigilate ⁊ iꝺ̇o hm̄ōi oues cōmiſſe ſtꝫ ſacerdotib⁹ vt ipas nō leſas ſꝫ ꝑfectas ⁊ incolimes ⁊ firmiter in fide ſtātes ꝺ̇o cōmēdāt

¶ Tercio notāꝺ̇ū. ꝺ̇t autoꝛ in lrā ꝙ ſi fuerit opus tunc ipi pꝛ̄ſbyteri ⁊ ple-

bani dñt ponere corp⁹ ⁊ aiam.i.vitā animalē ꝓ ſaluatione chriſti fideliū
⁊ ꝓ pplo eis cōmiſſo. Pro quo ē ſciēdū ꝙ ſacerdotes non ſꝑ dñt hoc face
re niſi videāt vtilitatē aliquā ex eo ꝓuenire. Sed ſi nulla vtilitas pt inde
ſequi tunc non dñt facere. vñ ſacerdos ſtatim ꝓ vno vbo nō dꝫ mori ꝓ po
pulo.ſꝫ ſolū ſi ꝯſiderat ꝙ ſit ardua cā.ſcꝫ ꝙ oues vellēt deficere i fidē catho
lica ꝓpt ꝑſuaſiōes.pſecutōes.vel paſſiones aliqs.tūc ſacerdotes dñt ipas
ꝯfortare vt ſint fortes in fide.vñ Apls. Frēs eſtote fortes ⁊ ſobrij in fide.
Et ſic etiā ipi ſacerdotes dñt facere ſuis ꝓchialibus.nā dñt doctrinas ⁊ au
toritates ipis recitare:⁊ ſi ipi credere noluerint tunc morti ſe tradunt et
ſuos ſbditos in fide conbuant.ſꝫ ſi non videant vtilitatē ex morte ſua ve
nire.tunc faciāt ſicut fecit chrūs.qꝛ cum iudei volebāt Jhm lapidare.tūc
abſcondit ſe:⁊ exiuit dē templo.qꝛ nondū venit tps paſſionis ei⁹. Sic ſimi
limō faciāt ſacerdotes ſi non viderint vtilitatem ex morte ſua ꝓuenire.
¶ Quarto notādum.iuriſte ex pñti lrā trahūt cām quare ꝯtract⁹ matri
monialis ſit ꝓhibit⁹ ſacerdotib⁹.nā ad ipm ſacerdotē plura reqrunt Pri
mo em̄ requirit ad vnū ſacerdotē.ꝙ ipe dꝫ ſtudere in ſacra ſcptura. ⁊ per
hoc euitabit multas vanas cogitatōes que occurrēt ſibi ocioſo.qꝛ noſtra
memoria habet ſe ſicut molendinū.in quo ſi ponit bonū frumētū bonū
molit.ſed ſi pix imponit picē repñtat. Sic ſilr̄ mō ē dē ipis ſacerdotib⁹.ſcꝫ
ſi non ſtudeāt in ſacra ſcptura vbi miracula ⁊ paſſiones ſanctoꝝ habent.
tunc ipi occupāt ſe malis opationibus. Etiā nr̄a memoria hꝫ ſe vt rex.
qꝛ qñ aliquis rex occupat in bello.tūc oēs ſbditi ſui occupant ibidē.ſꝫ qñ
ipe eſt liber ⁊ ſolut⁹ tunc quilibet trāſit vbi vult. Sic ſilr̄ mō eſt dē nr̄a me
moria ⁊ aia.qꝛ quādo ipa occupat in ſacra ſcriptura tunc oēs ſenſus oc
cupātur in ſacra ſcptura.ſed qñ non.tūc qlibet ſenſus occupat delectatōe
ꝓpa ⁊ obiecto.⁊ ſic homo cadit in multiplices cogitatōes.ḡ tūc ſacerdos
trahit ex occupatōe tali ꝑ ſtudiū ſacre ſcripture. Per domeſticā vo ꝓcu
ratōem.videlꝫ vxoris ⁊ pueroꝝ in mr̄imonio nimis occuparent ſacerdo
tes.ḡ ꝯtract⁹ mr̄imonij ē ipis ꝓhibitus:qꝛ ſicut dt Cōmēdator.ꝙ nlla vir
tus tm̄ valet ad ſciam ſicut ipa caſtitas .ḡ oppoſitū caſtitatis qd in mr̄i
monio ꝯſiſtit impedit ſciam in hoie.ne ḡ tollat tale bonū.tunc ꝯtractus
mr̄imonij ipis ſacerdotibus eſt ꝓhibitus. Scdo ad ſacerdotē requirit cō
uerſatōis maturit .s.que iterum tollitur ꝑ mr̄imonium ꝓpter inſtabili
tatem ipaꝝ mulieꝝ.qꝛ vt ſic mulier traheret viꝝ dē conuerſatione matu
ra ⁊ bona.⁊ vndē Cū ſancto ſanct⁹ eris.⁊c̄. Ne ḡ tollatur hoc bonū tūc ite
rum ꝯtract⁹ mr̄imonij ſacerdotibus eſt ꝓhibitus. Tercio requirit ad ſa
cerdotē bñficij ⁊ officij ⁊ animaꝝ ſibi cōmiſſaꝝ fidelitas. vt hr̄. Joannis
vltimo. vbi dixit dñs.petre amas me.⁊c̄. Et iſtud bonum iteꝝ poſſit im
pediri ꝑ mr̄imoniū. Quarto requirit ꝙ ſi ncc̄e fuerit aiā ſuā dꝫ ponere
ꝓ ouib⁹.⁊ hoc iteꝝ tolleret ꝑ mr̄imoniū.qꝛ in mr̄imonio ē pluralitas fi
lioꝝ ⁊ filiaꝝ.quib⁹ tunc ſacerdos deberet pēſſe eis ncc̄aria corpis ꝓcuran
do.⁊ ſic non poſſet attētare ſacerdotalē dignitatē ⁊ diuinū officiū.vñ Me
triſta. Plurib⁹ intent⁹ minor eſt ad ſingula ſenſus. Quinto ad vnū ſacer
dotē requirit.ꝙ ſi ncc̄e fuerit tunc ipe dꝫ ſbuenire paupib⁹ in vbis.in exē
plis.in elemoſynis.in rebus exterioribus ⁊ in alijs bonis. Et dicunt qui
dam doctores ꝙ melius eſt ipi ſacerdoti ꝙ ſbueniat cum doctrina ꝙ cū

elemoſyna.⁊ aſſignāt rōem talē:qꝛ aia pſtātioꝛ ē coꝛpe.ſ꜒ bona doctrina nutrit aiam.elemoſyna āt coꝛp⁹.g̃ ſequit̃ ꝓpoſitum ꝙ bona doctrina ſit melioꝛ elemoſyna. Et qꝛ greci nolebāt ſtatuto Aplico obedire.ſed viua voce ⁊ vnanimiter appellauerūt.igit̃ ois doctrina ⁊ ſapia ab eis ē ablata. S꜒ quondā ois ſapia ⁊ doctrina vigebat apd̓ eos.nūc āt ois doctria ⁊ ſapientia lata ē ad nos ⁊ ad eccliam nrām.

.i.tales aues venaticas clericis ꝓhibem⁹
Niſos accipitres falconas his inhibemus
garulātes potatores .i.canes venaticos
Non ſint clamoſi bibuli.catulos nec habentes
s. pſbyteri facere
Venaticos.poſſunt opus exercere neceſſe
reficere s. tales pſbyteri
Ut religare libꝛos vel ſcribere pꝛo pcio.ſi
paupes diuitiaꝝ pſbyteris
Sint inopes rerum.vel eis ſubſtantia deſit
talia inſtrumēta .i.volatilia
Retia tenticula que ſunt ad aues capiendas
.i.talia aialia .i.puas clericis
Aut lepoꝛes vel beſteolas permittimus iſtis
publica s. clerici
Vel que clamoſa non ſit venatio.poſſunt
.i.pꝛēdere s. eis
Piſcari licite.piſcatio publica deſit
s. ſit tal̓ piſcatio honeſta s. clerici
Sed pꝛiuata.pia dum conueniunt ſit eoꝛum
opatio .i.q̄ ſit honeſta opent̃
Actio.que liceant inter ſe gaudia tractent
s. pſbyteri .i.omittāt canonicas aliqd̓
Ni non permittant hoꝛas aut officij quid

¶ Hic ponit aliā doctrinā rectificantē vitā ⁊ honeſtatem clericoꝝ dicēs. nos inhibem⁹ ꝙ oēs ſacerdotes ita exiſtentes in ſacro oꝛdine ſint reuoluti ⁊ ſemoti ab illis que ponunt̃ in lrā.ſc꜒ ꝙ non habeant niſos accipitres et ſic ď alijs. Etiā ꝙ tales non ſint clamoꝛoſi nec bibuli nec hn̄tes canes venaticos.⁊c. Poſſunt tamen exercere aliqd̓ opus ſi ntc̄e fuerit.ſc꜒ religare libꝛos.vel ſcribere ꝓ pmio ſi paupes ⁊ egeni exiſtūt vel alia opa ꝯſimilia iſtis facere poſſint. Subdit remouēdo dubiū.qꝛ diceret quis.tunc mundani ⁊ ſeculares ſacerdotes nihl debent opari ꝓ deductōe tpis.hoc dubium remouēdo ď t.ꝙ clerici poſſent exercere iſta que patēt in lrā.ſc꜒ ꝙ pn̄t extendere retia ſua.videl꜒ ad piſcādū ꝓ ſua neceſſitate. etiā poſſunt capere aues vt alaudas.⁊ ſic de alijs. Et ſilr̄ poſſunt capere feras vt lepoꝛes. vel aſpꝛiolos.⁊c̄ijs. S꜒ tn̄ h̄ cū ſecuritate ⁊ cautione fiat.dū ſcil꜒ venatio n̄ ſit clamoꝛoſa publica ⁊ manifeſta.ſed ſecreta ⁊ ſbmiſſa. Et ſꝫ clerici poſſunt

gaudia exercere inter ſe.ſcȝ.diſputare in ſacra ſcptura. ſȝ tñ clerici nõ dñt
omittere horas canonicas ꝺ die.nec ꝺ btã vgine.

¶ Primo ẽ notãdũ circa lrãm.autor hic ꝓhibet clamoroſam venatiõeȝ
ſacerdotibꝫ. Pro quo nota ꝙ venatio ẽ duplex.q̄dã clamoroſa ⁊ q̄dã non
clamoroſa.pͥma eſt ꝓhibita ſacerdotibus.ſcḋa ẽ eis ꝯceſſa.ſi talis venatio
fit cã neceſſitatis vel recreatõis vel vtilitatis. Vnḋ ſacerdotes ſtȝ duplices
quidam ſtȝ Epi.⁊ illis potiſſime ꝓhibita ẽ.nam ſi facit Ep̄s venatõeȝ cla-
moroſam dȝ ſuſpẽdi ab officio ꝑ ſpacium trium mẽſium.ſed ſi ſacerdos
ſimplex facit venatõem clamoroſam.tunc ſuſpẽditur ab officio ꝑ ſpaciũ
duoꝝ mẽſium.

¶ Scḋo ẽ notãdum.hic dr ꝺ negotijs ſecularibꝫ q̄ ſacdotes exercere pñt.
Pro quo ſciẽdũ.negocia ſecularia ſtȝ multiplicia.q̄dã ſt ex ſua natura in
honeſta.vt vſura.ſymonia.⁊ illa ꝓhibita ſtȝ tã ſecularibꝫ q̄ȝ cleric̄.q̄dam ſtȝ
negocia ſecularia que ex ſui natura ſtȝ honeſta.⁊ illa ꝯueniunt tã clericis
q̄ȝ laicis:viḋlȝ:vẽdere frumenta que ipis creuerunt ⁊ ꝯſimilia. Sȝ iſta ne
gocia ſecularia honeſta ex aliquibꝫ circũſtãtijs fiunt inhoneſta. Et iſtarũ
circumſtãtiaꝝ ſtȝ quattuor.ſcȝ.locus.tp̄s.cã.⁊ ꝑſona. Pͥmo fiũt inhone-
ſta ex loco.videlȝ.ſi vẽdit in loco ſacro.quia hoc ẽ ꝓhibitum in Euãgelio
qñ dñs repulit emẽtes ⁊ vendẽtes ꝺ tẽplo dicẽs.domus mea domꝫ orõis
vocabitur. Scḋo ex tꝑe.viḋlȝ.ſi fiunt tꝑe ꝓhibito vt diebꝫ feſtiuis. Tercio
fiunt illicita ex ꝑſona.quia vẽdere ⁊ emere indifferẽter clericȝ nõ eſt licitũ
ne mercatores videant̄. Quarto fiunt illicita ex cã vt ſi mala intẽtiõe fa-
ciunt.ſcȝ.ꝓpter defraudare ꝓximũ. Item notãdum.dr in lrã.ꝙ ſacerdo-
tes non dñt p̄termittere horas canonicas. Dubitat̄ ḡ.vtꝝ ſacdos omit-
tens horas peccet mortalr̄. Et videt̄ ꝙ non.qꝛ ſacerdos non peccat mor-
talr̄ omittẽdo miſſam.ḡ nec omittẽdo horas canonicas. Añs ptȝ.ꝺ ſe.qꝛ
ſi ſacerdos abſtinet a miſſa iḋ ſemꝑ non peccat.qꝛ ḋt btũs Augꝫ.nõ lau-
do nec vitupo ſacerdotẽ cotidie miſſam celebrare Sȝ ꝯña ꝓbat̄.qꝛ plus vi
detur eẽ omiſſio miſſe q̄ȝ horaꝝ canonicaꝝ. Sȝ in oppoſitũ ẽ lrã que ḋt.
ꝙ quilibet̄ ſacerdos ẽ obligatꝫ ad horas canonicas in rei vitate. Et ꝫȝ iu
ſticiã non ſolum ſacerdos.ſȝ etȝ cum hoc q̇libet bñficiatꝫ. vt pȝ extra de ce
lebratõe miſſaꝝ.ca.pͥmo. Ad illḋ dubiũ rñdetur.ꝙ p̄cepta ſtȝ duplicia.q̄-
dam affirmatiua.quedã negatiua.affirmatiua ſemꝑ obligant ⁊ nõ ꝓ ut
ſemꝑ.ſicut ẽ ꝫuare horas canonicas.qꝛ ad hoc ſacerdos ſꝑ tenet̄.niſi p̄uẽ
tus magna infirmitate.ꝓpt̄ quã horas canonicas implere nõ p̄t. Sȝ p̄ce
pta negatiua iſta obligãt ſꝑ ꝓ ut ſꝑ.vt non furaris.nõ mecharis.⁊ ad illa
p̄cepta hõ ſꝑ obligat̄.⁊ non ẽ aliquis caſus in quo hõ poſſet licite trãſgre
di illa p̄cepta. Tunc dr ad rõem negãdo ꝯñam qñ arguitur.ſacerdos lici
te p̄t omittere miſſam.ḡ licite p̄t omittere horas canonicas. Et tũc dr vl-
terius.ꝙ miſſa non cadit ſꝫ p̄cepto di ſȝ ex voluntaria.ſȝ dicere horas ca
nonicas cadit ſꝫ p̄cepto dei.

p̄ſbyteros vetamus
Nos ancillarum prohibemus meſſe choreis
cauẽãt .i.tumultꝫ ruſticoꝝ
Et fugiant ſtrepitus laicorum ſiue tabernas

.i.egenis donát
Ut plus pauperibus chriſti tribuant.moderanter
de ꝓprijs bonis ſcꝫ cibi ⁊ potꝰ
Expenſas proprias.ſumendo ſuꝑflua

Hic autor ſuꝑaddit aliã doctrinã de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ dicens clericos non decet ducere coreã publicas vel aliquas ancillas ꝑ circuluꝫ etiam clerici debent fugere ſtrepitus laicorum ⁊ tabernas ⁊ moderate debent viuere ⁊ dare pauꝑibus de ꝓprijs bonis.⁊ non dñt viuere in crapula.in ſuꝑfluitate.⁊ in voluptatibus.

Circa lrãm ꝑmo notãdum.autor dt ꝙ clerici non dñt ducere coreas huius rõ eſt.qꝛ clerici debent eẽ ſpeculũ vitatis ⁊ vtutis.⁊ i omĩbꝰ opibꝰ bonis debent eſſe exemplar alijs hoibus.ſi g̃ ipi curiſant tũc publice ſuꝑ eos cõmune vulgus ꝓclamat.⁊ ſic tunc grande pctm̃ cõmittũt.qꝛ corea nunq̃ vel raro abſqꝫ pctõ fieri pt.g̊ ſacerdos dñt vitare coreas mulierũ ⁊ oĩa ſimilia.ne dent alijs malum exemplum

Scdo notãdũ.ꝙ corea ſic diffinit̃.eſt circulus cathenatus cuius centꝝ eſt diabolus Pro quo ſciendũ.ꝙ diabolus circa coreã non hꝫ vnũ gladiũ ſed multos.Primo habet gladium euaginatũ ⁊ exutũ.⁊ cum illo gladio diabolus informat mulieres vt exuãt ⁊ deponãt pallea.⁊ hoc faciunt iõ vt circũquaqꝫ videnť ſcꝫ añ ⁊ retro a dextris ⁊ a ſiniſtris. Scdo hꝫ gladiũ acutũ.⁊ cũ illo informat mulieres vt exornant ⁊ ꝑpant ſe anteq̃ veniant ad coreas vt pñt ibi viris ⁊ circũſtantibꝰ cõplacere Itẽ diabolꝰ hꝫ gladiũ inordinatũ ⁊ cum tali regit oẽs circũſtãtes qui inordinate coriſant. quia ſemꝑ ducunt coreã vſus ſiniſtram in ſignum malicie. ⁊ de tali loquitur Prouerbioꝝ q̃rto vbi dr vias que a dextris ſunt nouit dñs.que aũt a ſiniſtre ꝑuerſe ſunt.Item diabolꝰ hꝫ gladiũ ſcindentẽ circũquaqꝫ ⁊ ex omĩ ꝑte.qꝛ ille gladiꝰ ſcindit oẽs ſenſus.ꝑſcindit eñi audituꝫ in hoc ꝙ turpia audit.viſum vt laſciuiam videt.olfactum qꝛ faciunt reſpiratiã veſtimentoꝝ.guſtũ ⁊ ſaporẽ.qꝛ oẽs illas delectatões obruminãt ⁊ maſticãt ⁊ tactuꝫ ꝑſcindit.qꝛ molliciẽ laſciuie ꝑtingit.⁊ ſic ille gladius ſcindit circũquaqꝫ. Et ideo de eis dr in appoccalipſi.ve ve ve vobis ſic habitãtibus in tra:⁊ ꝓ ꝑmo ve dabitur eis etna damnatio.qd deſignat alienatõem regni celeſtꝭ Pro ſcdo ve dabit̃ eis inſatiabilis infernus.Pro tcio ve dabit̃ eis intollerabilis pena.Videat ergo corizans ne cadat in illos gladios.⁊ ꝑ ꝯñs in eternas damnatões.

Tercio notãdum.lra dt ꝙ clerici non dñt ire in tabernis ⁊ in alijs locꝭ ſuſpectis.Rõ eſt quia in multiloquio non deeſt pctm̃.vt pꝫ ꝑ btm̃ Bernardũ.ſi ergo clerici eẽnt in tabernis ⁊ in ſtrepitu laicoꝝ tũc eẽnt in multiloquio ⁊ vanitatibꝰ qd ſine pctõ fieri non pt.⁊c̃.

Ultimo notãdũ.ꝙ clerici debẽt vitare cibaria ſuꝑflua. ⁊ hoc iõ ne intrent peccata.ſcꝫ in vomitũ vel in luxuriã.vñ metriſta.Luxuriat raro ñ bñ paſta caro.Etiã debet vitare ſuꝑflua ꝓpter diuerſos morbos euitãdos vñ Auicenna.Plures moriunť gula q̃ gladio. Contra q̃s clamat btũs Bernardus dicens.clerici noſtri tpis magis dediti ſunt gule q̃ gloſe.et q̃ virgini glorioſe:et magis intuentur martham q̃ marcum.⁊ magiſtru

dent in Salmone q̃z in Salomone. De quib' btũs Gregorius vlteri' dt.
Mirum ẽ ɔ̃ clericis q vnũ ſtʒ ⁊ aliud eẽ volunt. naʒ milites ſtʒ ⁊ doctorib'
equiparari volunt. neutꝝ tñ actu hñt. nec eñ pugnãt vt miſtici milites.
nec euãgelizãt. ⁊ ſic neutrum illorum ordine ſuãt. Itẽ vnũ eẽ volũt et
aliud facere nolunt. q: volunt vocari clerici. ſʒ euãgelizare nolũt. Item
volunt eẽ milites ⁊ pugñre nolunt. ⁊ ſic neutꝝ debite ſtʒ. nec aliq̃s eſt ibi
ordo ſʒ ſempiṫnus horror inhabitat.

s.ᶜ p̄ſbyteroꝝ
Poꝝ ſi vita mala ſitq̃z ſupſticioſa
s.ᶜ talis vita .i. publica
Et nõ ſit teſta caueãt ne ſit manifeſta
.i. pſuadẽdo .i. vitãdo
Nõ exhortãdo. ſed qđ magis eſt fugiẽdo
s.ᶜ nos iã dictũ s.ᶜ ipoꝝ clericoꝝ
Scribimus hũc caſum poſtremũ ne vicioꝝ
.i. ppl's s.ᶜ clericꝫ .i. mali
Plebs cadit exemplo. licet occulte ſcelerati
s.ᶜ clerici .i. publicꝫ. s.ᶜ clerici
Qui ſunt in viciis manifeſtis hi minus arcent
ſb̃ditos ſuos s.ᶜ tu ſacerdos
Subiectos populos. ideo ſi nõ potes eſſe
.i. ɔtinẽs .i. occult' .i. emẽda s.ᶜ ſb̃ditos
Caſtus. ſis cautus. tũc tute corriges ipos
.i. iformator
Diſcipulũ regens doctor cõfunditur omnis
s.ᶜ aliq̃ .i. delictũ maculat
De vitio. vitium doctorẽ ſi tenet ipm

¶ Hic autor ponit aliã regulã p modũ notabilis ɔ̃ vita ⁊ honeſtate clericoꝝ dicẽs. q̃uis clerici ſint defectuoſi in vita ⁊ mali. p̄caueãt tñ ſummope ne eoꝝ malicia apđ vulgũ eluceſcat ne reddãt ſuis ſb̃ditꝫ malũ exẽplũ q: vicioſum eẽt eis corrigere alios ⁊ iposmet eẽ malos ⁊ vicioſos. q: tunc hoies dicerẽt vos corrigitꝫ nos ɔ̃ iſtꝫ que redundãt in corpa vr̃a. q: ſi mala eẽnt forte vos ea fugeretis. nã ſm Cathonem Turpe eſt doctori q culpa redarguit ipm.

¶ Notãdũ pmo ex lrã hr̃ q ſi ſacerdos non p̄t eẽ ɔtinẽs ⁊ caſte viuere ſi talis luxuriaṫ hoc dʒ fieri caute ne ſcãdalizat pplũm ſibi cõmiſſũ ⁊ malũ exẽplũ p̄beat alijs. Vñ oẽs doctores ſacre ſcpture ɔcordãt in hʒ q maniſeſtũ pccm plus puniṫ q̃z occultũ. ¶ Dubitatur ḡ circa lrãm vtrũ ſacerdos cognoſcẽs aliquã mulierẽ caute excuſaṫ a fornicatõe. Et videṫ q ſic q: ɔ̃t lrã. ſi non p̄t eẽ caſtus ſit cautus. ⁊ ideo talis cautio videṫ eum excuſare. Itẽ pbaṫ rõne ſic. iſte videṫ excuſari a coitu qui fecit ſm inclinationẽ naturalẽ: ſed aliq̃s ſacerdos cognoſcens aliquẽ caute facit ſʒ inclinationẽ naturalẽ. ḡ ⁊c. Maior eſt nota. q: opus nature eſt op' neceſſitatis.

Minoꝛ pꝫ.qꝛ multi dicūt ſe eē natos ſꝫ tali ꝯſtellatione ꝙ n̄ pn̄t reſiſter̄ luxurie.alij dicunt ſe eē natos ſꝫ tali ꝯſtellatione ꝙ vinculū caſtitatꝭ infringere nequeunt ſꝫ ſp̄ caſti manēt.ḡ videt̄ ꝙ in hoc excuſant̄. In oppoſitū arguūt theologi.nā votū ꝯtinētie cuilibet oꝛdini ē annexum.ḡ nullus p̄t aliquā cog̊ſcere ſine pctō.qꝛ in hoc ꝙ aliq̇s trāſgredit̄ votū ꝯtinentie peccat moꝛtalit̄. Scd̄o ſic arguit q̇dā doctoꝛ theologie.ſacer oꝛdo ꝓhibet ꝯtractū mr̄imonij.ḡ poti⁹ cognitōem carnalē. Tenet ꝯn̄a.qꝛ ſi hoc ꝙ magis licitū eſt n̄ lꝫ.ḡ nec id qd̄ min⁹.ſed magis lꝫ aliquā cog̊ſcere matrimonial̄r ꝙ̄ꝫ extra mr̄imonium.ḡ ſi ꝑmum non licitum ē.nec ſecunduꝫ Tercio ſic arguunt.hoc qd̄ non ꝯcedit̄ alijs hoib⁹ ſine pcc̄o moꝛtali.hoc etꝫ ſacerdotib⁹ n̄ ꝯcedit̄ ſine pcc̄o moꝛtali.ſed cognoſcere mulierem extra mr̄imoniū nulli ꝯcedit̄ abſqꝫ pcc̄o moꝛtali .ḡ minime ꝯcedit̄ ſacerdoti. Minoꝛ pꝫ ꝑ ꝓpham dicentē. Foꝛnicatoꝛes ⁊ adulteros iudicabit dn̄s. et his trib⁹ rōnib⁹ quilibet cleric⁹ dꝫ obuiare iſtis q̇ dicūt ꝙ foꝛnicatio occulta non ſit pcc̄m moꝛtale. Ad aliud dubiū rūdet̄ ꝙ ſacerdos q̄ntūcūqꝫ ſit ſecret⁹ n̄ excuſat̄ a foꝛnicatōne ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec a pcc̄o moꝛtali. vt patuit ex dictis. Sed tunc ad rōem q̄n dicebat̄ ſi non p̄t eē caſtus.⁊c̄.dꝛ ꝙ illa lr̄a autoris intelligit̄ ſolūmodo ꝑſuaſiue ⁊ non conſultiue vel admiſſiue.q̄ſi diceret.tuti⁹ ē ſecrete ꝙ̄ꝫ manifeſte facere. Sed ad ſcd̄am q̄n dꝛ aliquē naſci ſꝫ tali ꝯſtellatione vel tali intelligit̄ dupl̄r. Uno mō gr̄a coꝛꝑis vel ꝑ modū inclinatiōis coꝛꝑis ⁊ ſic nat⁹ ſꝫ tali vel tali ꝯſtellatiōe magis iclinat̄ ad h̄ ꝙ̄ꝫ ad illud. Alio mō itelligitur quo ad aiam ⁊ ſic non ē verum.qꝛ planete non neceſſitāt ſed iclināt.ḡ ꝯſtellatio non excludit pcc̄m.

ſc̄ exn̄te i bonis tꝑalib⁹ ⁊ bn̄ficijs
Patri pſ̄bytero puer ſuccedere nolo
.i.filij non pn̄t
Preſbyteri nati nequeūt ſuccedere patri
.i.pr̄nis hereditatib⁹ .i.icuratꝭ bn̄ficijs.ſc̄ miſſam
In patrimonio vel cura vel celebꝛādo
ſc̄ filijs .i.placꝫ
His diſpenſare ſi vult poterit bn̄ papa
ſc̄ hō .i.excōicatōes .i.clerici hn̄tes ꝑtātē
Nullus habet bannos niſi ꝑſone ſpeciales
.i.hn̄tes eoꝝ autoꝛitatē
Ut ſunt paſtoꝛes vel eoꝝ legittimati
ſc̄ epi .i.excoicare.i.valēt.ſc̄ admittit̄
Quiqꝫ ſuis locis banire ſolēt aliis nō
.i.ſpēalis ſc̄ ſac̄dotib⁹ data autoꝛitas
Unica inſit eis ſuꝑ his collata poteſtas
.i.locū dat .i.capellanus
Paſtoꝛi cedat de iure vicarius omnis
ꝓꝑus paſtoꝛ ſc̄ paſtoꝛes ſc̄ miſſam ſc̄ eccl̄ia
Legittimus.nullus ſine quo celebꝛabit in illa

¶ Hic eſt vltima pars iſtiꝰ capituli in qua autor ꝑ modū notabilis īfert quoddā documētum d̄ filijs pſbyterorū dicens. ꝙ filij pſbyterorū nō pn̄t ſuccedere patri in patrimonio .i. in paternis hereditatibus. nec in bn̄ficio.

Deinde ponit aliud documētum ꝙ nullus hʒ alios bānire niſi eēt pſona ſpūalis. vt ep̄s. ꝑpoſitus. ⁊ officialis. ⁊ hi in ꝓprijs locis hn̄t bannire. ſcʒ in dyoceſi ꝓpria. ⁊ non hn̄t alios in bannum facere extra dyoceſim propriā niſi ex ſpēali ꝯceſſione eis collata.

¶ Primo notādum. lrā d̄t ꝙ filij ſacerdotum nō dn̄t ſuccedere pr̄i in bn̄ficijs: hoc eſt diſtinguendum. q̄ filij ſacerdotū vel volunt manere in ſeculo vel non. ſi non ſed intrāt religionē tūc ꝓmouētur ad ſacros ordines ſine diſpenſatione. q̄ tunc ordo diſpēſat cum eis. Pro quo tn̄ ſciēdū ꝙ filij ſacerdotū in religione impediunt̄ aliq̄bus caſibꝰ. ſcʒ ꝙ non pn̄t ꝓmoueri ad dignitates. q̄ non pn̄t fieri abbates. p̄ores. gardiani. ⁊cijs Si vero tales manent in ſeculo. tunc ē diſtinguēdum. q̄ vel volunt ꝯſequi bn̄ficia pr̄is d̄ iure cōmuni: ⁊ ſic non pn̄t. vbi grā. ſi pr̄ alicuiꝰ habuiſſet curatum bn̄ficium tunc d̄ iure cōmuni filiꝰ non poſſet ſequi ad illud bn̄ficiū Aut intelligitur ꝙ poſſet ſequi cum diſpēſatione. ⁊ hoc ē tripl̄r. Nā qn̄qʒ cum talibꝰ fit magna diſpēſatio. ſcʒ ꝙ pn̄t ſequi alia bn̄ficia q̄ȝ paterna Alio mō fit cum eis maior diſpenſatio ſcʒ ꝙ pn̄t conſequi bn̄ficium paternum mediate ⁊ nō immediate. ſcʒ vt ipe eſſet t̄cius vel quartꝰ poſt patrem. Tercio qn̄ his fit diſpenſatio maxima. ſcʒ qn̄ a papa tāta diſpēſatione docent̄ ꝙ immediate paterna pn̄t conſequi.

¶ Scđo notādum ꝑ modū dubij. q̄ aliquis dubitare poſſet q̇s hʒ diſpēſare cū filijs ſacerdotū. Rn̄detur ſi tales ꝓmouent̄ ad ordines minores ⁊ ad bn̄ficia non curata. tunc ep̄s p̄t cum eis diſpēſare. Si aūt ꝓmouent̄ ad ordines maiores ſiue ad ſacros ordines. tunc ſolus dn̄s apoſtolicꝰ pōt cum eis diſpenſare.

¶ Ultimo notādum. ꝙ bona clericorū dn̄t diuidi in q̄ttuor ꝑtes. p̄mā ꝑtem dn̄t ſ͛uare ꝓ ſe ⁊ ꝓ familia ſua. Scđam ꝑtem debent dare ad reſtauratōem eccl̄iarum. ſcʒ cōparando libros ⁊ calices ⁊ alia neceſſaria eccleſie Terciā ꝑtem debet dare pauꝑibus aduenientibꝰ pure ꝓpter deum ⁊ nō ꝓpter laudem vel aliquā aliā cām mundialē. ⁊ ergo non dn̄t bona eorū hiſtrionibus. meretricibꝰ dare. Quartā vo ꝑtem clerici dn̄t ſuis ꝑentibꝰ non ꝓpter affinitatem ſed pure ꝓpter deum dare de ſuis bonis. Et hoc bene deſignatum eſt ꝑ Joachim ꝓpham qui oīa ſua bona in q̄ttuor ꝑtes diuiſit. primā miſit in templo. ſcđam dederat aduenientibus. terciaʒ ꝑtem dedit pauꝑibꝰ amicis ſuis. q̄rtā reſ͛uauit ꝓ ſe ⁊ ꝓ familia ſua. Sed heu clerici nihil curāt de talibus. neqʒ enim curāt deum neqʒ ſacrā ſcripturā. neqʒ exempla ſctōrum ⁊ ſanctarum. neqʒ diaboluʒ. neqʒ hominē. ſed potius conſumunt bona eccl̄ie in tabernis. ⁊ cum meretricibus peſſimis ⁊ hiſtrionibus. ⁊ in q̄ntum quis magis eſt hiſtrio ⁊ garruloſus intantum eum magꝭ diligunt. ipi em̄ bona eorum ſic inutiliter exponunt. q̊ve ve ⁊ iterū ve ipis. qui ita bona chriſti inutiliter exponūt. exeo ꝙ iſtđ qđ iſtis offert̄ pure ꝓpter deū illđ ꝯſumūt cū meretricibus ⁊ cū alijs nequicioſis hōibus. ⁊ illud qđ donat̄ non eſt ipoꝝ ꝓpriū: ſed eſt hereditas ⁊ poſſeſſio chriſti. q̄ illa bona chriſto offerent̄. ſed quia clerici gerunt vices chriſti in

hoc mundo.igit̃ iſta bona tollunt.ꝙ ve ve ve ⁊ infinitũ ve ipis cũ nõ cu-
rãt ſctã euãgelia ⁊ ſacra iura eccliaꝝ.ſed viuunt beſtialiter ꝺm placitũ eo
rũ abſqꝫ iuribꝰ.q2 paupioꝰ ⁊ chriſtifidelibꝰ denegãt fruſtꝝ panis .cũ tamẽ
ipis aliquãdo poſſet porrigi fruſtꝝ auri vel argenti.q2 tñ deus glorioſus ⁊
omnipotens pcepit bñfacere in pluribꝰ locis ſacri euãgelij dicens. quod
vni ex minimis meis feceritis mihi facitis.Item dt ſacra ſcptura. ſicut
aq̃ extinguit ignem ſic elemoſyna extinguit pctm̃.⁊ alibi dr.Date ⁊ da-
bitur vobis.comedite pinguia ⁊ mittite ꝑtem eis q̇ nõ ꝓpauerĩt ſibi. Itez
alibi.paupes em̃ ſemꝑ habebitis vobiſcu.me aũt ſemꝑ non habebitis.q̇-
bus ſacerdotibꝰ ita non facientibus dt ꝓpha.nõ ſic impij.nõ ſic.⁊c̃.Itez
ex alio.non lꝫ ſctm̃ dare canibꝰ.Itẽ induratũ eſt cor pharaonis.ꝙ ve iſtꝫ
clericis ſic facientibus qui eternalit̃ dãnabunt̃.

.i.cũ aſtucia hujꝰ aliquos
Fraude vel arte mala mundi ſi quos ſpoliaſti
p̄dicator fenorariꝰ
Si raptor fueris aut vſurarius aut fur
iã dictis auxiliũ
His aut conſilium dederis vel opem ſcio ꝙ non
.i.trãſitꝰ ad limina ſctõꝝ
Te via ſanctorum nec crux nec paſſio chriſti
ſc in ꝯfeſſiõe .i.furta vel ſpolia
Abſoluant quin ſint hec omnia reddita.reddi
ablata pñt reddi .i.poſtula
Si poterint.ſi non quos leſiſti pete ꝙ te
.i.ſuppoꝛtatũ habeãt ſpoliũ .i.oreſto intentio
Suſtineant.tua ſit reddendo parata voluntas
.i.peregrinaberis
Ieiunes ores facies iter atqꝫ labores
vales hoibꝰ ablata
Quantumcuuqꝫ potes pro leſis vt ſua reddas
ſc leſis reddere
Si ſibi ſit nequeas aliter.via verior hec eſt

¶ Iſtud eſt capl'm ꝺm iſtius tractatus.in q̇ detminat d raptoribꝰ.furi-
bus ⁊ alijs malefactoribꝰ.Et p̄t hoc capl'm diuidi in tot ꝑtes q̃t ponit do
ctrinas. ꝑtes patebũt.Primo dt ſic.ſi ſpolaiſti aliquẽ fraude vl' mala arte
in hoc mũdo.videlꝫ ſi fueris raptor.vſurarius.vel fur.vel dederis ꝯſiliuꝫ
vel auxiliũ iſtis tunc nullꝰ te abſoluere põt niſi furta ⁊ rapina reddant̃ ſi
reddere poterĩ.q2 nec vita ſanctorũ nec via nec limia ſctõꝝ .nec crux chr̃i
nec paſſio chriſti te abſoluit.Si aũt reddere nõ poterĩ tũc pete illos q̊s le
ſiſti ꝙ te ſuſtineãt ⁊ ꝙ tibi dimittãt ꝓpter deũ.⁊ habeas volũtatẽ reddẽdi
⁊ ſic quãtumcunqꝫ potes ſatiſfacias ꝓ ipis leſis.videlꝫ.ieiunãdo.orando
ꝑuiendo ⁊ laborãdo.q2 non eſt alia via tutior q̃ ſaluari potes.
¶ Primo notãdum. Hic habetur in lr̃a de q̃ttuor ſpeciebꝰ q̇bus aliena

tollantur.ſcꝫ furtū.vſura ꝛ ſpolium ꝛ rapina.ꝺ tribus vltimis dicet̄ infra Sꝫ ꝺ furto videnꝺū ē hic. Sciēdum ꝙ pmo.furtum ſic diffinit̄. Eſt ſbtractio rei aliene corpalis mobilis grā lucri faciēdi inuito dn̄o ſuo fraudulent̄. Dicit̄ pmo(ſbtractio) vn̄ ipa ſbtractio facit furē ꝛ non volūtas: Rō qꝛ hō hn̄s voluntatē furādi ſi non furatur non dr̄ fur. Dicit̄ ſcdo(rei aliene) qꝛ ſi recipet ſuum ppꝛiū alicui ꝓpter hoc ipē nō diceret̄ fur niſi tūc in cāu iſtā rē obligaſſet alteri: quia ſi tunc recipet fur diceret̄. Ulteriꝰ dr̄ (corpalis) ad drn̄tiam rei incorpalis que nec videri nec palpari pt vt aīa ſpūs q̄ non pn̄t furari. Dicitur(mobilis) ꝓpter rem immobilem q̄ etiā furari non pt. vt eſt māſio pratim. ꝛ ſic de alijs. qꝛ ſolum quod moueri pt furatur. Dicit̄ vlterius(grā lucri faciendi(qꝛ ſi aliquis reciperet aliquā rē non cā lucri non dr̄ furtum cōmiſiſſe. vt ſi aliquis recipet aliquā vginem religioſam non cā lucri ſed cā libidinis ille magꝰ dr̄ cōmiſiſſe rapinā q̄ furtum. Dicitur vlterius(inuito dn̄o ſuo) qꝛ ſi aliquis recipet aliquā rē.cū ꝯſenſu dn̄i illius rei non diceret̄ fur. Ultimo dr̄(fraudulent̄) eo ꝙ om̄e furtū ſit fraudulent̄. Et dr̄ a noīe furnꝰ.i.obſcurus.qꝛ fur furat̄ tpe obſcuro. Itē nota.duplex ē furtum.quoddā manifeſtū.ꝛ qddā ſecretū. Furtū manifeſtū ē qn̄ aliquis cū re ſbtracta apphenditur: Sꝫ furtuꝫ ſecretum ē qn̄ aliquis cum re ſbtracta non apprehēditur. Et ꝺ vtroqꝫ furto intelligitur lr̄a.quia talis fur tenet̄ ad reſtitutōem. vn̄ hoc ē ꝙ furtū gn̄ale nomen eſt ad omnia furta.ſed alia ſꝫ noīa ſpēalia.ſicut ſacrilegiū ꝛ alia q̄plura que infra patebunt.

¶Ultimo notādum.lrā dr̄ ꝙ nō ē alia via ſatiſfaciēdi ꝺ furto niſi ꝙ ablatum reſtituatur.quia dt btūs Augꝰ.peccatum non dimittitur niſi ablatū reſtituat̄. Etiā dt dn̄s in Euāgelio.ligatis manibus ꝛ pedibꝰ pijcite eum in tn̄bras exteriores donec reddat nouiſſimum q̄drātē. Itē alibi in Euāgelio dr̄.reddite que ſꝫ ceſaris ceſari.ꝛ deo q̄ ſꝫ dei.immo nec placet do ſacrificiū ablatio ſine reſtitutōe ꝛ reconciliatōis fratris: vn̄ ſup Mattheum legit̄.ꝓus reconciliare fratri tuo ꝛ tunc venias ꝛ offeras munꝰ tuum. Pro quo ſciēdū ꝙ tales qui ſic obligātur ad reſtitutōem vel pn̄t habere vel non. Si pn̄t hr̄e hoc eſt dupl'r. vel enim remittitur a leſis vel nō Si remittitur a leſis q̄bus bona receperunt tunc nō obligātur. ſi nō remittitur eis tunc obligātur ad reſtitutōem inq̄ntum habēt. Si aūt non hn̄t.tunc leſus dꝫ expectare pingniorē fortunā donec illa poſſunt ſolui. Si tunc leſi mortui ſꝫ tunc tenentur reſtituere heredibus hoꝝ. Et ſi heredes non fuerint tunc dn̄t facere ſm conſilium confeſſoris vel epi quorum inteſt talia diſpēſare. Si aūt illi de nihilo habent ſatiſfacere tūc debent pijs opibus.ſcꝫ.ieiunijs.orōnibus.ſuitijs ꝛ alijs laboribꝰ ſatiſfacere leſo ſm ꝙ autor docet in lrā.

.i.furta eccl'ias egenis
Si male queſita das clauſtris paupibus ve-
q̄bꝰ abſtuliſti defraudereꝫ
Et nil dat leſis.ſic dando decipieris
.i.nullꝰ locꝰ grē .i.reddēdi potētia
Non locus eſt venire ſi ſit tibi reddere poſſe

gr̄e .i.poſtpone furta redde
Spem venie pone male. vel queſita repone
vltia pn̄a. s. in agone exiſtis
Veſpertina tibi contritio ſi datur et ſis
tua oñdēdo tibi miſcdiam
Pure confeſſus peccata deus miſeretur
aliq̃ mō ſpolia s. rapinā
Si potes et reddas que ſunt ablata per illam
s. ſufficiūt s. quo ad ſalutē
Nil lachryme gemitus confeſſio ſed dare prodeſt
furaris s. equū .i. volūtarie monachis
Si mihi tollis equum quem das de mente pori
nihilominus es fur ad ſalutē s. tali monacho
Raptor et es quia nil prodeſt ꝙ reſtituiſti
vulnero .i. medeor .i. labor inutil
Si tibi frango caput et inungo pedes aro littus
s. tu fur s. tibiipi p futuꝝ
Si pius eſſe cupis medicus loca leſa reſana
leſi mortui etiā defuncti fuerint
Hi ſi defuncti ſint heredes vel eorum
egenis vales furta licite
Eccleſiis vel pauperibus potes hec dare tute
s. bona accepta ꝯfeſſoꝝ
Hec que rapta putes de conſilio ſenioꝝ
.i. reddas turpe acq̃ſita ſacra ſcptura
Reſtituas habita male. lex quia ſic iubet eſſe
s. pt fieri q̄ꝫdem̄ ē ꝯdēnāt furem
Non aliter. ſed qui dicunt aliud perimut te

¶ Hic autor oſtendit quibus bona ablata ſūt reſtituenda. Et dt ſi male acq̃ſita des eccleſiis vl̄ pauperibus ꝛ non reſtituas eis q̄bus ſūt ablata tunc decipieris. ꝛ ſi habes tātum in poſſe ꝙ potes reddere tunc tibi dat̄ locus indulgentie ꝛ debes poſcere ſpem venie. ꝛ male acquiſita penitus reddere. ſꝫ ſi iſti q̄bus bona illa ablata ſunt. ſūt mortui tunc licite potes illa bōa dare pauperibus vel eccleſijs ꝑm ꝯſilium tui ꝯfeſſoris: ꝛ ſi quis dixerit oppoſitum puniendus eſt tāq̄ꝫ trāſgreſſor p̄ceptoꝝ. ꝛ talis decipit te in eternaꝫ damnatōem.

¶ Primo notādum. ꝙ dicitur in littera ꝙ ille qui male acquiſiuit bōa tenet̄ ea reddere leſo ꝛ non alteri. Rō ē: ſi alteri redderet bona ablata tūc adhuc non eſſet ſatiſfactum leſis. q̄m adhuc carēt bonis eoꝝ iniuſte. Sꝫ diceret aliquis. ſi fur vel latro debet reſtituere leſo bona ablata tunc poſſet eū interficere ꝓpt̄ furtū cōmiſſum. ḡ videt̄ ꝙ n̄ ſit faciēdū. cuius oppoṁ tñ dt lr̄a. Rn̄detur ꝙ ille fur vel raptor debet caute agere p̄ſtando illa

bona ſuo confeſſori: ⁊ ille ea reſtituet. ⁊ ſic iuxta furem nõ erit piculum. ¶ Scdo notãdum. licet ſm leges teneat̃ reddere q̃druplũ ⁊ fur occult⁹ duplũ. tñ ſm canones ſufficit ipm reddere ablatũ ⁊ nõ plus. vt p; extra ꝺ raptoribus. ¶ Tercio notãdum ꝙ omĩa que hic dicunt̃ de reſtitutione ſpoliatoꝝ intelligi debet de hñtibus vnde reſtituunt: ſed ſi raptor nõ habet tũc pt accedere iſtos quos leſit p ſpoliũ vel eoꝝ heredes ⁊ petere vt illi indulgeãt ¶ Item notãdum. ꝙ ſi iſti ſpolia ⁊ eoꝝ heredes mortui ſunt tunc raptor vel fur dꝫ illa bona dare paupibus vel ad ꝯſtructiõeꝫ eccł'iaꝝ vel viaꝝ. Et rõ eſt. quia cũ ſpoliati mortui ſtꝫ ⁊ cũ hoc eoꝝ heredes. tunc illa bona vacãt chriſto cui⁹ heredes ſtꝫ paupes. iõ merito illa bona dñt hr̃e. Sed ſi ſpoliatus dimitteret heredẽ poſt ſe. tunc illi talia bona dñt dari. cã eſt. q; illa bona poſt mortẽ leſi ſtꝫ ꝓpria ipius heredis. ex quo ipe ſuccedit leſo in bonis. ¶ Dubitat̃. vtꝝ fur teneatur reſtituere ꝓuentus cuꝫ re furata. Verbi gratia ponat̃ ꝙ equ⁹ ſit res furata ⁊ ꝙ valet triginta marcas qñ furat̃: ⁊ poſtea tpe reſtitutõis valet q̇nquaginta marcas nũq̇d teneat̃ eũ ſic reſtituere. Rñdetur ꝙ ſic. quia non ſolũ furtũ eſt reſtituendũ ſed ⁊ omnes ꝓuentus a furto ſtꝫ reſtituendi ⁊ ſi furtum ſe meliorauit eq̃ bene eodem modo reſtitui debet.

¶ Vltimo notãdũ. ponat̃ ꝙ aliq̃ negligẽtia ſit facta circa furtũ. nũq̇d fur ad reſtitutõem vel ad recuperatõem neglecti teneat̃. Rñdetur ꝙ ſic. imo anima neglecta circa furtũ tenet̃ recuperare ⁊ reſtituere.

.i. trades .i. aliquẽ pctã ꝯfitet̃
Non prodas quẽq̃ꝫ tibi cum ſua furta fatetur
aliq̇s corrigat furem
Nec das conſilium ꝙ conſcius arguat ipm
s^c ad mortẽ furẽ iudiciãt
Condemnaret eum ſententia ſi capitalis
.i. de officio pſbyterat⁹ deponend⁹
Officio proprio reprobus tunc efficieris
s^c alicui⁹ furti p ſacerdotẽ .i. ſi fuerit excõicat⁹
Conſcius abſolui debet ſi forte ligatus
.i. ꝯſci⁹ eſt .i. recepit a tali furto
Eſt. quia conſciuit reddat ſi quid tulit inde
recepit inſtrues ablatũ reſtituere
Si nihil. inducas furem furtum dare. nam ſi
s^c a te tu ſacerdos
Fur nil dat monitus taceas nil amplius addas
p manifeſtatõem inferre dãna
Prodita plura reoꝝ generare pericula poſſent

¶ Hic autor ponit aliud documentum de furib⁹ dicens. ꝙ null⁹ pſbyter cui aliq̇s eſt cõfeſſus ſe eſſe furem dꝫ ꝓcedere illum. nec dꝫ alicui dare conſilium vt manifeſtaret̃ fur. Cuius rõ eſt. quia ſi fur poſtea ꝯdẽnaret̃ ad mortẽ pſbyt̃ eẽt irregularꝫ. Subdit ſi aliq̇s ſit ꝯſci⁹ furti alicui⁹. ſcꝫ

ꝙ ſit ligatus ſnia excõicatõis illic dꝫ abſolui dummõ ipſe reſtituat ſi aliq̃ bona ſuſtulit. Et ille etiã debet furem inducere ꝙ ip̃e bona ablata reſtituat. Et ſi fur non velit ꝓpt monitõem iſtã ablata reddere: tunc ip̃e dꝫ a monitõe deſiſtere ne generet ꝑiculũ furi ex illa monitõe.

¶ Notãdum. nullꝰ p̃ſbyter dꝫ ꝓcedere furẽ qui ei ꝯfeſſus ẽ d̃ furto. quia alſ ip̃e eẽt ꝓuãdꝰ officio ⁊ bñficio: ⁊ fieret irregularis. ſi fur ſuſpẽderet: Rõ eſt. q⁊ vt ſic ip̃e eẽt homicida. vt pꝫ in iure d̃ homicido caᵃ ſuſcepimꝰ. nam ad hoc ꝙ aliquis ſit homicida ſufficit ꝙ ip̃e dat ꝯſiliũ vel iuuat ad hoc ꝙ aliquis interficiat. q⁊ conſiliũ facit hõiem reum in facto.

Scd̃o notãdum. d̃r in lrã ꝙ p̃ſbyter non debet mãifeſtare furẽ. Contra hoc hr̃ q̄dragesima diſtinctõe vbi comp̄hendunt clerici qui volunt beniuoli videri: ⁊ celãt pctã: ⁊ nolunt complere qd̃ ſcp̃tum eſt. peccãtẽ corã hoĩbus argue vt ceteri exẽplum habeãt inde. ⁊ ibi allegat dcm̃ apl̃i q̇ d̃t. tradite hmõi hoiem ſathane ad nutrimentũ hois. Ibidẽ d̃r et ꝙ ip̃i nolunt adimplere dcm̃ Euãgelij vbi d̃r: Si videris peccãtem ꝑmo ſecrete argue eũ. ſcd̃o argue eũ corã aliquibꝰ teſtibꝰ. tercio manifeſte corã om̃i pplo. Et non velit deſiſtere debet remoueri ab eccl̃ia. q⁊ vna ouis morbida inficit totum gregẽ. g̊ ex his om̃ibꝰ hr̃ ꝙ p̃ſbyter tenetur mãifeſte arguere quẽlibet peccãtem. Et hoc non p̃t fieri niſi ꝓdet ⁊ mãifeſtat pccm̃ eius qd̃ fieri eſt ꝯtra predicta. Ad iſtud dubiũ rñdetur ꝙ pctã ſunt duplicia. q̄daꝫ enĩ ſunt occulta. ⁊ talia nullo mõ dꝫ p̃ſbyter reuelare ſi ei occurrũt in cõfeſſione. Alia ſꝫ pctã mãifeſta. ⁊ de his intelligunt ea que ſunt dicta in q̃dragesima diſtinctõe. q⁊ qui peccat mãifeſte corã omnibꝰ corrigi dꝫ. q̇ vo occulte peccat dꝫ corrigi occulte.

¶ Tercio notãdum. lrã dicit ꝙ ſacerdos non debet ꝓdere ꝯfeſſionem ſeu ꝯfitentẽ. q⁊ ꝑ hoc ꝯfitens poſſit incurrere penã capitis. ⁊ ſic talis efficeret irregularis. ſic enĩ d̃t btũs Auguſtinꝰ ꝑ ꝯfeſſionem hoc ſcio minꝰ ꝙ̃ neſcio ⁊ ergo neqꝫ ſignis: neqꝫ nutibꝰ debet mãifeſtare. Si aũt non eſt in ꝯfeſſione. tunc ſecꝰ eſt. q⁊ tunc ſcit vt homo. ſed ea que ꝑcipit in ꝯfeſſione ſcit, vt d̃s. ⁊ g̊ minime reuelare dꝫ.

¶ Ultimo notãdum. confeſſio mãifeſtatur duplr̃. vnoº directe. aliº indirecte. Indirecte manifeſtat duplr̃. vno mõ quãdo laudat aliquẽ in ꝓpa ꝑſona. alioº quãdo laudat ip̃m in ꝑſona aliena. In ꝓpa ꝑſona ſic manifeſtat. vt ſi aliquis vir haberet ſuſpitõem de muliere. ⁊ tunc ꝯfeſſor laudaret eã corã marito. ⁊ ſi mulier poſtea adulteraret. ⁊ ſi ſacerdos tunc taceret non laudãs eã. iã talis videtur mãifeſtaſſe ꝯfeſſionẽ. Scd̃o mãifeſtat in ꝑſona aliena. vbi grã. ſi duo ꝯfiterent vni ſacerdoti. ⁊ iſte ſacerdos vnũ laudat ⁊ de reliquo tacet. tunc iã videtur eſſe ꝓditor ꝯfeſſionis. q⁊ tũc ſtatim ſuſpitio hr̃ de iſto alia quare eũ etiam non laudat. Sꝫ directe aliq̇s videt mãifeſtare ꝯfeſſionem quãdo aliquis ſpecificat ꝑſonã vel culpã. vel vtrumqꝫ ſimul. vnde qñqꝫ ſpecificat ſeu manifeſtat ꝑſonẽ tm̃. vt ſi diceret hodie ꝯfeſſus eſt mihi iſte hõ. ⁊ eſt turpis ⁊ pctõr magnus. Scd̃o mãifeſtat culpã tm̃. vt ſi ꝯfeſſor diceret. hodie ꝯfeſſus eſt mihi homicida. ⁊ ponatur ꝙ tm̃ vnus ſit ei ꝯfeſſus iſto die. Tercio manifeſtat culpam ⁊ ꝑſonam ſimul. vt ſi aliquis diceret. ille eſt turpis hõ. fecit enim tale nephas vel pccm̃.

aliquē excōicatōis
Si cōtra furem bāni ſentētia detur
ſpolita⁹ .i.abſoluet
Si furto leſus inſtet fur hic religetur
ſacerdoti ꝯſtaret .i.poſſet ſᶜ furē
Si tibi cōſteterit ꝙ fur dare nil queat. illum
occulte .i.a tali abſolutōe
Secrete ſoluas ne ſcādala ꝑueniāt hinc
.i.ſtricti⁹ ei ꝓ pñia ſpoliata.ſᶜ ꝙ
Artius iniūgas cum poſſit reddere reddat
ihibem⁹ ſᶜ illos reſtitutere valēt
Nolimus abſolui qui furtum reddere pñt
.i.her⁹ famula pmia.laboris ſuus
Si dñs ſeruo ſua non dat.et iſte laboris
ſbtrahit ſuū ſᶜ talis ſuus
Furetur pcium fur eſt.nec furta tenetur
.i.reſtituere furti .i.deleat
Reddere.ſed crimē cōfeſſio diluat ipm

¶ Hic autor ponit aliud documentū volēs.ſi aliqs ſit excōicat⁹ ꝓpt furtum ⁊ petit ſe abſolui ab excōicatione.dꝫ eum abſoluere ſi ꝯſtat ei ꝙ ſur non pt reddere bona q̄ ſbtraxit:⁊ hoc dꝫ fieri ſecrete ne exinde ſcādala ꝑueniāt Et dꝫ ſibi iniūgere vt qn̄cunqꝫ poterit iſta bona hr̄e ⁊ colligere vt penitus reſtituat.⁊ ſi fur reddere ſufficeret bona.tunc nullo mō deberꝫ eū abſoluere niſi pus redderet.Tūc ſbdit:ſi ſuus aliquis furat dño ei⁹ pmium qd ꝓ ſuitio meruit ⁊ dñs ei dare noluit iſte ſuus dr̄ fur.non tn̄ tenet reſtituere ablata.ſed ꝑ ſolā confeſſionē tollitur crimen.

¶ Notādū pmo.ex lrā hr̄.ſi aliquis non pt ablata reſtituere ipe dꝫ abſolui a ſnia excōicatōis nec ei generent ſcādala:⁊ maxime ſi hꝫ volūtatē ſimplr̄ reſtituēdi.q2 bona voluntas hr̄ ꝓ effectu.q̄re ei pñia denegāda nō eſt ex quo glorioſus ds̄ non vult mortē peccatoris.⁊ hoc pꝫ extra d raptorib⁹ Sed tn̄ ſi fur vel raptor poſſet ablata reſtituere tunc ipe nullo mō pt abſolui niſi reſtituat. Quia pccm̄ non dimittitur niſi ablatum reſtituat. ⁊ hoc pcipue verum eſt de iſtis qui pñt reſtituere.

¶ Scd̄o notādū.ſuus q̄ furat dño ſuo pmium deſuitū ꝯmittit furtum ⁊ hoc ē verū in quolibet cāu ꝯſimili. Et ſic aliquis pt cōmittere furtū in re ꝓpa.⁊ hoc non ē iconueniēs:

¶ Tercio notādū ꝑ modū dubij:aliqs ſumēs munitōem cū ſnia ſup aliquē furē gn̄aliter.ſic ꝙ neſcit quis ſit ille fur.ſic ꝙ i gn̄ali dicat.q̄cūqꝫ recepit hanc rē ē in maiori ſnia excōicatōis:⁊ talis poſtea veniēs ad ꝯfeſſionē ⁊ bn̄ hꝫ vn̄ ſatiſfaciat ſꝫ n̄ vult ſatiſfacere.ſi g̊ talis ingerit ſe diuino officio.dubitat vtꝝ confeſſor ſuus debeat celebrare corā eo vel non. Et videtur ꝙ non.q2 ſi celebraret ꝓ eo ⁊ ſciret eū eē in ſnia excōicatōis ſtatim eſſꝫ irregularis ⁊ ſuſpenſus ab officio. Si vo corā eo non celebraret tūc ſtatiꝫ

haberet ſuſpicio cur corã eo non celebraret⁊ illo mõ ſtatim generaretur ſcãdalum tali. Rñdetur ꝙ confeſſor in hoc cãu inq̃ntum pt dꝫ vitare ne celebret corã eo inq̃ntum eſt ſine ſcãdalo.⁊ ğ ſi celebrat corã eo⁊ ſcãdaluꝫ euitare non pt ꝓpter hoc non ſuſpẽditur ab officio.quia ſcit tale crimen ſicut dẽs non ſicut homo.qꝛ ſcit ꝑ confeſſionẽ.⁊ qꝛ dẽs noluit ꝓdere ſecreta qꝛ ſuũ traditorẽ alijs diſcipulis noluit manifeſtare ğ ſacerdos illa que ſcit ꝑ ꝯfeſſionem inq̃ntum dẽs minime manifeſtare dꝫ. Sed ſec us eſt ſi aliq̃ eſſent ei reuelata extra ꝯfeſſionem.

¶Quarto notãdũ.aliq̃s fur veniẽs ad ꝯfeſſionẽ volẽs ſatiſfacere leſo q̃ ẽ in ꝑtibus alienis nunq̇d teneť eũ querere. Rñdeť ꝑ diſtinctõem.qꝛ vel iſte qui obligať ſcit leſum eẽ in certo loco vel non.ſi non. tunc non obligatur ad querẽdũ eũ.ſed facere dꝫ conſiliũ diſcreti confeſſoris vel dioceſani. Si vo ſcit leſum eẽ in certo loco.tunc iteꝝ eſt diſtinguẽdũ:vel enim ꝯſumptꝰ extẽdũt ſe ad pecuniã furatã vel nõ.ſi extẽdũt ſe ad tãtã pecuniam.tunc ꝯſumptꝰ nõ ſt ẽſtimãdi.⁊ dꝫ reſiduũ leſo ṗñtari. ſi aũt ꝯſumptꝰ non extendũt ſe ad pecuniã furatã tũc nõ teneť eum querere.

¶Ultimo notãdũ.mgr̃ dt in lrã ꝙ ſuus q̃ ſbtrahit dño ſuo ṗmiũ deſeruitũ non teneť ei reſtituere.Pro quo ſciẽdũ ꝙ aliquẽ eẽ furẽ intelligitur dupľr. vnoº vẽ.⁊ ſic iſte dr fur q̃ recipit aliena ſicut ṗus viſum ẽ. Alioº ſimilitudinarie.⁊ ſic ſuus dr fur q̃ recipit dño ſuo tãtũ q̃ntũ ẽ d ṗmio deſuito⁊ non plꝰ.qꝛ dr fur ꝓpť hoc.qꝛ ſi compĥẽderet⁊ dñs vellꝫ malignari tunc poſſet iudicari ad mortẽ.ſed tñ non obligať reſtituere. Et ĥ inq̃ntũ furtum non excedit ṗmiũ debuitũ.ſed ſola ꝯfeſſio dꝫ illd crimẽ tollere.

ſbtracta i.ille teneť reſtituere ſicut fur
Furta ſciẽter emens cum fure luat ſcelus idem
i.rapinis inuenire
De ſpoliis ſentimus idem.ſi non reperire
valeres egenis ſc ablatum
Perſonas leſas poteris tunc pauperibus des
i.gr̃a i.offenſoꝝ amicoꝝ
Nomine leſoꝝ valet hoc animabus eorum
ꝓ furtro ſc illud ṗmium
Si fur vel raptor quod eis dederas dare nolunt
ſc tãtũ dicere fures vel raptores ſpolio furibꝰ
Hoc eſt ſi non dant quod pro furto dederas his
i.ṗncipalẽ pecuniã i.poſtules
Non capitale tuum repetas illud:quia iuſto
ſc illd i.ꝑuerſa tribuiſti
Judicio perdis.quod iniqua lege dediſti
cõparaſti aliq̇d i.grã reſtitutõis
Si tamen emiſti furtum ſpe reſtituendi
ſc tui inmẽtũ ſbtractã
Ut ſi vicini vaccam vel rem ſpoliatam

ꝓ tali pecunia vacca ſolidos
Pro ſolidis tribus emiſti bene que valet octo
miſcḋie
Hoc pietatis opus eſt ſi capias ſolidos tres
ſꝫ tūc vicino rē furatā .i.ṽa ꝯſcia
Et reddas furta. iubet hoc intentio ſancta

¶ Hic autor ponit aliud documentū. ⁊ eſt tale. Si aliq̇s emit ſcient bo
na aliq̄ q̄ ſcit furata eē talis erit reꝰ in facto. ⁊ dꝫ puniri tanq̄ꝫ fur Et eodē
mō intelligendū eſt de ſpolijs. ⁊ iſte q̇ ſic emit bona furata. ſi nō p̄t repire
leſum. tunc illa bona dꝫ dare paupibus. q2 hoc valebit anim abꝰ leſoꝝ. ⁊ ſi
ꝯtingeret ꝙ leſus repeteret ſua bona furata ab illo q̇ emit. ⁊ iur nollet ei
reddꝛe p̄ciū ꝓ quo emit. tūc emptor de iure ꝑdit pecuniam ꝓ quo emit
Sed emiſti bona furata illa intentōe vt reſtituas leſo ꝓ minori pecunia
q̄ꝫ valent tunc exerces opus pietatis. ⁊ debes ei reddere rē furatā dū reſti
tuat tibi p̄ciū ꝓ quo emiſti. Ponit exemplū in lr̄a. vt ſi emiſſes vaccā ꝓ
tribꝰ ſolidis que valet octo. tunc non debes plus repetere niſi tres ſolidos
⁊ debes leſo reſtituere vaccā ſuā.

¶ Primo notandū. lr̄a dr̄. ſi aliq̇s emit furtū ille erit conſciꝰ cū fure. h̄ eſt
veꝝ ſi ip̄e ſcit illā rē eſſe furatā: ſi aūt ignorat tunc eſt excuſatus ꝑ ignorā-
tiā. q2 ignorātia excuſat pctm̄. Pro quo ſciendū. ꝙ duplex ē ignorātia. ali
qua eſt ignorātia iuris. aliqua eſt ignorātia facti. Ignorātia iuris ē q̄ q̇s
aliquid ignorat fieri de iure non debere. vt ſi q̇s ignoraret ꝙ non deberet
emere ſpoliū vel furtū. talis ignorātia minime excuſat. Sꝫ ignorātia fa-
cti eſt q̄ q̇s ignorat aliq̇d ſic vel ſic fctm̄ eē. vt ſi q̇s emeret aliquā rē ⁊ crede
ret ip̄am bona fide acq̄ſitā eē. mō ſi talis res eēt ſb̄tracto illo ignorāte ta
lis ignorātia excuſaret eū. ſed tn̄ quilibet tenet̄ facere diligentiam in que
rendo an illa res ſit bene vel male acquiſita. ⁊ ſi aliquā malam ſuſpitiōeꝫ
inuenire poterit emere nod dꝫ.

¶ Scḋo notandū. ex lr̄a hr̄ ꝙ iſte q̇ emit furtum ſcienter obligat̄ ad re-
ſtitutōem ſicut p̄ncipalis fur. hoc tamē intelligēdum eſt ſb̄ diſtinctione.
q2 iſte qui emit furtum vel facit ſcienter vel ignorāter. ſi ſcienter tunc ob
ligatur ad reſtitutōem. Si ignorant hoc eſt dupl̄r. q2 vel emit ſb̄ bona fi
de vel mala. vn̄ illḋ dr̄ emi bona fide qn̄ aliquis ſcit ⁊ credit bone eē acqui
ſitum hoc qḋ vult emere. Sed illḋ dr̄ emi mala fide qn̄ aliq̇s ſcit aliquam
rem eē ſb̄tractā ⁊ tamen non vult ſcire. mō ille q̇ emit rē bona fide mul-
tos attrahit valores. p̄mo em̄ valet ad hoc. q2 ſi talis res ſb̄tracta ip̄e non
obligatur ſimpliciter ad reſtituendum Si aūt fuerit reſtituenda. tūc ſua
pecunia debet ei reſtitui ab eo qui vult hoc ablatum rehabere. Scḋo ꝓ-
deſt. q2 talis pōt illam rem alienare. quod tamen minime facere poſſet ſi
mala fide acquiſiuiſſet. Tercio valet. quia ſi talis res perit ip̄e nō obliga
tur ad reſtitutōem. Quarto valet. quia ip̄e p̄t agere in hoc contra vendi-
torē: ſi aūt mala fide emiſſet: tunc ſimpl̄r tenet̄ ad reſtitutōem.

¶ Tericio notādū ē. aliq̇s emit furtū ſcient dupl̄r. vnoº ad reſtitutōeꝫ.
⁊ ſic leſus dꝫ dare ei pecuniā capitalē ⁊ recipe ecōtra rem ſb̄tractā. Scḋo
aliq̇s emit furtū nō ad reſtitutōem. ⁊ talis amittit ſuā capitalē pecuniā

ſᶜ ꝑdita .i.fracturá nauiū .i.iacturá mariū
Omni bona naufragium patienti,ſiue ruinam
.i.iuenit .i.in q̄cunqȝ loco ſᶜ oblata
Tollit vel reperit vbicunqȝ ſit et niſi reddat
.i.ꝯſcius .i.etne mortꝫ .i.p̄cepta .i.leges,
Eſt reus eterne pene precepta ſtatuta
.i.mos ſᶜ alicuiꝰ ſᶜ hoiem
Nec conſuetudo terre nec p̄ncipes illum
ſᶜ ab officio .i.ſacerdos
Excuſant deponatur ſi clericus hic eſt

¶ Hic autor ponit aliud documētū de pena illoꝝ q̇ ſpoliant illos q̇ paſſi ſunt naufragiū dicens.quicunqȝ ſpoliāt iſtos q̇ patiunt̄ naufragiū ruinam vel iacturā⁊ ſi non reddunt ablata rei ſūteterne pene ⁊ iſtos non excuſat aliq̇d p̄ceptū ꝫ vel ſtatutum p̄ncipis.nec etiā ꝯſuetudo t̄re. Et ſi talis eſt clericꝰ tunc deponatur ab officio.

¶ Notādum p̄mo.iſti patiunt̄ naufragium quoꝝ naues in mari ꝑiclitant̄ vel ꝓpter tactum lapidū vel ꝓpter nimiā tēpeſtatē. Et d̄r a noīe nauis ⁊ frāgo frangis q̄ſi fractura nauis mō quicunqȝ ſpoliat eos ē reꝰ eterne pene. Pro quo ſciendum.ꝙ q̇cunqȝ ſpoliāt negociatores vel nauigantes ſūtexcōicādi. Et qui ſpoliāt naufragium patiētes ď facto ſūtexcōicati vt pȝ extra de raptoribꝰ ⁊ grauiꝰ puniunt̄.qꝛ ſpoliāt patiētes naufragiūȝ q̇ maiores reputātur ſpoliatores q̄ȝ alij.qꝛ ſm̄ Hoſtienſeȝ in loco p̄allegato.tunc naufragium ſepe fit ⁊ iō maior pena ibi adhibet̄.

¶ Scd̄o ē notādum.drn̄a eſt int̄ naufragium ruinā.iacturā.diluuiū.nā naufragiūȝ ē fractio nauiū.ſcȝ qn̄ nauis in mari ꝑiclitat̄. Sȝ ruina ē illd̄ ꝑiculūȝ qd̄ fit ex diſſolutōe aſſeꝝ vl̄ ex tactu lapiduȝ Sȝ iactura ē illd̄ ꝑiculūȝ qn̄ naute eijciunt aliq̄s res ď nauibꝰ ne ſil̄ cum eis ꝑiclitāt̄. Sȝ diluuium ē inundatio aq̄ꝝ vl̄is. Et ģ ſi aliq̇s deponeret res ꝓuas ꝓpt̄ aliqd̄ illoꝝ eueniētiū Et alt̄ eas iueniret tunc ille tenet̄ reſtituere vt d̄r l̄ra.

¶ Ultimo notādum.dubitat̄ vtꝝ q̇libet debeat ablata reſtituere Et videt̄ ꝙ nō.qꝛ ſi reſtitueret ⁊ ille vellet malignare tunc ip̄e obligaſſet pena mortꝫ.qꝛ incurreret ſniam capitalē⁊ ģ ne aliq̇s obligaret̄ pena capitꝫ ꝓpter hoc tutiꝰ videt̄ nō reſtituere.ſiīr ip̄e reſtituēs induceret ſibi malam famā.qꝛ ſi reſtitueret tunc aliq̇ dicerent.ecce illi credimꝰ ⁊ ipſe nob̄ recepit bona ⁊ furatꝰ ē⁊ ſic fieret egra ſuſpicio ď illo.rn̄det̄ vt ſup̄ dcm̄ ē.ꝙ iō talis fur dȝ illa ablata recipe⁊ dȝ illa p̄n̄tare ſacerdoti ſiue ſuo ꝯfeſſori⁊ ſic tūc ip̄e recipiēs reddat illa iſti cuiꝰ talia ablata fuerunt.⁊ ſic tunc ille reſtituens ablata nō incurrit penā capitis nec famā malā incidit.

.i.īfidelis .i.licite ſᶜ donis eiꝰ .i.inimicꝰ
Gens inimica deo iure ſpoliatur et hoſtis
.i.manifeſtꝰ ſᶜ hoies .i.ceſarium
Publicus aut quos ius imperiale
.i.om̄e illd̄ qd̄ ſᶜ publico .i.ſi bellū hȝ iuſtā cām
Quod ab hoſte rapis ſi iuſta ſit actio belli

i.recipias .i.decent .i.inhibeo s^c bonis eos
Accipias licite nolo ꝙ ſpolientur amici

Uel que nil nocuit vt ſubdita gens miſerorum
reperias s^c res inuētas s^c poſſeſſori
Si res inuenias illas ad reſtituendum
.i.cui debes inſtituere .i.trāſit.s^c integer
Collige ſi neſcis cui reddas dum ꝑit annus
s^c ꝑceſſerūt s^c ꝯfeſſoꝝ
Siue dies plures de conſilio ſapientum
s^c illas res paupib9 s^c res s^c leſoꝝ
Diſtribuas vt et hec proſint animabus eoꝝ
s^c leſoꝝ s^c inuēte .i.retinens s^c reb9 inuētis
Quorum res fuerant tibi conſeruas nihil ex his
.i.ſi non es indigens s^c tu inuētor .i.pua
Si non indigeas ſi pauper tunc moderata
s^c inuētor s^c inuētis
Summa tibi detur ex his opus eſt pietatis
s^c inuēte .i.puidoꝝ hoim .i.ſm ꝯſiliū ꝯfeſſoꝝ
Res iudeorum ſi ſint ſic diſtribuentur

¶ Hic autor ponit aliā doctrinā de iſtis qui ſunt iuſte ſpoliandi dicēs: ꝙ gens deo inimica de iure poteſt ſpoliare ſimiliter ⁊ publicus hoſtis. Et iſti qui ſunt ſbiecti non ſtꝫ ſb imperio ceſaris dñt ſpoliare ⁊ etiā quicquid aliqͣs aufert ab hoſte ſuo publico dummodo iuſta ſit cauſa belli. hoc ipe licite poteſt retinere ſed nullus debꝫ amico ſuo ſpoliare: nec illos qͥ ei un̄ꝗ nocuerūt. Subdit aliđ documētū dicēs. ſi aliqͥs inueniat aliqͣs res illę pt eas reſuare ad reſtitutōem ⁊ ſi nō inuenerit dñm illaꝝ reꝝ īfra annum tūc ipe pt licite illas res dare paupibus. Et ſi ipe non eſt indigens. tunc nihil dꝫ de rebus iſtis retinere. ſed ſi eſt paup tunc eſt opus miſcdie vt ſibi de iſtis bonis moderata ſumma tribuat. Et ſi talis res ē iudeorū tunc dꝫ dare paupibus totaliter.

¶ Notādū pmo. tria ſunt gn̄a hoim quibus licite poteſt ſpoliari. pmo omnes qui ſtꝫ contra deum. ideſt ꝯtra fidem catholicaꝫ vt ſarracheni. heretici. Et cā eſt. qꝛ ex quo iſti inimicantur deo: ideo non dñt poſſidere illud qđ dei eſt. ſed qꝛ om̄ia bona dei ſtꝫ. ꝙ ⁊c. Et quātū tales minus infideles hn̄t de tāto minus pn̄t chriſtianitatē impugnare. Scdm gen9 qͥ poſſunt licite ſpoliare ſunt hoſtes publici ⁊ hoc eſt veꝝ dummō belluꝫ ſit iuſtū ⁊ iſte ſpolians habeat iuſtā cām ꝓ ſe. ſed ſecus eſſet ſi ſpolians haberꝫ cām iniuſtā. ¶ Tercium genus hominum qui poſſunt ſpoliare ſunt iſti qui ſunt contra impatorem ⁊ hoc eſt verum quādo eſt aliquis ver9 imperator qͥ defendit eccl'iam rhomanā. ſed ſec9 eſt ſi aliquis ſ́ſmatic9 violēter poſſideret impium ſic ꝙ non eēt elect9.

¶ Scđo notādū. lrā dt ꝙ res inuēte ſūt reſtituēde hoc intelligendū ē ſb

diſtinctōe.vel ſcit᷑ cuiꝰ ille res ſit vel ignorat᷑.Si ſcit᷑.tūc dꝫ fieri reſtitutiō iſti.ſi āt ignorat᷑ tūc ē diſtinguēdū.qꝛ vel inueniēs ē opp̄ſſus paupꝑtate vł nō.ſi n̄ dꝫ totalit᷑ dare paupꝑibꝰ.ſi ē opp̄ſſus paupꝑtate tūc ꝑs dꝫ dari inuētori.qꝛ iſtō iuētū dꝫ dare paupꝑibꝰ ſꝫ cū iſte iuētor ſit paupꝑ igit᷑ ꝑs dꝫ ei dari.
¶ Tercio ē notādū.ꝙ dat᷑ vna cautela ꝙ inuētū dꝫ ꝓclamari in eccľia vt ſi aliquis ibi eēt q̇ ꝑdidiſſet ⁊ ſi tūc iſte nō reꝑit cuiꝰ fuit illō inuētū:tunc inuētor dꝫ facere ſm̄ ꝯſiliū ſui ꝯfeſſoris.
¶ Ultimo notādū.quid ſit faciendū de thezauro inuento ſb̄ t'ra.Rn̄detur ꝑ diſtinctōem vel iſte thezaurus reꝑitur in loco ꝓꝑo vel alieno.ſi i loco ꝓꝑio.tunc non tenetur ad reſtitutōem.quia omnia ſunt ſua q̄ ſūt in ꝓꝑio loco.Si in loco alieno hoc eſt dupliciter.vel inuenit thezaurū ſtudioſe vel caſualiter.ſi caſualiter tunc partem tenetur reſtituere ⁊ partem reſeruare.Si autem ſtudioſe.tunc obligatur ad totam reſtitutionem.
Item ſcdm̄ ſanctum Thomam rer inuenta que nunꝙ̄ fuit in poſſeſſione alicuius ſicut lapilli precioſi ⁊ gemme in littore maris iſte res dantur inuenienti ⁊ non oportet ꝙ ille res reſtituātur ſic eodem modo ē de thezauro ꝑ longinqua tp̄a ſb̄ terrā occultata.

.i.inutilit᷑ s^c tu ex̄ns .i.tp̄e mortꝫ s^c alios
Accuſas fruſtra dānatus ſub cruce fures
.i.fidē adhibere s^c dānato s^c qꝛ gaudiū ē miſeris
Nec credi debet tibi nec tua verba valebunt
.i.iuſticia.i.ꝯdānauit .i.executor iudicij.i.pctō.s^c iuſte occibit
Quem ius dānauit tortor ſine crimine punit
.i.ſb̄tractas .i.cuſtodiēdas s^c res
Si res furatas ſeruandas dem tibi quas tu
.i.noſcis.i.furtiue .i.ſb̄tractas.i.ſecuriꝰ s^c furtas
Eſſe ſcias furtim ſublatas cautius illas
s^c eas .i.vinculū excōicatōis
Reddas aut teneas ſi banni pena ſequatur
s^c pena bāni s^c cuſtodiēdi.s^c furē
Non nocet illa tibi ſi reddere me monuiſti
.i.ablatū .i.vero poſſeſſori .i.reddat equalēs ſibi aut ſuis heredibus
Furatum vero domino vel quod valet eque
s^c tu reſꝑuator s^c furti eo ꝙ reſꝑuaſti res ablatas
Abſolui debes quia conſcius inde fuiſti
.i.a tali furto.i.dāna .i.occurrat .i.maiora
Inde pericula tibi ne proueniat grauiora
s^c rebꝰ .i.annihilaris s^c cuſtodiēs
Ut cum furatis pereas potius ſine q̄ꝫ tu
.i.manifeſtāte .i.delictū
Me prodente luas vicium quod tu meruiſti
s^c aliq̄s s^c hoīes s^c hoībꝰ
Si res iurentur plures et tranſeat ex his

sͨ hō .i. ad reſtitutōem sͨ qd̄ receperunt
Unus ad emendam totum dare iure tenetur
.i. efficiēs .i. delictoꝝ
Hic nō qui cauſa fuit inductiua maloꝛum
sͨ talis .i. q̄ nō fuit cā efficiēs
Reddat quod poterit ſaltem quod tanget eundem
.i. ſecū exn̄tes .i. ablata
Ut valet inducat cum confures reddere furta
.i. inducat sͨ ablatum sͨ ablatum
Confures moneat quod habent ad reſtituendū

¶ Hic autoꝛ ponit alia documenta iuxta furtum ⁊ rapinā dicēs, poſtq̄ data eſt ſnia moꝛtis ſup furē vel ſup alium maleficū tūc n̄ ē poſtea āpliꝰ ſibi credēdum nec eiꝰ accuſatōes ſi q̄s fecerit ſtꝫ aduertēde ⁊ executoꝛ iudicij nō peccat in hoc ꝙ punit iuſte dānatos. Aliud document ſbiungit̄ ⁊ eſt iſtud. Si des alicui res ſpoliatas vel furtas vt ip̄e cuſtodiat eas. tūc ſi iſte ſciat eas eſſe ſbtractas tunc reſtituere debet caute ⁊ ſi iſte monuit furē vt reddat illas res leſo. tunc eius non nocebit excōmunicatio q̄ ſeq̄tur tamen ille non debet reſtituere illas res vero dn̄o rerum ſed magis furi ne pericula inde oꝛiātur videlꝫ ne iſte cum fure interficiat̄. Subdit ſi plures furātur aliquā rem tunc vnus ex iſtis volens agere pn̄iam debꝫ totum ablatum reſtituere ſi ip̄e induxerit alios ad furādum ſi āt nō reddat inquātum poteſt vel ad minus illā ꝑtem que tāgit ip̄m. Et ip̄e debꝫ ſuos alios ſocios inducere inquātum poteſt ⁊ ip̄i etiam ꝑtes eoꝛum eodem mō reſtituāt.

¶ Primo notādum. ꝙ fur dānatus ⁊ quicunqꝫ dānatus ad moꝛtē a q̄libet actu legittimo eſt excluſus quare nō mittit̄ ad accuſatōeꝫ ſicut in foro ſp̄uali excōmunicatꝰ non p̄t eſſe actoꝛ vel accuſatoꝛ. Conſueuerunt tamen iudices ſeculares fures accuſatos examinare ⁊ non ad accuſatōem ⁊ ad teſtimonium furis ſimpliciter dānare. qꝛ accidit quodam t p̄e ꝙ fur deberet ſuſpēdi ⁊ vidit quendā gaudere ⁊ ridere de ſuo ſuſpēdio quem ridentem fur conſiderauit ⁊ dixit eſſe ſocium ſuum q̄ app̄hēſus ꝓmo ſuſpendebat̄ quo facto fur fatebat̄ ſe odio accuſaſſe illū ſcꝫ ꝓpt̄ riſuꝫ ⁊ gaudium qd̄ habuit de moꝛte iſtius. ne g̊ illud ampliꝰ ꝯtingat ſtatutum eſt vt tales dānati ad moꝛtē non exandiātur.

¶ Scd̄o notādum. Ille qui habet bona ſbtracta tenetur ea reſtituere non pꝛopꝛio domino iſtarum rerum ſed magis furi. Cauſa ē. quia poſſent multa exinde pꝛouenire pericula quod ſic declaratur nam ip̄e poſſet cogi vt pꝛoderet furem qui poſtea foꝛte interficeretur quod omnino malum eſſet cum homicidiū incurꝛeret poſſet etiā contingere ꝙ ip̄e fur ꝓpter inuidiam diceret iſtum fuiſſe ſocium ſuum. Et ſic iſte cum fure poſſet interfici vt patet in exemplo pꝛedicto. ⁊ ſic de alijs multis periculꝭ que poſſent inde ꝓuenire.

¶ Tercio notādum. Irā dicit q̄ cum alijs plures res ſbtraxit ſi vult agere penitētiā tenet̄ totum reſtituere. Sꝫ tn̄ hoc intelligēdū ē ſb diſtinctōe: qꝛ vel iſte recipiens ꝯſentit in toto vel nō. Si nō ꝯſentit in toto. tūc

non obligaẗ ad reſtitutõem totius.qꝛ nõ fuit cã totiꝰ dãni.ſi ãt conſentit in toto ſic ꝙ induxit alios ad furtũ tunc obligaẗ ad cãm.qꝛ conſentiens ⁊ faciens pari pena puniunẗ. Et etiã ſi fuit cã totius dãni ꝑ inductõem alioꝝ ad furtum.tunc etiã totũ teneẗ reſtituere. ¶ Pro q̃ dubitatur Si vnꝰ ex his ſatiſfaceret leſo an tunc etiã obligarentur ad reſtitutõem Rñ detur ꝙ non.qꝛ ex quo ſatiſfactũ eſt leſo ꝺ ablatis ⁊ ſbtractis.ğ tales non tenẽtur ad reſtitutõem.

¶ Quarto notandũ Iſtud dictũ ꝺ rebus inuẽtis vel ſbtractꝫ.verũ eſt ſi talis res ſit alicuius hõis fidelis.nã ſi res ſbtracta eẽt alicuiꝰ ſarrache-ni vel heretici tunc meliꝰ ẽ ꝙ diſtribuiẗ paupibꝰ q̃ꝫ ꝙ reſtitueret ſarrache-no vel heretico.Rõ illiꝰ patuit in ſnia pcedẽti.

¶ Quinto notãdum ꝑ modũ dubitatõis vtꝝ ſbtractio cuiuſmõi rei ſit furtũ.Et videẗ ꝙ nõ.qꝛ ſi aliq̇s in extrema nccitate reciperet panem ad comedẽdum ne moreret tunc illꝺ ablatũ non dꝛ furtũ:qꝛ oĩa ꝓpa in nccitate fiũt cõia.Et ſi tũc haberet nccitatẽ ſic ꝓpa alteriꝰ eſſent ſibi cõia.Et ſic videẗ ꝙ illꝺ non ſit furtũ Rñdetur ꝙ ſbtractio alicuiꝰ rei ſit dupliciter vno° cogente neceſſitate.alio mõ non.ſed ex neq̇cioſa voluntate. ſi pmo mõ aliq̇s ſumeret panes q̇ eẽt adeo paup ꝙ nihil hr̃et ꝓ quo ſibi emeret nec ei cã dei eo petente aminiſtraret. tunc talis nõ diceret fur nec teneẗ ad reſtitutõem.⁊ ꝑ ꝯñs non etiã faceret furtũ cũ tpe neceſſitatis oĩa ꝓpa alteriꝰ ſtꝫ cõia.vt dt Hieronymꝰ.Si non pauiſti me tpe nccitatis occidi-ſti me.⁊ ſi eẽt aliq̇s q recipet panẽ in tali nccitate. ⁊ ſi tũc cõphenderet ⁊ iudex iudicaret illũ hoiem ad mortẽ.ipe iudex eẽt vꝛa homicida.

¶ Sexto notãdum.ſi vnꝰ pluribꝰ plẽs res abſtuliſſet ⁊ ipe vellet ſatiſface-re.tunc dubitaẗ an ipe dꝫ vni totũ dare an cuilibꝫ ꝑtem ſuam. Rñdetur ꝙ aliter eſt ꝺ foro eccl̃ie ⁊ aliter ꝺ foro ꝯſcie.qꝛ in foro eccl̃ie tũc iſte q̇ plus petit plus obligaẗ ad reſtitutõem.Sed in foro conſcie tunc iſte plus te-netur reſtituere qui plus depauꝑtatus eſt ꝑ eum.nã in confeſſione ei cõ ſulẽdum eſt ⁊ plus leſo egenti ſbueniat q̃ꝫ alijs habentibus. Sed in foro conſcientie tunc ille q̇ ꝑ ꝯſciaꝫ velleet defendere ꝙ ſibi eẽnt plura ablata ſm hoc ei reſtituaẗ vl̃ ꝙ reſtituat totũ vni q̇ vlteriꝰ reſtituat.

¶ Vltimo notãdum Dubitaẗ circa illꝺ capitulũ.vtꝝ vſura.furtũ vel ra-pina ſit licita.Et arguiẗ ꝙ ſic pmo ꝺ vſura.qꝛ in euãgelio dt dñs ꝺ iſto ſeruo q̇ dixit.Dñe q̇nqꝫ talẽta tradidiſti mihi ecce alia q̇nqꝫ ſuplucratꝰ ſuꝫ. cui dixit dñs.Euge ſue bone ⁊ fidelis.In hoc eñ dñs videẗ approba-re vſurã.Sed in oppoſitũ illiꝰ habeẗ in pſalmo vbi dꝛ.Btũs eſt q non dedit pecuniã ad vſurã.Sed de furto ⁊ ꝺ rapina habetur in Exodo vbi dñs pcepit filijs iſrl̃ vt ſpoliarent egipciacos:ğ videtur ꝙ furtum ſeu res ſpoli-ata ſit licita.Sed in oppoſitũ dicunt oẽs iuriſte extra de raptoribꝰ libro q̇nto.Rñdeẗ ꝙ dupl̃r p̄t capi vſura.Vno° ꝓpe vicꝫ in bonis tp̄alibꝰ.⁊ ſic capitur gñal̃r.Alio° p̄t capi in intẽtionalibꝰ.ſic in habitibꝰ ſciẽticis ⁊ vtu-oſis.pmo° tũc vſura ſiue rapina illicita ẽ.vt p̄s.innuit in loco pallegato. Sꝫ ſcꝺo mõ licita ẽ.qꝛ q̃ſcunqꝫ vtutes p̄t aliq̇s acq̇rere ſp ẽ licitũ.Sꝫ tũc ad rõem dꝛ ꝙ illꝺ dcm̃ euãgelij non ẽ vex ꝺ bonis tp̄alibꝰ.ſed bñ ꝺ intẽti-onibꝰ ⁊ bonis tp̄alibꝰ.⁊ ſic ꝑ q̇nqꝫ talẽta poſſumꝰ intelligere q̇nqꝫ ſenſus ꝑ q̃ ille ſuus multas ſcias ⁊ vtutes acq̇ſiuit.

ſ. alicuiꝰ t're .i.litigiū ſ. alteriꝰ t're
I pnceps ineat bellum cum pncipe.tu qui
ſ. ad bellū ſ. belli pncipis iniuſta
Cogeris ire vide ne cauſa ſit eius iniqua
.i.aliquē pncipē ꝓpt' iuſtā cām
Quem ſequeris iuſtum ſi ſit circumſpice bellum
ſ. iſte ſex ꝯditōes in l'ra enumerate
Res et perſona modus ac intentio cauſa
.i.autoritas ſupioris litigiū
Autor.te iuſtum faciunt cognoſcere bellum
.i.pagāis .i.licitū ē bellare
Cum ſarracenis ac hereticis licet et pro
ſ. chri..ianitate .i.ꝓ lucratōe rei ꝑdite
Eccleſie patria vel re propꝛa repetenda
ſ. iā dictas ꝯuenient ab innocētibꝰ
Nas ſpolias licite ſed ab innocuis nihil aufer

Illud eſt capl'm aliđ in q̄ poſtq̄ʒ autor deťminauit đ furto ⁊ rapina hic ꝯñr deťminat đ bello iuſto ⁊ iniuſto. Et ꝑt diuidi in tot ꝑtes q̄t pōit documēta.pmo đt ſi aliq̄s pnceps alicuiꝰ terre vadit ad bellū cū alio pncipe alteriꝰterre tūc ſi cū eo cogereť ire aliq̄s.talis bene dʒ reſpicere ꝙ iuſta ſit cā belli.⁊ dʒ ꝯſiderare rē ꝓ q̄ fit bellū ꝑſonas ⁊ modū cū intētōe bellantiū.nā licitū eſt bellare cū ſarracenis vel hereticis.⁊ etꝫ bñ lʒ aliquē pugnare ꝓ eccl'ia vel patria vel ꝓ re amiſſa repetēda. ſʒ ñ lʒ ſpoliare innocētes.

Notandū pmo.aliq̄s volēs ire ad bellū dʒ diligenť aduertere vtrū iuſta ſit cā belli. Rō eſt.q2 ſi cā belli iuſta eſt tūc ꝑt licite iuuare dñm ſuum imo q̄libet ſtrennuꝰ miles q̄libet bonꝰ decurio.⁊ ꝯñr oēs ꝓbi ſ'bditi principis in tali iuſto bello qđ fit ꝓ eccl'ia vel ꝓ patria cū dño ſuo dñt mori. Si aūt cā belli eēt iniuſta tūc nullꝰ teneť eū iuuare.q2 ſi facit ḡuiť peccat. ſʒ potiꝰ dʒ eū impedire ⁊ ꝯñr eū informare vt ab iniuſto bello deſiſtat vt deuorat ſanguinē ⁊ ſudorē miſeroꝝ abſq3 licita cā.

Scđo notandū ꝙ q̄dā ꝯditōes ſ't aduertēde ab ipo qui offert bellum Primo dʒ reſpicere.vtꝝ bellū ſit iuſtū ⁊ cā belli.q2 ſi cā belli eēt iniuſta ñ eēt licitū bellare. Scđo dʒ reſpicere ꝑſonā bellātꝫ.ſcʒ vtꝝ ſit talis cui bellare licitū ē.q2 bellare nō ē omibꝰ licitū ſed ſolū regibꝰ.pncipibꝰ.⁊ dñis trarū. Tercio dʒ aduertere q̄les ſint aduerſarij.q2 nō ē ꝯtra queq̄ʒ licitū bellare.vñ ꝯtra rhomani imperij impatorē non ē bellādū dūmō iuſte defendat eccl'iam.ſimpl'r nec contra monaſteria nec ꝯtra viduas vel ꝟgines.
Quarto talis dʒ aduertere modū belli.ſcʒ ꝙ nō ſit nequicioſus vel vilis.
Quinto dʒ aduertere intentōem bellātꝫ ſcʒ ꝙ ipe iuſtū finem intendat.
Sexto dʒ aduertere rē ꝓ qua fit bellum.

Tercio nota ꝯtra ſarracenos ⁊ hereticos licitū ē bellare. Rō ē.q2 tales ſarracēi.heretici ⁊ alij infideles tales immittāť đo ⁊ fidei catholice iō dñt debilitari inq̄ntū pñt vt eo minꝰ poſſent nocere chr'ianis ⁊ etꝫ vt ipi ab errore eoꝝ poſſint reuocari q2 in hoc pncipes barones ⁊ milites teneť iuua

re eccłiam ⁊ eã defendere.⁊ oẽs tales ſb ſtatuto rhomãe eccłie tenent mo-
ri ꝑ fide catholica ⁊ tenent oẽs aduerſarios catholice fidei ꝓſternere ⁊ de
bilitare vt fides vigeat ⁊ floreat ⁊ nõ dictꝫ ſarrachenoꝝ ⁊ hereticoꝝ.ſꝫ vt ob-
nubelet fides eoꝝ q̃ꝓpt ipi cũ ſuis ſbditis ſi fideles mãſerint vſqꝫ in fi-
nem coronã glãam poſſidebunt.

¶ Quarto notandũ vt he ꝯditões meli⁹ intelligant. Nũc ẽ ſciẽdũ ꝙ ad
iuſtũ bellũ ꝑmo reqrit res ꝓ q̃ pugt.ſcꝫ ꝙ bellũ fiat ꝓ defenſiõe rhomãe
eccłie patrie vel rei publice.vñ qñ aliq̃ illaꝝ rex ẽ cã belli tũc bellũ ẽ iuſtũ.
Scđo requirit vt ꝑdictũ ẽ ꝑſona.q2 ꝑſona tał dꝫ eẽ ſecularꝫ nõ religioſa,
q2 religioſi non tenent bellare.ſꝫ ſoł ſecularib⁹ ẽ cõmiſſum.Tercio requi
rit mod⁹ ⁊ mẽſura.q2 ipe bellãs dꝫ finẽ q̃rere ⁊ nõ vlteri⁹ ꝓcedere qđ ẽ con
tra illos q̇ ſtꝫ ita crudeles ⁊ ſeueri ꝙ nullo mõ ceſſant a bello niſi ꝑus to
tũ deſtruũt.Quarto reqrit intẽtio ſcꝫ vt bellũ nõ fiat ꝓpt auariciã vł in-
uidiã ſꝫ ꝙ fiat bona intentõe.Quinto requirit cã.q2 forte iſte ſibi res ab
ſtulit.vt ḡ ecõuerſo illas lucrat pt licite bellare.Sexto reqrit autoritas
ſcꝫ ꝙ tale bellũ fiat ab autoritate ſupioris.mõ qñ illa ſex ꝯcurrũt ad bel-
lũ tũc d2 iuſtũ.Si ãt aliq̃d illoꝝ defuerit d2 iniuſtũ.

¶ Quinto notandũ vtꝝ etiã cleric⁹ ꝯuenit bellare. Rñdet ꝙ ñ vt habet
xxiij.q̃ſtione extra đ bello duplici de cã.Primo ne ꝑ tumult⁹ belloꝝ im-
pediunt in ꝯtẽplatõe diuinoꝝ.ſcꝫ in laudẽ dei ⁊ in orõnib⁹.Scđo ideo q2
cleric⁹ nõ cõpetit occidere ſꝫ magꝫ eis cõpetit vt ſint ꝑati ꝓpriũ ſanguinẽ
effundere ꝓ chr̃o ⁊ ꝓ ꝓximo ſuo.⁊ nõ dꝫ deferre arma niſi ex iuſta cã vt
ſi trãſeat ꝑ loca ꝑiculoſa tũc pñt deferre arma ad terrorẽ hoſtiũ ſꝫ nõ dñt ꝑ-
cutere.vt hr̃.xxiij.q̃ſtione ꝑma niſi vis vi repellere eos decꝫ. Jtẽ ſi qñqꝫ ꝑ
ſbyt intfuerit bello iuſto vel aliq̇s cleric⁹ ⁊ non intfecit vel mutilauit ali
quẽ nec cã mortis ꝑſtitit tũc ille ſacerdos non ẽ degradãd⁹ vel ab officio
ſuſpendend⁹.ſilr ille cleric⁹ pt ꝓmoueri ad ſacros ordines ſaltꝫ ſi idone⁹
fuerit.Si ãt iſtud bellũ eſt iniuſtũ ⁊ ibi hoies fiũt occiſi lꝫ ipe nõ egit.ſed
tñ ei imputabit tunc nõ pt ꝓmoueri ad ſacros ordines.vt hr̃ tcio q̃ſtione
ꝑma capł o vltimo. Itẽ ꝑm vilhelmũ.ſi in bello dat aliq̃d clerico đ rapi-
na ⁊ his quib⁹ licuit hoc pt tenere ſi bellũ ẽ iuſtum. Si ãt ꝑ ſe recipet ali-
quid tunc hoc totałr tenet reſtituere.

¶ Ultimo dubitat.vtꝝ ſbditi pñt mouere bellũ.Rñdet ſi miles hꝫ ali-
q̇d contra comitẽ tunc ꝑmo requirẽda ẽ autoritas regis vel ſupioris. Et
ſi tunc illa cã diſcuti non pt bellũ cõmittit.

.i.nocẽtes
O bellatores cur innocuos ſpoliatis
9ᶜ eos ſpoliãdo magis
Acceditis miſeros et eis plus hoſte nocetis
.i.friuole ꝓtegitꝫ
Errores veſtros temere defenditis et ſic
.i.loq̇mini 9ᶜ illđ nutriamur
Dicitis accipere nos quo paſcamur oportet
9ᶜ ipis nutrimẽtũ 9ᶜ vr̃m nutrimẽtũ
Si vobis et equis alimentum queritis vltra

sc. in eoꝝ domib⁹ .i.licētiā
Tollere quicquid hn̄t homines quis pſtitit auſum
.i.cū nr̄is monitōib⁹ ſpoliū raptoꝛib⁹
Noſtris conſiliis ip̄m vobis inhibetur
.i.permittim⁹ vob̄ ſpoliū sc. bellatores nccaria cā
Saltem conſulimus dum vos trahit ardua cauſa
.i.in rapiēdo incōtenti
Accipiendo graues ne ſcitis immoderati
.i.cliētib⁹ ꝛ ſtipēdarijs ꝓhibetꝫ
Heu ſeruis veſtris ſpolium cur non inhibetis
sc. magꝫ admittitꝫ ꝑuoꝝ exoluetis
Sed conſentitis hoꝛum ſcelus ergo luetis
.i oē illō sc. ꝯtra deū
Totum reſtituas quod in illicito rapuiſti
.i.in ambiguitate belli
Bello vel dubio cum veſtro diſcernere poſſis
sc. illi⁹ belli sc. illā dubiā sc. etna
Qui ſit cauſa mali cauſam diſcernere moꝛs eſt
.i.iextremo iudicio iudicāte
Nec indefenſa chꝛiſto veniente manebit
.i.cū ꝯſumptib⁹ sc. in bello sc. ꝯſumptib⁹
Expenſis propꝛiis viuatis non alienis
sc. dn̄oꝝ .i.vr̄e
Cum dominis veſtris de quoꝛum munere veſtro
poſſeſſiōes ꝓcedūt sc. bellatores .i.poſſidētes
Pꝛedia dependunt ſed qui coguntur habentes
sc. ꝑ ſpoliū parcere dn̄t
Nil niſi quod rapiunt parcant tamen in rapiendo
sc. innocuis hōib⁹
Inquantum poſſunt ip̄is.ip̄oſqꝫ relinquo
trāſitis .i.vos egeni
Curꝛitis ad bellum miſeri quos nulla poteſtas
.i.poſtulat augit sc. voſip̄os
Euocat aut cogit non excuſare poteſtis
cōmittitꝫ sc. facto .i.dura pnia
Quod facitis pꝛo quo grauis indulgentia vobis
mulier .i.ꝑdonis
Femina raptoꝛis pueri ſerui famuleqꝫ
sc. rapta .i.abſqꝫ voluntate
Hic non reſtituant ſi conſenſu ſine raptis

ſᶜ aliq̄ mō ſicut
Si poſſunt veluti pſone non ſibi iuncte
ſᶜ tales pſone ſᶜ famulātes
Ut ſunt ancille ſerui nutrix alieni
ſᶜ donum alienis ſᶜ hoc
Si ſpiritale datum ſit eis volo reſtituant hoc
ſᶜ ex illis reb⁹
Sunt vſi doleant magis a raptore recedant

¶ Hec eſt pvltima iſti⁹ capituli in q̄ autoꝛ increpat iſtos q̇ ſpoliāt inno
centes hōies ⁊ miſeros dicēs pmo ſic. O vos bellatoꝛes q̄re ſpoliatis hoīes
innocētes ⁊ miſeros. ⁊ magis infertis dāna his q̄ʒ hoſtib⁹. q̄ſi diceret. val-
de male facitis in hoc. Et g̊ male defenditis ⁊ temerarie veſtꝛ erroꝛē cū
dicitis. oʒ nos pcipere victū nobis ⁊ equis noſtris. ſi g̊ ſolum q̄ritis alimē-
tum q̇s tunc pſtitit vob̄ auſum tollere ab hoib⁹ quicq̇d hn̄t vltra alimen-
tū. quaſi diceret null⁹. g̊ diſtricte ꝓhibem⁹ ne talia facietis. ſed tn̄ vos ha-
betis cām arduā tunc debetis moderare ſpolium ⁊ non eē nimis g̃ues.
Nunc ſb̄dit dicens. quare vos non inhibetis veſtris ſuis ne ſpolia faci-
ant. qꝛ ſi vos ꝯſentitis eis tunc eritis rei in iſto facto ⁊ tenemini illᵉ reſtitu
ere qd̄ illicite rapuiſti. ⁊ etiā in bello vbi non ſcitis vos habere iuſtaʒ cām
qꝛ malā cām defendere eſt moꝛs aie. Tunc ſb̄dit quicūqʒ vult ire ad bel-
lum ille dʒ ire ſb̄ ꝓpꝛijs expēſis ⁊ non ſb̄ expenſis alteri⁹. ſed tn̄ ſi aliq̇s co
geret̄ p dn̄m ſuū a quo ipē habeat bona ſua vt cum eo vadat ad bellum
q̇ nō hʒ vt ei de ꝓpꝛijs expenſis in itinere poſſit ꝓuidere. talis poteſt rape-
re moderate vt vitā conſuat ⁊ non crudeliter. Subdit. Aliqui ſtʒ q̇ curr̄t
ad bellum non vocati nec coacti ad aliquē modum. iſti ſi ſpoliant aliquē
non poſſunt ſe excuſare. ſed opoꝛtet eos agere pn̄iam d̓ iſto facto. Itē ſb̄-
dit aliᵈ documētum ꝙ vxoꝛ raptoꝛis. filij. ſui. ⁊ ancille nō tenent̄ redde-
re rapinā ſi vſi ſunt. ⁊ hoc ſi ꝯſenſum non habuerunt. ſed tn̄ alie pſone ex
tranee ⁊ alieni famuli ſi alicui de his ſpolijs q̄nqʒ datum fuerit iſte tenet̄
hoc totaliter reſtituere.

¶ Notanduʒ pmo. iſti qui hn̄t bona aliq̄ ſb̄ aliquo pncipe tenent̄ ipm ſeq̇
ad bellum q̄n vocant̄ ſb̄ expēſis ꝓpꝛijs. qꝛ ꝓpt̄ h̓ ꝯcella ſtʒ eis caſtra ⁊ ville ⁊
ſic de alijs ab ipo pncipe vel alia bona. Et ſi ipi aliq̇d rapiat a paupib⁹. te-
nent̄ reſtituere ⁊ ſatiſfacere leſis. Sed tn̄ ſi aliquis eēt paup iſte poſſet ra-
pere. non tn̄ plus q̄ʒ ei eēt neceſſariū ad victum ⁊ equis ſuis.

¶ Scd̄o notādum. ſi aliq̇s non eēt pncipi obligat⁹. qꝛ foꝛte nulla bōa ab
eo poſſideret iſte ſi iniret bellū cum tali dn̄o ⁊ recipet aliq̄ bona quecun-
qʒ modica vel magna tenet̄ reddere leſis. ⁊ g̊ pſuadet̄ cuilibet ꝙ ſi nō pn
cipaliter coget̄ inire bellum ꝙ manet in ptibus ſuis ⁊ non annihilatur
paupes: qꝛ ꝓpter hoc eternā dānatiōem poſſet incurrere ſi non redderet
integre illa que abſtuliſſet.

¶ Tercio notandū circa quintū documentū. vt ꝓ vxoꝛ raptoꝛis filij ⁊ an-
cille tenent̄ reddere rapinā qua vſi ſunt. Rn̄det̄ ꝙ non. ⁊ hoc eſt verꝫ d̓ ſer
uis qui ſunt ſuilis ꝯditōis ſicut eſt emptitus. ⁊ etiā illud eſt verum ſi iſti
ſui non pbuerunt ꝯſilium vel ꝯſenſum vt ſpolium fieret. qꝛ vt ſic: tunc

ſpi teuerent̃ reddere oĩa bona ſpoliata ita bñ ſicut raptor.qꝛ ipĩ puniendi
ſitꝫ eadẽ pena.qua raptor punit̃.qꝛ reꝰ ⁊ ↄſentiẽs eadẽ pena puniunt̃.

¶ Quarto notãdũ.ꝙ ſuus q̃ ſuit raptori ꝓvictu vel pecunia ſtat m cũ
ꝑcipit dñm eẽ furẽ vel raptorẽ dꝫ ab eo recederet ſuitiũ reſignare. Rõ ẽ
qꝛ ſi maneret cũ eo poſtq̃ꝫ ꝑcipet eũ eſſe furẽ tunc ipe videret̃ ei ↄſentire
in furto vel rapina ⁊ ſic obligaret̃ ad reſtitutõem ſicut raptor.

¶ Quinto notãdũ. Sicut etiã ſupius patuit.tũc vxor raptoris vel furꝫ
poſtq̃ꝫ eũ ꝑcipit eẽ raptorẽ vel furẽ ipa p̃t ab eo recedere q̃ntũ ad habita-
tõem.nõ tñ p̃t ſibi denegare copulã carnalẽ ſi ipe ſecrete eã exigeret.naꝫ
in manifeſto exigere copulã a muliere eſſet ꝑiculoſum furi ⁊ mulieri.nã
fur poſſet captiuari ⁊ ſnia capitali iudicari.⁊ ſi ſe tunc cõmiſcuiſſet muli
eri.tunc mulier diceret̃ rea in furto.⁊ ſic etiam poſſet iudicari ad mortẽ.
ne g̊ hoc periculũ eueniat tunc fur ſegregatus dꝫ eſſe a muliere ⁊ cum ea
in manifeſto non conuerſari nec copulam carnalẽ exigere debet. ſꝫ be-
ne poteſt facere occulte.

¶ Sexto notandũ.ꝙ ꝑſone ſunt ↄiuncte raptorib⁹ dupl̾r.q̃dã ſeꝑabilit̃.
quedã inſeꝑabiliter. Inſeꝑabiliter.vt vxor ⁊ filij añ annos pubertatꝫ.qꝛ
tunc dñt obedire ꝑentibus ſeꝑabiliter vt ancille.famuli qui ſtꝫ libere: Et
qñ ꝑcipiunt dñm eſſe furem tunc immediate ab eo debent recedere: ne
videant̃ ei ↄſentire.

¶ Septimo notanduꝫ de vxore raptoris quib⁹ debeat vti bonis vel ipſi
hñt aliq̃ bona ꝑ rapinã nõ acq̃ſita vel nulla.ſi nulla tũc mulier nõ tenet̃
vti rapinis. Si aũt hñt aliq̃ bona ꝑ rapinã nõ acq̃ſita hoc eſt dupl̾r.vl̾ il-
la ſtꝫ ſeꝑata vel mixta cũ rapina.ſi ſunt ſeꝑata tũc mulier decꝫ vti iſtꝫ bo-
nis. Si aũt mixta ſunt.tũc ipa iteꝝ non tenet̃ vti eis ſed implorare debꝫ
ↄſiliũ ⁊ auxiliũ amicoꝝ.⁊ dꝫ viuere de ꝓprijs ſuis laborib⁹ ⁊ dotib⁹

¶ Octauo notãdũ.ponat̃ in cãu ꝙ nihil hñt ampli⁹ niſi qd̊ ꝑ rapinã acq̃
ſitũ eſt. ⁊ ꝙ mulier nõ p̃t laborare nec hñt aliq̃ bona ꝑ ſe. nec dotata de
quib⁹ tũc mulier viuere dꝫ: Rñdet̃.ꝙ iſta dꝫ facere ſm ↄſiliũ ſui ↄfeſſorꝫ.
vel dꝛ ꝙ in nc̃citate p̃t viuere d̊ illis reb⁹ ꝑ rapinã acq̃ſitꝫ.qꝛ nõ p̃t viuere
in labore ꝓpo nec ipi hñt aliq̃ bona ſeꝑata.g̊ q̃tiẽſcunqꝫ vtit̃ bonis ꝑ rapi
nã acq̃ſitꝫ cũ dolore cordis dꝫ vti iſtis ⁊ cũ v̾a ↄtritiõe ſic cogitãdo.ꝙ ſi alit̃
vitã poſſet conſuare nullatenus vellet iſtꝫ vti.

¶ Nono notãdũ.quicq̊d raptor in bello illicito recipit ẽ ↄ̄ iuſticiã: ſꝫ qꝛ
iuſtũ eſt vnicuiqꝫ reddere qd̊ ſuũ ẽ.g̊ quicq̊d recipit̃ in bello illicito eſt re-
ſtituendũ.⁊ nõ ſolũ dñs belli tenet̃ reſtituere.ſꝫ etꝫ oẽs ſbditi q̇ ſequuntur
dñm. Et ſꝫ ex timore ſequunt̃ tñ plus tenent̃ deũ timere q̃ꝫ hoiem.Et h̾
eſt veꝝ qñ ſciũt eẽ illicitũ.ſi aũt dubitat̃ an bellũ ſit iuſtũ an iniuſtũ ſbdi-
ti nõ tenent̃ reſtituere.ſed ſtip̃ẽdarij nõ excuſant̃ ſicut ſbditi.qꝛ ñ tenen
tur obedire ſicut ſbditi. Etiã in dubio nõ dñt ſe cõmittere diſcrimini vt
iuuẽt aliquẽ in p̄iudiciũ alteri⁹.g̊ dt lrã defendere cãm dubioſaꝫ ẽ mor-
tale.qꝛ tales g̃uiter peccãt. Itẽ vult lrã.ꝙ trãſeuntes ad bellũ hñtes poſ
ſeſſiones ſuas a ꝑncipe ſaltẽ ſufficiẽtes tenent̃ ꝓprijs ſuis expẽſis bellare
qꝛ nõ tenent̃ dari cenſus de bonis ſuis ſicut ruſtici.

¶ Vltimo nota.diceres mgr̃ videt̃ ſibiipi ↄtradicere.qꝛ dixit ſup̃ ꝙ femi-
na raptoris non deberet cõmorari raptori vel furi.hic aũt ꝙ dꝫ vti rapis.

Ubi dicūt aliq̄ ꝙ ꝑus loq̄bat̄ ꝺ occulto furto. ſed h̄ loq̄tur de manifeſto ſpolio. ſꝫ meli⁹ ꝺm p̄dicta dr̄ ꝙ h̄ loq̄t̄ tp̄e nc̄citatꝭ. ſꝫ qn̄ vxor familia ꝛ pueri alias nō pn̄t nutriri ſꝫ ꝑus loq̄bat̄ de tp̄e poſſibilitatꝭ qn̄ mulier p̄t recedere a raptore ꝛ al̄s p̄t ſe nutrire tūc q̄uis mō nō dꝫ ei cōmorari.

.i. rē ſacrā ſymoniac⁹
Si vendis vel emis ſacrum ſymon incipis eſſe
.i. ꝯſenſum ſ[c] ſymoniā fieri
Conſilium ſi tu das vel ꝑmittis es idem
.i. ſuꝑior .i. ſymoniā .i. ipedire
Si prelatus es et poteris ſcelus hoc reuocare
.i. ſymoniaci p̄latū .i. iudicat
Non facies pena ſymonis te puniat equa
ſ[c] tn⁹ .i. german⁹ dona
Si pater aut frater vel amicus munera dant te
.i. te neſciēte cognoſcis
Non procurante dum cognoueris data pro te
.i. de cetero .i. bn̄ficio
Amplius eccleſie tali deſiſte preeſſe

¶ Capitulū quartū in quo vult det̄minare ꝺ ſymonia. Et ꝯtinuat̄ ad p̄cedētia ſic. Poſtq̄ȝ autor det̄miauit ꝺ furto rapina ꝛ bello. h̄ det̄miat de ſymonia. Et p̄t in tot ꝑtes diuidi q̄t ſtꝫ caſus poſiti de ſymonia ꝑtes iſra dicent̄. dt̄ ḡ ꝑmo ſic. Si tu emis vel vendis rē ſacrā eris ſymoniacus. ꝛ ſi tu es p̄latus ꝛ admittis ꝙ tui ſb̄diti hoc faciūt ꝛ potes reuocare ꝛ non facis etiā eris ſymoniacus vel puniendus tanq̄ȝ ſymoniac⁹. etiā ſi frat̄ tu⁹ vel pater vel aliquis alter dat pecuniā vel munus ꝛ per illud munus tibi procurat aliquā eccl̄iam te ignorāte tunc poſtq̄ȝ tu ꝑceperis tunc immediate debes illam eccl̄iam relinquere ꝛ amplius ei nō p̄eeſſe ꝛ oīa p̄cepta debes reddere. quod ſi non feceris ſymoniacus eris. ꝛ ꝓ tali fc̄tō cum tali eccl̄ie friuole vis p̄eſſe eternalit̄ dānaberis. Et hoc eſt de intentione omniū iuriſtaꝝ.

¶ Primo nota Symonia ſic deſcribit̄. Eſt ſtudioſa cupiditas vel volūtas emendi vel vendēdi aliqđ ſpūale vel qđ annexū ē ſpūali. Dicit̄ primo ſtudioſa cupiditas. qꝛ ſi alicui ꝯfert̄ bn̄ficiū nō ſtudioſa cupiditate ip̄e n̄ eſt ſymoniac⁹. vbi gl̄ra. Si ꝑentes alicui⁹ dederūt pecuniā ꝓ bn̄ficio ipſo ignorāte ip̄e non cenſet̄ ſymoniac⁹ ſed talis ſtatim poſtq̄ȝ ſcit ꝛ ꝑcipit dꝫ reſignare eccl̄iam ꝛ de ꝑceptis ſatiſfacere. Dicit̄ ſc̄do voluntas. qꝛ ſola voluntas facit ſymoniacū. vbi gl̄ra. Tu habes voluntatē emēdi bn̄ficiū ꝛ lꝫ nō emis tūc etiā ſymoniac⁹ es corā deo. qꝛ ſicut hō ꝑ ſolū volūtatē reddit̄ vſurarius. ſic ꝑ ſolā volūtatē hō etiā reddit̄ ſymoniac⁹. Dicit̄ t̄cio emēdi vel vendēdi. ꝑ hoc excludit oēm ꝯtractū aliunde nō ſatiſfactū ſꝫ aliq̄ cōpacto interueniēte. Dicit̄ q̄rto ſpūale. nā ſi vendit̄ dom⁹ vel agger ab aliquo talis ab eo non cēſet̄ ſymoniac⁹. Dicit̄ vltimo. vel annexū ſpūali ſicut eſt ius patronatus. qꝛ hoc non eſt ſpūale ſed annexū ſpūali. Rō. ius p̄ronat⁹ nō ſolū dat̄ clericis ſꝫ etiā laicis: ḡ eſt qđdā annexū ſpūali.

¶ Scđo notādum lrā đt. Dās ꝯſilium es ſymoniac⁹. Rō ē iſta. qꝛ reus ⁊ ꝯſentiēs pari pena puniēdi ſtꝫ. ḡ dans ſymoniaco ꝯſilium cenſeť eē idē cum eo. vt Raymund⁹ manifeſte tāgit in textu.

¶ Tercio notādum. Symonia fit ƀm iura decretalia qñ mun⁹ datꝛ ꝓ re ſpūali. ¶ Pro q̊ notādum. mun⁹ eſt triplex. Nā quoddā ē mun⁹ a manu qđdā a ligua. ⁊ qđdā ab obſequio. vñ mun⁹ a manu fit ꝑ pecuniaꝝ largitionē. Sed mun⁹ ligue fit ꝑ petitōes ⁊ ꝑ p̄camina vt ſi aliqs rex vł p̄nceps petit aliquem vt ferat tale bñficium. tunc ibi fit munus a ligua. Sic tunc quidā doctores iurꝫ dicunt ꝙ iſti dñr ſymoniaci. Rō eſt. qꝛ iſte p̄ces ſtꝫ ſicut vnum mādatum. Sed ſi aliquis ſimplex hō vel miles petat p̄ncipē vel regē vel aliquē alium dñꝫ magnum vt tali daret bñficium tunc nō dꝛ ſymoniac⁹ ſed ſimpłr dat talis illud bñficium ꝓpť p̄ces vel p̄camina. Sed mun⁹ ab obſeqnio fit vt ſi aliquis alteri ƀuiret ⁊ ꝓ illo ƀuitio darꝫ ei ƀuitium ſpūale ꝓpter hoc non eēt ſymoniac⁹. ex q̊ tunc eliciť ꝙ primo mō mun⁹ facit ſymoniacū ſcꝫ munus a manu.

¶ Quarto notādum. ꝙ munera pñt dare licite q̇nqꝫ mōis. ꝑmo⁰ gratꝫ. ¶ Pro quo eſt ſciendum ad hoc ꝙ munera gratꝫ danť cōſiderať q̄ttuoꝛ mōis. Primo ꝯſiderať q̄litas dātis ⁊ q̄litas accipientꝫ. ⁊ hoc ꝓ ſcđo. verbi grā. vt ſi pauꝑ dat diuidi aliqđ mun⁹ tunc habeť ſuſpicio de eo. quia diues dꝫ dare pauperi. Tercio ꝯſiderať q̄ntitas numeris dati vtrū ſit magnum vel ꝑuum mun⁹. Quarto ꝯſiderať q̄litas tꝑis. vtꝝ tunc dat q̄ndo bñficiū vacat vł an dat añq̄ꝫ bñficium vacat. ⁊ quouis mō ꝯtingat tūc ſemꝑ eſt ſuſpitio. ¶ Scđo mō mun⁹ a māu licite dari p̄t alicui ꝓ officio ꝯplendo ad qđ talis nō eſt obligat⁹. vbigrā: ſi aliq̇s trāſiēs ad curiā rhomanā dat vni q̄ttuoꝛ groſſos vel ſolidos vt cōplet bñficiū ſuum curiā intrando ⁊ tentādo bñficium ad quod iſte obligať ⁊ ſic tunc vicari⁹ ſu⁹ non iudicať ꝓpter hoc ſymoniac⁹. ¶ Tercio mō munera pñt dari licite pro oꝑibus licitis ⁊ debitis. vbigrā. eps vel archidiacon⁹ ꝯſecrās eccłiam ille p̄t recipe mun⁹ moderatum ꝓpť hoc tñ non cenſeť ſymoniac⁹. ¶ Quarto munera pñt dari ad redimēdum exactiones. verbigrā. vt ſi aliquis eſt tenens res eccłie ꝑ longum tp̄s. mō aliquis ſacerdos nō p̄t ab ip̄o alienare tales res eccłie. nec ꝑ iudicium nec aliqđ aliud niſi ꝓpter munera vel pecunias. mō ſi ſacerdos dat munera tali ꝓ iſta re ſpūali ꝓpter hoc non cenſeť ſymoniac⁹. ¶ Quinto munera dātur licite ꝑ elemoſynaꝝ largitionē. hoc eſt ꝓ vita eterna ꝯſequenda. Et iſta dꝛ aliqđ ſpūale. qꝛ nihil ē ſpūalis vita etna. Et ꝓpter hoc talis non reddiť ſymoniac⁹. Et ſic patet q̄liter munera pñt dari quinqꝫ mōis.

¶ Quinto notādum dcm̄ eſt ꝑus ꝙ mun⁹ ab obſequio fit abſqꝫ ſymonia. ¶ Pro quo tñ eſt ſciēdum. ꝙ obſeq̇um ē duplex. nā qđdā ē corpale ⁊ quoddā ſpūale. Corpale eſt duplex. nā quoddā eſt obſeq̇um corpale honeſtum. quoddā inhoneſtum. Honeſtum ē vt ſi aliquis ƀuit epo ꝓ bono epi ⁊ totius dioceſis ⁊ poſt hoc tranſeat ad curiam rhomanā ſeu obtineat bñficium ꝑ talē ep̄m. ꝓpter hoc talis nō cenſeť ſymoniac⁹. Sed obſeq̇um inhoneſtum ē qđ eſt ꝯtra deum. ⁊ ꝓpter tale obſequium aliquis redditur ſymoniacus. Sed in obſequijs ſpūalibus null⁹ dꝫ ƀuire ꝓ beneficijs niſi alicui benefcio eſſet annexū officium. ſic ꝙ illđ officiū teneť

pagere a bñficio. vt aliquē legere ꝺ btā v̄gine vel ꝺ aliquo ſctō ꝓpter hoc talis non redditur ſymoniacus.

¶ Ultimo notādū ꝙ bñficium ē duplex. nā quoddā eſt curatum. ⁊ qddā non curatum. mō quicunqȝ petit ꝓ bñficio curato ꝓ ſe vel ꝓ alio ille redditur ſymoniacus. Si aūt illud bñficium non ē curatum tunc licite pōt petere ꝓ ſe vel ꝓ alio ſic ꝙ non incurrit ſymoniā.

Contra patronum tibi ſi dedit eccleſiam quis

Non maneas in ea tua nolo ſit hec violenter

Eſt ſymonia grauis ſummā ſi fratribus vllam

Das ſpe p̄bende vel ſi promittis eandem

Totum reſtitue ſymonis quod ip̄e es adeptus

¶ Hic autor ponit aliū caſum ꝺ ſymonia dicēs. ſi aliqs ꝓmoueret ad aliquā eccłiam vel aliqd bñficiū inuito patrono. i. vo collatore illi⁹ eccłie vel bñficij ille non dȝ manere in illa eccłia violent. Subdit q̄uis ē ſymonia ſi qs aliquib⁹ hōib⁹ dat ſummā pecunie vel aliqd mun⁹ ſb ſpe acq̄rēdi prebendā. ⁊ vnuſquiſqȝ tenet reſtituere que ſymoniace adept⁹ eſt.

¶ Pro quo notādum. circa lrām ꝙ nullus debet retinere aliquā eccłiaȝ vel aliquod bñficium ꝯtra voluntatē patroni. i. veri collatoris. Cui⁹ cā ē qꝛ alias cōmitteret rapinā. qꝺ ſic pȝ. qꝛ ip̄e inuito dño tractat rē alienam. ⁊ iō talis grauiter ē puniēdus.

¶ Scdo notādū. ꝙ qui dat aliqꝺ mun⁹ aliquib⁹ ſuꝑiorib⁹ vt ip̄i recipiāt eum in confrēm ⁊ ſibi aſſignat certā p̄bendā talis ē ſymoniac⁹. ⁊ ſi prebēda ſibi ē aſſignata dȝ eā reſignare ⁊ de ꝑceptis ſatiſfacere. alias etnā damnatōem incurret.

¶ Tercio notādū. ex quo hic ꝺr de patrono. Patron⁹ ſic diffinit. ē ptās p̄ſntandi clericum ad aliqꝺ bñficium. qꝛ ꝺt regula iuris patroni intereſt p̄ſentare. epi āt recipe.

¶ Quarto notādū. ꝙ ex trib⁹ aliquis p̄t fieri patron⁹. Primo qꝛ p̄t ꝯferre certū bñficiū. Scdo qꝛ fundauit eccłiam. Tercio qꝛ ip̄e ꝑmiſit cōferre eccłiam. Pro quo nota ꝙ ad patronū duo requirunt. ſcȝ aliqꝺ honoris ⁊ aliquid oneris. Primo requirit aliqꝺ honoris. qꝛ ſibi debet vtilitas. nam ſi fuerit depaupatus tūc iſte bñficiat⁹ ab eo tenet eū recipe ⁊ ſibi ꝓuidere ꝺ neceſſarijs. Scdo debet ſibi aliqꝺ oneris. qꝛ talis patron⁹ dȝ ꝓ eſſe ip̄i bñficio ⁊ iſtꝺ defendere ab inimicis.

¶ Quinto notādū ꝑ modum dubij. vtrū ius patronat⁹ poſſit alienari. Rñdet ꝙ ius patronatus alienat pluurib⁹ modis. Primo ꝑ hereditariaȝ ſucceſſionē. vt ſi p̄r moriat ⁊ habuit aliqꝺ ius patronat⁹ iſtꝺ ꝑ hereditariam ſucceſſionē trāſfert ad filiū. Scdo alienat ꝑ venditiōem tali mō. qꝛ ſi tota ciuitas vel villa vendit tunc ius patronat⁹ trāſfertum cum ciuitate vel villa vēdita. qꝛ ſpecialiter ⁊ ꝑ ſe vēdi non debet. eo ꝙ ē annexū ſpūali.

Tercio mō trāſfert̄ ꝑ cōmutatōem.qꝛ aliqs p̄t hoc iuſpatronat⁹ dare ꝓ alio.⁊ hoc licētia ſui epi ſeu ſupioris. Quarto trāſfert̄ ex datōe.vt ſi laicus laico daret iuſpatronat⁹:ſed ſec⁹ eēt ſi daret religioſo.

¶ Sexto notādū:dubitat̄ aliqs vtꝝ pr̄ poſſit p̄ntare filiū ad aliqd bn̄ficium. Rn̄detur ꝙ ſic.qꝛ non inuenit̄ contrariū in iure canonico. Dicūt tn̄ quidā doctores iuris ꝙ tutius ⁊ cauti⁹ eſt dimittere.nā ꝑ hec bn̄ficia p̄nt ꝓuari iurib⁹ hereditarijs.

¶ Septimo notādū.vtꝝ aliqs poſſet ſeip̄m p̄ntare ad aliqd bn̄ficiū. Rn̄detur ꝙ non.qꝛ dicunt cōiter oēs iuriſte ꝙ p̄ntans ⁊ p̄ntatus dn̄t eē ꝑſone diuerſe:ſed hic non ſtꝫ ꝑſone diuerſe.g̊ ⁊c̄.

¶ Octauo notādū. Lr̄a dt null⁹ ſine volūtate patroni dꝫ accipe bn̄ficiū. Cōtra hoc arguit̄ ꝙ ſic.impetrātes ꝯtra volūtatē patronoꝝ accipiūt bn̄ficia.g̊ videt̄ ꝙ lrā ſit falſa. Rn̄det̄ ꝙ ħ opat̄ autoritas ſupioris. naꝫ p̄nte autoritate maioris ceſſat autoritas minoris.⁊ qꝛ dn̄s papa d̓ ſuo iure oia bn̄ficia ꝯferre hꝫ tā laicoꝝ ꝙ̄ clericoꝝ.g̊ ⁊c̄. Sed diceres cū dn̄s papa habeat autoritatē ꝯferēdi bn̄ficia q̄re non tūc ꝯfert officia laicoꝝ. vt reguꝫ ꝓncipū.⁊c̄. Rn̄det̄ ꝙ dn̄s aplic⁹ iō non vult ꝯferre bn̄ficia laicoꝝ vt ipi laici ſint mag̾ attēti ad defendendū eccl̄iam.i.ad ampliādas res eccl̄ie qd̊ vt ſic magis faciūt ꝙ̄ ſi iuſpatronat⁹ nō haberent.

¶ Ultimo notādū. Ponat̄ ꝙ duo ſint collatores vn⁹ eccl̄ie.⁊ q̄libet illoꝝ p̄ntaret vnū tūc dubiū ē qs illoꝝ dꝫ recipi. Rn̄det̄ ſb̄ diſtinctōe.vel ipi p̄ſentātes ſtꝫ clerici vel laici.ſi ſint laici tūc ep̄s dꝫ reſpicere merita ꝑſonaꝝ ⁊ que illaꝝ hꝫ maius ius ⁊ meli⁹ meritū illā dꝫ recipe p̄ntatā. Si aūt ꝑſone rep̄ntate ſunt equalis meriti tunc ep̄s p̄t recipe vnam que ſibi placet Si aūt patroni ſunt clerici tunc ille qui ꝓus erat p̄ntatus erit recipiēd⁹. Unde ſciendū qn̄ laicus habet bn̄ficia ꝯferre tunc ille hꝫ eligere vnā ꝑſonā infra q̄ttuor menſes ⁊ eā p̄ntare epo:⁊ ſi talis reijceret̄ tunc ſtatim patronus dꝫ alium p̄ntare quouſqꝫ inueniat vnum valentē.qꝛ null⁹ dꝫ p̄ſentari ad aliquod beneficium niſi ſit idoneus ⁊ p̄cipue hoc canendum ē in bn̄ficijs paſtoratus.

.i.bn̄ficiū .i.bn̄ficio taꝉe pctm̄
Prebendam ſi das pro p̄benda.ſymoniā
facis .i.p̄ſul
Cōmittis cauſam niſi mutet ep̄s illā
.i.tēplū .i.ep̄s .i.ꝑuā pecuniā
Dum ſacrat eccl̄iam p̄ſul ſum mā moderatā
ſ͗ ſummā .i.dare .i.ꝯtradico
Si petit hanc licite poteris conſerre nec obſto
.i.ſumptib⁹ .i.fatigatōi
Expēſis quia ſic reſpondes atqꝫ labori
ſ͗ ab aliq̄ aduerſario .i.bn̄ficio ſ͗ eccl̄iam pecunia
Si male vexaris ſup eccleſia redimas hanc
.i.tuas vexatōes
Ad redimenda tua peccata potes dare quid vis

s^c ſecularis.i.clauſtrales .i.religioſus
Clericus aut fratres laicus monachus moniales
.i.abſq₃ redēptōe
Dānatur ſine ſpe ſi ſponſa pecunia clauſtro
.i.collata dedit introitū.s^c nec papa nec eps
Uel data cōceſſit ingreſſum.nullus in iſtis
s^c talis ſic recept⁹
Diſpenſare poteſt clauſtro maneat ꝙ in iſto

¶ Hic autor ponit aliū caſum de ſymonia dicēs: Si qs dat vnā p̄bendā ꝓ alia ſymonia cōmittit. Cauſa hui⁹ eſt iſta. qꝛ hoc ſolū ſpectat ad epm. ſc₃ trāſponere clericū de vno loco ad aliū. Subdit ſi aliqs eps ꝯſecrat aliquā eccl'iam ꝛ petit moderatā ſummā pecunie iſtā licite cōferre p̄t. qꝛ iſta pecunia ñ dat ꝓ ꝯſecratōe eccl'ie: ſ₃ ꝓ labore ꝛ expēſis. Itē q̇lib₃ p̄t redimere ſuū ius ſi aliqs in eo velit eū impedire. Et ſbdit clerici vel frēs laici vel moniales q̇ ꝓ pecunia aliquē vel aliquā in clauſtꝛ recipiūt nō p̄nt iſtō receptū retinere ꝑ vllā diſpenſatōem. qꝛ ſymonia eſt.

¶ Primo notādū. dꝛ in lrā ꝙ moniales ſiue monachi non dn̄t aliqd recipe a fratrib⁹ ſuſcipiēdis. dubitat̄ g̊ ſi aliq̄ pecunia dat̄ religioni ſine pacto vtꝛ licite ꝛ ſine ſymonia p̄nt recipe: R̄ndet̄ ꝙ ſi nulla pactio interuenerit tūc licite p̄nt recipe pecuniā ſi eis aliqua p̄betur. Ūnd̄ conſuetudo eſt in aliquibus clauſtris ꝙ aliquis intrās religionē facit vnā gn̄alē ꝓpinationē fratrib⁹ p̄ntib⁹. ꝛ hoc eſt laudabile ꝛ ſine ſymonia. ſi aūt pactio aliq̄ interuenerit ſymonia cōmittitur ¶ Sed diceres ſi aliqd clauſtꝛ eēt ita ꝛ efectuoſum ꝙ vix valeat ſatiſfacere fratribus p̄ntibus. nunqd tales licite p̄nt aliqd exigere ab aliquo intrare volente. R̄ndetur qn̄cunq₃ aliquod clauſtꝛ oppreſſu₃ eſt penuria ꝙ vix valet fratrib⁹ p̄ntibus ſatiſfacece tūc dicunt quidā ꝙ iſti p̄nt dicere nos recipemus te in frēm ſi poſſim⁹ habere nccāria. ꝛ ergo tūc iſti licite p̄nt recipe ꝛ repetere patrimoniu₃ illi⁹ ſine ſymonia. Sed tn̄ contra hoc eſt opinio alioꝝ doctoꝝ qui dicunt ꝙ paupꝑtas in hoc non p̄t eos excuſare. qꝛ paupꝑtas ē annexa regule ꝯtra quam dn̄s aplicus diſpenſare non p̄t.

¶ Scdo notādū ꝙ hic dubitat̄. vtꝝ poſſibile eſt aliquē hōiem diſpenſare cum ſymoniaco. R̄ndetur ꝙ aliquem hōiem diſpenſare de ſymonia vel de alio peccato intelligit̄ dupl'r. vel in ꝓpa vtute. vel in virtute chriſti in ꝓpa virtute nullus homo diſpenſare poteſt ſed bene in vtute chriſti. quia dixit dominus petro ꝛ ſucceſſoribus. quodcunq₃ ligaueris in terrā ligatū erit ꝛ in celis. ꝛc̄.

¶ Tercio notādū. ꝙ ſi eps petit immoderatā ſummā pecunie. talis p̄t ei denegari. qꝛ talis pecuniaria p̄t eē ſm loci poſſibilitatē. Et eps ñ d₃ exigere aliquā pecuniā qn̄ celebrat ordines. nec et₃ in ꝯfirmatōe. qꝛ ſi facer₃ cōmitteret ſymoniā. ꝛ poſtea tenet̄ reſtituere. ¶ S₃ diceres tn̄ ꝓ ſacra euchariſtia dat̄ pecunia. g̊ multomagis in celebratōe ordinū. ꝛ in ꝯfeſſione Ān̄s p₃ ex cōi ritu eccl'ie. qꝛ infirmātes q̇ ꝓcurāt cōmunione corꝑis chri ponūt nūmū ſupra mēſam quē capit ſacerdos. R̄ndet̄ ꝙ ꝓ ſacra euchariſtia non ponit̄ nūmus ſed ſolū ꝓ ſatiſfactōe laboris.

¶ Quarto notādū lrā dt ꝙ aliqͥs non p̄t manere in clauſtro q̄ intrauit
ꝑ donatōem pecuniaꝝ. Et rōē. qꝛ om̄e illō qd aliqͥs acq̄rit ſymoniace ħ
tenet̃ reſtituere. ex q̄ ſ̄ ille recept⁹ ē ſymoniace nō p̄t manere in clauſtro.
¶ Quinto notādū. ꝙ aliqͥs p̄t intrare religionē dupl̄r. ſcʒ ex pacto ⁊ ſine
pacto. ſi ex pacto itrauerit ſcʒ dare aliquā pecuniā. ꝯmittit ſymoniā. ſi āt
intrauerit ſine pacto tūc n̄ erit ſymoniac⁹ dato etiā ꝙ darʒ bonā ſummā.
¶ Sexto notādū. ꝙ ſymonia cōmittit̃ dupl̄r. Pͥo ex p̄te recipientiſ vt ſi
aliqͥs n̄ vult recipe aliquē ad religionē niſi ꝓmittit ſibi pecuniā. Scdo cō
mittit̃ ex p̄te recepti. vt ſi qͥs audeat ꝓmittere pecuniā vt recipiat̃ i ꝯfrēʒ.
Et tꝫ cōmitt. t̃ ex p̄te vtriuſqʒ. ſcʒ qn̄ faciūt pactū ex vtraqʒ p̄te. ⁊c̄.

.i. bn̄ficiū .i. reddit⁹
Eccleſiam paſtor tibi ſi locat vt minuat res
ꝯcernētes s^e alias s^e eccl̄iam
Te contingentes. quia non daret hanc tibi ſi non
ħ turpe pctm̄ .i. ex illo
Conditio turpis hic intercederet vnde
.i. collatore tal̄ pctōr
Cum paſtore tuo ſymoniacus eſſe probaris
s^e tpalē s^e et̃ne tā cleric⁹ q̄ȝ collator
Poſt mortem mortis in ſede ſedebitis ambo
s^e ille .i. crimie
Qui tibi ſuccedit in tali labe ſcienter
.i. et̃ne dānatōis s^e hō
In regno ſathane totum regnabit et iſte
.i. bn̄ficiū .i. iuſte reſignare
Non potes eccleſiam tali dimittere forma
.i. ꝯfert
Qꝫ mihi detur ea faceres ita conditione
s^e cleric⁹ exponit
Nullus inutiliter res expendat crucifixi
s^e reb⁹. i. male fruat̃ s^e reb⁹ chr̄i
Vis nec abutatur ſed cum ratione fruatur
.i. egenis s^e illas res
Et det paupibus et ſanctos vertat in vſus
s^e turpis s^e clerico
Hiſtrio vel meretrix vel turpis nil ferat a te
amittis. s^e pſonis ſuſpectis
Perdis eis quod das. chriſtum faciens inimicum
s^e de tuis donis s^e pſonis ſuſpectis
Panem ne pereant das et nihil amplius addas
s^e tuis .i. nccē hʒ
Cognatis miſeris natura qd indiget hoc da

¶ Hec ē vltima pars iſti⁹ capituli. in qua mgr̄ ponit aliud documētum
de ſymonia dicens. ſi aliquis pleban⁹ vel collatoꝛ cōmitteret vni eccl̄iaȝ vł
bn̄ficiū vt minueret res illi⁹ eccl̄ie. vel hoc fieret cū cā inuide vel cā alteri⁹
tunc paſtoꝛ cū bn̄ficiato eēt ſymoniac⁹. ⁊ etnā moꝛtē ꝓ illo inciderȝ Sub
dit aliud documētum dicēs. ꝙ null⁹ p̄t alteri reſignare bn̄ficiū . vt ip̄e ſb
leuat ⁊ vſurpat fruct⁹ illi⁹ beneficij reſignati. R ō eſt. qꝛ incurreret ſymo-
niā. Subdit aliud documentū dicens. ꝙ quilibet bn̄ficiat⁹ cū bona rōne
dȝ ꝯſumere fruct⁹ illi⁹ p̄bende: ⁊ non dȝ abuti. ſed ſi quicq̄ ſupfluitatȝ ha-
buerit hoc dȝ ꝯuertere ad vſum pietatis dādo paupib⁹ ⁊ miſeris ꝑſonis.
vt ſupra patuit de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. Subdit aliō documentū di
cens. ꝙ ip̄i bn̄ficiati non dn̄t dare patrimoniū chr̄i hiſtrionib⁹ ſeu ſpretis
mulierib⁹ vel inhoneſtȝ hoibus. Rō eſt. qꝛ oīa illa ꝑdunt̄. ex eo ꝙ tales
nō ſtȝ heredes chr̄i. iō patrimoniū chr̄i non dn̄t ſbleuare. Deinde mgr̄ ſb-
dit vnam cautelam ſuandam. quia aliquis ex p̄cedentib⁹ dubitarȝ. vtꝝ
nihil eſſet eis dandum. Ubi rn̄det mgr̄ ꝙ quando talis cognoſcerȝ illos
infirmantes tunc deberet eis exhibere ꝓpter neceſſitatem coꝛpis panē
ne fame moꝛiant̄. ⁊ non ampli⁹ eis dare dȝ ne ad laſciuiā coꝛpoꝝ iterū ꝓ-
uocarent̄. ſed poti⁹ dȝ ſuis miſerȝ cognatȝ exhibere pietatē q̄ȝ hiſtrionibus
vel ſcurronib⁹ aut meretricibus.

¶ Primo notādū. lrā dt ſi aliquis patron⁹ ꝯferret alicui clerico eccl̄iam
ſb tali ꝯditōe vt poſſet res eccl̄ie minuere iſti ambo eēnt ſymoniaci. Rō
eſt iſta. qꝛ iſte cleric⁹ emit iſtā eccl̄iam ꝓpt̄ diminutōem reddituū: q̄s red
dit⁹ patron⁹ aufert. ⁊ oīs talis emptio ē ſymonia. Et iō ſi collatoꝛ alicu
ius eccl̄ie velit ſibi vſurpare aliq̄s res eccl̄ie cleric⁹ non dȝ ei conſentire. qꝛ
de iure tenetur cleric⁹ eccl̄iaȝ ⁊ res eccl̄iarum ꝓtegere ⁊ defenſare vſqȝ ad
moꝛtē. Unde iura dicunt. ꝙ quicunqȝ tranſfert aliquas res eccl̄ie in ma
nus alterius. talis de facto eſt excōmunicatus.

¶ Scdo eſt notandū. null⁹ patron⁹ dȝ conferre eccl̄iam ꝯditionalit̄ ſic di
cendo. illā eccl̄iaȝ dabo tibi ſi velis mihi dimittere decimas eccl̄ie: qꝛ ſi cle
ric⁹ ſb tali conditōe recipet eccl̄iam tunc ambo incurrerent ſymoniam ⁊
exponerent ſe eterni dānationi. Itē ſymonia non ſolū cōmittit̄ circa col
latōes eccl̄iaꝝ. ſed etȝ committit̄ circa ſacros oꝛdines. Uerbi grā. ſi aliq̄s
voluerit ꝓcedere ad ſacros oꝛdines. ⁊ non habet bn̄ficiū. ſed petit ab aliq̄
dn̄o ꝓuiſionem ſup quo poſſit ꝓcedere ⁊ ꝓmittere dn̄o ꝙ poſt ſuſceptio
nē ſacroꝝ oꝛdinū vellet illi illā hereditare. tunc ſic ꝓcedēs reddit̄ ſymoni
acus. ⁊ ſi talis eſt ep̄s ſuper cui⁹ ꝓuiſione hic ꝓcedit ⁊ oꝛdinat eū. tūc oꝛdi
nans ⁊ oꝛdinat⁹ reddunt̄ ſymoniaci. ⁊ tunc ep̄s dȝ ſuſpendi ab officio per
tp̄s aliqō. Sed oꝛdinat⁹ dȝ ſuſpēdi ab officio donec cū illo fuerit diſpenſa
tū p dn̄m apl̄icum. qꝛ ſolū dn̄s apl̄ic⁹ hȝ cum eo diſpenſare.

¶ Tercio notādum. quicunqȝ reſignat aliquod bn̄ficium ea rōne vt det
ſuo conſanguineo vel amico: talis eſt ſymoniacus. Rō eſt iſta: qꝛ talis he
reditat eccl̄iam ſiue bona chriſti. quod non deberet fieri in ſp̄ualib⁹. quia
beneficia debent libere reſignari. ⁊ debēt vacare poſt moꝛtem. ergo tal̄ ſic
faciens eſt ſymoniacus.

¶ Quarto eſt notādum. ꝙ ſymonia eſt graue peccatū: ⁊ ē maximū int̄
oīa pctā. qꝛ tā in veteri q̄ȝ in nouo teſtamēto inuenit̄ ꝙ multe plage ſunt

iſtis elate q̇ cõmiſerũt ſymoniã. Sed dubitat̃. q̇s habeat diſpẽſare cũ ſymoniacis. Ad hoc rñdet̃ ꝑ diſtinctõem. q2 aliq̇s vel ſcienter intrat ſymoniã vel ignorãter. ſi ignorãter tunc epẽs p̃t cũ eo diſpẽſare ſi ſtatim reſignauerit bñficiũ. Si ãt ſcienter tunc ꝓpter enormitatẽ pcc̃i null9 hʒ cũ eo diſpenſare niſi dñs apl̃icus.

¶ Quinto notãdũ. null9 cleric9 debet dare meretricib9 vl' hiſtrionib9 vel alijs ꝑſonis ſuſpectis de bonis chriſti. Rã hui9 eſt. q2 cleric9 poſſidet p̃rimoniũ chriſti. ⁊ ideo q̇cq̇d vltra nc̃citatẽ obtinet hoc non ẽ ei9 ꝓpriũ ſed ꝓpriũ eſt pauꝑm qui ſt' ſui chr̃i. Si ḡ cleric9 daret hoc p̃rimoniũ chr̃i ꝑſonis ſuſpectis tunc ꝑuaret paupes talib9 bonis. ſed tñ hoc nõ dʒ fieri. ſʒ ſi videret eos velle ꝑire ꝓpter famã tunc p̃t eis dare panẽ. vt eos conſuat in vita. q2 tp̃e nc̃citatis elemoſyna nulli eſt denegãda. Vñ circa elemoſynã tria ſt' conſiderãda. Primum eſt ꝙ elemoſyna dʒ dari de ꝓprijs ⁊ nõ de alienis. q2 ille qui dat elemoſynã de alienis ⁊ nõ de ꝓprijs ſuis aſſimilat̃ illi qui fi iũ vnicũ in p̃ñtia p̃ris mactat. Sicut em̃ iſte non p̃ſtet ḡtuʒ ſuitium p̃ri. ſic ⁊ iſte q̇ non dat elemoſynã de ſuis ꝓprijs non p̃ſtet ſuitium acceptabile d̃o. Sc̃d̃o dʒ conſiderare vt det recto ordine. vñ d̃ rect9 ordo eſt incipe a ſeip̃o ⁊ a ſuis ꝯſanguineis. deinde alijs pauꝑib9. Tercio dʒ h̃re bonã intentõem. nã ille qui vult dare elemoſynã debet eã dare bona intentõe. ſcʒ pure ꝓpter deum ⁊ non ꝓpter vnã laudẽ. ⁊ iõ ad ꝓpoſituʒ de hiſtrionibus d̃d̃m eſt. qñ clericus dat eis aliquid hoc non dat eis ꝓpt̃ deum. ſʒ ꝓpt̃ laudẽ vane gl̃ie vt laudẽt eũ hoies corã ppl'o. iõ d̃t ſctũs Aug9. hiſtrionib9 dare eſt demonib9 immolari.

¶ Ultimo notãdũ. quicũqʒ vult petere p̃bẽdã ſuo ꝯſanguineo vl' ſibi ñ dʒ ꝓmittere patrono aliq̇d neqʒ ſuitiũ neqʒ dona. q2 alias cõmitteret ſymoniã: eo ꝙ ꝓmitteret ſeculare ꝓ ſp̃uali. ſed ſimpl'r petat ꝓpt̃ deũ.

.i. multe impones ſpẽꝝ
Sure ſpecies varie ſunt nomina quarum
s[c] doctoꝝ hʒ intuemur ſpẽꝝ
Nullus amat. facies tamen inſpiciamus earum
.i. denarios ꝓ xio ꝯcedis s[c] nũmis
Si nũmos fratri preſtas pro pluribus. aut ſi

Res promptas vendis ſignando tempora longa
vẽditori .i. tribuet̃ .i. es
Ut tibi plus detur tũc vſurarius extas
s[c] denarioꝝ s[c] certũ .i. ꝯcedis
Pro ſeptẽ marcis ad tẽpus equũ mihi ſi das
s[c] equ9 marcas illa vẽditio
Qui vix quinqʒ valet hoc vſure ſpecies eſt
ille res locate .i. pignori poſite
Ager ſiue domus tibi ſi ſint inuadiate
aliq̇b9 accept̃ .i. ager vel dom9
Pro marcis iſtis ꝯceptis pignora dicta

de iure libera eē ꝓpo .i.alias
Jure vacare ſuo dn̄o debent. alioquin
magis .i.et cōmittitis vſurā
Si plus inde capis ſimili macula macularis
tale nephas cōmitto vnā ꝯcedo
Uſuram facio ſi marcā p̄ſto ꝑ annū
gallinis modio illoꝝ liguminū
Pro pullis vel pro maldro piſe vel auene
.i.an̄ tp̄s merēdi
Ante dié meſſis nūmos poteris dare tali
ſ. ſb tali frumentoꝝ
Cōditione mihi ꝙ certo tꝑe maldra
maldra pecuniaꝝ
Tot reddā tibi quot poterit tua ſumma valere

¶ Jſtud eſt capitulū q̇ntū iſtius tractat⁹. in quo autor dētminat d̉ vſura ⁊ de ei⁹ ſpecieb⁹. Et ꝯtinuat̄ ad p̄cedētia ſic. poſtq̄ʒ autor i caplo p̄cedēti detminauit d̉ ſymonia. h̄ ꝯn̄r ꝓſequit̄ detminare d̉ vſura. Et poſſʒ hec ps diuidi in tot ꝑtes q̄t ponit ſpēs vſure. ꝑtes patebūt. Et vult ꝙ multe ſtʒ ſpēs vſure. ita ꝙ null⁹ pt ſcire cōplete noia illaꝝ ſpecieꝝ. ⁊ iō tacitʒ noib⁹ p̄ma ſpēs hʒ fieri qn̄ aliq̇s alteri ꝯcedit pecuniā vt ei pl⁹ reddat vltra ſummā capitalem erit vſurarius. Deinde ſb̄dit ſcdam ſpēm dicēs. ſi aliq̇s vēderet rē ꝓmptā tꝑe neceſſitatis alicui. ⁊ ſi p̄figeret ſibi longū tp̄s ſeu tminum vt eo p̄cioſius vēderet eēt vſurarius. de quo ſb̄iūgit exemplū dicēs. vt ſi vnus venderet equū q̇ vix valeret q̇nqʒ marcas ⁊ daret eū ꝓ ſeptē eēt vſurari⁹. Subdit tciā ſpēm dicens. ſi aliq̇s hr̄et agꝝ vel domū ꝓ pignore aliquo. tūc ille dʒ dare fructū dn̄o ſuo. ⁊ ſi obſuat facit vſurā. ⁊ ſi dn̄s plus ſumeret vltra obligata. tunc iteꝝ fieret vſurarius. Deinde ſb̄dit q̄rtā ſpeciem dicens. ſi aliq̇s ꝯcedit alteri vnā marcā ⁊ ſumit ꝓ ea certā meſuram piſaꝝ vel auene. ⁊ cogitaret ſic in mēte. tu merito accipias hoc munuſculū. q2 ꝯceſſiſti marcā pecuniaꝝ illi ꝑ vnū annū tūc talis eſt vſurari⁹ Subdit notabile. q2 licitū ē cōcedere alteri nūmos an̄ meſſem vt meſſe finita portat alteri tot maldra ſicut tunc tpis poſt meſſem.

¶ Primo notādū circa lr̄am. ꝙ vſura ē duplex: q̄dā eſt ſpūalis q̄dā ē corporal: vſura ſpūalis hʒ fieri in reb⁹ ſpūalib⁹ ⁊ ꝑtinet ad doctores ⁊ p̄dicatores. ⁊ illa ē laudabil. vn̄ canit̄ d̉ ſcis ꝯfeſſorib⁹. pecuniā dn̄i dedit vt digne ſuat̄ vſura. vn̄ dr̄ i euāge°. ſue nequā cur n̄ dediſti pecuniā meā: ⁊c. ⁊ ego veniēs cū vſura exegiſſem illā. Sʒ vſura corꝑal hʒ fieri in reb⁹ ſecularib⁹. vt patebit in ſeq̄ntib⁹ ¶ Scdo notādū. ꝙ vſura ſic diffinit̄ ſm iura. Uſura ē q̇ddā deteſtabile q̄d ſorti accidit pactōe ⁊ intētōe p̄cedēte. ⁊ illā diffinitōem declarāt iuriſte ſic. nā p̄mo dr̄ (ē q̇ddā deſtabile (ſ. vicū. ⁊ h̄ pōit loco gn̄is. q2 oīs vſura ē deteſtabil. ſʒ n̄ ecōtra Scdo dr̄ (q̄d ſorti accidit) q2 q̇cq̇d recipit̄ vltra ſortē ē vſura. Dein̄ dr̄ (pactōe p̄cedēte) vbi gr̄a ſi diceres ego ꝯcedā tibi duas marcas eo ꝙ annuatim des mihi ſex groſſos de ill. tunc illi groſſi faciunt vſuram. Dicit̄ etʒ (intentōe p̄cedēte) vt ſi ꝯcederē

vni tres marcas illa intentione ꝙ daret mihi interim expenſas vel aliqḋ hm̄oi.tunc illa intẽtio facit vſurariū.Et talis vſura ē duplex.ſcꝫ.publica.⁊ palleata.publica ē qn̄ expſſe vltra ſortē aliquid ꝓmittit.vt dt textus.ſed palleata fit in occultis ꝯtractib⁹.ſicut in ſcd̄a ſpē qn̄ vẽdo tibi rē cari⁹ propter expectare.Itē aliq̄ ē vſura exterior.vt q̄ fit pacto aliq̄ p̄cedēte.Aliq̄ aūt ē vſura interior.vt q̄ fit ex ſola intētōe.

¶ Tercio ē notādū.ſi aliqs daret aliquid debitori.vtrꝫ ibi cōmittit vſura. Ibi rn̄det p distinctōem.ꝙ aliqḋ dare debitori p̄t intelligi duplr̄. vno° ex pacto.alio mō ex ſola voluntate Si hoc fit pmo mō tunc ibi cōmittit vſura.Si āt ſcd̄o mō tunc non cōmittit vſura.

¶ Quarto notādū.ſi aliqs hꝫ agrꝫ vel domū ꝓ pignore aliquo.ille nō fac vſurā vt aliqui doctores volunt.tunc ex illo dubitat. quare pecunia accōmodata alicui facit vſurā cū pecunia accōmodata quis plus p̄t lucrari q̄ꝫ p pign⁹.Rn̄det ꝙ rō hui⁹ p̄t eē talis.qꝛ hoc ē licitum.ſed illḋ nō.Qḋ ſic declarat.qꝛ quādo aliquis rē locatā accōmodat ꝓ pecunia tunc ibi talis non trāſfert dominiū rei in aliū.ſed adhuc iſte ē dn̄s illi⁹ rei locate ſed ipe ſolū trāſfert vſum rei.qꝛ talis ꝯducēs rem locatā non p̄t deſtruere vl annihilare.ſic āt non ē de pecunia.qꝛ aliquis trāſfert pecuniā in vſuꝫ rei.ita ꝙ p talē pecuniā talis p̄t facere quodcunqꝫ voluerit.⁊ ſic non ē dre locata.g͂ hic cōmittit vſura ⁊ ibi non.⁊ g͂ aliquis licite p̄t accōmodare agruꝫ vel domū vel aliqḋ hm̄oi ꝓ pecunia.

¶ Vltimo eſt notādū.ibi (Ante diē meſſis) ꝙ licituꝫ eſt dare aliqḋ circa feſtū paſche vt reddā t frumēta in autūno ꝓ eadē re ſꝫ eo valore ꝓut tūc ſtꝫ.Si āt fit pactū ꝓ certa pecunia.⁊ frumēta magꝭ ſoluūt circa autūnū ⁊ ſcit hoc vacit.tūc cōmittit vſura.Vn̄ notādū:ſummā pecunie poſſum dare alicui ꝓ frumētis in futurꝫ dādū duplr̄.pmo vt reddat mihi frumēta ſꝫ tali foro q̄ tp̄e ſolutōis in futuro.⁊ ſic non cōmittit vſura.ſꝫ eſt ſimplex emptio.Alio° vt reddet mihi certas mēſuras.⁊ hoc adhuc duplicit. vl certe eſtimat ꝙ iſta frumēta tp̄e ſolutōis erat cariora q̄ꝫ nūc ſtꝫ vel dubitat.ſi pmo tūc cōmittit vſura.ſi ſcd̄o tunc nō cōmittit vſura.

ꝯueniēs ꝯpat frumēta p̄ſbyt

Eſt licitum ꝙ emat fruges vel vina ſacerdos

qn̄ ſacerdoti fruges p̄ſbytero aliqḋ

Cum ſibi non creſcunt.cum idē ſibi ſi ſupereſt quid

venūdat .i.cari⁹ vt nō ſc eē

Non vendat grauius.ne mercator videatur

ſc iā dictū ꝯuenit .i.monachis ⁊ monialib⁹

Iſtud preciſe licet omni religioſo

ſc nūmos .i.modio

Quattuor aut quinqꝫ pro maldro qui dat auene

.i.an̄ tp̄s .i.viciat

Nummos.ante diem meſſis maculatur eodem

.i.vſura recipe māifeſte

Crimine.de rebus ſic omnibus accipe plane

ſc tallȝres .i.in nutrimentū aīale ſc illō qō vēdi
Siue ſit annona vinum vel laua vel omne
.i.añ ipa emptōis ſc tpib9 .i.lucrari
Ante diem emptum quibus illud creſcere poſſim
ſc carnalis .i.filij .i.acq̄ſita
Si patris vſura pueri contracta ſcienter
allodia ſc tales pueri reſtituāt vſurā
Predia poſſideant niſi reſtituant in eandem
.i.cadūt .i.vſurā .i.in q̄ fouea .i.ruiná fecit
Labuntur foueam pater eſt qua lapſus eorum
ſc eoꝝ ſc ſic acq̄ſita ſc eandē foueā
Et ſucceſſores quibus hec ſunt nota ſequuntur

Femina defuncto ſi vult fore ſalua mariti

Uſuras reddat ſpoliatum furta rapinas
.i.turba .i.talia vicia
Hic furiota cohors vſura furta rapine
.i.ꝯdēnāt ſc vſurarioꝝ .i.vix pn̄t hr̄e medicinā niſi reſtituāt
Jnterimunt animas vix contra ſunt medicine

¶ Hic autor ſupaddit alia documēta ad ſpēs ipins vſure. Et opat̄ h̄ in lrā q̄ttuor. nā primo detminat d̄ ſacerdotibus q̄uo ipi pn̄t emere frumē ta ꝛ blada. Scdo oñdit q̄uo vn9 pt pecuniā dare añ meſſem. Tercio deter minat d̄ pueris q̄ poſſident p̄dia pr̄is cum vſura acq̄ſita. Quarto infert medicamē ipis vſurarijs. Quātum ad p̄mū d̄t. ꝙ licitū ē ꝙ ſacdos emat frumēta ꝛ vina ſi ſibi ipi nō creſcūt. Et ſi emeret vltra ei9 ncc̄itatē tūc alia p̄t vēdere ſȝ nō graui9 q̄ȝ ipe emit ne videt̄ eē mercator ꝛ h̄ etȝ licitū eſt omi religioſo tā monachis q̄ȝ monialib9. q̄ntū ad ſcdm d̄t ſic. ſi aliq̄s añ tpūs meſſis daret nūmos ſuos ꝓ maldro auene vl̄ ꝓ lana vl̄ ꝓ vino poſtq̄ȝ eſſet meſſ9 ille incurreret vſurā. dein̄ ſbdit t̄ciū documētū. ibi. ſi pr̄is vſura ꝛ vult ꝙ ſi pueri poſſidēt ſcient̄ p̄dia ꝛ bōa pr̄is cū vſura acq̄ſita vl̄ etȝ eoꝝ ſucceſ ſores ꝛ heredes tūc tenent̄ reſtituere. alias cadēt in eādē foueā cū pr̄e. Et ſi hoc ſcienter faciunt. Tunc q̄ntū ad q̄rtum d̄t lrā vix contra medicine id eſt ꝙ vix pn̄t hr̄e medicinā niſi reſtituāt.

¶ Primo notādū ꝙ fruct9 dn̄t cōputari ſ̄m ſortē ꝛ tñ fallit in vno cāu vt ſi laic9 iniuſte poſſideret bona eccl̄iaꝝ vl̄ illa q̄ ipe obligat̄ clerico q̄ p̄eſſet illi eccl̄ie. tunc ille cleric9 non tenet̄ fruct9 cōputare in ſortē. q2 hoc ē iniu ſtū ꝓpterea ne iſta bona veniāt ad vſum eccl̄ie tunc ipe cleric9 cito dȝ rei terare ad manus illi9 laici vt pȝ extra de vſuris.

¶ Scdo ē notādū ꝙ vſurarij tenent̄ vſurā reſtituere ꝛ ſi nō velint reſtitue re tūc dn̄t cogi ad reſtitutōem vt dicunt iuriſte extra d̄ vſuris.

¶ Tercio notādū ꝙ manifeſtȝ vſurarijs q̄dā officia eccleſiaſtica inhibēt̄ p̄mo inhibet̄ eis acceſſus altarȝ offerēdo nā ſi q̄s accipet offertoriū eorū

ille tenet̃ reſtituere vt pꝫ extra ꝺ vſuris. Scꝺo eis inhibet̃ eccľiaſtica ſe⸗
pultura. Tercio inhibent̃ ⁊ denegãtur eis omĩa eccľiaſtica ſacr̃a ⁊ ꝑncipa⸗
liter eucharistia inhibetur niſi velint penitere ⁊ illuꝺ reꝺꝺere ⁊ pro tali fa⸗
cto ſatiſfacere.

¶ Quarto ẽ notãdũ ꝙ pueri qui poſſiꝺent p̃ꝺia acquiſita ꝑ vſurã a pr̃e
ꝺñt eã reꝺꝺere. imo non tm̃ ipi ſeꝺ oẽs ſucceſſores ⁊ hereꝺes eoꝝ tenẽtur
vſuras reꝺꝺere ⁊ non tm̃ vſuras imo etiã rapinã ⁊ furtũ hui⁹ vſurarij. Et
ſi nõ fecerint erunt vſurarij ⁊ hoc ſi ſciunt ſe poſſiꝺere vſurã. furtũ. vľ rapi
nã vt pꝫ extra ꝺe vſuris. ¶ Pro quo ſciẽꝺũ ſ̃m ſapientẽ tũc q̇ tãgit picem
coinq̃nabit̃ ab ea. g̊ ſibi tãgẽtes vľ poſſiꝺẽtes vſura pr̃is ꝺãnent̃ niſi reſti⸗
tuãt ⁊ maculant̃ eaꝺẽ pice ſcꝫ vſura. imo ꝺ̇s multotiẽs punit filios ꝑpalit̃
ꝓpter pctã pẽtũ. Et ſi fuerint imitatores paterni ſceleris eternalr̃ ꝺam
nãtur. vt in Exoꝺo. ego ſum ꝺ̇s tuus fortis viſitãs pctã pẽtũ in filijs ſu⸗
is in t̃ciã vel q̃rtã gñatõem in his qui oꝺerunt me.

¶ Quinto eſt notãꝺum. ꝙ vſurarij ⁊ raptores in lr̃a bene ꝯpant̃ aꝺinui⸗
cem. q̃ꝛ om̃is vſurarius ẽ raptor ⁊ non econuerſo. nã vſurari⁹ recipit alie⸗
na ⁊ ambo obligãtur aꝺ reſtitutõem.

¶ Sexto notãꝺũ. lꝫ oĩs auar⁹ elongabit̃ a ꝺ̇o tñ p̃cipue vſurari⁹ qꝺ̇ theo⸗
logi ſic ꝺeclarãt. q̃ꝛ ipe vſurari⁹ ẽ peior ꝺiabolo q̃ꝛ ꝺiabol⁹ nõ ꝺimittit pec⸗
catori minimũ pctm̃ impunitũ niſi talis facit ꝑ pñiam ſic vſurari⁹ nõ ꝺi
mittit vnũ groſſum niſi ꝺebito ſatiſfaciat. ¶ Itẽ vſurari⁹ peior ẽ toto in
ferno. q̃ꝛ infern⁹ in paſſiõe ꝺñi reſtituit illa q̃ nõ fuerũt ſua. Sꝫ ipe vſura
ri⁹ in paſſiõe ꝺñi nõ potuit moueri aꝺ ꝺimittẽꝺũ vnũ obulũ ꝺebitori vbi
tñ tot⁹ infern⁹ mouebat̃ ⁊ reſtituit imeꝺiate illa q̃ ñ fuer̃t ſua iõ peior ẽ co
Et̃ꝫ vſurari⁹ ẽ peior om̃i fure. q̃ꝛ fur furat̃ ꝑ int̃meꝺia ſꝫ vſurari⁹ furat̃ ſi⸗
ne meꝺio. q̃ꝛ ꝺiu noctuqꝫ ꝺepaupat ⁊ exhereꝺitat hoĩes. Et iõ Abacuc ꝓ
pħa ꝺ̇ eo ꝺ̇t ſic. ſi fures introiſſent aꝺ te ⁊ latrões ꝑ noctẽ vtiqꝫ ñ ſuſtinu⸗
iſſes ſꝫ clamores ſuſcitaſſes ſꝫ ꝯtra vſurariũ clamare nõ potes ⁊ in h̊ eſt pe
ior om̃e fure. Et̃ꝫ vſurari⁹ ẽ peior iuꝺa traꝺitore chr̃i q̃ꝛ iuꝺas pecuniam
reꝺꝺiꝺit. vt hr̃ ꝑ btm̃ Matth. ꝺicentẽ. pnia ꝺuct⁹ retulit triginta argẽte⸗
os ꝺicens peccaui traꝺẽs ſanguinẽ iuſtũ ꝙ minime facit vſurari⁹ q̇ nõ re
ſtitueret ꝺebitori ꝺimiꝺiũ groſſuꝫ. Et̃ꝫ vſurari⁹ ẽ peior oĩ creatura qꝺ̇ pꝫ
ex eo. q̃ꝛ vſurari⁹ vẽꝺit qꝺ̇ oĩb⁹ ẽ cõe ⁊ h̊ ipe appropat ſibi q̃ꝛ xp̃s eſt cõe oĩb⁹
qꝺ̇ ipe vẽꝺit. Et iõ ꝺ̇t lr̃a vix ẽ meꝺicia ⁊ h̊ ẽ vix niſi ipe illꝺ̇ ꝑus reſtituat ⁊ ſi
ipe p̃t reꝺꝺere nullo mõ ꝺꝫ abſolui niſi reꝺꝺat q̃ꝛ pctm̃ non ꝺimittit̃ ni⸗
ſi ablatũ reſtituat̃ ꝺ̇ q̃ etꝫ iniquitate ꝺ̇t Job. ꝙ celi iniquitatẽ coꝝ reuela⸗
bunt ⁊ t̃ra ſurget aꝺuerſum eos. Itẽ om̃ia elemẽta abhorrẽt vſurarios
accipe excepto igne vt hr̃ ꝑ btm̃ Mattheũ. ite vos maleꝺicti in ignẽ et̃nũ

¶ Pro q̃ nota. ꝙ vſurarij. raptores. ⁊ fures raro ſaluant̃ vñ ꝓpħa. ve q̇ cõ
gregat non ſua. Itẽ in actib⁹ Apľoꝝ pecunia tua tecũ ſit in ꝑꝺitõeꝫ nã
cľes rariſſime reſtituũt q̃uis bñ poſſꝫ reſtituere g̊ oĩb⁹ iſt̃ ꝺ̇r mittite i tñ⸗
bras exteriores eos ꝺonec reꝺꝺãt nouiſſimos q̃ꝺrãtes. g̊ ꝺ̇r i textu interi
mũt. ¶ Ultio nota: ꝺubitat̃ circa lr̃aꝫ vt ꝑ vſurario vſure ſꝫ reſtituẽꝺe q̃s
ꝺeꝺit alijs ex q̃ vſurari⁹ ñ abſoluit̃ niſi reꝺꝺat vſuras. Rñꝺet̃ ꝙ vſurario ñ
ſꝫ reſtituẽꝺe vſure q̃s ꝺeꝺit alijs niſi ꝑus reſtituat oẽs vſuras q̃s ipe rece⸗
pit. ¶ Itẽ ꝺubitat̃ an lꝫ recipe elemoſynã ab vſurarijs. rñꝺeꝺet ꝙ ſi ſpe

rat̄ qꝫ vſurariꝰ nō ſit impotēs ad reſtituēdū vſurā tūc licite p̄t ab eo capi elemoſyna. Si āt p̄ſumit̄ qꝫ reddit̄ impotēs tūc nō ē licitū ab eo capere elemoſynā. imo ſi q̄s recipet tenet̄ reddere iſtꝫ q̄bꝰ orta ē vſura.

.i.genitor .i.determinat illaꝝ rerum
Si pater aſſignet agrorum ſiue domorum
.i.vadimonia .i.p̄ſcrutādo
Pignora nubilibus pueris de parcipiendo
.i.vltra pecuniā capitalē .i.non d: vſura
Quod ſuper eſt ſorti ſignate non reprobatur
s. alicuiꝰ .i.incōuenient. s. aliq̄s. s. bona
Obligat eccleſie licite bona que de
s. eccl'ia .i.poſſidꝫ. s. miles famulā s. eccl'ie
Hac tenet ipe nihil ſeruire tenetur eidem
.i.ſuicio corpali s. bona .i.ſoluta
Corporis obſequio quando ſunt p̄us iſta redempta
s. tibi h̄nti .i.vadiū cautela
Si placet accipias pignus ſub conditione

Tollo quod decet hec tua quandoqꝫ reſumpſeris hera

Si tibi p̄ſtitero ſummā ſpernens nihil ex hanc

Me receptiuum non vſurarius hic ſum

¶ Hic autor ponit alia documēta volēs. Si aliq̄s aſſignat pueris nubilibꝰ bona tūc illi q̄ accipiūt eos in m̄rimoniū p̄nt licite accip̱e totum aſſignatū lꝫ aliq̄d vltra ſortē ſit cū iſtis bonis deinō ſb̄dit ſm documentum dicēs. q̄cūqꝫ miles poſſidet aliq̄ bona ſibi ꝯceſſa ab eccl'ia obligat̄ iſti eccl'ie ꝛ infra iſtā obligatōeꝫ nō tenet̄ ſuire huic eccl'ie. Deiñ ſb̄dit t̄ciū documētū dicēs. ſi aliq̄s acceipet pignꝰ ab aliq̄ ſb hac ꝯditōe qꝫ q̄ñcūqꝫ a fructibus vel a laboribꝰ illiꝰ pignorꝫ intātū ſbleuaret q̄ntū ei conceſſit tūc dꝫ ei reſtituere pignꝰ ſine reuocatōe ſumme p̄ceſſoꝛ hoc nō ē vſura. Vbi grā. ſi ego ꝯcederē vni marcā ꝓ q̄ ipe poneret mihi equū ſi tūc illū equū tamdiu obſuarē donec fructū vniꝰ marce acq̄ſiui tūc poſt hoc reſtituo ei equuꝫ ꝛ non reuoco pecuniā ſibi ꝯceſſam ꝛ ſic tunc ibi non ē vſura.

¶ Circa l'rām nota. vſurarij ſꝫ duplices nā quidā publici ꝛ q̄dā p̄uati. ſi ſꝫ publici tunc puniantur in ſancta eccleſia multiplici tormēto Primo p̱ ſñiam excōicationis. Scd̄o per p̄uationem communionis. Tercio per abnegationem eccleſiaſtice ſepulture ꝛ ſic de alijs. Si autem ſunt vſurarij priuati iſti ſunt multiplices, nam quidam ſunt ex facto. vt qui concedunt pecuniam iudeis ꝛ nomen vſurarij non habent licet ſint p̱ticipes lucrorum. Alij ſunt ex intentione vt ſi quis concedit alteri pecuniam cā dei vel gratis. Et ex tali ſperat aliquid ſb̄ſidium ſibi tunc illa intētio facit eum vſurarium. Et ſic patet quomodo ſola ſpes facit vſurarium.

ſiȷ concedunt pecuniã ad ẗminũ ꝗtis illo ãt ẗmino elapſo nolũt vlteri⸗
orẽ dilatõem niſi habuerint aliq̇d ex ea. Alij ſꝫ q̇ vẽdũt cari⁹ ad tp̄s expe
ctãdo ꝗꝫ ꝓ ꝓmpta pecunia. vbi gr̄a vt ſi darẽ equũ ꝓ octo marcꝫ ꝑ annũ
exoluẽdũ quẽ tñ ꝓ ꝓmpta pecunia darẽ ꝓ q̄ttuor marcꝫ vſurari⁹ ĩum.
¶ Scd̄o notãdũ ꝑ modũ dubitatõis. vtꝝ vſura ſit poſſibilis ꝛ videṫ ꝙ ſic
autoritate ſcti Hieronymi q̇ d̓t ab iſtꝫ vſurã exige quib⁹ nocere deſideras
Ex iſta em̄ autoritate hr̄ ꝙ ab iſto accipiẽda eſt vſura cui q̇s nocere deſi⸗
deratꝛ ſic iudei a nobis exigũt vſurã. qꝛ nobis nocere deſiderãt qđ ſic de⸗
claraṫ. quicũqꝫ alicui nocere p̄t ille exigit vſurã. ſed iude⁹ chriſtiano noce
re deſiderat. igiṫ iude⁹ a chriſtiano exigit vſurã. Maior eſt nota autorita⸗
te Hieronymi ſed minor ꝓbaṫ: qꝛ iudei ſꝫ ita idurati ꝙ ſi chriſtianis no⸗
cumẽta inferre p̄ñt ipi non dimitterent. Sed in oppoſitũ eſt lrã in mul⸗
tis locis r̄ñdetur ꝙ vſura non eſt poſſibilis. Sed ad autoritatẽ ſcti Hiero
nymi d̓r ꝙ dꝫ ſic intelligi quib⁹ nocere deſideras ſed nulli deſideras no
cere igiṫ a nullo debes vſurã exigere. Alij ãt ſic r̄ñdent ꝙ nullus debꝫ re
cipe vſuram nec iudeus a iudeo. nec a chriſtiano. nec a pagano ꝛ ſic econ
uerſo non debet fieri ꝛ ꝗ quicunqꝫ accipit vſurã ad reſtitutõem obligaṫ.
tunc ad autoritatẽ d̓r ſi bene inſpiciṫ tunc autoritas eſt bona. qꝛ d̓t ab iſtꝫ
vſurã exigere quib⁹ nocere deſideras. ſed qꝛ nulli debes deſiderare nocere
ꝗ a nullo debes vſurã exigere.
¶ Ultimo notãdũ ꝑ modũ dubitatõis. vtꝝ lectores ꝛ mgr̄i in ſcholꝭ dñt
accipe cõmodũ d̓ lectionib⁹ ꝛ exercitijs. ꝛ videṫ ꝙ non. qꝛ nulli⁹ dꝫ vẽdere
rem ſpũalẽ ſꝫ ſciẽtia eſt res ſpũalis ꝗ ſciam non dꝫ vẽdere. Maior pꝫ ꝑ dif
finitõem ſymonie. ſꝫ Minor ꝓbaṫ. qꝛ ſcia non eſt res corꝑalis qꝛ nec vide
ri nec palpari p̄t. ꝗ ẽ res ſpũalis. Sed in oppoſitũ ẽ cõis ſchola. Pro illo
ſciendũ. ſpũalia ſꝫ duplicia q̄dã ſꝫ in relatõe ad ſpm̄ ſctm̄ ſicut ſꝫ ſeptẽ ſa⸗
cramenta ꝛ quicunqꝫ talia vẽdunt cõmittũt ſymoniã vt baptiſm⁹ ẽ q̄d⸗
dã ſpũale qꝛ in eo ꝯferṫ ſpũſſctũs ꝛ quicunqꝫ vẽdit baptiſmũ ꝓ p̄cio talis
ſymoniã cõmittit nec ꝯſuetudo aliq̄ eũ excuſat nã talꝭ ñ mereṫ dici ꝯſue⸗
tudo ſꝫ magꝫ corruptela. Alia ſꝫ ſpũalia q̄ ſꝫ in relatõe ad ſpm̄ corꝑis et
aie ſicut ſcia q̄ ẽ in aiaꝛ ſi iſta vẽdunṫ ſymonia ñ ꝯmittiṫ. Pro q̊ ſciẽdũ re
ctores ſcholarũ ſꝫ duplices q̇dã ſꝫ p̄bẽdati. q̇dã nõ. q̇ non ſꝫ p̄bentati illi
p̄ñt exigere ſuffciẽs p̄miũ ꝓ eoꝝ laborib⁹ Si aũt ſꝫ p̄bentati hoc ẽ dupl̓r
vel ſufficienter ſꝫ p̄bendati vel non. Si minus ſufficienter tunc illi p̄ñt
aliquid ſumere ꝓ laboribus. Si ãt ſꝫ ſufficienter p̄bẽdati tunc a ſuis nõ
dñt recipe quicq̄ꝫ. Sed bñ p̄ñt recipe ab alijs ſcꝫ a diuitib⁹ ꝛ illõ dñt dare
miniſtris in eccl̄ia in q̄ ipe p̄bendat⁹ eſt.

s^e pecuniaꝝ .i. ꝯcedo .i. ſꝩ tali
Si mercatori ſummam tibi preſto ſub illa
ꝯditõe
Forma ꝙ ſoluas expenſas atqꝫ labores
.i. ſꝩ eq̄li ſorte .i. ꝑtẽ capio s^e in tali ꝯditõe
Sorte pari quicqꝫ dederit ſors ꝑticipo tunc
.i. mittiṫ .i. ponere .i. ꝑuerſe fortune
Non eſt vſura niſi vertere ſortis iniqꝫ

picula .i.ſummã tibi ↄceſſam
Jn te damna velim capitale nomen repetendo
.i.ꝑditio .i.lucꝝ s^c int̃ nos
Perdere lucrari ſub eadem lege iacebunt
.i.ↄuenient ↄcedas
Omne ꝑecus licite mihi das ac conditione
.i.vtilitates s^c pctõris .i.ꝑticipat
Q; fructus eius cõmunis diuidat vſus
mala fortuna s^c tale pecus
Si mala ſors venerit et perdam ꝑdimus ambo
.i.fruct⁹ .i.q̃ põderatio
Uſus ſi redimam que penſio dicitur eſſe
s^c pecuniaꝝ .i.annuatim
Et certam ſummam tibi ſoluam quolibet anno
.i.ↄfirmo ħ s^c ipoꝝ
Approbo cum ſumma pecorum numerum moderetur
s^c ↄtractui ↄſumpt⁹
Huic includantur expenſe ſiue labores
s^c mihi ↄceſſum tibi s^c pecuniaꝝ
Si moritur pecus hoc exquo teneor dare ſummam
.i.vſus recipiã cutẽ ⁊ lanã
Nec fructus capiam tibi nil niſi vellera reddam
tale viciũ s^c pecus
Uſuram facit hoc ſi vis reddi tibi viuum
.i.ſpoliat⁹ .i.occaſio
Si predatus ego fuero ꝙ culpa refundi
s^c ipm s^c dño s^c ꝫm exigentiã iuris
Jn me non poſſit a te ſum iure ſolutus

¶ Hic autor ponit alia documẽta d vſura: Et pt lr̃a diuidi in duas ꝑtes ꝫm ꝙ ponit duos caſus.⁊ dt. Si aliq̇s dat mercatori aliquã pecuniaȝ et ſaluo labore ⁊ ſaluis expenſis eq̃lr pecuniã recipit cũ mercatore hoc non eſt vſura niſi iſte dans pecuniam velit dãnum ſortis vertere in mercatorẽ ſed dãnum ⁊ lucrũ dñt vtriuſqȝ eſſe cõia vt vſura nõ cõmittas Subdit licitum ẽ cuilibet pecus ⁊ quodcũqȝ ↄducere ſꝫ hac ↄditõe ſcȝ ꝙ iſti duo dans ⁊ recipiens hmõi pecoris fructũ equalr̃ tollant.⁊ ſi in hoc cãu ꝑ ſpolium auferat̃ pec⁹ illud tunc quelibet ꝑs illius fructus aufertur Etiam ſi ↄtingit ꝙ aliq̇s emat fructũ alicui⁹ pecoris ſꝫ aliq̃ certa pecunia per annũ hoc pt fieri ſine vſura dummõ pecunia moderet̃ ꝫm pecorꝫ expenſas ⁊ labores.⁊ ſi moriat̃ pecus illȯ in hoc cãu anteq̃ȝ recipiẽs habeat fructuȝ tunc ipe non tenet̃ dño ſuo reddere aliud q̃ȝ vellera ⁊ ſi dñs reciperet viuũ pecus ipe erit vſurarius: etiam ſi per p̄dam ſeu ſpolium auferat̃ pecus et recipiẽs nõ ſit in culpa tũc ipe tenet̃ aliq̇d reſtituere dño ſȝ libere ẽ ſolut⁹

¶ Primo notãdũ ꝙ licitũ ẽ pecuniã ab aliquo recipe vt ipe cũ illa pecunia iuſte negociat̃ ſup dãnũ ⁊ lucꝝ vtriuſqȝ ptis cã exponẽtȝ pecuniã q̃ȝ laborãtis tũc ille laborãs lȝ nihil de pecunia poſuit tñ licite ⁊ iuſte p̃t accipe aliq̃. Xbi grã. vt ſi ego diues p̃ſtarẽ alicui paupi ſex marcas vt ipe exercẽret mercimonia pvias ĩſecrãs. tũc ille mercãs licite p̃t ſumere ptẽ eius quã acq̃ſiuit cũ pecunia ſibi ꝯceſſa.

¶ Scõo notãdũ. pecunia p̃t alicui dupl̃r p̃ſtari. Primo rõe mutui. ⁊ ſic nihil dȝ ſumere vltra ſummã capitalẽ. ⁊ ſi aliq̃d recipit vſura ẽ. vt ſi abſolute alicui ꝯcedã ſex marcas ⁊ ſi tũc quicq̃ȝ vltra ſummã recipio vſura eſt Scõo p̃ſtat̃ alicui rõe ſocietatȝ. ⁊ illõ nõ reddit hoiem vſurariũ. vt ſi darẽ vni mercatori decẽ marcas vt det mihi dimidietatẽ lucri ſƀ eq̃lib⁹ expenſis ⁊ ſƀ equali dãno vſura non ẽ. ⁊ hoc intẽdit l̃ra.

¶ Ultimo eſt notãdũ. ꝙ in traditõe ouiũ vel alioꝝ aialiũ triplex eſt contract⁹. pmus eſt locatõis tm̃. ſcõs ſocietas tm̃. tercius conditionis. mõ de ꝯtractu locatõis tm̃ ponitur tale exemplũ. vt ſi ego habeo centũ oues ⁊ locauero eas apud te ſƀ tuis expenſis ⁊ ꝙ tu debes mihi pñtare medios fructus illarum ouiũ tã in lana q̃ȝ in lacticinijs tunc quicquid ab iſto recepero nõ ſum vſurarius. Ali⁹ eſt contract⁹ rõne ſocietatis tantum. vt ſi ego haberem viginti oues ⁊ tu totidem ⁊ ego ꝯiungã meas tuis ſƀ equalibus expẽſis ⁊ laborib⁹ ⁊ fructib⁹. ⁊ quocunqȝ fructu ab his vtar non eſt vſura. ⁊ ſi morerent̃ vna meaꝝ ouium ꝙ tunc loco illi⁹ mortue vellẽ ſumere viuã ſocio meo nihil ꝓ eo ſumente tunc facio vſurã. Terci⁹ ẽ ꝯtractus rõne ꝯditõis vt ſi p̃ſtarẽ tibi aliquos nũmos ꝓ iſtis ouib⁹ ad pceptiõem lucri ⁊ dãni amboꝝ etiã tenendo ſƀ expenſis ⁊ laborib⁹ tuis ſi tũc tu vteres illos nũmos in alios vſus pinguiores ⁊ dares mihi intãtum quãtum portio mea exigeret acſi haberes oues eſt vſura.

¶ Unde eſt notandũ. ꝙ aliqui adiungunt aliũ caſum ⁊ ẽ iſte. vt ſi aliq̃s apponat centũ oues ⁊ alter t̃ciam vel dimidiã ptem ſƀ ſuis expenſis Et ſƀ tali conditione ꝙ ille cum centum ouibus dabit duos coros annuatim frumentorum pro conſ̃uatione earum ⁊ alter reſtituat duas vrnas butiri ⁊ participant in diuiſione lanarum ⁊ fructuum talis contract⁹ nõ reddit vſuram.

.i. aliquã ſummã pecuniaꝝ
Si nũmos aliquos mihi quis dat oues
.i. fructũ intm̃
Uſum diuidimus vel do ſibi quod valet eque
.i. huic ꝯtractui. plures .i. neq̃ciosas fallacias
Hinc facto multi diuerſa ſophiſmata miſcent
.i. dãt taliũ aialiũ .i. pecuniã
Et certam ſoluunt ouium ſub nomine penſam
s[c] oues vſuꝝ .i. ſpẽs
Cum nullas habeat turpiſſima fenoris eſt fex
.i. ꝓ magna pecunia
Pro multis marcis que res credunt et eaſdem

s^e denarijs s^e vſurarij puerū
Pro paucis redimunt promptis ſathane pueri ſunt
.i.vſurarijs s^e vt dcm̄ ē ſingulis
Iſtis p̄dictis ſic emercando ſophiſtis
s^e in extremo iudicio. s^e ds glioſus
Denuo conclubit doctiſſimus ille magiſter

¶ Hec ē vltima ps iſti⁹ capituli in q̄ autor ponit vltimū documētū hui⁹ tractat⁹ dicens. ſi aliqs alteri pecuniā daret vt emeret oues. empt; ouib⁹ daret ei mediū fructū illaꝝ ouiū hoc nō reputat̄ ꝑ vſura. ſed tñ circa h̄ cō tingūt multa mala ſophiſtica ſcʒ ſi aliqs daret alteri pecuniā ad emēduʒ oues in certo nūero ⁊ ille nō emeret oues ⁊ tñ daret ei certā pēſam ꝑ lana ⁊ lacticinijs acſi hr̄et oues tunc in tali facto cōmittit̄ vſura.

¶ Circa lrām notādū. ſi aliquis mutuat alicui aliquā rē ꝑ magna pecunia ⁊ poſtea redimeret ꝑ parua pecunia tunc ille magnā cōmittit vſuraʒ ⁊ fili⁹ eſt ſathane ⁊ ꝑditōis.

¶ Scdo notādū Si aliqs inuenerit res iudei vel vſurarij an reſtitueret illas leſo. i. iſte q̄ dederat vſurā. tunc dubitat̄ vtꝝ vſurari⁹ ſatiſfecit illi a q̄ recepit vſurā. Rn̄detur q̄ ille inueniēs hm̄oi res dʒ enunciare vſurario q̄ huic leſo reſtitueret. ⁊ ſi tunc vſurarius adhibet voluntatē tūc vſurarius ſatiſfecit leſo quo ad illā rem.

¶ Tercio notādū Si aliqs ꝯcederʒ alteri pecuniā ⁊ vt tpe nc̄citat; ei ꝯcederʒ ecōuerſo. tūc dubitat̄ vtꝝ h̄ ſit vſura. Ibi rn̄det̄ ſi tali ꝓpoſito ꝯcedat q̄ ei et; ꝯcedat tpe nc̄citat; vſura ē. q2 dr̄ Euāgeliū mutuū dātes ⁊ nihil inde ſpantes. ⁊ iō ſi ex mea ꝯceſſiōe ſpero recōceſſionē facio vſurā.

¶ Quarto nota. Si aliquis concederet alicui annonā veterem ꝑ noua vtrū etiā cōmittit vſuram. Rn̄detur ſb diſtinctōe. q2 ſi concederet illi veterē annonaʒ vt releuat inopiā ipius tunc non eſt vſura. ſi aūt ꝯcedit illi vt eo plus conſequat̄ illi. tūc cōmittit̄ vſura.

¶ Ultimo notādū. Si aliqs veteres denarios mutuaret ꝑ nouis vtꝝ in hoc cōmittat vſurā. Rn̄r ſb diſtinctōe. ſi tales noui denarij ꝑualēt veteri b⁹ tūc cōmittit̄ vſura. q2 talis dat rē peiorē ꝑ meliori. ḡ cōmittit vſuram Si āt denarij ſūt eiuſdē valoris tūc non cōmittit̄ vſura.

s^e s^e penitēti .i. ſeptē annos
I pro mortali ſeptem tibi iungo karenas
s^e penitēre adiplere s^e ſcti
Te decet has luere veluti patres ſtatuere
s^e aliqs s^e aliqd occupat
Ordo vel officium te ſi tenet vtilitas ve
.i. publica
Cōmunis. debes expenſas ſiue labores
s^e karenaꝝ ꝯſiderare s^e debes
Harum ſummare ſummam diuertere ſanctos

Summula Raymundi

.i.doctrina s^e confeſſoris
Judicio vel conſilio maioris in vſus

❡ Tractatus quartus iſti⁹ libri in quo autor determinat ꝺ pnia. Et ha-
bet q̄nq3 capl'a q̄ in ꝓceſſu patebūt. In ꝑmo autor deterīminat ꝺ peniten-
tia qꝺ capitulū diuidit in tot ꝑtes quot ponit documēta ꝺ pnia. ⁊ primo
ꝺr ſic Si ego ꝯfeſſor iniungo tibi ꝓ pctō mortali ſeptē karenas illas tene
ris adimplere ꝭm ꝙ ſancti patres inſtituerunt. ⁊ ſi fuerit impedit⁹ aliqui
bus negocijs vel officijs tunc tu debes expenſas ⁊ labores ꝟtere ad ſan-
ctos vſus ꝭm conſiliū tui confeſſoris vel ſupioris ſc3 feria ſcꝺa abſtinere
a carnalibus Feria quarta a lacticinijs. ⁊ Feria ſexta ieiunare ſolum in
pane ⁊ aqua ⁊ ſic de alijs.

❡ Notādum ꝑmo. Pn̄ia eſt p̄miſſa vt ꝺr ſacra ſcriptura. q2 cum dn̄s no
ſter Jeſus chriſtus ventur⁹ eēt in hunc mōm in ſalutem humani gn̄is p̄-
miſit Joānem baptiſtā q̇ p̄dicauit dicens. Pn̄iam agite appropinq̄t em̄
ſaluator veſter. Item in Euāgelio ꝺr. Dico vobis gaudiū eſt angel' ſuper
vno peccatore pniam agentē. vnde etiā hortamur ad pniam in cāticꝭ cā-
ticoꝝ vbi ꝺr. Reuertere reuertere ſuanimitis reuertere reuertere. vbi ꝑ
theologos. Primū reuertere exponit̄ ſicvt tu ſuanimitis reuertere a p̄-
ua cogitatōe ad ꝟam cordis contritōem. Scōm reuertere exponit̄ ſic. o
ſuanimitis. i. a ia peccatrix ⁊ captiuata reuertere a praua locutōne ꝑ oris
eiuſdem confeſſionē. Terciū reuertere. i. ab hoſtis prauitate ꝑ condignā
ſatiſfactōem. Quartū reuertere. i. a praua opis ꝯſuetudie ꝑ bonoꝝ opm
ꝯtinuatōem. Etiā hortamur ad pn̄iam ꝑ ſctm̄ Auguſtinū dicentē. Pnia
languores ſanat leproſos mūdat mortuos. ſuſcitat ſanitatē. auget grām
conſuat vicia. exſtirpat ꝟtutes. exornat mētes. miſas roborat.

❡ Scꝺo notādum Ex quo hic agit̄ ꝺ pnia tunc vidēdum eſt vn̄ ꝺr pnia
Vn̄ pn̄ia ſ3 aliquos ꝺr a ꝟbo punio. nis. nire. q2 deus punit facta illicita
que hoies ꝑ pctm̄ cōmiſerunt. Vel ꝺr a nomine pena pene. vnꝺ ſciendū
ꝙ duplex eſt pena. quedā ē etna. quedā tpalis. Pena etna debet̄ damna
tis. ⁊ implebit̄ die nouiſſima cum ꝺr. Ite maledicti in ignem eternum
Sed pena tpalis eſt duplex. quedam em̄ eſt legalis. ⁊ talis infert̄ a lege ſi
cut ſuſpenſio. decollatio. alia eſt pena canonicalis ⁊ eſt multiplex. q̄dam
em̄ ſpiritualis eſt ſicut eſt excōicatio ⁊ a diuinis ſuſpenſio. alia ē corpalis
⁊ eſt duplex. q̄dam em̄ eſt pſonalis. ⁊ eſt illa que infligitur alicui pſone.
vt ſi monachus vel monialis incarceraret̄ ꝓ delictis ſuis. Alia eſt pecuni
alis ⁊ eſt iſta. quādo aliquis punitur cum pecunia. in ꝓpoſito aūt ſolu3 di
cendum eſt de pena ⁊ pnia ſpūali.

❡ Tercio notandū circa lrām ꝑ modū dubitatōis an pnia ſit ſacr̄m no-
ue legis. Et videt̄ ꝑmo ꝙ non. q2 om̄ia ſacr̄a noue legis conferunt̄ a mini
ſtris. pnia ꝟo a deo. q2 ꝺs dimittit pctā hoibus. g̊ ⁊c̄. Sed contrariū hui⁹
p3 ꝑ doctores eo ꝙ pnia enumerat̄ ꝑ eos inter ſacr̄a noue legis.

❡ Pro illo dubio ſciendū. ꝙ duplex eſt pnia ꝭm mgr̄m ſententiaꝝ. q̄da3
eſt interior que eſt de iure naturali. q̄dā eſt exterior q̄ fit ꝑ liberꝝ arbitriū
hois: ꝑma ꝓprie non eſt ſacramētum. ſed ſcꝺa ⁊ certū reputatur ꝙ pnia ē
ſacramentum noue legis. Etiā ſi non eſſet in ea inſtitutū tamē in ea le-

ge eſt ꝓuatū ſicut circūciſio dr̄ ſacr̄m veteris legis non qꝛ fuit inſtituta in
vetere lege ſ; qꝛ fuit ꝓuata in ea. Sed ad obiectōem dr̄ ꝙ ſacerdos h; cla
ues vt pniam imponere p̄t nā ip̄i ſucceſſores apl'oꝝ exiſtūt.

¶ Quarto notādū eſt. qd ſit pnia ⁊ an ꝑ doctores ſit bn̄ diffinita. Ad hoc
rn̄det ſm ſctm̄ Thomā ꝙ pnia ē p̄terita mala deplāgere ⁊ deplācta iterū
nō cōmittere. ¶ Itē btūs Gregori⁹ dt penitere ē acta mala deflere ⁊ de
flenda iteꝝ nō cōmittere. Itē ſm mgr̄m ſentētiaꝝ ſic dr̄. pnia ē gr̄a vl' vir
tus q̄ cōmiſſa mala cū emēdatōis ꝓpoſito deplāgim⁹ ⁊ deplāgēda iteruz
cōmittere nolum⁹. Ex qb⁹ videt̄ ꝙ d rōne pnie ſ; hij duo act⁹. ſcz pctā p̄
terita deflere ⁊ deflēda ampli⁹ n̄ cōmittere ꝯtra hoc inſtat̄ ſic. qꝛ ꝯtingit ve
rā pniam eē ſine planctu ⁊ fletu. igit̄ illa diffinitōes non valent.

¶ Pro quo ſciendū ꝙ duplex ē flet⁹. ſcz interior ⁊ exterior. fletus exterior
eſt quē homo facit lachrymādo. Sed flet⁹ interior ē qui ꝓcedit ex illo ꝙ
aliquis cū cordis amaritudine dolet d peccatis cōmiſſis mō dr̄ ꝙ vᷓa pe-
nitētia nō p̄t fieri ſine fletu interiori. qꝛ nullum pctm̄ dimittitur niſi cor-
dis amaritudine conteritur.

¶ Quinto notādū eſt. diceret aliqs vn̄ tunc pnia ꝓcedit. Rn̄det̄ ꝙ pnia ꝓ-
cedit ex dictamine iuſticie. dictat em̄ iuſticia ꝙ quilibet hō habeat id qd
ſuum ē ⁊ alteri dimittat ſil'r qd ſuū ē ⁊ ꝙ cuilibet leſo ſatiſfaciat ꝓ ſua leſi
one. vn̄ dt Areſtotiles ꝓma ſui rethorica ꝙ p̄clariſſima vᷓtutū eſt iuſticia.
nā ip̄a tribuit vnicuiq; ꝙ ſuum ē. Vnd quilibet homo d ꝓximo ⁊ ſibiip̄i
tenet̄ tria. ſcz creatori honorem. redēptori aiam. iudici timorē. ꝓximo et;
tenetur tria. ſcz ſuꝑiori obediētiam. eq̄li concordiā. inferiori beniuolētiā.
Et ſibiip̄i tenet̄ tria. ſcz cordi mundiciā. ori cuſtodiā. ⁊ carni diſciplinam
⁊ quicunq; contra illa faciat ille d; penitere.

¶ Sexto notādū. ꝙ tres ſ; ꝑtes pnie correſpondētes triplici pctō. Und
oīe pctm̄ aut fit ꝑ delectatōez cogitatiōis. aut ꝑ turpe eloquiū. aut per
ſuꝑbiā. Primo hō peccat ꝑ delectatōez cogitatōis qn̄ ip̄e ſingeret ſibi de
lectatōes malas. hō ſcdo peccat turpiter loq̄ndo. vt qn̄ ꝓfert vᷓba turpia
⁊ inordinata. tercio peccat ꝑ ſuꝑbiā ⁊ illi triplici pctō corrn̄dent tres ꝑtes
pnie. nā pctō cogitatōis corrn̄det contritio cordis. qꝛ qn̄ homo h; turpes
delectatōes in cogitationib⁹. tunc d; hr̄e ꝯtritōem ꝓ illo pctō commiſſo
Scdo pctō ſcz turpi eloquio corrn̄det oris ꝯfeſſio. qꝛ ſicut locut⁹ ē turpia
ore ſic cōformiter d; illa confiteri ꝑ os. Tercio pctō ſcz ſuꝑbie. i. male ope
rationi corrn̄det ſatiſfactio d pctīs cōmiſſis ꝑ malā oꝑatōem.

¶ Septimo notādū. duplex eſt pctm̄ ſcz originale ⁊ actuale. Originale
eſt illd pctm̄ qd trahit̄ a ꝑentib⁹ ꝓmis ſcz ex adā ⁊ eua ⁊ tale pctm̄ delet̄ ꝑ
baptiſmū. Sed pctm̄ actuale eſt illd qd qs cōmittit ꝑ factū ſiue actū illi-
citū ⁊ ē duplex. qddā veniale ⁊ h̄ multipl'r delet̄. ꝓmo ꝑ aque bn̄dicte aſꝑſi-
onē. ſcdo ꝑ dn̄icā or̄oem. tercio ꝑ epiſcopalē benedictōem. quarto ꝑ circu
itū cimiterij. ſed alid ē mortale ⁊ tale delet̄ ꝑ pn̄iam vᷓam contritiōem ⁊
adhuc eſt alia drn̄a inter pctm̄. qꝛ qddā eſt pctm̄ mortale ⁊ qddā capitale.
naz pctm̄ mortale eſt dictū vel factū vl' concupitū cōtra p̄ceptū dei. vn̄ qn̄
qs dt vl' facit vel deſiderat ꝯtra p̄cepta dei peccat mortal'r. S; pctm̄ capi
tale ē ſeptuplex vt p; in hac dictōe ſaligia ⁊ drn̄t ſicut ſuꝑius ⁊ inferi⁹ mor
tale ⁊ capitale. qꝛ oīe pctm̄ capitale ē mortale. ſ; non ecōuerſo

¶ Octauo eſt notãdum. ꝙ duplex eſt penitentia. quedã eſt penitentia ca‑
nonica quedam voluntaria arbitraria. Penitentia canonica eſt que in‑
fligitur a canone ⁊ dicunt canones ꝙ homo pro vno peccato mortali de‑
beret penitere ꝑ ſeptem annos illo mõ ꝙ in ſcdis ferijs nõ comedat car‑
nes ⁊ ferijs quartis abſtineat ſe a lacticinijs ⁊ ſextis ferijs ieiunet in pane
⁊ aqua ⁊ ꝺ tali penitẽtia loq̇tur raymundus cum dicit. Si pro mortali.
⁊c. Sed quia humana natura ex nimia fragilitate eſt ita infirma ⁊ debil'
ꝙ non ſufficit hoc adimplere. ergo penitentia eſt non volũtaria ⁊ arbitra
ria quia ſtat in voluntate confeſſoris vñ ſepiſſime contingit ꝙ vnꝰ hõ de‑
cies vel centies vnum peccatum mortale vna die cõmittit. Unde habz
ergo recipere tot annos penitendi. Et ergo cum hoc non poteſt fieri tunc
penitentia eſt remiſſa ad voluntatem diſcreti confeſſoris ſcȝ ꝙ ille ſit ibi
iudex loco chr̄i ⁊ iniungat pniam ſm proprietatem perſone. et cum hoc
diligenter inſpiciat eiuſdem circumſtãtias nam ſi homo peccauit ꝑ ſup‑
biam tunc debet ſibi iniungere ſatiſfactõem per humiles orationes Si
ꝟo peccauit per gulam vel luxuriam iniungat ſibi vt ſatiſfaciat ꝑ abſti‑
nẽtiã ⁊ ieiuniũ ⁊ ſic ꝺ alijs.

¶ Ultimo notãdũ ꝙ hmõi ieiuniũ qꝺ quis deberet facere ꝓ pctõ morta
li ꝑ ſeptẽ annos illo mõ ꝙ in ſcdis. ſextis. ⁊ q̄rtis ferijs viueret abſtinẽter
ꝓut dcm̄ ẽ: ⁊ carena ⁊ interp̄tat̄ q̄ſi a carne aliena qꝛ dȝ eẽ alienatꝰ ab eſu
carniũ. ⁊ alij dicũt ꝙ carena interp̄tat̄ q̄ſi carnis carẽtia.

s[c] pegrinatõis
Qui loca vicina querunt vel que ſtationes

Non abſoluentur penis ſpiritualibus iſtis
.i. ſi qꝺ ſupeſt .i. pena purgatorij
Sed ꝙ ibi ſit eis hoc purgatorius ignis
.i. ꝺ cetero .i. ab imũdicia
Aufert ſic deinceps vicioꝝ labe quieſcunt
s[c] hõ s[c] hõ .i. ꝓ ſua poſſibilitate. i. agãt pniam
Debilis aut pauper proprio propoſſe laborant
s[c] illꝺ .i. miſcꝺia dei
Et ſibi quod ſupereſt ſupplebit gratia chriſti
.i. peniterẽt .i. robuſtus
Si probra ſic luerent diues vel corpore fortis
.i. ex illo .i. occaſio peccãdi
Inde daretur ei peccandi larga voluntas
s[c] hoim .i. iniũcto .i. deſinet .i. onere. i. pnie
Nullus ab impoſito ceſſabit pondere pene
s[c] ipe .i. ꝑficiat s[c] onus
Quin quantum poterit ſecurius expleat illud
s[c] dei .i. ꝯceſſit s[c] pape
Hoc quod in eccleſia dedit indulgentia ſacra

.i.qs audet pbare s. fideliũ.i.occurrat
Quis reprobet quin in his animabus ſubueniatur
s. hõi.s. indulgẽtias .i.temeritas peccãdi s. indulgẽtiaꝝ
Nulli propter eas audacia detur vt harum
.i.ppt ſpem.i.edificat:s. pcci .i.ſcti pres .i.instituerunt
Sepe ponat pondus ſeniores quod ſtatuerunt
s. indulgẽtie .i.tormẽta.i.in illo.i.q ppt defectũ ñ pt pficere pñiam ſuã.
Ne redimunt penas in eo qui nil valet vltra

¶ Hic autor ponit alia documẽta d penitentia dicens ſi alicui iniũcta ẽ penitentia ſcʒ peregrinatio in lõginquas ptes et vadit ad ptes ppinqs talis non erat ſolutus ſed poſtea punit in purgatorio. Subdit d pnia pauperꝝ debiliũ dicẽs q hõ debilis vel paup debet laborare inquantum poteſt ad agendum penitentiam et ſi non poteſt penitentiam iniunctã adimplere tunc illud quod ſupereſt illi gratia chriſti adimplebit. Sed illõ non debet extendi ad homines fortes in corpore vel etiam ad diuites. qr ex illo magis daretur occaſio peccandi. Item ſbdit q nullus dʒ ceſſare a pnia ei iniuncta niſi expleat eam quãtum deuotius valeat eciam nullus dʒ reprobare ſanctas inſtitutiones et indulgentias rhomane ecclie. qr cum iſtis indulgentijs ſbuenitur animabus et etiã ppter indulgentiã conceſſam ecclis nullꝰ dʒ capere audaciã peccãdi ſcʒ q ipe peccat ſpe venie qr vtiqʒ nulla pctã manent impunita et quilibet homo debʒ facere et agere ac ſi indulgentie non eſſent conceſſe. Etiã nullꝰ hõ dʒ penã peccati ſolum dicere ſed dʒ eã ſecurius penitere et pati nã ſi hõ edificat fundamẽtum ds miſicors erit. Et ſi homo ſuat iugum ecclie tunc diuia grã vel indulgentia ei fulgebit. Etiam indulgentia liberat penas purgatorij ſic q homo non punitur.

¶ Primo notãdum. Per ſtatões in pposito intelligit ſpũalis grã q confertur homini a deo. Unde conſuetudo rhomana fuit q omni die dñico ſtatio et ſpũalis gratia fuit in vna eccľia et ibi omnis clericus conuenit et laudem dei decãtauit. Et tales ſtatiões per miſcdiam domini tranſlate ſt ad alias eccľias aliarum ciuitatum et regionum. Et ergo ſi alicui infligitur q deberet ſatiſfacere p ſtationes aut p alias pegrinatões vadendo ad partes longinquas et ſi talis tranſferret ſe ad partes propinquas p hoc non ſatiſfaceret. Et ſi talis in hoc caſu moreretur ante ſatiſfactõem puniretur in purgatorio.

¶ Scdo eſt notãdum q indulgentie ſolum valent pfeſſis et cõtritis non exiſtentibus in peccatis mortalibus nã ſicut mẽbrum mortuũ non põt viuificare ſic etiã indulgentie non pſunt anime mortue.i.exiſtẽti in peccato mortali. Et ergo homini non pſunt indulgẽtie interim q ẽ in peccato mortali. Alij doctores dicunt q indulgentie valẽt ad hoc vt homo ſatiſfaciat de peccatis oblitis. Quia homo quandoqʒ eſt oblitus multorum peccatorum de quibus libenter ſatiſfaceret ſʒ ignorat ea. Et iõ ſancta eccleſia inſtituit indulgẽtias q homo de peccatis oblitis ſatiſfaciat. Alij doctores es dicũt q indulgẽtie valent ad pniaʒ negligent cõpletãꝝ et ergo homini iſta negligẽtia tolleret indulgẽtie ſunt inſtitute ab eccleſia.

Alij doctores dicunt ꝙ indulgentie valent ad pñiam ⁊ ad penã a canone inflictã ꝺ q̃ dictũ eſt in ſnia p̃cedenti.

¶ Tercio notãdũ. autoꝛ ꝺt in lr̃a ꝺ pñia debiliũ ⁊ paupeꝝ ꝙ ipi dñt ꝑficere ꝑ peccatis eoꝝ inq̃ntũ valent. Sed talis pñia debilium eſt multũ infirma ⁊ inſecura. Et nullo mõ eſt firma. nã ꝺt ſpeculatoꝛ ꝺ infirmis. Qui non p̄t explere pñiam non dico ꝙ talis dãnatur nec dico ꝙ liberat̃. q̃ſi diceret. Si ꝺs vult p̄t ei exhibere miſc̃diam ⁊ gr̃am ſuã ⁊ iõ ſi quis velit eſſe ſecurus ille peniteat ad tãtum q̃ntum peccauit.

¶ Quarto notãdũ. lr̃a ꝺt ꝙ null⁹ ꝺʒ peccare ꝓpter ſpem venie ſic ꝙ velit peccare ⁊ pñiam agere. Rõem aſſignãt doctores: qꝛ q̃n aliquis peccat ꝓpt̄ ſpem venie tunc illud qꝺ ē conceſſum ad ſalutē cedit in ꝑditõem. Et illud qꝺ inſtitutũ eſt ꝓpt̄ bonũ vtitur ad malũ.

¶ Quinto notãdum ꝙ hõ ꝺʒ confiteri ꝑ confeſſionē oꝛis ⁊ contritõem cordis ⁊ ſatiſfactõem opis vnꝺ triplicia ſtʒ opera. quedã ſtʒ opa ſatiſfactoria tãtum. Et ſtʒ illa que fiunt in purgatoꝛio ⁊ talia delent pctã cõmiſſa. Alia ſtʒ opa ſatiſfactoria ⁊ meritoria ſicut ſtʒ iſta opa que exercem⁹ in hac vita. Alia ſtʒ opa que nec ſtʒ ſatiſfactoria nec meritoria vt ſtʒ opa dãnatoꝝ. Quia dãnatio nõ ſatiſfacit ꝑ delictʒ nec etiã meretur aliquod. Quia in pñti vita eſt tempus gratie. tempus miſc̃die. tempus merendi. ⁊ tempus ſatiſfaciendi: Et ergo qui non in hac vita penitet in purgatoꝛio non penitebit. ⁊ ſi ē dãnatus nunq̃ penitebit.

¶ Sexto notandũ. vtꝝ pñia ſerotina etiã ꝓſit ⁊ ſit meretoria. Et arguit̃ ꝙ non. nã om̄is pñia meritoria ꝺʒ eē voluntaria. Sed pnia ſerotina non eſt voluntaria: igit̃. ⁊c̃. Maioꝛ ꝓbat̃. qꝛ null⁹ coacte ꝺʒ penitere. ſʒ Minoꝛ ꝓbat̃. qꝛ in pnia ſerotina ſiue ſera pctã dimittũt hoiem ⁊ hõ nõ ea g̊ ſeq̄t̃ ꝙ pñia ſerotina ñ ē meritoria: In oppoſitũ arguit̃ ꝙ ſit meritoria autoritate Ezechiel̃ dicētʒ i ꝑſona xp̄i i q̃cũqʒ hora pctõꝛ igemuerit ꝑ pctis ſuis oim pctõꝝ ſuoꝝ ãpli⁹ ñ recordabit̃ dñs. Pro q̊ notãdũ ꝙ pnia ſerotina multũ ē difficil̃ ſiue inſecura ꝓpt̄ duo ꝑmo ex ꝑte hois qꝛ tunc hõ punit̃ multʒ tribulatõib⁹ ⁊ doloꝛib⁹ ꝓpter qꝺ ſuffocat̃ ois ꝯtritio q̃ ꝺʒ fieri ꝑ peccatis: nã videmus exemplũ ꝙ ſi hõ patitur i vno membro vt in oculis in dētibus. tunc ꝑ nimio doloꝛe non p̄t quicq̃ agere q̇ꝺ ergo erit q̃ndo dolet in omnib⁹ ſimul. Scꝺo pnia ſerotina eſt difficilis ex parte finis. qꝛ hõ ꝓpter illum finem debet penitere vt velit ſatiſfacere ꝑ illo ꝙ ſuum creatoꝛē vnq̃ offendit. qꝛ in hac ſatiſfactõe nec p̄t acquirere gr̃am nec amoꝛē dei. Sed hoc nõ p̄t facere in pnia ſera. qꝛ iſta pnia eſt magis ex timoꝛe q̃ amoꝛe. Et illi q̇ ſero penitēt aſſimilãtur nauigãtib⁹ q̇ timent ſe ſ̃bmergi cum rebus ⁊ bonis ne ergo ſimul ſ̃bmergãtur ꝓijciunt aliquas res ꝺ naui vt ip̄a nauis leuius trãſeat ⁊ hoc non faciunt ex amoꝛe ſed ex nimio timoꝛe. ſic etiã in ꝓpoſito eſt cum hominibus qui ſero penitent. nã ſi non eſſet pena eterna quam omnes timemus nunq̃ foꝛſan peniteremus Et ergo dicit beatus Auguſtinus penitentia ſera raro eſt vera. Sʒ diceret aliq̇s quõ tñ eſt ꝺ latrone qui pēdebat in cruce ⁊ penitebat cũ pñia ſera et ſaluatus eſt. Dicitur ibi ꝙ hoc fuit ex ſpeciali gratia ⁊ ꝑuilegio. ſcʒ ꝙ fuit ſaluus factus. qꝛ ip̄e pñs fuit qui ip̄m ſaluare ⁊ curare potuit.

¶ Ad rõem in oppoſitũ dicēdum eſt ꝙ peccata poſſunt dimittere hõiem

q̄ ad actū exteriorē ſic ꝙ non pt eā āpli⁹ exercere ſed ipe dimittit actaꝫ q̄
ad diſplicentiā interiorē ſic ꝙ pctā diſplicēt ei in corde ſic ꝙ talia ampli⁹
facere abhorrit. Et ſic finalr̄ dr̄ ꝙuis aliq̄ pn̄ia ſerotina eſt vra tn̄ hoc ē ra
ro. qꝛ quādo fit tunc fit ex ſpeciali inſtinctu ſpūſſancti.

¶ Ultimo notandū. Diceret quis quid mouet nos ad pn̄iam. Reſpon
detur ſm btm̄ Bernardū ꝙ ſtꝫ multa. p̄mo bn̄ficia a deo recepta ſcꝫ ꝙ hō
creatus eſt intelligēs ſciens a nociuis p̄ſeruatus bonus mundi ditatus
ſcia informat⁹ ꝛ multis alijs bonis bn̄ficiat⁹. Scd̄o bn̄ficia recipiēda ſcilꝫ
vra grā ꝛ etna glīa. Tercio ſuppliciorꝫ fuga ſcꝫ pene infernal̄. Quarto fla
gella dei ſcꝫ infirmatōes ꝛ varij languores q̄ multos ad pn̄iam ducunt.

s^c parrochian⁹ s^c iure
I tuus infirmus habitum mutauerit atqꝫ
.i. in religionē s^c in clauſtro
In clauſtrum veniens moriatur ibi ſepelietur
s^c parrochian⁹ s^c plebano
Nam tuus ipe fuit ideo tibi portio detur

Hereticus latro fur vſurarius et qui
s^c p̄ſtrāgulatōem .i. inficiūt .i. gladio .i. inficiūt
Se laqueis perimunt de enſe necant manifeſtum
.i. pctm̄ s^c dictorꝫ .i. in cimiterio
Si ſcelus horum ſit nobiſcum non tumulletur
.i. tales .i. pn̄iam agāt s^c p̄ pctō p̄petrato. s^c malefactorꝫ
Hij ſi peniteant ſatis et faciant et eorum

Heredes tunc a nobis non eiiciantur
.i. ſua parentela .i. furi vel latroni
Uel ſi proximitas ſua ſubueniat morienti
.i. qn̄ valebis s^c iuſtū hōiem .i. violētias: s^c in cimiterio
Ei ce dum poteris illum quem vis ſepeliuit

¶ Capitulū ſecundū in q̄ determinat d ſepulturis eccleſiaſticis ꝛ ↄtinuat̄
ad p̄cedēs ſic. Poſtq̄ꝫ autor determinauit d pn̄ia h̄ ↄn̄r determinat d eccl̄iaſti
ca ſepultura ꝛ diuidit in tot ptes q̄t ponit̄ documēta ptes patebūt in pro
ceſſu p̄mo dt ſic Si aliq̄s infirm⁹ p̄rochian⁹ mutauit habitū intrādo reli
gionē vt puta clauſtrꝫ ꝛ morit̄ in clauſtro ꝛ idē ſepelit̄ tūc pleban⁹ d iure pt
poſtulare ſuā portōem canonicā ab eo. Subdit aliā documētū dicēs. ꝙ
fures. latrones. vſurarij. hereaici ꝛ iſti q̄ ſuſpēdunt̄ laq̄o ꝛ q̄ inficiūt ſeipos
gladio vel ailo inſtrumēto tales neq̄q̄ꝫ dn̄t ſepeliri in cimiterio dū tn̄ ſcel⁹
eorꝫ ſit manifeſtū. Sꝫ ſi tales agerēt pn̄iam an̄ mortē vl̄ heredes eorꝫ poſt
mortē ſatiſfacerēt p̄ eis agēdo pn̄iam tūc bn̄ pn̄t ſepeliri i cimiterio Sub
dit ſi aliq̄s fur vl̄ vſurari⁹ vl̄ latro vl̄ heretic⁹ violent ſepelit̄ in cimiterio ta
lis ecōuerſo dꝫ effodi ꝛ eijci d cimiterio. ¶ Prio notādū autor dt ſi parro
chian⁹ ifirm⁹ morit̄ i clauſtro ꝛ ſepelit̄ ibidē tūc pleban⁹ pōt poſtulare ab
eo ſuā portōem canonicā ſꝫ ē intelligēdū ſb diſtinctōe. qꝛ vl̄ tal̄ itrat clau

ſtꝝ ſan⁹ ꝟ infirm⁹. Si ſan⁹ itrat ⁊ ꝯtinuauerit ibi ꝑ aliqđ tp̄s tūc pleban⁹ nō p̄t poſtulare ſuā portōez ab eo. ſi āt infirm⁹ intrauerit h̄ ē dupl'r vel in eadē īfirmitate mortu⁹ ē vel nō. ſi ꝑmū tūc pleban⁹ p̄t poſtulare ſuā portionē ab eo. Si āt nō ē mortu⁹ in eadē infirmitate ſʒ ꝯualuit ⁊ iter icidit in īfirmitatē tūc ſacerdos nō p̄t poſtulare ſuā portōem canonicā ab eo.
¶ Scđo notādū de q̄ntitate illi⁹ portōis diuerſi diuerſimode dicūt nā q̄dē dicūt ꝙ ſit tcia ꝑs offertorii. q̄dē āt dicūt ꝙ ſit q̄rta ꝑs offertorij q̄dez āt dicūt ꝙ ſit medietas. Alit' tn̄ đr ſm doctores ꝙ ſit derelinq̄ndū ad ꝯſuetudinē trē nā ſi ꝯſuetū ē ꝙ tcia vel q̄rta ꝑs. ⁊c̄. dʒ dare tunc in illa pte pleban⁹ dʒ ſtare ꝯtēt⁹ ¶ Tercio notādū ꝙ ſepultura ſic đr: Eſt abſcōſio ſb̄ tranea fidel' hōis mortui i loco determiato vl' debito q̄ negat' f. de carētib⁹. ⁊ đr notāter fidel' hois ad excludēdū i fideles hoies q̄ n̄ ſtʒ ſepeliēdi cū hōibus fidelib⁹ ⁊ illa deſcꝑtio ſolū dat' đ ſepultura eccl'iaſtica ⁊ licita.
¶ Quarto notādū autor đt ꝙ fures ⁊ latrōes ⁊ vſurarij nō ſtʒ ſepeliēdi i cimiterio ⁊ hoc eſt verꝝ ſi moriunt' impenitētes ſic ꝙ nō dolēt đ pctis cōmiſſis ⁊ t'les ſt' excluſi ab eccl'ia militāti. ſʒ ſi moriūt' penitētes ſic ꝙ dolēt đ pctis cōmiſſis. ⁊ heredes eoꝝ ꝓmittūt ſatiſfacere ꝓ eis tūc bn̄ pn̄t ſepeliri in cimiterio heredes dn̄t cogi ⁊ compelli ad ſatiſfaciēndū.
¶ Quinto notādū. vtꝝ fur vel latro nō potēs loq̄ i extrēa nccitate debeat ſepeliri in cimiterio vel n̄. Rn̄det' ſb̄ diſtinctōe q2 vel tal' potuit h̄re ſacdotē interim ꝙ loq̄ poterat vel n̄. ſi potuit ſacdotē h̄re interim ꝙ habuit loq̄lā ⁊ noluit ꝯfitere tūc n̄ dʒ ſepeliri in cimiterio. Si āt n̄ habuit ſacdotē ⁊ libent' fuiſſet ꝯfeſſus tūc deberet ſepeliri in cimiterio. ⁊ hoc ſi in eo apparuerunt aliq̄ bona ſiḡ ꝯtritōis ſic ꝙ man⁹ vel oculos eleuat in celum tūc ſufficit in vno teſte ad credēdū ꝙ eccia ꝓnior ē ad ſaluādū q̄ʒ ad dānādū. ſi āt nulla ſiḡ apparebūt in eo tūc neq̄q̄ʒ dʒ ſepeliri in cimiterio.
¶ Itē notādū hoies intficiētes ſeipos vt ſtʒ illi q̄ ſe ſuſpēdūt vl' ſb̄mergūt vel alit' ſe intficiūt t'les non dn̄t ſepeliri in cimiterio ⁊ h̄ ſi t'les ſtʒ cōpotens ſuaꝝ rōnū vl' vtētes rōe q2 t'les ſine fine deſperauer't in dei gr̄a. g̊ eis ſacra eccleſiaſtica ſepultura nō ē eis admittēda. Si āt t'les nō eēnt cū rōne vt ſtʒ ſtulti. frenetici ⁊ ſic đ alijs tūc bn̄ pn̄t ſepeliri in cimiterio. q2 t'les nō deſperauerunt in dei grā eo ꝙ non vtebātur rōne ⁊ ſic nō peccauer't in ſpm̄ ſctm̄. ſed oēs interficiētes ſeipos vtētes rōne peccāt in ſpm̄ ſcm̄. ⁊ t'le pctm̄ nec remittit' hic nec in futuro
¶ Vltimo nota. Si q̄s đ p̄dictis ē ſepult⁹ in cimiterio talis dʒ extumulare ⁊ eijci đ cimiterio ⁊ h̄ ē verꝝ ſi corp⁹ vel oſſa ei⁹ pn̄t diſcerni ab alijs corporib⁹ ⁊ oſſib⁹. ſi āt non pn̄t diſcerni ab alijs: tunc non dʒ extumulari.

.i. ꝓ pecunia s^e aliq̄s s^e aliq̄ .i. bellū
Pro mercede pugil iniens cum fure duellum
.i. morit'. i. in t'li bello s^e talis .i. extra cimiteriū
Si cadit in pugna pugil extra nos tu muletur
.i. pegrin⁹ .i. obijt .i. tumulat'
Aduena quacunq̄ʒ villa moritur ſepelitur
s^e plebāo .i. habitaueris .i: cupis .i. in alio loco
Si mecum moreris et vis alibi ſepelire

sᵉ porcio.i.ab me ſpectat s ᵉ plebão
Qui me contingit dabitur mihi porcio de te
.i.meꝰ ꝓpinquꝰ.sᵉ meã .i.abſqꝫ ꝯſenſu meo
Si vicinus ouem ſine me tumulare meam vult
.i.ď illo sᵉ oue .i.recepit
Inde ſatiſfaciat quod ab hac habet hoc mihi reddat
sᵉ ꝑrochianꝰ sᵉ ex̄ns .i.ducat̄
Si meus infirmus in ouile tuum veheatur
.i.obijt .i.in tua ꝑrochia .i.habitatio.i.in tua ꝑrochia
Si moriatur ibi niſi ſit domus eius ibidem
.i.ſpectat ad me.i.abſqꝫ ꝯſenſu meo .i.ſepelire
Eſt meus et ſine me non debes eum tumulare
.i.retribuūt .i.plures habitatões
Si diuerſa loca tibi dent domicilia plura
sᵉ loco .i.tumuleris
In quocunqꝫ mori te contingit ſepeliris
sᵉ ſacerdos .i.iſti loco sᵉ mortuo
Non alius ſed ibi celebrans ius obtinet in te
illa tria sᵉ ꝑrochianū
Predia delictum perſona meum faciunt te
.i.ſacerdos .i.nō accedat sᵉ hõiem
Preſbyter in noctis tenebris non viſitet egrum
sᵉ infirmꝰ .i.iacuit sᵉ infirmi
Qui ſex ſiue dies plures decubuit hii quos
.i.extrema .i.demat̄
Impugnat ſubitus mortis dolor excipiatur

¶ Hic autor ponit alia documēta ď eccleſiaſtica ſepultura ponēs primo ſi aliq̄s pugil intrauerit bellū ⁊ furaret̄ ꝓ ſua mercede ſi tal' interficeret̄ in bello talis non eēt ſepeliendꝰ in cimiterio. Rō ē iſta.q2 talis ſupponit ſe ꝑiculo mortꝫ ⁊ cū h' mortuꝰ ē in bello illicito: g̃ nō dꝫ ſepeliri in cimiterio. Subdit aliď documētū ď ſepultura ⁊ ďt in q̄cunqꝫ villa morit̄ aduena ſiue ꝑegrinꝰ in eadē villa ē ſepeliēdꝰ. Subdit ſi aliq̄s in ꝑrochia ꝓpa morit̄ ⁊ velit alibi ſepeliri tūc plebanꝰ in cuiꝰ ꝑrochia morit̄ dꝫ cape ſuā portiōeꝫ canonicā: Subdit ſi aliquis ꝑrochianus ducit̄ in aliā ꝑrochiā tūc om̄ia que plebanꝰ ſuſtulit dn̄t reddi vo plebão Subdit ſi aliq̄s portatur ď vna villa ad aliā ⁊ ſi ibi moritur non h̄ns ibi domiciliū vel h̄itatōem talis non dꝫ ibi ſepeliri ſed magꝫ in ꝓpa villa vbi ꝑtinet ad ꝑrochianū ⁊ de q̄ ꝑrochia ꝑus ē ductus ſiue portatus. Item ſi aliquis h̄ret plura domicilia in diuerſis locis tūc in quocūqꝫ loco morit̄ ibi ē ſepeliendꝰ ⁊ nullꝰ aliꝰ niſi plebanꝰ illiꝰ eccie i q̄ morit̄ p̄t aliq̄d ab illo ſumere ſcꝫ ꝑtōem canonicā. Subdit ꝙ tria faciūt aliquē ꝑrochianū eē ſcꝫ p̄dia.i.poſſidētes delictū ⁊ ꝑſona Subdit vlteriꝰ ꝙ nullꝰ p̄ſbyter tp̄e noctꝫ dꝫ viſitare aliquē infirmū q̄ decubuit ꝑ ſex dies vel plures niſi talis ꝯſtitutꝰ fuerit in extremis.

¶ Primo notādū ꝙ ille q̇ moriṫ in duello ita ꝙ ſit duellū cū furꝫ taľ nō dꝫ ſepeliri i cimiterio: cā ē qꝛ duellū ē illicitū ſicˇ alie pugnatōes vulgares

¶ Scdo notādū ꝙ ꝑegrinꝰ ſiue aduena p̄t ſepeliri vbi moriṫ lꝫ ſit extra eiꝰ parrochia ⁊ rō huiꝰ ē qꝛ ip̄e ē nimis diſtās a patria ſic ꝙ n̄ p̄t cōmodoſe illuͦ venire ſiue portare iō ſctā eccľia admittit ꝙ ꝑegrinꝰ ſepeliṫ vbi moriṫ

¶ Tercio notādū ſicut ſacra iura canonica dicūt tūc q̇libꝫ hō p̄t eligere eccleſiaſticā ſepulturā in q̄cūqꝫ loco voluerit ſꝫ tn̄ h̊ vtiqꝫ dꝫ fieri cū ꝯſenſu plebani vel ſaltē ſine dāno plebani cuiꝰ parrochia ē ď q̄ ille ſepeliṫ.

¶ Quarto notādū tria ſunt q̄ faciūt aliquē eē parrochianū ſiue de foro alicuiꝰ qꝛ ꝓpt̄ domiciliū aliq̇s ſortiṫ foꝝ alibi etiā ꝓpter delictū qꝛ vir aliq̇s deliq̇t ibi penitere dꝫ ſiľr ꝓpt̄ ꝑſonā aliq̇s ſortiṫ foꝝ alicuiꝰ ⁊ eadē cā facit aliquē hoiēꝫ eē parrochianū alicuiꝰ eccľie ſꝫm ꝙ lr̄a itēdit vt filiꝰ ifra annos diſtinctōis ſeq̇t̄ ꝑſonā p̄ris qꝛ tūc n̄ p̄t eligere ſepulturā alibi etꝫ mulier ſequiṫ viꝝ in ſepultura eccleſiaſtica.

¶ Quinto notādū. Circa lr̄am iſtā vbi mgr̄ vult ꝙ qn̄cūqꝫ aliq̇s infirmꝰ decubuit vltra ſex dies vľ pľes tūc tꝑe noctꝫ ſacerdos cū corꝑe xpi nō dꝫ viſitare infirmū. Rō ē iſta. qꝛ maxie ꝑiculoſum ē tꝑe noctis deferre corpus dn̄i cū niſi ſit magna nccitas. ꝓ q̄ ſciēdū ꝙ ſacerdotē viſitare infirmū ꝑ noctē decūbētē ꝑ ſex vľ octo dies intelligiṫ dupľr. vnoͦ ꝙ taľ ſit poſitꝰ in articulo mortꝫ. Alioͦ ꝙ n̄ ſit poſitꝫ i articulo mortꝫ. Si p̄mū tūc ſacerdos teneṫ eū viſitare ne aliq̄ negligētia certa ip̄m ꝯtingat ſi āt n̄ ē poſitꝰ in articulo mortꝫ tūc ip̄e n̄ teneṫ eū viſitare ne aliqď ꝑiculū incurrat q̄re in aliq̇bus regionibꝰ moris ē ꝙ qn̄ ſic euenit ꝙ oꝫ ſacďotē viſitare ifirmū tꝑe noctꝫ tūc hoc fit cū magna ſolēnitate cantꝰ ⁊ viri diſcreti capiūt ſacďotē ⁊ ducūt eū ne aliqď ꝑiculū incurrat ſcꝫ cadēdo vel q̊cūqꝫ alio actū ſi in aliq̄ regione nō ē illa ꝯſuetudo tūc q̇libꝫ hō cū aduenerit cāpanē ⁊ p̄ſbyteꝝ viſitātē infirmū dꝫ ſuū hoſtiū apire ⁊ corpꝰ dn̄icū cū lumine ſeq̇ vt iteꝝ illa pericula remoueanṫ ⁊ tūc ď illo merenṫ ſpēales indulgētias.

Qui ſunt in banno preſenti lege fruantur

Judicium timeant ſententia iudicis ipos

Si ligat hanc timeant hic ſit iniqua vel equa

Aut ſe defendat vel ſolui ſeqꝫ laborant

In cauſam trahere licet iſtos iudice coram

Et tamen hi nullum poſſunt niſi p̄mo ſoluti

¶ Capitulū aliud in quo determinat de ſentētia excōicationis ⁊ diuiditur in duas ꝑtes. nā p̄mo detiminat de excōmunicatōe. ſcdo de abſolutione ibi. p̄ſul. Prima pars adhuc in duo. nā p̄mo facit qď dictuꝫ eſt. ſcdo ponit quedā obſ̄uāda circa excōmunicatos. ſcda ibi ſtant foris eccľiam. p̄mo ďt ſic. Excōmunicati debēt frui hac lege qꝛ ſi ſtꝫ excōmunicati tunc debent timere excōmunicatōem ⁊ debēt obedire ſuis ſuꝑiorībꝰ ſiue tas excōicatio ſit iuſta vel nō. Ratio eſt qꝛ excōicatꝰ eſt mēbꝝ putridū in ecca

iõne ex tota ecclia creſcat excõicatio ẽ timẽda.q2 ſi iiuſte ẽ illi illata tũc dʒ defendere i iudicio opponẽdo ſuã inocẽtiã ⁊ pcurãdo ſuã abſolutõez. Et excõicati nõ pñt aliquẽ trahere in cãm niſi fuerint pus abſoluti Sʒ ipi ab alijs hoib⁹ pñt trahi ad cãs iudiciarias. ¶ Pro illo notãdũ ẽ φ ſententia excõicatõis ſic deſcribit. Eſt chriſtianoꝝ ⁊ diuinoꝝ offibioꝝ ⁊ a xpi fideliũ cõmunione ſegregatio. Et dʒ notãter (chriſtifideliũ) ad excludẽdũ iudeos q̃ nõ excõicant niſi ſiniſtre. q2 iã ſunt poſiti extra eccliam. Similiter nec bruta aĩalia pñt excõicari: quia ſi colũba auide ſumeret corp⁹ dñicũ in eleuatõe a manib⁹ ſacerdotis tunc colũba non eſt excõicanda. ¶ Item nota φ due ſunt ſpẽs ſentẽtie excõicatõis vt etiã ſupra tactũ ẽ. ſcʒ ſnla maior ſnia minor. Snia maior eſt duplex. quedã eſt lata a canone. quedã eſt lata ab hõie. Iſta ſnia q̃ eſt lata a canone ẽ ſtmultiplex cuius hic aliq̃ caſus notãtur. ¶ Primus caſus q̃ coincidũt in hereſim ð facto ſunt excõicãdi. nec in loq̃la aliq̃s pt cũ eis cõuerſari q2 ſtatim ſunt in ſnia maiori canonis. ¶ Scðs caſus q̃ fauet hereticis ſtatim ẽ in ſnia excõmunicatõis maiori lata a canone. ¶ Tercius caſus quicunqʒ imponeret man⁹ ſuas in clericũ violent qui cleric⁹ eſt ordinat⁹ ⁊ cui⁹ ordo ẽ eſt approbatus ab ecclia ille eſt in ſnia maiori excõicatõis lata a canone.

¶ Quart⁹ eſt: hoĩes q̃ pñt defendere ⁊ non defendũt ne manus violent imponant in clericũ ordinatũ ſi ſunt ſupiores non inhibentes inferiori b⁹ ſnia. iſti etiã incidũt in ſniam maiorẽ latã a canone ¶ Quintus caſus eſt q̃ dicunt eccliam romanã nõ eſſe caput ecclie militãtis. i. oĩm chriſtianoꝝ. iſti etiã incidunt in ſniam maiore latã a canone. Et pñt eſſe plẽs caſus maioris ſentẽtie qui patebunt poſtea. Alia eſt ſnia maior lata ab homine. ſcʒ a iudice ⁊ illa eſt duplex. nã quedã dr̃ p contumatia ſcʒ qñ aliq̃s citat ⁊ ſpernit comparẽ iuri tũc ſup ipm datur ſnia maior ab hõie lata p contumacia. ſed alia eſt que fit pro aliqua re. Verbigratia. Si aliq̃s tenetur alicui eccleſie decimas qui profixo tpe certo tpe non dederat monitione ſup illum datur ſnia maior lata ab homine p re ⁊ p talibus ſentẽtijs latis ab homine nullus habet abſoluere niſi qui fert ſniam. ⁊ ð ſentẽtia maiori intelligitur littera. Sed ſententia minor eſt quãdo aliq̃s excõmunicato participat. ⁊ cõmuniter oẽs homines qui cõmittunt peccatũ mortare ſtãt in minori ſnia excõicationis.

Vltimo notandũ φ excõicatio adhuc eſt duplex ſcʒ maior ⁊ minor. maior eſt quãdo inhibet cõicatio hoim ⁊ ſacramẽtoꝝ. ſed minor excõmunicatio eſt qñ aliq̃s ſepatur ſolũ a cõmunicatõe ſacramẽtoꝝ. Et iuriſte dicunt φ ſi aliq̃s eẽt ɔſtitutus in maiori ſnia excõicatõis ⁊ celebraret vl' ingereret ſe diuinis de facto eſt irregularis. ſed aliquis exñs in maiori ſnia excõicatõis non eſſet irregularis.

s^e^ excõicati s^e^ dei s^e^ iſti
Stent foris eccleſiam hominum conſortia vicent
.i. null⁹ hõ s^e^ excõicatʒ in pticipãdo
Nemo loquatur eis nullus cõmunis eis ſit
s^e^ excõicatis .i. ſigna
Votu ſiue cibo nec eis dabit oſcula pacis

s^e^ excõicati .i.ſine ↄſenſu iudicis
Non abſoluentur ſine iudice ſi manifeſta
s^e^ excõicatoꝝ pctm̃ s^e^ excõicati
Moꝝ ſit culpa. mortis timor acrius inſtans
s^e^ excõicatos abſoluit .i.ſatiſfactio
Mos licite ſoluit ſi cautio debita detur
s^e^ excõicatꝫ fily s^e^ tales
Iſtis annexi pueri ſerui mulieres
s^e^ excõicatis s^e^ qꝛ
Cõmoueant timide quoniam dependit eoꝝ
s^e^ eoꝝ nutrimentũ s^e^ excõicatos
Victus ab his ſed qui poterit dimittere tales
.i.a vinculo excõicatõis excõicatoꝝ
Soluitur a banno fines hoꝝ peregrinus
s^e^ aliqs
Pertranſit licite princeps vel rex populoꝝ
.i.in excõicatõe ſuus ppl̃s s^e^ excõicatis
In banno ſi ſit ſua gens cõmunicet illis
s^e^ reges ꝛ pncipes s^e^ tali ſb̃dito
Iſtos corrigere licet vt faciant ſatis atqꝫ
.i.laborãt s^e^ ab excõicatõe s^e^ excõicatio
Et ſtudeant ꝙ ſaluantur quocunqꝫ modo ſic
s^e^ ſuã s^e^ ſuũ s^e^ aliqs
Percutiens matrem vel patrem filius eius
.i.etna maledictõe s^e^ filiũ
Perpetuo doleat anathemate donec in ipm
.i.eq̃us .i.d iſtis pctis
Digna refundatur vindicta malis frater iſtis
.i.excõicat⁹
Percutiens matrem vel patrem ſit maledictus
.i.d fctõ excõicatũ .i.ſolũ ptãs pape
Ex facto ſoluat hunc vnica gratia pape
.i.ſecreta excõicatio
Actio ſecreta velud in furtu moderetur
.i.ex tali excõicatõe
Conſiliis vel ope confeſſoris ꝙ ab inde
.i.picula .i.occulta liberatio
Scandala ne veniant et cauta ſolutio fiet
.i.ſacerdotẽ s^e^ ego raymund⁹ .i.pticipet
Preſbyterum ſolui nego ſi communicet iſtis

.i.idigne ſᶜ pſbyꝛ ſᶜ ſit .i.abſolutus
Iniuſte ſi non celebret niſi primo ſolutus

¶ Hic ponit aliq̄ obſuāda circa excōmunicatos dicens. Excōmunicati dn̄t ſtare foris eccleſiā nō ingrediēdo eād̄e: ⁊ dn̄t vitare ꝯſorcia hominū ⁊ nullus dꝫ cum talibꝰ loqui nec dꝫ eis congaudere in cibo ⁊ potu. nec aliquis dꝫ eis exhibere oſculum pacis niſi ꝑus abſoluātur ⁊ ſi illi ſtꝫ in excōicatōe māifeſta tūc non pn̄t abſolui niſi a iudice excōicāte. ⁊ hoc eſt verꝫ ſi non fuerint in extremis dūmō detur cautio ſatiſfaciēdi. Subdit ꝙ ꝑſone ꝯiuncte ipis excōicatis ſicut ſtꝫ vxores filiꝫ ⁊ ſui pn̄t cohabitare. qꝛ eorū nutrimēta ꝓcedunt ab excōicatis. Sed quicunqꝫ cohabitaret cū iſtꝫ excōicatis pt eos dimittere ꝓpter hoc vt non noceat illi ſnīa excōicationis. Subdit aliud documentū dicens ꝑegrini ⁊ viatores licite ꝑtranſire pn̄t t̄rā alicuiꝰ regis vel ꝑncipis q̇ eſt in bāno. hunc ſbditi ſui dn̄t reducere vt ſatiſfaciat ⁊ vt ꝓcurat abſolutōem Subdit dicens. filius ꝑcutiens pr̄em vel mr̄em dꝫ ꝑpetue dolere ꝺ hoc fctō ⁊ eſt excōicatus donec ſatiſfaciat. ⁊ nullꝰ pt eum abſoluere niſi dn̄s aplꝫicus. Subdit. ſi aliquis eēt excōicatus ꝓpter aliqꝺ fctm̄ ſecretum puta furtū tunc iſti excōicato tāta iniungat pn̄ia. ⁊ dꝫ moderari ꝑ auxiliū ſapientis ꝯfeſſoris ne plura ſcādala inde oriātur. Subdit dicēs. ſi p̄ſbyter excōicatꝰ ſiue iuſte ſiue iniuſte fuerit talis non dꝫ celebrare miſſam niſi ꝑus ſit ſolutꝰ a tali excōicatione.

¶ Notādū ꝑmo. ꝙ vxores filiꝫ ⁊ ſui pn̄t ipis excōicatis cōmanere. rō ē. qꝛ meliꝰ eſt vt cōmaneāt eis q̄ꝫ ꝙ fame ꝑirent. qꝛ ꝓpter maiꝰ incōueniēs minus inconueniens eſt eligēdū.

¶ Scdo notādum ꝙ nullꝰ dꝫ hr̄e actum cū excōicato: nec in loq̄la. nec in mēſa nec in plateis. nec in oraculo. nec in ciuitate. nec in cāpo. vt patꝫ extra de queſtione t̄cia ꝺ excōmunicatōe.

¶ Tercio notādum. ꝙ ꝑegrini pn̄t t̄rā excōicatā ꝑtrāſire. ⁊ etꝫ ſbditi pn̄t ꝑncipem excōicatū ſequi. Rō eſt iſta. qꝛ ſi ꝑegrinꝰ terminū intentū voluerit ꝯſeq̇ oꝫ ꝙ comꝑat ſibi neceſſaria ab excōicatis: Et ſbditi ꝓpt̄ h̄ ſequūtur dn̄m. qꝛ bona ⁊ dona a dn̄o receperūt vt ipi ſuiāt. g̊ optimū eſt vt ipſi adherent. ſed cū tali ꝯditōe ꝙ ipi ſꝑ dn̄t inducere ꝑncipem ſeu dn̄m vt ſatiſfaciat ⁊ abſoluat̄ ab excōicatione.

¶ Quarto notādum. l̄rā ꝺt (nec oſcula pacis) Vn̄. in aliquibꝰ regionibꝰ ꝯſuetudo eſt ꝙ amici in plateis obuiātes mutuo int̄ ſe p̄ſtent oſcula pacis. ⁊ illo mō vſi fuerūt apl̄i. ⁊ in ſignū illiꝰ dātur nunc oſcula pacꝫ in celebratōe miſſaꝝ. ⁊ ſic nec oſcula ꝑmo mō dn̄t dari ipis excōicatis.

¶ Quinto notādum. Dubitat̄ vtꝝ magis ſit occidere pr̄em vel mr̄em q̄ꝫ vxorē legittimā. Et videt̄ ꝙ magis eſt occidere vxorē q̄ꝫ pr̄em vel mr̄em. qꝺ ſic ꝓbat̄. Ille magis peccat q̇ peccat ꝯtra iura. ſed occidēs vxorē peccat ꝯtra iura: g̊ magis eſt occidere vxorē q̄ꝫ occidere pr̄em vel mr̄em Maior eſt nota. ſed minor ꝓbatur. qꝛ ꝑmo mō aliquis peccat ꝯtra legem nature eo ꝙ lex nature vult: Qꝫ tibi non vis fieri non facias alij. Sed nullus vult occidi ab alijs. g̊ nullus occidat alteꝝ. Scdo peccāt contra legē ſacr̄i: qꝛ q̇cunqꝫ interficit vxorē legittimā diminuit mr̄imoniū. g̊ duplex ꝑctm̄ cōmittit. ſꝫ int̄ficiens pr̄em vel mr̄em ſolū peccāt ꝯtra legē nature.

ꝙ̄ ſequit̃ ꝙ interficiẽs vxorẽ magis peccat ꝙ ille q̇ pr̃em vl̃ mr̃em inficit
Sꝫ in oppoſitũ arguit̃ ſic. vir in aliquo cãu hꝫ vberare vxorẽ. ſꝫ i nl̃lo cãu
hꝫ vberare pr̃em vel mr̃em. ꝙ̄ min⁹ ẽ pctm̃ vberare vxorẽ q̃ȝ vberare pr̃eȝ
vel matrẽ tamen vir eſt caput vxoris. Sed minoꝛ ꝓbat̃. qꝛ non eſt licituȝ
offendere patrem vel mr̃em. ꝙ̄ minus ẽ pcm̃ occidere vxorẽ q̃ȝ pr̃em vt ꝓ
batũ eſt. ¶ Ad hoc rñdetur ꝙ vtrũqȝ ẽ malum. tñ vnum inter illa duo
mala eſt deteſtabilius alio. quia detaſtile eſt occidere vxorem. ſed tñ dete
ſtabilius occidere patrẽ vel mr̃em: Vnͦ dt Phs. viij Ethicoꝝ ꝙ tria bo
na ſunt nobis collata a pentibus. ſcꝫ cã eſſendi. qꝛ ꝙ q̇s hꝫ cẽ ħ ꝑncipal̃r a
deo habet ꝛ ꝯñr a pentibus. Scdo hñt bonũ nutrimẽti. qꝛ pentes nutri-
unt filios. Tercio hñt bonũ informatõis. qꝛ pueri non ſolũ nutriunt̃ coꝛ
paliter a pentibus. ſed etiã ſpũaliter nutriunt̃. ꝛ hoc eſt cũ bõis informa
tionib⁹ ꝛ vtutũ inſtructionibus. Silr̃ hr̃. viij. Ethicoꝝ ꝙ dijs mgr̃is ꝛ pa-
rentibus equalens non reddit̃. Et ꝙ̄ ꝓpter illa p̄dicta bona hõ plus pec
cat in offenſione patris vel matris q̃ȝ in offenſione vxoris. Et ſic tũc rñ
detur ꝙ hoc eſt verum de peccatis. qꝛ ibi equalia peccata ſtꝫ eo q̃ȝ magis
eſt occidere pr̃em vel matrem q̃ȝ interficere vxorem.

Preſul agripinus non ſoluat ouem tirenenſem
A banno niſi ſit conceſſum deſuper illi
Nec ſcelus indulget hec indulgentia nil eſt
Huic vim confert indulgendi valet illa
Quiqȝ ſuis confert valet indulgentia talis
Nullus in alterius villa preſul celebꝛabit
Preſulis officium niſi ſit conceſſa poteſtas
Qui citat abſentes in banno vinculat ip̄os
Erꝛat ſi non ſcit hoc oſtenſum p̄us illis
Non licet vxores vel fratres ſiue ſoꝛoꝛes
Aut pꝛopꝛias pueros enoꝛmi verbere cuiq̃ȝ
Cedere cum pia ſit coꝛrexio non inhibetur
Nulla puerperio decũbens percutiatur
Femina pcuſſoꝛ huius banno religatur

¶ In hac pte autor detminat d abſolutõe. ⁊ ꝯtinuat ſic. Nã autor ꝑus detminauit d ipa excõicatõe. hic ꝯñter detminat d ipa abſolutõe. Et poſ ſit iſta ps diuidi i tot ptes quot ponit documẽta. vt patebit in ꝓceſſu. Et trahunt ex littera plura documẽta quoꝝ ꝑmum ẽ ꝙ epẽs vnius diocesis non pt aliquẽ abſoluere alterius diocefis niſi ſibi eẽt ſpẽalit commiſſuꝫ ⁊ conceſſum: ⁊ ſi aliter fieret abſolutio non valeret. Subdit ſm documẽ tum dicẽs ꝙ nullus pſul dꝫ exercere officium alterius pſulis in pſulatu alterius niſi conceſſa ſibi poteſtate. Subdit tcium documẽtum dicens ꝙ nullus citatus abſens pt ligari vinculo excõmunicatõis niſi ei⁹ prius ſit nota citatio. ⁊ faciẽs oppoſitũ maxime errat. Subdit qrtũ documẽtũ dicẽs ꝙ nulli licitũ ẽ ꝑcutere vxorẽ. fratrẽ. ſororẽ. vel ꝓpos pueros ꝑcuſſi one enormi. qꝛ ipa correctio dꝫ eẽ pia ⁊ charitatiua. ⁊ talis non ẽ ꝓhibita. Subdit vltimũ documẽtum ꝙ ꝑcutiẽs mulierẽ decũbẽtẽ in puerꝑio ẽ excõicatus. ⁊ null⁹ vir dꝫ cognoſcere mulierẽ carnalit iacẽtẽ in puerꝑio.

¶ Dubitatur aũt vtꝝ excõmunicatus pt intrare eccleſiam ⁊ audire ſer monẽ ſeu vbum chriſti. Rñdetur ſm plures doctores ꝙ talis licite pt in trare eccliam ad audiẽdum ſmonẽ ⁊ vbum chriſti. qꝛ talis in pdicatõne ⁊ ſmone poſſet forte aliquid audire ꝑ quod ipe cõuerteretur a malicia ſua. ergo illi licitum ẽ intrare eccliam ſb tali officio. ſꝫ in alijs officijs nullus excommunicatus pt intrare.

¶ Primo notãdũ. ex quo ꝑus dictum ẽ ꝙ ois ꝑcuciẽs clericum ẽ excõi catus ⁊ non pt abſolui niſi a papa. hoc ẽ veruꝫ niſi talis ꝑcuſſio clerici eẽt ꝓpt aliquã piã cãm. vt cã diſcipline. in iſto cãu mgr pt corrigere diſcipu los. pat filios. maritus vxorem. Pro quo nota ꝙ iocus cum clerico nõ dꝫ eẽ talis ꝙ ſit nociuus. qꝛ nullus pt ledere alium ⁊ ſe excuſare dicẽdo ſe io coſe feciſſe.

¶ Scdo notãdum ꝑ modum dubij: vtrum comedẽs pt ꝑticipare licite cum excõicato. Rñdetur ꝑ diſtinctõem. vel ergo ipe comedẽs ſcit ipm eẽ ex cõicatum publice. vel ſcit eum eẽ excõicatum occulte. ſi publice tũc ñ dꝫ ſecum comedere etſi alibi eẽt vbi ꝙ excommunicatus comederet debꝫ ſurgere ⁊ non ſecum comedere. alias peccaret mortalit. Si aũt ſcit eum excõicatum occulte tunc in occulto pt eum vitare ſi hoc poſſꝫ fieri ſine ſcãdalo. ſi ãt timet ſcãdalũ ꝓuenire non dꝫ eũ vitare. ſꝫ quotiẽſcunqꝫ eũ ſi ne ſcãdalo ipm vitare pt hoc dꝫ omittere.

qcũqꝫ .i. bona .i. friuole
Qui rapit ecclie res furtim vel violenter
ſ. ecclie reddit⁹
Et decimas eius vel cenſum vel quod ab illa
ꝓcedat ſ. aliq ſ. eccliam
Dependeat. vel qui vicio violauerit ipam
ſ. mõ excõicatus
Qualicunqꝫ ſit hoc ipo facto maledictus
ſ. tu .i. dedicatas
Es vir ſacrilegus ſi res ſacras violaſti

lesiſti ſcȝ monachū vel monialē
Si percuſſiſti perſonam religioſam
.i. aliquē .i. ꝺ ſtatu clericoꝝ
Uel quem de clero niſi ſit ꝑcuſſio ſancta
īformator sc licite ꝯfitētē
Doctor diſcipulum confeſſor probra fatentem
.i. violētiā
Percutit et huius laicus vim vi remouendo
.i. nō credit eē sc ꝑcuſſiſſe clericū sc a ſacrilego
Non es ſacrilegus ignorans exibiturqȝ
sc carnali .i. filia sc tua
Si cum matre tua nata muliere ſororis
.i. vicioſe. sc clericꝰ sc clericū .i. ꝑcuſſione
Turpiter hic quid agat hunc verbere corrige tute
sc clericꝰ .i. oꝑa militaria exercēs
Hic ſi ſit miles aliquem ſi tranſit ad actum
.i. indecētē .i. ꝑcuſſor talis pctōr
Illicitum cleri leſor non ſacrilegus ſit

Eccłiam turbans ignorans mercibus inſtans

Etas arma iocus tortor ꝑlatus et actus
sc ab excōicatōe ꝑcuſſor
Abſolui debet a papa leſor eoꝝ
iā enūeratis sc eēt .i. i articulo mortꝭ poſitꝰ
Caſibus in reliquis ſi preciſe moriturus
sc excōicatōis sc iter
Soluitur a vinculo ſibi dum ſanus fuerit ꝗ
trāſit. sc papa sc excōicatōis
Ad papam vadat qui talia vincula ſoluit

¶ Iſtud ē aliđ capłm in q̄ autor determinat ꝺ ſacrilegio. ⁊ pt̄ diuidi in tot partes quot ponit documenta. Et ꝑmo ꝺt ſic quicunqȝ rapit bōa eccleſie furtiue vel violenť vel aliqđ aliđ qđ depēdet ab eccłia. qui aūt violat eccłiam talis ꝺ facto eſt excōicatus ⁊ vocatur ſacrilegus qꝛ violat res ſacras. Subdit aliđ documētū dicens. ſi quis ꝑcutit clerum vel religioſum niſi ꝑcuſſio ſit ꝓpter rationabilem cām vt ſi doctor ꝑcutit diſcipłm cā doctrine. ē ſacrilegus. ⁊ ꝯfeſſor ꝑcutiēs confitētē non ē ſacrilegus. etiā ſi abbas ꝑcutiat monachū ſuū confratrē ꝓ ſuis maleficijs ⁊ exceſſibꝰ non eſt ſacrilegus. Etiā ſi laicus defenderet ſe ꝑcutiendo clericum q̇ euꝫ inuaderet non fieret excōicatus ſiue ſacrilegus. qꝛ vim vi repellere lꝫ. Etiā ſi q̄s ꝑcutit clericum ꝑpetrantē aliquē actū illicitū cum mr̄e. ſorore. vł cū filia. non erit ſacrilegus. Etiā ſi aliq̄s ꝑcutit clericū exercētē oꝑa milita

ria non erit ſacrilegus.Subdit etiã dicẽs ꝙ in oĩbus alijs caſib⁹ extra il-
los iã dictos ledẽs clericũ erit ſacrileg⁹.⁊ non p̄t abſolui a ſimplici ſacer-
dote.niſi in articulo mortis.ſ; tñ d; ei iniũgere pñiam ſi ꝯualeat ꝙ epm
vel papã adeat ꝓ abſolutõe.

¶ Primo notãdum.ꝙ ex quo ꝑus dictũ ẽ d̃ leſis ⁊ d̃ pena leſoꝝ.vñ d̃ qui
cunq; ledit clericũ vł religioſum ille incidit ſniam maiorẽ latã a canone
Et lr̃a d̄t ꝙ non ſolũ qui ledũt ſacerdotẽ vel diaconũ:ſ; in cõi d̄t clericu;
q̄r ſb̄ illo nõie comp̄hendunt̃ oẽs clerici.⁊c̄.

¶ Scd̄o notandũ ꝙ multis caſibus aliquis non incidit excõicatõe; le-
dendo clericũ.Primo qñ aliq̄s verberat aliquẽ clericũ bõa intẽtõe ⁊ ei⁹ in-
tereſt verberare.ſicut mgr̄ verberat diſcipulũ ſuũ qui ẽ clericus ꝓ exceſſibus
ſuis quos cõmiſit.ꝑ hoc mgr̄ non incurrit excõicatõem.ſaltẽ ſi ſibi ẽ mo-
dus debitus.⁊ ſi mgr̄ excederet modũ.ſc; ꝙ ip̄e ꝓi.ceret diſcipulũ d̃ vno
angulo in aliũ cũ crinibus ſic ꝙ enormit̃ lederet̃.tũc talis mgr̄ incider;
ſentẽtiã excõicatõis.

¶ Tercio notãdum.ꝙ qñ quis leuiter ledit alium nõ intẽdẽs eũ ledere
tunc in hoc non incidit excõicatõem.vt ſi eẽnt duo ſocij ⁊ vnus ledit ali-
um non ꝑtendẽs malũ.talis non incidit excõicatõem.

¶ Quarto notãdum.qñ quis ignorat aliquẽ eẽ clericũ.Pro quo ſciẽdũ
ꝙ ignorãtia ẽ duplex.q̄dã viſibilis.q̄dã inuiſibilis.Inuiſibilis ẽ qñ leſor
nullo mõ p̄t diſcernere vtꝝ ille qui offendit̃ ſit clericus aut non in veſti-
bus.⁊ ſic ignorantia excuſat.Si vo viſibilis.ſc; qñ aliq̄s p̄t diſcernere illũ
quem ꝑcuſſit in habitu clericali vel tonſura vel ſua corona ꝙ ſit clericus
tũc ignorãtia non excuſat eum.

¶ Quinto notandũ.ꝙ ſi aliquis inuenerit aliquẽ clericũ q̄ turpit̃ ager;
cum filia vel mr̄e vel ſorore ſeu vxore ſua ⁊ ſi tunc iniuriatus leſerit eum
non incurrit ſniam magnã excõicatõis.

¶ Sexto notandũ.ꝙ ſi aliquis reponit ſe ꝯtra clericũ ꝓ defenſiõe bono-
rum ſuoꝝ aut ꝓprij corporis ille etiã nõ incurrit ſniam maiorẽ.q̄r vim vi re-
pellere licet.Verbi gratia.ſi aliquis clericus conaret̃ interficere laicum ⁊
ille laicus repercuteret clericũ tunc ille nõ incurrit ſniam excõicatõis.ſi
hoc facit defenſionis cauſa.

¶ Septimo notãdum.ꝙ ſi clericus ẽ enormis vite ⁊ ſepe monitus ẽ ab
epo ⁊ non ceſſat ſed adhuc manet in ſua enormi vita ⁊ neq̄cia tũc ſi aliq̄s
lederet eũ non eẽt excõicatus.

¶ Vltimo notãdum ſi aliquis lederet clericũ ex ioco nõ incurreret ſen-
tentiã maiorẽ.ſ; in alijs caſib⁹ ledẽs clericũ incidit ſniam maiorẽ.

luxuria s^c ledẽdo
Si coitu gladiis aut igne dei violaſti
furtiue .i.bona .i.ab eccł'a
Eccleſiam furtim ſi res tamen inde tuliſti
.i.dep̄dat⁹ s^c eccł'iam .i.iſtitutio
Si ſpoliatus es hanc te dicit ſacrilegũ lex
ſeq̄ns retinẽt .i.eccł'ie
Iſtud iuditiũ conſeruant a tria templi

s^c dei .i.Ieſus
Si quis in eccleſia percuſſus vulnere ſiue
.i.ponat ibi īt'dictū
Morte ſit.officiū diuinū ceſſet ibidem
quſq; .i.eps recōciliat
Donec pſul eam renouet noto violenter
.i.tumultuatio
Sancta ſepultura ſit mortis vulnere leſa
nō admittat s^c ab antiſtite
Interdicatur donec pus hec renouetur
.i.vales s^c ſnia excōicatōis
Si potes et non des eodem fune ligatus
s^c iuuāt p illo pctō
Nil tachryme gemitus confeſſio.ſed dare prodeſt
rē ſacrā s^c loco aufers talis pctōr
Sacrum de ſe ſacro ſi deſers ſacrilegus es
rē nō ſacrā s^c loco .i.ſacrilegus
Non ſacrum ſi de ſacro fers diceris idem
s^c aufers s^c loco s^c crimine
Et ſacrum de non ſacro macularis eodem

¶ Hic autor ponit aliud documētum volēs ſi aliquis violat eccliaz p coitum vel p gadiū:vel p ignē vel p furtū aliqua bona ab ea ſbtrahēdo vel p ſpolium violēter rapiēdo talis ē ſacrilegus ꝛ aſtrictus vinculo anathēatis.nec lachryme nec gemitus nec quicq̄ taliū pt illi pdeſſe niſi reſtituat pus que abſtulerat.iō excōicandus eſt vt p excōicatōez compellat ad reſtitutōem. ¶ Subdit vlterius dicens ſi aliquis in aliqua eccleſia intficiat vel ledatur ibi dz ſuſpēdi diuinum officium ſic q in ea non dz fieri celebratio miſſarum ꝛ alioꝝ diuinoꝝ officioꝝ niſi p dn̄m epm recōciliet. ꝛ ſi cimiteriū ē violatum p intfectōem alicuius.tunc ibi dz ſuſpēdi ſepltura eccleſiaſtica donec etiā p epm reconcilietur. ¶ Subdit vlterius ponendo regulas gn̄ales d ſacrilegio dicēs.omnis ſumēs rē ſacrā de loco ſacro erit ſacrilegus.etiā ſumēs rē ſacrā d loco non ſacro erit ſacrilegus.ſimiliter qn̄ ſumit rē non ſacrā d loco ſacro etiā ē ſacrilegus.

¶ Primo notādū q ſacrilegiū ſic diffinit.Eſt ſacre rei violatio vl' eiuſdē rei vſurpatio.vt qn̄ aliqs violat vel vſurpat rē ſacrā talis ē ſacrilegus

¶ Scd̄o notādū.q ſacrilegiū interpratur q̄ſi rei ſacre lectio vel vſurpatō vel deſtructio.Et cōmittit triplicit. Prio rōne pſone.vt ſi aliquis miſit manus violētas in clericū talis dr ſacrilegus.Scd̄o mō ſacrilegiā cōmittitur rōne loci.vt quādo aliquis violat locum dei ſeu locū ſacrū talis meretur dici ſacrilegus.Tercio cōmittitur rōe rei ablate ab eccleſia. ꝛ ſit tripliciter. Primo quando ſacrum tollitur d ſacro.vbi gratia ſi aliquis reciperet calicem ab eccleſia ille cōmitteret ſacrilegiuz. Scd̄o cōmittitur ſacrilegium quando ſacrum tollitur de non ſacro. vt ſi aliquis reciperet

talicē dē domo ſacerdotis ille itex cōmitteret ſacrilegiū. Tercio cōmit-
titur qñ non ſacx tollit̄ ð ſacro. vbi gr̄a. vt ſi aliq̄s recipet pecuniā de ec-
cl̄ia ibi cōmitteret̄ ſacrilegiū. nā eccl̄ia ē ſacra. pecunia vo non ſacra.

Purpura cortine vel veſtes eccleſiax

Non exercere debent veſtis laicox

Ad templum currens latro publicus aut homicida

Aut ſpolians illud manet indefenſus ab illa

Adiutor vel conſultor vel ope malefactis

Diſtribuens talem penam paciuntur et ip̄i

¶ Hic ponit aliud documētum dicēs. q̄ purpura cortine vl̄ veſtes eccle-
ſiax non dn̄t accomodari nuptias laicox. Rō huius ē. qꝛ hmōi veſtes ſt̄
compate ad laudē dei ⁊ ſanctorum eius: Sȝ quia aliud dȝ attribui deo ⁊
aliō hōibus. igit̄ laicis non dūt cōcedi ornamēta eccl̄iax. Subdit vlteri⁹
dicēs. Si aliquis latro vel homicida vel ſpoliator curreret ad eccl̄iam il-
le manet ibi indefenſus. Etiā adulteros ⁊ defenſores eorundē. ſȝ alij ma-
lefici vtuntur libertate eccl̄ie.

¶ Notādum p̄mo. q̄ latro ⁊ publicus ſpoliator currēs ab eccl̄iam nō de-
fenditur ab eccl̄ia. ¶ Pro quo notādum q̄ ois malefactor currēs ad ec-
cl̄iam nō dȝ trahi ab eccl̄ia. ſȝ tamē ab illa regula excipit̄ public⁹ latro ⁊
nocturn⁹ ſpoliator q̇ pn̄t trahi ab eccl̄ia. Et rō ē. qꝛ ip̄i auxiliū legis inuo-
cant ſiniſtre vel inane. qꝛ legē derelinquūt. ſȝ tamē hō liber ſi ad eccleſiaȝ
fugit ip̄e dȝ ibi defendi ⁊ non dȝ trahi ad mortē vt ad mēbrox mutilatio-
nē. ſȝ tn̄ ip̄e dȝ leſis ſatiſfacere.

¶ Scd̄o notādum ē circa p̄dicta: dubitat̄ ſi religioſus offendit clericuȝ
vtx tenet̄ ad tantā pn̄iam ſicut ſecularis. Rn̄det̄ p̄ diſtinctionē vl̄ ille of-
fenſus ē religioſus vl̄ non. ſi ē religioſus ⁊ leſio non ē enormis tūc p̄t ab-
ſolui a ſuo ſupiori vtputa ab abbate vl̄ priore vl̄ gardiano. Si aūt leſio eſt
enormis tunc indiget abſolutōe ſedis aplice.

¶ Tercio notādum ⁊ modum dubitatiōis. an mulier p̄cutiēs clericum
committit ſacrilegium vl̄ nō. Rn̄detur p̄ diſtinctionē. vl̄ clericus ē tem-
ptās mulierē vl̄ nō ſolo v̄bo vl̄ facto ⁊ v̄bo ſimul. Si ſolo v̄bo ⁊ mulier p̄-
cutit clericum ſentētie vinculū incurrit. Si aūt v̄bo ⁊ facto ſit̄ ⁊ tūc eū p̄-
cutit vinculum ſnīe nō incurrit. Attamē dicūt doctores ſacre theologie
q̄ non ē incōueniēs q̄ talis mulier petit abſolutionē.

¶ Ultimo ē notandum. Dubitatur vtrum aliquis qui p̄cuteret ruſticū
credēs ip̄m eē clericum cōmittat ſacrilegiū. Rn̄detur q̄ nō. qꝛ q̄uis cre-
dit eum eē ⁊ non ē clericus tūc illa intētio nō facit eum cōmittere ſacrile-
gium. licȝ ip̄e p̄cuſſit eum.

s^c aliq̄ .i.viro ꝯtra dicēte
Femina res proprias inhibente viro moritura
.i.teſtamētū facere s^c bonis.s^c vir
Eccleſiis legari poteſt cummunibus ille
.i.ꝯtradicēte s^c mulier aſſignet
Defendente nihil veſtes quibus vtitur.he ſunt
s^c q̄s ꝓprijs laborib⁹acq̄ſiuit
Res proprie vel ſi nummos hec habet ſpeciales
.i.ꝯſentiēte s^c d reb⁹cōibus
Permittente viro poterit dare femina quid vult
s^c reb⁹ .i.contradicētib⁹
Uir de mobilibus pueris obſtantibus atq̄3
.i.vxor ſua teſtamētū facere diſpoſit⁹ad mortē
Coniuge legare poterit pro ſe moriturus
.i.īfirm⁹ s^c exn̄s nō v3
Eger ſignatus et diues ſi nequit ire
s^c ſctē ſre
Ad terram ſanctam cuius ſignum tenet in ſe
.i.puer(cōtradicētib⁹ s^c pecunie
Inuitis poterit tranſmittere ſummā
s^c ſummā .i.in ꝓpa pſona
Quam deportaret ſi pſonaliter iret
s^c an̄q̄ ſummā dirigat .i.ītilitatē
Si moritur terre ſancte vertantur in vſum

Capl'm aliđ in quo autor vult dterminare đ teſtamētis. Et trahunt ex tali capitulo tria documēta. Quor pmum tale ē q femina nō pt aſſignare teſtamētū viro ꝯtradicēte te niſi hr̄et ꝓpas res vel ꝓpos nūmos: Subdit ſm documētum dicēs q vir pt aſſignare teſtamētum muliere ꝯtradicēte ⁊ etiā pueris. Et ſolum ē verum đ tribus mobilibus. q2 ſi velſet legare domū totā tunc mulier pt reuocare. Deinđ ſbdit tcium documētum dicēs. Si aliq̄s feciſſet vota ad loca ſcōꝝ ⁊ incideret in infirmitatē magnā ita q viā non poſſit attingere tunc totā ſummā pt mittere quā pſonalit potuiſſz illuc cōſumpſiſſe. Et ſi pus moueret an̄q̄ illā ſummā illac deſtinaret tūc illa ſumma dz vti in vſum pietatis.

Primo notādum quid ſit teſtamētum. Unđ teſtamētū ſic deſcribit Teſtamētum ē noſtre voluntatis in his que poſt mortē fieri volum⁹ expreſſio. Et đr notant (poſt mortē) quia ſi fierz an̄ mortē tunc nō diceret teſtamētum ſz magis legatū.

Scđo nota q teſtamētū ſit duob⁹ mōis Prio in ſcpto ⁊ corā idoneis teſtibus: In ſcpto qn̄ eligit executor. ⁊ ad hoc vocant teſtes idonei. Et ſcribit carta ſb ſigillo cū ſigno publico. Scđo teſtamētū ſit qn̄ vocant teſtes idonei ⁊ executor exigit idone⁹ ſine carta:

¶ Tercio notãdum. Ifa dt ꝙ mulieres maritate nõ poſſunt facere teſta mẽtum d rebus cõmunibus abſqꝫ ꝯſenſu viri. ¶ Pro illo ẽ ſciẽdũ ꝙ res ſunt in triplici differẽtia. qꝛ qdã ſtꝫ res mulierib9 appropate vt ſtꝫ ea x veſti mẽta ⁊ pepla capitꝫ. Alie ſunt res viro appropate ⁊ alie ſtꝫ res vtriuſqꝫ ap propate. Et d pmis mulier pt legare viro ꝯtradicẽte. ⁊ hoc dꝫ fieri cũ mo deratõe ne vir grauet̃ i onere mr̃imoniali.

¶ Quarto notãdũ. Si aliqs decumbẽs prompte pferet loquelã. ⁊ ſi te ſtamẽtum libẽter aſſignaret ⁊ ꝓpter carẽtiam loquele non poteſt dicere ſeu exꝓmere. ſed ille decubens ſciens ſcribere ſcriberet intẽtum teſtamẽ ti. ¶ Tunc ibi dubitatur vtrum hoc teſtamẽtum tenet vel non. Ibi re ſpondent doctores iuris ꝙ ſic. ſcꝫ tale teſtamẽtum ẽ legatum ſeu tenet ad tãtum ac ſi voce tenus expreſſiſſet. quia p ſola ſigna homo põt legare teſtamẽtum ſuum.

¶ Quinto ẽ notãdum. Si aliquis ſacerdos decederet tunc ibi dubita tur quid d rebus ſuis eẽt agẽdum. Rñdetur ſb triplici diſtinctõe. vel g il le ſacerdos hr̃et bona eccleſiaſtica tãtum vel bona matrimonia tãtum. vel illa bona ſunt ſimul mixta. Si pmo mõ tunc ſacerdos d iſtis rebus non pt facere teſtamẽtum. quia bona eccleſiaſtica ſuccedunt ſolum ec cleſie ⁊ ſucceſſoribus eius. Si ſcdo mõ tunc ſacerdos d eis licite pt face re teſtamẽtum: ⁊ etiam d iſtis que proprijs laboribus acqſiuit. Si aũt il la bona ſtꝫ mixta tunc debẽt diuidi ita ꝙ pma ps illius dꝫ venire ad vtili tatẽ epiſcopi. ſcda pars ad vtilitatem eccleſie. tcia ps ad vtilitatem paupe rum: quarta pars ad vtilitatẽ ſuorum amicorum. ⁊ non debent illa bona dari ad manus amicis. quia alias iniuſte procederent circa iſta bona ea retinendo. ſic ꝙ non verterentur partim vſum eccleſie ⁊ partim in ſubſi dium pauperum. modo ſi hoc fuerit tunc graue peccatum commiteret ⁊ omnes prelati potentes huic crimini reſiſtere ⁊ non reſiſtunt ſtꝫ rei i ta li crimine. g bona ſacerdotum vtiqꝫ ſm illã iuſticiã in qttuor ptes debẽt diuidi vt pdictum eſt.

¶ Ultimo notãdum eſt. Dubitatur vtrum vſurarius manifeſtus pt fa cere teſtamẽtum. Ibi reſpondẽt doctores ꝙ non niſi ipe vſurari9 ſatiſfa ciat pus d vſuris. vel qd ad minus cautionẽ ſufficiẽtẽ pſtat d ſatiſfactiõe (⁊ vſuris,

s. vir .i. duas vxores tali noie

Qui duxit binas mulieres bigamus hic eſt

talis hõ ſic dict9 .i. ad ordinẽ ſacerdotiũ

Bigamus admitti non debet in ordine ſacro

s. puellã s. mr̃imonialit̃ s. icorrupta

Corruptã ſi duxiſti pro virgine non te

.i. iſte .i. remouet

Error hic excuſat quin pellet ab ordine ſacro

.i. añ mr̃imoniũ cognuiſti s. mr̃imonialit̃

Quam defloraſti ſi duxiſti minus obſtat

.i. legittime duxiſti pba d futuro

Si deſponſaſti binas et noueris vnam

sc ad ſacros ordines

In tali caſu procedere non inhiberis

.i.puella .i.caſtitatis

Uirgo tibi nupta ſi virginitatis honore

.i.ꝓuata .i.anteq̄ȝ sc carnaliꝛ

Preſpoliata prius fuerit q̄ȝ noueris ipam

sc idē neſcis .i.hac deceptōe

Iſtud et ignoras iſta non fraude teneris

sc carnaliꝛ illo nōie diceris

Si cognoſcis eam quin bigamus indevoceris

.i.caſtitatē sc aliquā incorruptā

Si votum caſti facias ac inde puellam

sc mr̄imonialiꝛ .i.infringēdo

Duxeris intactam quia votum tranſgrediendo

.i.trāſgreſſus .i.pr̄ſbyteratus

Preuaricatus es inde tibi ſacer ordo negatur

sc mulieris poſt obitū talis hō

Huius poſt mortem tu bigamus eſſe probaris

.i.vxor in aliq̄ fornicatōe manifeſta

Si tua ſit coniunx in adulterio tibi nota

sc te sc mulieri poſt adulteriū .i.eris

Cōmiſcendo ſibi ſua poſt probra bigamus extas

sc mulieris .i.adhereat

Si dictū crimen huius ſic pendeat et lis

.i.iura carnalia sc mulieri .i.exigēti

Debita carnis ei reddas de iure petenti

notū ſit sc adulteriū sc viro talis hō sc ipo

Si ſonat hoc idem de te ſis bigamus ex te

¶ Iſtud eſt aliud capitulum huius tractatus in quo magiſter proſeq̄tur determinare de bigamo dicens. ꝙ ille dicitur bigamus q̇ accipit duas vxores ſucceſſiue. ⁊ nullus talis debet admitti ad ſacros ordies. Deinde ſb̄dit alia documenta dicens. Si aliquis accipit corruptam virginē ⁊ credit eſſe virginem ea mortua non poteſt attingere ſacros ordies nec ille error eum excuſat. Sed ſi ipemet defloraſſet eam ⁊ poſtea ſumeret eam legittime tunc hoc minus obſtaret. ¶ Subdit ſcd̄m documētum dicens. Si aliquis deſponſaſſet ſe ad duas mulieres ⁊ ſolum vnam cognouiſſet ille non inhibetur procedere ad ſacros ordines. ¶ Terciuȝ documentum eſt. Si aliqua puella eſt tibi nupta que ꝓus ē ſpoliata honore virginitatis. ⁊ ſi cognoſceres eam indevoceris bigamus. ¶ Quartuȝ documentum eſt. Si tu feciſti votum continentie ⁊ poſtea natura inſtigante accipias vnam intactam puellam tunc tu eris priuaricatus ꝙ ſacrū ordinem non potes attingere ⁊ poſt mortē illiꝰ eris bigamꝰ reputatꝰ.

127

¶ Ultimū documentū eſt. ſi mulier tua ē publica adultera te ſciēte. et ſi cōmiſcueris ei eris bigamus. ⁊ hoc idē ð te viro ē intelligēdū ſi trāſgre dieris thoꝝ legittimū. ⁊ lꝫ ipa ē publica adultera tñ ea poſtulante debita carnis a te ð iure debes ei reddere. qꝛ poſtulās in tꝑoribꝰ ⁊ alijs circūſtan tijs ꝓhibitis peccat ⁊ non reddēs.

¶ Primo notādum. q̇d ſit bigamꝰ. vñ bigamꝰ ſic diffinit̃ Eſt ꝑſona irre gularis q̄ contrahit cum vna. ⁊ deiñ cū reliq̄. Sꝫ bigamia ſic definit̃. ē irre gularitas ꝓcedēs ex ſedere ꝯiugali vel ex aliquo illo annexo. vel ē vici um ꝓueniēs ex diuiſione carnis. eo ꝙ vnio viri ⁊ mulier ſꝫ vnionē chriſti cū eccleſia. que vnio omnino ē ſimplex. ⁊ ſic bigamus dꝛ a bis q̇d ē due ⁊ gama mulier quaſi duas hñs mulieres. vel aliquis occupatus cū duabꝰ mulieribus. ¶ Scđo notandum. illð vicium ſit multiplicit̃ Primo quā do aliquis ꝯtrahit matrimonium cum vidua tunc talis dꝛ bigamꝰ. Se cundo fit qñ aliquis recipit duas mulieres in diuerſis ꝑtibus ⁊ tēporibꝰ. ſic ꝙ qñ vna moritur ꝙ tunc aliā ducat. Tercio illð vicium fit qñ aliquis duc̃ duas mulieres ſimul ⁊ ſemel ⁊ mittit ſibi eas copulare. Quarto fit qñ aliq̇s hꝫ vnā vxorē ð iure ⁊ aliā ſine iure. Verbi grā. vt ille q̇ hꝫ vnā vxo rē legittimā ⁊ aliā cui cōmiſcet̃ carnalit̃. ille dꝛ bigamꝰ. Quinto qñ aliq̇s cōmiſcet̃ ſue vxori quā ſcit eē adulterā. ſic ꝙ poſt adulteriū reddat illi iu ra ꝯiugalia ille erit bigamꝰ. Sexto qñ aliq̇s credit ſe ꝯtrahere cū v̓gine ⁊ ꝯtrahit cū muliere. iſte erroꝛ nō excuſat eū q̇n vtiqꝫ erit bigamꝰ. Et iſtis ſex mōis fit bigamus qui diligēter ſunt conſiderādi. naꝫ ſunt neceſſarij. [illegible] nullus talium in ordinibus ſacris ꝓcedere pt. ¶ Ultimo nota. dubi tatur ſi aliq̇s cognoſceret v̓ginē añ mr̄imoniū cū q̄ poſtea ꝯtraherꝫ mr̄i moniū. vtrum ex hoc fiat bigamus. ⁊ videt̃ ꝙ ſic. qꝛ talis nō duxit v̓gineꝫ ſꝫ corruptā. g̊ talis erit bigamus. Ad hoc rñdetur ꝙ talis non ē bigamꝰ. quia talis non diuiſit carnem ſi ſaltem ſcit eam cognitam ſolum ab eo. ⁊ non ab aliquo alio viro. ſi v̓o cognita eſt ab aliquo alio viro tunc cenſe tur bigamus.

poſt h̄ — dicere — ſortilegia
Hinc ego deberē recitare ſuꝑſtitiones
ſuꝑſtitōes — inſipiētes — ꝯdēnant̃
Quas faciunt homines ſtulti quibus inficiuntur
corrigi — hoim
Simplicitas poterit compeſci ſtulta virorum
doctoꝝ — .i. cōpellat — ſꝫ incātatōe
Si quis ſortilegas compeſcat ab hac mulieres
neq̇cias — mulier
Sectas et truſas harum qui ſcribere vellet
ſꝫ ille — truſas
Non compleret eas vitulorum pellibus octo
haꝝ welieꝝ — inūerabiles — ſtulticijs mulieres
Stulticie mille vel plures ſunt quibus ille

potiunť ꝓ mortali pccō eſtimanť
Utuntur mortis pro labe tamen reputanť
.i.lr̃atus mgr̃ compℏendere
Clericus aut ſcriba non eſt qui poſcit habere
incãtationũ mulierẽ
Harum noticiã tantũ manet hec apud iſtam
ſtulticijs enũeratis
Non eſt conſilium de talibus enumerandis
ꝓ qꝛ taľ ſtulticia celi maris
Nanqꝫ caret numero veluti ſtelle vel arene
mulieres cõpellanť .i.ab illis incãtationibꝰ
Ne compeſcantur deſiſtere talibus.et nil
iubet doctores ſacri vinculũ excõicatõis
Quod docet eccleſia faciunt ſententia banni
incãtatrices corrupte puniant
Has contra detur deprehenſe corripiantur
.i.artiꝰ mulierꝝ neqcie
Strictius vt harum ſtulticie reprimantur

¶ Iſtud eſt vltimũ capl'm huius tractatus.in quo mgr̃ ꝓſequiť deter-minare de ſortilegijs dicẽs.ego deberẽ poſt illa iã dicta enumerare incã-tatões quas aliqui ſtulti hõies faciunt quibus ipi inficiũť. ⁊ ipa ſimpl. ſtulta ſimplicitas virorꝝ pt cõpeſci.ſꝫ qͣs tunc cõpeſcet incãtatrices vt deſi-ſtant ab hac ſtulta ſimplicitate.qͣſi diceret nullus. Etſi qͣs vellet ſcribere trufas harꝫ mulierꝝ.ille nõ poſſet illas ſcribere in octo pellibꝰ vitulorũ.qꝛ ſtulticie tales ſunt vltra numerꝝ.Et nõ ẽ aliqͣs c'ericꝰ vel ſcriba tam do-ctus qui pt cognoſcere modos incãtionũ:⁊ iõ non ẽ aliqḋ ꝯſiliuꝫ ꝙ tales modi enumeranť.⁊ iuxta illas incãtatrices ꝑuanť. qꝛ ſunt innũerabiles ſicut ſtelle celi ⁊ arene maris.⁊ tales incãtatrices cõpeſcẽde ⁊ cõpellende ſunt a talibus deſiſtere.⁊ niſi deſiſtãt debẽt acriter anathematizari ⁊ cor-rigi vt earꝫ malicia depmatur.

¶ Notandũ ꝓ illo quid ſit ſortilegiũ.vñ ſortilegiũ ſic diffiniť. Eſt que-dã ſupſticioſitas vel ars diuinãdi vel futura inueſtigãdi.vñ diuinare idẽ eſt qḋ futura inueſtigare.⁊ ſic diuinatio ẽ ignoti ſeu futuri inueſtigatio. Et merito talis ſbtilitas non dꝛ ſcia.qꝛ ẽ ḋ numero malorꝝ.ſꝫ oĩs ſcia ẽ de numero bonorꝫ honorabiliũ.vt pꝫ in ꝓhemio libri ḋ aĩa.

¶ Scḋo notãdũ.autor vult ꝙ tot ſtꝫ ſpẽs ſortilegij qͣt ſtꝫ ſtelle celi ⁊ arene maris.⁊ illas nõ declarat ne audiẽtes openť iſtas.iõ tacite nob ḋ eis deter-minat.Et tñ ſciẽdũ ꝙ quoddã ſortilegiũ fit in t̃ra.quoddam in aqua.qͦd-dã in aere.quoddã in igne.qͦddã in mortuis.qͦddaꝫ in garritu auiũ. ⁊ alijs ſpẽbus.Sortilegiũ quod fit in terra dꝛ geomantia.⁊ dꝛ a ge grece qḋ eſt terra latine.⁊ mãtos diuinatio quaſi diuinatio facta in t̃ra Sed qḋ fit in aqua dꝛ hydromãtia.ab hydros grece quod ẽ aqua latine. ⁊ mãtos diui-natio.qͣſi diuinatio facta in aqua.Sꝫ qḋ fit in aere dꝛ aremãtia. ⁊ dꝛ a'

acre⁊ mãtos diuinatio. Sꝫ qḋ fit in igne dꝛ piromãtia. a pir qḋ ē ignis et mãtos diuinatio. Sed qḋ fit in morte dꝛ nigromãtia. ⁊ dꝛ a nigros grece quod eſt mors latine ⁊ mãtos diuinatio. Et talis diuinatio fit qñ mortui coguntᷣ ⁊ ꝯiuranᷣ reſurgere ⁊ ad interrogata reſpõdere. Sꝫ qḋ fit in aſpectu auiũ dꝛ auſpiciũ. ⁊ dꝛ ab auis ⁊ ſpicio. qḋ in ſimplici non eſt in vſu. et valet intantũ ſicut video q̄ſi futura videns ⁊ cognoſcẽs in aſpectu auiuꝫ Sed qḋ fit in garritu auiũ dꝛ auguriũ. ⁊ dꝛ ab auis ⁊ garrio qḋ ẽt auē clamare quaſi futura cognoſcẽs ex garritu auiũ. Et ſunt multe alie ſpẽs q̄ ſcribi non pñt ⁊ inhibite ſunt. ⁊ ergo oẽs qui iſtis inſiſtũt peccãt mortalr. vñ dt ſctũs Augu⁹. qui oĩbus iſtis inſiſtunt ſciunt ſe fidẽ dei diminuiſſe ⁊ irã dei grauiter incurriſſe.

¶ Tercio notandũ. dubitaᷣ vtꝝ clericus p̄t facere experimẽtũ. Rñdeᷣ ſb diſtinctõe. qꝛ ſi illḋ ſeu tale expimentũ fit ꝑ aliquã certã ſciam. vtputa ꝑ aſtronomiã ⁊ non ꝑ inuocatõem demonũ aut ſcias ꝓhibitas tũc licitũ ē fieri. Sed ſi fit ꝑ inuocatõem diaboloꝝ vel ꝑ ꝯiuratõem tũc ē illicitũ fieri. qꝛ iſte qui facit tale expimentũ obligat ſe etne pene.

¶ Quarto notandũ. dubitaᷣ ḋ laicis qui faciũt in medio chori ⁊ mittũt cãtare miſſam ꝓ defunctis. ⁊ hoc ꝓ tanto vt petãt mortẽ ſuoꝝ amicoruꝫ vel inimicorum. vtꝝ ibi fit ſortilegium. Rñdetur ꝙ talis laicus dꝫ ab eccleſia grauiter puniri ꝓ tali facto quia ē ſortilegiũ. Sed ſi talis hoc faciens ē ſacerdos tũc ip̄e dꝫ incarcerari ⁊ ab officio ſuo ſuſpendi

¶ Quinto notandũ. dubitaᷣ vtꝝ iſti cõmittũt ſortilegiũ qui dicunt qñ eis obuiat lepus vel monachus in via tunc habent diſfortuniũ. vel qñ de mane ſicut in cathedra ſcti petri ꝑmo apparet paſſer. tũc dicũt ſe hr̄e fortunã: ſed ſi apparet eis cornix. tunc dicunt ſe hr̄e diſfortuniũ. Ibi rñdeᷣ ꝙ ibi in veritate eſt magna ſpecies ſortilegij. ⁊ hoc credentes mortaliter peccant. ⁊ ſunt excõmunicandi ⁊ debent ſatiſfacere ḋ illo. ⁊ niſi ſatiſfaciãt obligãt ſe eterni damnatõi.

¶ Ultio dubitaᷣ ḋ mulierib⁹ q̄ dicũt angelũ ꝑtrãſire cãpos ⁊ dianã deã paganoꝝ ſiluas ⁊ ḋ innũerabili multitudine mulieꝝ ſupꝑ q̄ſdã beſtias eq̄tare. ⁊ cũ ijs truſis vtꝝ hꝫ ſit ſpẽs ſortilegij. Dõm ꝙ eſt g̃uis ſpẽs ſortilegij. qꝛ angel⁹ ſathane triũphat in eis. ⁊ trãſfigurat ſe in angelũ lucꝭ. ⁊ ſic mlĩeres decipiunᷣ ꝑ angelũ ſathane ⁊ nõ ē mirꝝ. qꝛ mulieres ſtꝭ debiles ⁊ inſtabiles in aĩo. ⁊ companᷣ aque. qꝛ ſicut aq̄ faciliᷣ tranſit ⁊ labiᷣ. ſic ⁊ mulieres faciliᷣ ruunt ſeu labunᷣ in ſortilegiũ ⁊ in ſectas hereticas.

.i. ꝓuid⁹ .i. pc̄ca ꝑ ꝯfeſſionē|
Sit circũſpectus dum crimina p̄ſbyter audit
ꝯfitẽtes ꝑſona s^c fit ꝑſona
Circa ꝑſonas. que pauper. debilis. et que
ſciẽs .i. ignara diues
Sana vel infirma locuples vel in ordine ſacro
.i. robuſta debilis .i. aliena
Fortis vel fragilis in corpore. que peregrina
s^c ⁊ dꝫ videre .i. portãdo
Que ſit deuota. que ſit minus apta ferendo

i.pñiam .i.pccis sc illō mēſuret pctis
Penam pro viciis totum moderetur in ipis
ꝯfeſſor ſbueniēs pccis medicinas
Preſbyter occurrens viciis medicamina contra
sc ꝯfitētes ade penas purgatorij
Imponens et eos ad purgat oria mittens
sc pſbyt .i.meliꝰ .i.ad celū ꝯfitētē
Si nequit vtilius et ad vlteriora reducat
.i.pcca ſꝫ corriget ppli publica
Crimina non zelet plebis manifeſta ſacerdos
.i.pñiam agat iuſtū emēdet pctā
Donec peniteat.et vt eſt dignum luet ipa
.i.miſcdie pctōribꝰ
Preſbyter oſtendat vultu miſerantis.et iſtis

Leuia preponat ſi diſpenſat: aliiſqꝫ

Dulcia proponat quibus eſt leue fortia ferre

Sobrius et caſtus humilis pius atqꝫ pudicus

Simplex et prudens vt ſerpens atqꝫ columba

Pacificus mitis diſcretus preſbyter omnis

Hic mortem ſubeat citius qꝫ crimina prodat

Moribus et vita plebem pluceat iſte

¶ Iſte eſt tractatus quintus ⁊ vltimus pñtis libri .in quo ꝓſeqꝛ determi-
re d̄ cōfeſſione.⁊ pmo d̄ circūſpectōe ⁊ ꝓuidentia ſacerdotꝫ ſeu cōfeſſoris.
Quō aūt pñs tractatus diuidiꝛ patebit in ꝓceſſu lr̄e. Primo dt ſic ꝙ cō-
feſſor audiēs ꝯfeſſionē dꝫ eē circūſpectus circa ꝑſonā ꝯfitētē. vtꝝ talꝰ ꝑſo-
na ſit pauꝑ vel diues: debilis vel fortis. digna vel indigna. nobilis vꝉ igno-
bilis. ſtulta vel ſapiēs. Et vtrum ſit apta ad agendum pñiam difficilem
vel non. Et ſm has circūſtātias dꝫ pñiam moderare.⁊ dꝫ ꝑſonis penitē-
tibus dare remedia ꝯtra pctā.⁊ dꝫ eas inducere ad agēdum penitētiam
Et ſi vlterius nequeat agere pñiam tunc dꝫ eas remittere ad purgatori-
um. Subdit alia documēta de prudētia ⁊ ſapientia confeſſoris dicens.
ꝙ pſbyter non debet reuelare crimina aliquoꝝ. ſicut vſurarioꝝ pdonū et
alioꝝ ꝯſimiliū. ſed debet eas inducere vt agant pñiam.⁊ dꝫ eis oñdere fa-
ciem miſcdie. Et ſi quis deſperaret illi debet leuia ꝓponere. ſed firmis ⁊
ſtabilibus debet ꝓponere ardua ⁊ grauia. Subdit ꝙ ꝗlibet pſbyt vel cō-
feſſor dꝫ eē ſobrius. humilis. caſtꝰ. pudicus. prudēs. mitis. paciſicꝰ.⁊ diſcre-
tus. Et ꝓus pſbyter dꝫ penam mortꝫ ſbire qꝫ crimina alicuius ſecreta

reuelaret:⁊ dꝫ excellere alioſs in vita ſua⁊ ceteris bonis opibus.
¶ Notādum ꝑmo ꝙ in ꝯfeſſione due coſecrant̄. Primo ipſius ꝯfitentis debita diſpoſitio. Scđo ipſius audientꝫ ꝯfeſſione debita circū̄ſpectio⁊ ſic ꝑmū ſpectat ad ꝯfitentē. ſecundū vo adꝯfeſſorem. q̄ntū adꝯfitentē ꝑmo requirit̄ ꝯtritio.⁊ hꝫ fieri qn̄ hō deplāgit ſua pctā vo dolore. qꝛ ſine ꝯtriti one nulla ē confeſſio⁊ remiſſio. ſed dꝫ ea deplāgere ꝑus in vniuerſali⁊ po ſtea ſingillatim in ſpēali nocte dieqꝫ lachrymas⁊ gemitus ꝓ ipis effun- dendo. Vn̄ ps. Per ſingulas noctes lectū meū lachrymis.⁊c. Scđo re- quirit̄ vʒa humilitas. eo ꝙ ipe confitet̄ ſacerdoti qui ſedet in loco chriſti. Tercio requirit̄ vitas confitentis vt ipe intendat dicere veritatē ⁊ dimit- tere falſitatem. Quarto requirit̄ integritas vt nō diuitat cōfeſſionē. ſcꝫ ꝙ diuerſis ſacerdotibꝰ confiteret̄. Quinto requirit̄ ad ꝯfitētē ꝙ eiꝰ ꝯfeſ- ſio ſit lucida ſic ꝙ ſit ꝑ manifeſta vba⁊ nō obſcura. Quātū ad ſecū̄dū qđ ꝯſiderat̄ in ꝯfeſſione eſt ipſius audientꝫ ꝯfeſſionēꝫ debita circū̄ſpectio. ſic ꝙ confeſſor ſit ꝓuidus in audiēdo. ſagax in ponderādo. diſtinctꝰ in iudi- cando. ſapiens in imponendo pniam. Vnde eſt vlterius ſciēdū ꝙ mlte circū̄ſtātie ſunt ꝑuāde in ꝯfeſſione circa confeſſorē⁊ ꝯfitētē. Primo ſacer dos dꝫ inſpicere q̄ntitatē diſtinctā numerādo peccata. Scđo dꝫ reſpice- re q̄ntitatē continuā que reſpicit diuturnitatē tpis. ſcꝫ vtꝝ tal̄ in vno an- no ſit confeſſus vel in dimidio. vel in vno menſe vel in vna ſeptimana et ſm illā q̄ntitatē aliā ⁊ aliā dꝫ iniungere pn̄iam.
¶ Itēꝫ notādum. illud qđ dictū eſt ſic p̄t ꝑſuaderi. qꝛ ſicut eſt đ medico corꝑali. ſic etiā ē de medico ſpūali. ſed medicꝰ corꝑalis dꝫ inſpicere circū- ſtantias morbi. ido etiā medicꝰ ſpūalis debet inſpicere circū̄ſtantias pcti. Maior pꝫ ꝑ ſufficientē ſimilitudinē. Minor ꝓbat̄ ſic. qꝛ medicus corꝑa- lis conſiderat ſi ſunt multi morbi vel vnus tm̄.⁊ ſm hoc porrigit medici- nam. Sic ergo etiā debet facere medicus ſpūalis. ſcꝫ ipe confeſſor iniun gendo pn̄iam ſm circū̄ſtantias peccati. Scđo ſacerdos dꝫ videre q̄litatē quare⁊ quō peccator peccauit. quia ſepe ex illo mō aggrauat̄ pccm̄. Ter cio dꝫ inſpicere etatē peccantꝫ. ſcꝫ vtrum ſit ꝑfecte etatis vel imperfecte.⁊ ſm hoc habet iniungere pn̄iam conformē. Quarto dꝫ conſiderare ſciaꝫ ꝯfitentis. ſcꝫ vtꝝ ſit ſciētificus vel ignarus. quia ſcientifico maior eſt iniū gēda pn̄ia q̄ ignaro. qꝛ forte ignorat ignarus ꝙ tale pctm̄ tātum aggra- uat. Quinto ꝯfeſſor dꝫ reſpicere ſexū vtꝝ ſit vir vel mulier. qꝛ ipi viro ma ior ē iniungēda pn̄ia q̄ mulieri. Sexto dꝫ reſpicere ꝯditōem ꝑſone. ſcilꝫ an ſit debil̄ vel ſana. an pauper vel diues.⁊ an ſit in infimo medio l̄ ſum- mo gradu vel ſtatu. qꝛ ſm hoc aliter⁊ aliter dꝫ illi pn̄ia iniungi. qꝛ ſuꝑbo dꝫ iniungi humilis oratio. auaro dꝫ iniungi elemoſynaꝝ largitio. luxuri oſo carnis maceratio. iracū̄do charitas⁊ dilectio.⁊ċ ijs. Septimo ꝯfeſſor debet reſpicere tempus ſcꝫ in quo tempore ſit perpetratum pccm̄. ſcilicꝫ vtrum peccauit in tempore ſacro vel in tempore non ſacro. Octauo dꝫ reſpicere locū. ſcꝫ an peccator peccaſſet in loco ſacro vel in loco nō ſacro. quia ſi peccatū perpetraſſet in tempore ſacro vel in loco ſacro tūc maior penitentia eſſet peccatori iniungenda q̄ ſi ꝑpetraſſet pctm̄ in tpe nō ſa- cro vel in loco non ſacro.
¶ Vltimo notādum ꝙ cōfeſſor debet celare peccata manifeſta. ſꝫ ſi nō

velit aliq̄s pniam agere poſſet cū mãifeſtare corã om̄i pp̄lo ⁊ ip̄m rep̄hē-
deret vt p̄ hoc inducat̄ ad agendū pniam. Et ſi eēt aliq̄s magn⁹ pctõꝛ qui
deſparet iſte deberet induci p̄ ꝯfeſſorē ad pniam agēdã allegãdo miam
dei. ſic dicendo. d̄s g̃ioſus ē multū mi̇ſicoꝛs ⁊ non vult moꝛtē peccatoris.
ſed vt agat pn̄iam ꝯuertat̄ ⁊ viuat.

mãifeſta. i. occulta   sᶜ aliq̄
Publica priuata ſolemnis erit viciorꝝ

Pena modis eadem vult diſtingui tribus iſtis
sᶜ pnia
Eſt hec ſolemnis quam quadrageſima ſeruat
qn̄ i. ep̄s   inducit in tali clauſtro
Uel dum te p̄ſul in clauſtro mittit vt illic
i. pctã   i. mūdat
Impulſus ſua pꝛobꝛa lauat. ſed clericus illam
degradat⁹
Non facit niſi p̄uatus ab oꝛdine ſacro
sᶜ pnia   i. ꝓpo prochiano
Publica quam quis oui pꝛopria dictat manifeſte
i. faciat   pniam publicã
Ut peregrinetur vel agat penam manifeſtam
sᶜ pnia   delicta   cõfiteris
Eſt qꝫ p̄uata tua peccata qn̄ fateris
sᶜ ē ille hō   om̄i die   sᶜ pn̄iam p̄uatã
Secrete. felix qui quotidie facit illam
i. ꝯfeſſio oris   i. pctm̄
Os coꝛ opus labem vitiorum deſtruit omnem
sᶜ pn̄õiatꝫ   abſit   sᶜ peniteti ꝓdeſt
Si tribus his vnum deſit modicum valet illa
sᶜ in mõaſterio   sᶜ ſacerdos
Incluſus monachus alienus religioſus
inꝑponãt. sᶜ ꝯfeſſionē audiēdo
Non intromittant ſe de curis animarum
i. vocati   i. pp̄lo
Si non electi fuerint de plebe vel eius
i. ep̄o   i. in iſtis officijs
Pꝛeſule ſi ſit vt abbas his conſentiat horꝝ
ꝯuenient. sᶜ hō   sᶜ ſacerdote
Auditur licite vagus et peregrinus ab omni
sᶜ ꝓpus ſacerdos   i. pctã   sᶜ ſacerdos
Dum tuus aſſentit tua crimina quilibet audit

¶ In iſta pte autor diſtinguit pniam dicēs ꝙ triplex eſt pnia. ſcȝ ſolem nis. publica. ꝛ puata. Solēnis pnia eſt quā qs facit corā pplo in qdrageſi ma. vel qn aliqs p epm inducit ad clauſtꝝ vt ibi agat pniam: ꝛ talē pniam non pt aliquis cleric9 pagere niſi pus ſit puatus ſacro ordie. Pnia publi ca eſt quā quis pprio ſuo ore iniungit ſibi. ſcȝ facere pegrinatiōem māife ſtam. Sed puata eſt qn quis confitet ſecreta pctā ſua. Et ſbdit felix ē il le hō qui talē pniam quotidie agit: Subdit os. i. confeſſio oris: cor. i. con tritio cordis. opus. i. ſatiſfactio. hec tria delent oīa pctā ꝛ maculas vicio rum. ꝛ ſi aliqd illoꝝ triū defuerit pnia erit modica. i. fruſtra. Subdit per modū doctrine aliud notabile dicens. ꝙ null9 monachus ſeu heremita dȝ ſe intromittere d curȝ animaꝝ niſi ipis ſpēalit a dño aplico fuerit ꝯceſſuȝ vel ab epo. attamen ſi abbas eoꝝ monachoꝝ ipis pſentiat tunc pnt audi re confeſſionē. ꝛ hoc eſt veꝝ cū ſit ex cōſenſu plebani. Subdit vlteri9 ꝙ q libet pegrinus pt confiteri cuilibet ſacerdoti. Subdit ꝙ licētiāte paſtore tuo quilibet ſacerdos pt audire ꝯfeſſionem tuam.

¶ Notādum pmo: lrā dt d pnia ſolēni. ꝛ illa fit p pctis enormib9. vt ē pa tricidiū. matricidiū. fratricidiū. ꝛc. Et modus huius penitentie hr in ca none. ꝛ eſt talis. volentes penitere ſolenniter veniant in capite ieiunij vbi eſt ſedes epi. ꝛ repſentant ſe ante fores ecclie duris indutis veſtibus. nu dis pedibus ꝛ capitibus. ꝛ hoc eſt veꝝ ſi eſt vir. ſi aūt eſt mulier tunc ei in dulgetur tonſura capitis ꝛ detectio. ꝛ debet ſtare facie declinata ad trā. ꝛ ſic habitu ꝛ vultu ſtȝ ptestantes ſe eē reos. ꝛ eps eos ad eccliā introdu cat ꝛ legat cū miniſtro ſeptē pſalmos pniales pſtratos in trā ꝛ lachrymo ſe poſt hoc ſurgens ponit aquā benedictā in manū confitentis ꝛ cineres capitibus imponit. Deinde eps lachrymabili voce ſic dicat. ſicut adā per pctm̄ eiectus fuit d paradiſo. ſic tu eijciendus es ab ecclia. ꝛ tunc precipit epiſcopus vt extra eccliam remoueatur. ꝛ in trāſitu eps cū ſuo clero can tat hoc reſponſorium. in ſudore vultus tui. ꝛc. vt habetur in geneſi: ꝛ tūc ille penitens manet eiectus extra eccleſiam vſqȝ ad diem cene. i. quintā feriam ante paſcha. tunc iterum eo redeunte ad eccliam a ppo ſuo ſac dote poteſt introduci. ꝛ ipe poteſt intereſſe diuino officio vſqȝ ad octauā paſche. ſed non communicet nec oſculum pacis cum chriſtianis ſumat. Poſt hoc iteꝝ debet manere extra eccliaȝ vſqȝ ad diem cineꝝ ꝛ facit hoc tam diu omni anno donec epiſcopus cum eo miſericorditer diſpenſat ꝛ diebus dominicȝ ſe publice ante valuas eccleſie flagellat ꝛ in ciuitate an te crucem hoc idem faciat. ꝛ talis dicitur ſolenniter penitēs vt innuit lit tera. cum dr Hec eſt ſolēnis.

¶ Scdo notādum. ꝙ quilibet agens pniam ſolēnem erit irregularȝ. ꝛ hͦ eſt veꝝ ſi talis pnia ſit illi iniūcta a iudice. ſed ſecus eēt ſi aliqs ageret ta lem pniam ex ppo nutu. ſic fecit ſctūs Joānes baptiſta ꝛ maria magda lena ppter merā cordis deuotōem.

¶ Tercio notādū. lrā dt felix eſt ille hō qui puatā pniam facit quotidie. qꝛ quotienſcunqȝ hō vulnerat totiēs indiget remedia medicine. ſȝ homo qtidie vulnerat ex illo ꝙ quotidie peccat. qꝛ pctā ſtȝ vulnera aie: ꝛ ſic hō q tidie indiget remedia qd remedium eſt pnia puata. qꝛ p pniam curatur aia que p pctm̄ vulnerat.

¶ Quarto notandū ꝙ monachi ⁊ alieni ſacerdotes non dñt audire cō- feſſionē. qꝛ audire ɔfeſſionē ꝑtinet ad ꝓpriū ſacerdotē. ſʒ monachus non eſt ꝓprius ſacerdos. qꝛ nō hʒ curas aīaꝝ. Pro quo ſciendū ꝙ ꝓpriꝰ ſacer- dos dꝛ multiplr̄. Primo dꝛ ꝓpriꝰ ſacerdos q̇ hʒ iuriſdictiōem ordinariaʒ ſicut epī vel ꝓprij plebani ſunt. Vñ quicunqʒ confitet̄ epō ſuo a pctis ab ſoluit̄. Scḋo ꝓpriꝰ ſacerdos ē q̇ hʒ iuriſdictōem ꝑncipaliſſimā. ⁊ ſic papa dꝛ ꝓprius ſacerdos. Tercio ꝓpriꝰ ſacerdos dꝛ qui hʒ iuriſdictōem delega- tā. ſicut ſunt illi qui ſunt ꝑuilegiati ab epō vel papa. vt dꝛ de fratribꝰ mi- noribus ⁊ p̄dicatoribus. ſed tñ adhuc iſti fratres qñ volunt hr̄e ɔfeſſores mittunt eos ad epm̄ vt det eis autoritatem abſoluendi. Ultimo ꝓpꝰ ſacerdos dꝛ qui hʒ bñficium aliqḋ curatū. mō q̇libet parrochianꝰ ad mi- nus ſemel in anno ꝓprio ſacerdoti tenetur confiteri. qꝛ illiꝰ ē portare cu- ras animaꝝ. Vñ nulli ſacerdotū eſt licitū de foro alterius aliquē recipere ad pñiam niſi ſit cum ɔſenſu ꝓprij plebani.

¶ Ultimo notādum. ꝙ quilibet ꝓpter ignorātiā ſui ꝓprij plebani p̄t aliū magis intelligentē viſitare. vt in ɔfeſſione meliꝰ expediat̄. ſʒ tñ h̄ vtiqʒ dʒ fieri cū licentia plebani ꝓprij. Ex quo tunc elicit̄ ꝙ nulli ſacerdotū eſt lici- tū ḋ foro alteriꝰ aliquē ad pñiam recipe niſi cū licētia ſui plebani.

sᶜ hō sᶜ curato
Preſbyter infirmus abſente ſuo petit omnem
sᶜ hr̄e sᶜ ſua pctā
Quem poterit ſibi p̄ſbyterum cui confiteatur
.i. p̄t hr̄e sᶜ ſimplex
Non habet laicus confeſſor vel mulier ſit
sᶜ aliquē sᶜ crimina confitēdū
Ad baptiſandū vel probra cordis fatendum
.i. in extrema ncċitate
Mortis in articulo ſufficit it omnis homo
sᶜ hō ꝓ pctō
Quiuis conſilium dare pro facto valet illud
.i. autoritate ſupioris .i. infirmū
Nomine prelati fit vt ille ratum tumat ꝙ
sᶜ ꝓpriꝰ alias
Fecit confeſſor alioquin non valet illud

Si confeſſorem te fecit epiſcopus eſſe
.i. pctis iniūge
Pro viciis penas infl ige. ſed excipiuntur
.i. excōicatōe ab coꝝ vicijs
Qui ſunt in banno quos non ſoluas aliquando

Nec de ſolemni pactu quid pertinet ad te

in articulo mortꝫ īponas īfirmū
Qui ſic in extremis tunc iniungas.et eundem
.i.ad papā ‸ d̄s .i.ſanū h̄ ē qñ ꝯualuerit
Jre papam dn̄s dum ſaluum fecerit ip̄m
.i.grāde pcc̄m .i.abſoluat
Factum ſolēne ſibi ſolus papa reſoluat

¶ Hic autor oñdit quibus ſit confitēdum ſuo ꝓ̄prio p̄ſbytero abſente.qꝛ ſ̄pi-
us dictū eſt ꝙ nulli ſit confitēdū niſi ꝓ̄pꝰo ſacerdoti.Et hoc idē mgr̄ de-
clarat magis dicēs.ſi tuus p̄ſbyter ē abſens tunc tu infirmus exiſtēs po-
tes confiteri cuilibet ſacerdoti.⁊ d̄t ſi infirmꝰ non p̄t hr̄e clericū tūc ꝯfite
aꝛ̄ laico.ſi non p̄t hr̄e laicum tunc p̄t confiteri mulieri cā neceſſitatis.qꝛ ī
articulo mortis q̇libet p̄t baptizare ⁊ etiā confeſſionē audire. hoc tñ fieri
dꝫ in noie p̄lati.i.ſupioris.alias cōfeſſio nō valet.Subdit dicēs:ſi ep̄s dat
tibi autoritatē.tūc tu potes cuilibet iniungere pñiam ꝓ pctis.ſꝫ alijs qui
ſunt excōicati in aliquibꝰ cauſis non potes dare abſolutōem nec etiā de-
bes te ſolemno facto intromittere.niſi hoc fieret in articulo mortꝫ. qꝛ in
illo cāu potes te intromittere ſolēni facto iniūgendo pñiam ꝓ aliq̄ pctō
enormi.ſed tamen hoc dꝫ fieri ſb̄ conditione.vt ſi conualeat ꝙ papā ade-
at ꝓ abſolutione ſeu ep̄m.
¶ Notādum.lr̄a d̄t ꝙ laici poſſunt audire confeſſionē.Cōtra nl̄li ē cō-
fitendū niſi illi q̇ habet autoritatē.ſed laicus non hꝫ autoritatē.igitur.⁊c̄.
Maior nota ē d̄ ſe.qꝛ autoritas requirit̄ in ꝯfeſſione .Sed minor pꝫ in h̄
dicto.quoꝝ remiſeritis pctā.⁊c̄.⁊ hoc dictū ſolū intelligit̄ de Aplīs ⁊ ſuc-
ceſſoribus eorundē.ſcꝫ d̄ p̄ſbyteris.In oppoſitū ē lr̄a.⁊ etiā hr̄ Jacobi
caplō ſcd̄o vbi d̄r.confitemini alteruṫꝝ pctā vr̄a.ſup hoc d̄t gloſa.ꝙ h̄ di-
ctum non intelligit̄ ſolū d̄ ſacerdotibus.ſed etiam d̄ laicis:Propt̄ qd̄ du-
biū notādum ꝙ clauis eſt multiplex.Prima ē clauis autoritatis.⁊ illam
habet ſolus d̄s.quia ſolius dei eſt dimittere pctā:⁊ illa eſt clauis ꝓpt̄ ob-
ſtacula regni celeſtis.Scd̄a ē clauis excellentie.⁊ illa clauis debet̄ Jeſu
chriſto qui nos liberauit a morte eterna.⁊ illa eſt clauis ꝓpter obſtaculū
reatus eterne pene.Tercia ē clauis miniſtralis.⁊ illa debetur ſacerdoti-
bus ⁊ p̄latis eccſiarum qui habent ſoluere ⁊ ligare:⁊ illa ē clauis ꝓpter ob
ſtaculū pene tp̄alis.Quarta clauis eſt ex virtute dei.⁊ illā hꝫ quilibꝫ bo-
nus chriſtianus.⁊ g̊ ne homo moriatur incōfeſſus hō p̄t confiteri cuilibꝫ
chriſtiano.Ex hoc ſequit̄ correlarie ꝙ hereticꝭ ⁊ paganis nō ē confitēdū.
ſꝫ quādo non pñt haberi chriſtiani homines tunc ſufficit ſola ꝯtritio cor-
dis cum ꝓpoſito confitēdi. ¶ Scd̄o notandum.diceret aliquis.q̄re lai-
co eſt confitendum.Reſpondetur ꝙ articulo neceſſitatis incumbēte nō
gratꝭ eſt confitendū laico.ſed multꝭ d̄ cauſis.Primo vt ꝯfitens informet̄.
qꝛ ſi in tp̄e neceſſitatꝭ non eſt ſacerdos preſens.ſi tūc ꝯfiteret̄ laico. tūc ip̄e
ab eo aliqualit̄ poſſet infirmari ad ꝯtritōem cordis.q̄ ꝯtritio oīa ſua pcc̄a
delerꝫ.Scd̄o ꝓpt̄ or̄oem.qꝛ talꝭ ꝯfeſſor tenet̄ rogare ⁊ orare deū ꝓ eo.Ter-
cio ꝓpt̄ ſatiſfactōē.qꝛ oꝫ eū hr̄e ſcādalū ⁊ erubeſcētiā erga laicū. q̄ erube-
ſcētia ē maxima ꝑs pñie.q̄re pꝫ ꝙ tp̄e neceſſitatꝭ nō gratꝭ ē ꝯfitendū laico.
¶ Tercio notādū.dubitaret aliq̇s an ꝑ ſcriptū nūciū vl̄ ꝑ ꝓcuratorē ali-

quis poſſit cõfiteri. Et videt̃ ꝙ ſic. qꝛ ꝯfeſſio ẽ ſuo ꝓprio ſacerdoti pcc̃i reuelatio. ſꝫ h̃ pt fieri ꝑ nũciũ vl̃ ꝑ lr̃as: g̃ ꝛc. Scd̃o ſic ꝓbat̃ idẽ. cõfeſſio dꝫ fieri ꝓprio ſacerdoti vt ꝓus dictũ ẽ ſꝫ ſacerdote exñte longe ab infirmo pñt illi pcc̃a ſcribi ꝓpter nimiam diſtãtiã loci. igit̃ ſequit̃ ꝙ pt ꝑ ſcp̃tũ confiteri. In oppoſitũ ẽ ſctũs Aug⁹. dicẽs. q̇ ꝑ ſeipm peccauerit ꝑ ſeipm peniteat. Itẽ ꝓ ꝓ ore fit ꝯfeſſio fidei ad Romãos. vij. vbi ſic dr̃. ꝓ ꝓ ore fit cõfeſſio pcc̃i. R̃ndetur inq̃ntũ cõfeſſio ẽ actus ſacr̃al' diuine inſtitutionis tunc non dꝫ fieri ꝑ ſcp̃tũ nec ꝑ nunciũ. ſꝫ tp̃e nc̃citatis ille act⁹ ẽ meritorius. Per hoc ad argumẽtũ ꝓmũ r̃ndet̃. lꝫ cõfeſſio eſt pcc̃i reuelatio. tñ vltra hoc requirit̃ debit⁹ mod⁹ ꝑ circũſtantias cauſat⁹. Ad ſecundũ argumẽtum dr̃ ꝙ ꝓpt̃ nimiã diſtãtiã ſeu abſentiã ꝓprij ſacerdotis q̇libꝫ hõ pt ꝯfiteri cuilibet ſacerdoti quẽ hr̃e pt in articulo mortis.

¶ Quarto ẽ notãdum. ſi ſacerdos ſciret pcc̃a cõfitent̃ tũc dubitat̃ vtrũ ille ꝯfitens dꝫ illa pcc̃a adhuc manifeſtare illi. qꝛ ꝯſuetudo ẽ iã mlt̃oꝝ hominũ q̇ ſolẽt dicere. q̃ ego ſoleo facere oĩa ſũt vob̃ nota. R̃ndet̃ ꝙ dꝫ manifeſtare. qꝛ lꝫ ſacerdos ſciuit illa pcc̃a. tñ hoc nõ fuit ꝑ modũ iudicis ꝛ ñ ſciuit ea ꝑ ꝯfeſſionẽ. iõ tal' hõ d̃ nouo ſua pcc̃a tãq̃ꝫ ſuo iudici dꝫ mãifeſtare.

¶ Vltimo notãdũ. ſacerdos hñs executõem abſolutõis ab ep̃o ñ dꝫ ſoluere ex ſñia excõicatõis. qꝛ null⁹ dꝫ ſoluere ex ſñia excõicatõis niſi q̇ fert ſñiaꝫ excõicatõis. ſꝫ tñ ſi eẽt in ſñia canõis. tũc ep̃s hꝫ eũ abſoluere. Vñ ex illo ſequit̃ ꝙ ſimplex ſacerdos hñs autoritatẽ ab ep̃o ñ pt ſoluere aliquẽ ab intẽdicto vl' ab irregularitate vl' a ſñia excõicatõis niſi peteret ꝙ abſoluat eũ a ſñia excõicatõis. ſꝫ ille caſus ñ nõialit̃ exꝓmit̃. tñ ñ trãſit cũ autoritate. Et g̊ dicũt oẽs iuriſte ꝙ null⁹ dꝫ abſolui niſi ſit in articl'o mort̃ poſit⁹. qꝛ tũc q̇libet ſimplex ſacerdos pt eũ abſoluere ſb̃ tali ꝯditõe ꝙ ſi ꝯualeat ꝙ tũc vadat ad ep̃m vel ad dñm ap̃licũ ꝙ abſoluat̃.

.i. pcc̃a ꝑtinẽt .i. ep̃i autoritatẽ
Rima ſunt quedam que ſpectant p̃ſulis ad vim
dñi ap̃lici ſacerdoti abſoluẽdi
Vel pape quorum tibi non datur vlla poteſtas
.q̇ coit cũ ſanguinea v̇ginẽ interfector
Inceſtũ faciens. deflorans. aut homicida
deſtructor ſacraꝝ reꝝ
Sacrilegus. patris ꝑcuſſor. vel zodomita
.i. ep̃m adibis ſi fuiſti incẽdiari⁹ ſacri loci
Pontificem queras. papam ſi miſeris ignem
.i. leſiſti clericũ .i. ſymoniacus
Si ꝑcuſſiſti cleꝝ: ſymon ve fuiſti
.i. lr̃as ap̃licas ad papã
Vel ſi falſaſti bullam pape ſimul ibis
hõ fetum opꝓmit
Qui partũ ſuffocat. aut que neglexerit eius
ꝓ ꝓpriũ fructũ d̃ talis infans mõ moriat̃.
Infantem mater quocunq̃ꝫ mõ moriatur.

alicui⁹ cū violētia sᶜ p̱plem
Si pater aut mater violenter leditur. aut ſi
sᶜ hō pctm̄ extra ſpēm traditōem
Qui brutale nephas facit. aut infert pditōem
.i.hex̄ .i.occidit
Si propriū dn̄m perimit. vel in eccl'ia ſic qui
.i.q̇ facit ſacrilegiū in eccl'ia
Sacra ledit grauiter. vel qui mechatur. et ille
p̱priam ꝯſanguineā carnal'r cognoſcit
Qui matrem cognatam polluit atq3 ſororem
.i.epi ptātem pctā talia egerūt
Preſulis arbitrium licet occulte ſubeant hi
sᶜ aliquē p̱priū pſbytex inuenire
Si confeſſorem pter te poſſit habere
.i.pctā pſbytero ꝯſanguinea vel focaria
Non ſua probra tibi tua confiteatur amica
qd̄ dictū eſt miniſtrādis
De ſacramentis idem intellige dandis

¶ Hic autor ponit alios caſus ſpectātes ad papā vl' epm̄ dicēs, ꝙ q̄dā ſt̄ crimina q̇b⁹ ſe null⁹ cleric⁹ ſimplex h3 intromittere. ſ3 ſpectant ad papam vel epm̄. Quox p̄mū ē. faciēs inceſtū. ſ̄m deflorās v̄ginē aliquā nō pt ab ſolui a ſimplici ſacerdote. Itē nec homicida nec ſacrileg⁹ nec pcuſſor patrꝫ vl' mr̄is. nec zodomita. nec pcutiēs clex. nec falſari⁹ q̇ falſificat bullas pape. nec mulier q̄ ſuffocat p̱priū puex. nec iſte q̇ cog̃uit carnal'r ſuā ꝯſanguineā. oēs tales iā enumerati nō pn̄t abſolui a ſimplici ſacerdote. ſ3 dn̄t mitti ad paoā vl' epm̄. Et ſciēdū ꝙ illa metra (Nō ſua p̱bra. ꝛc) h̄3 aliqs ſtāt in fine. ſic ꝙ autor innuit talē doctrinā p̱ ea ꝙ null⁹ d3 audire ꝯfeſſionē ſue ancille vl' amice vel amaſie dūmō ille pn̄t h̄re aliū ꝯfeſſorē Et eodē mō intelligēdū ē d̄ oibus alijs ſacr̄is conferēdis. Alij textus illa metra h̄nt circa p̄ncipiū ſic ꝙ autor p̄us p̄mittit notabile p̱ modū doctrine. ꝛ deinde caſus enumerat: Et rō illi⁹ notabilis eſt iſta. q2 amaſia vel amica ſi confiteret̄ amico tūc nō haberēt erubeſcētiā vel v̄ecundiā. ꝛ q2 erubeſcētia ſeu v̄ecūdia ē maxima ps pn̄ie. iō alteri poti⁹ dn̄t confiteri.

¶ Notādum. magiſter enumerat plura peccata quox ſolutio non pertinet ad ſimplicē ſacerdotē. vn̄ d̄ vno pctō magis ē penitēdum q̄3 de alio. q2 d̄ quāto peccatum ē enormius d̄ tāto homo plus ligat̄ ad confeſſionē vt ad ſatiſfactōem illius peccati.

¶ Itē notādum. triplex ē pctm̄. ſc3 pctm̄ culpe. pctm̄ pene. ꝛ pctm̄ damni. ꝛ huic triplici pctō opponitur triplex bonum. ſc3. bonum honeſtū. bonū delectabile. ꝛ bonū vtile. quia pctō culpe opponitur bonum honeſtū. ꝛ peccato pene opponitur bonum delectabile. ꝛ pctō damni opponitur bonum vtile. ꝛ de tali triplici bono habet̄ p̄mo ethicox

¶ Tercio notādum. ꝙ malum d̄ vtile dupl'r. p̄mo p̱pt ei⁹ conſideratio-

nem.qꝛ dū malū conſideratur.tūc bonū in eo citiꝰ eligiť qꝛ duo oppoſita iuxta ſe poſita magꝫ elucеſcunt.Scđo malū eſt vtile ad ordinatiōem.qꝛ bñ ordinat:qꝛ ordinat ꝙ puniť iniuſticia ꝛ diabolꝰ in inferno.

¶ Quarto notādū.in lr̄a dꝛ ꝙ nullꝰ dꝫ audire ꝯfeſſionē ſue ancille vel ſue amaſie ſi ip̄a poſſꝫ hr̄e alibi ꝯfeſſorē.tm̄ illo ñ obſtāte ſi hꝫ fierꝫ ꝙ abſolueret eā abſolutio ſtarꝫ ꝛ .iō illđ dictū ſolū ē ꝯſultū.qꝛ ꝙ hꝫ non fiat ē vtile ꝓpť hꝫ.qꝛ ip̄a ꝯfiteret ſine vecūdia ꝛ erubeſcētia.qđ non dꝫ fieri.

¶ Ultimo notādū.multi ſtꝫ caſus in quibꝰ homo non tenetur ꝓꝓo ſacerdoti ꝯfiteri.Primo tp̄e neceſſitatꝫ.vt in articulo mortis.qꝛ vt ſic hō poteſt confiteri vt ſupra dictum eſt.Scđo tp̄e peregrinationis.qꝛ ꝑegrinꝰ ad quēcunqꝫ locum venerit p̄t petere abſolutōem ſi confitetur.Tercio quādo hōies ſunt obceſſi in aliqua ciuitate.vel quādo quis intrat iuſtū bellū.vel qñ vadit ꝓ mercemonijs.quia iſti non pñt hr̄e ꝓpꝛium ſacerdotem.igiť pñt alijs confiteri.Quarto:ſi ſacerdos non ſit verꝰ paſtoꝛ ſꝫ forte ſymoniace eſt adeptus.Quinto.ſi ſacerdos ē ſuſpēſus ab officio.Sexto.ſi ſacerdos eēt excōicatꝰ.Septimo qñ ſacerdos cōmittit luxuriā cū aliq̄ mľiere.tūc illā ꝑſonā ñ dꝫ abſoluere nᶜ taľ dꝫ illi ꝯfiteri.Rō:qꝛ ſi taľ ꝯfiteret illi nullā hr̄et erubeſcētiā q̄ ē maxia ꝑs pñie:ğ taľ dꝫ ꝯfiteri alteri: Octauo.ſi aliq̄ ꝑſona p̄ſumpſerit đ ſacerdote ꝙ forte eā affectarꝫ in hꝫ cāu etiā non teneť ꝓꝓo ſacerdoti ꝯfiteri.ſꝫ dꝫ petere licētiā ꝙ apđ aliū ſacerdotē ꝯfiteať ꝓpť hoc ne illđ qđ dať in medicinā deť in periculū.

.i.crimina ꝯfiteris tua
Dum tua peccata dicis confeſſio ꝙ ſit
plena nos raymundus
Integra conſulimus feſtina frequens et amara
.i.partita confitearis
Integra ꝙ non ſit diuiſa ſimul fatearis
.i.om̄e pctm̄ .i.omittas ſᶜ ē factū ſᶜ hoies
Omne ſcelus.nl abſcondas.quo tp̄e.per quos
.i.feciſti pctm̄ feciſti in q̄ loco cū q̄ ꝑſona feciſti
Egeris hoc quotiens vbi cum quo qūo quare
ſᶜ cōfeſſio .i.pctm̄ ꝑpetratū
Si ſit amara ſcelus factum ꝙ non iteretur
ſᶜ ꝯfeſſio velox .i.deceſſeris
Sit et feſtina quia neſcis quādo moꝛieris
augmētať .i.cū pñia pigre pñiam
Creſcit et peccatū cum pena.tardius illam
crudelioꝛ .i.ad
Si facis.et grauioꝛ venerit conuerſio chꝛiſtū
ſᶜ đ vita gr̄e p̄ueniat .i.hoꝛa moꝛtꝫ ꝯſcia maculata
Pꝛoijciens ſi te rapit hoꝛa nouiſſima tunc mens
tormētoꝝ locꝰ pena .i.ꝓpť quā cām
Detrahit ad loca qui tuus eſt doloꝛ.vnde moꝛandum

.i.velox   pñiam   ꝯplendā
Nil tibi quin fueris feſtinus ad hanc faciendam
ꝯfeſſio   .i.ſedula   ſ[c] pctm̄   ꝯfeſſionē
Iſta frequens tibi ſit. quia dum cadis hanc iterando
ꝑ pñiam   .i.a ſacra cõmunione
Surgis atq̄ʒ nouus humo ſis a corpore chriſti
                              .i.in dictamine
Te ſcelus enorme compellit iudicioq̄ʒ
ꝯfeſſoris   .i.cogeris   .i.in egreſſu eccl̄ie
Preſbyteri ſtabis arceris limine templi
tā diu   recõciliatõis   cõplere .i.pctā   mūdata
Donec eat tempus quo fuit digne probra lapſa
ſ[c] ⁊ confeſſor ſit
Accuſans munda directa ſit et manifeſta
ſ[c] confeſſio   diſtribuēs
Et ſit diſcreta diſcernens pura moroſa
      ſ[c] ex q̄ hõ cecidit ꝑ ſupbiā   .i.ī fide
Sit ſimplex humilis confeſſio plena fidelis

¶ In iſta pte ponit quoſdā caſus obſuandos in ꝯfeſſione dicens. nos ꝯſulimus ꝙ quādo aliq̄s ꝯfiteat̄ ſua peccata clerico. ꝙ talis ꝯfeſſio dʒ eē integra feſtina frequēs ⁊ amara. ſit integra ita ꝙ nihil p̄mittat̄ etʒ ſit abſcondita. ſcʒ vt nõ reueleť ꝑ ꝯfeſſorē etiā exp̄mat̄ quo tpe fuit factuʒ tale pctm̄. Etiā ꝑ quos ⁊ q̄tiens ⁊ in quo loco. ⁊ cū quo. quare ⁊ qūo. Et ipa etʒ ſit amara. ſic ꝙ pctm̄ ꝯfeſſum non reiteret̄. Et ſic etiā feſtina. q² nulli nota eſt hora mortis. Et etiā in mora creſcit pctm̄. ⁊ eodē mõ creſcit ⁊ pena ⁊ ſic aggrauat̄. q² oportʒ eū aliquotiēs corpus chr̄i omittere. ⁊ ſi illo mõ morit̄ hõ trahit̄ ad locū ꝑpetui doloris. ⁊ etiā ꝯfeſſio ſit freq̄ns illo mõ ꝙ ſtatim quādo hõ cadit ꝑ pctm̄ ꝙ ſurgat per pñiam. ⁊ non manet in pctõ enormi. ⁊ h̄ omino repellit hoiem a cõmunione chr̄i. Etiā ꝯfeſſio dʒ eſſe integra feſtina accuſans nuda directa ⁊ manifeſta. Silr̄ dʒ eē ſecreta diſcernens pura ⁊ moroſa.

¶ Notandū primo. lr̄a dt ð conditionib⁹ requiſitʒ ad ꝯfeſſionē. Prima ē ꝙ ꝯfeſſio dʒ eē integra ſic ꝙ vni fatetur om̄ia ſua pctā. q² talis cõfeſſio nõ eſt integra quādo aliquis diuidit eā cõfitēdo vni ſacerdoti vnā ptē ⁊ alteri aliā ptē ꝓpter erubeſcentiam. Scdo requirit̄ ad ꝯfeſſionē ꝙ ſit feſtina. id eſt velox. ⁊ hoc plurib⁹ de cauſis. Primo ne hõ morte p̄ueniat̄. quia nihil certius morte. ⁊ nihil incerti⁹ hora mortis. Vn̄ in euāgelio dr̄. vigilate ⁊ orate quia neſcitis diem neq̄ʒ horā. Item ex alio. q² neſcitis q̄ hora dn̄s veſter vēturus ſit. Exēplū legit̄ ð quodā ſancto ꝙ illi reuelatū fuit ꝙ anima alicui⁹ eēt dānata. ille dixit ad aiam. Ach q̄re neglexiſti tp̄s miſcdie. ita rn̄dit Ach null⁹ fuit q̄ ꝓpoſuit corrigere vitā ſicut iā hoies faciūt fideles. Scdo confeſſio debet eſſe feſtina ideo. quia ex dilatõe peccati et culpe creſcit dilatatio pene. Exemplū hõ exercens vnū actū ſupbie ſta-

tim aſſumit irā⁊ inuidiā.⁊ciꝭ.Tercio ꝯfeſſio dꝫ eſſe feſtina.iõvt homo ñ
nimiū tardaret⁊in pctō ꝑſeueraret.tunc tarde vel forte nunꝗ̄ ad miam
dei conuerteret.qꝛ conſueta derelinquere eſt difficile.Quarto dꝫ eē fe-
ſtina ideo.qꝛ tꝑe ſanitatis⁊ facultatis hō tenet̄ confiteri.vñ ſctūs Aug⁹.
Illic em̄ repitur intentio mentis vbi ſtat vis dolorꝫ.mō in extremis pe-
nitētia ē difficilis.vt ſupra viſum ē.qꝛ tūc non ſolū vnū membꝝ patitur
qꝛ oīa membra ſimul.⁊ ꝰ hō ꝑuent⁹ tali dolore non multū recordatur
ꝺ pnia.vñ dt btūs Aug⁹.pnia ſera raro eſt va.⁊ ſi eſt va nō eſt ſera.Quin
to debet eſſe feſtina.i.dꝫ fieri in tꝑe iuuētutis.Vnd quintuplex eſt etas
hōis:ſcꝫ.puericia.adoleſcentia.iuuent⁹.virilitas.⁊ ſenect⁹.mō ad ꝓpoſitū
hō debet penitere in q̄ttuor etatib⁹ ꝑmis ſed qui penitet in q̇nta etate eſt
ſilis illi qui hꝫ q̄ttuor bonas naues ⁊ vnā malā.⁊ hꝫ bona mercimonia ⁊
mittit illa deferre ꝑ mare.mō ſi ille accipit malā nauim⁊ imponit merci-
monia ſua⁊ mittit ſtare illas q̄ttuor naues bonas ocioſas ille oīno dr
fatuus.qꝛ tunc mercimonia cuꝫ mala naui ſubmergunt̄. Sic ſilr⁊ ille dr
fatuus q̇ ptrāſit illas q̄ttuor etates ſine pnia.⁊ ꝑmo in q̇nta etate incipit
penitere. Item notādum ꝙ t̄cio ad ꝯfeſſionem requirit̄ ꝙ ſit amara ſic
ꝙ hō ꝑterita deplāgat cū cordis amaritudine.⁊ vlteri⁹ cum ꝓpoſito nū-
ꝗ̄ intēdit ea cōmittere.qꝛ ſi hꝫ ꝓpoſitū reſumēdi pctm̄ tunc nō ēver⁹ pe-
nitens.ſed dr deriſor pnie.⁊ ꝰ ꝯfeſſio dꝫ eē amara ſic ꝙ non reiteret̄ ipm̄
pctm̄ ꝯfeſſum.Quarto requirit̄ ad ꝯfeſſionē ꝙ dꝫ eē freq̄ns.quia quoti
ens labit̄ ꝑ pctā totiens reſurgere dꝫ ꝑ pniam.⁊ ꝑncipalr̄ de pctō mortali.
Item q̇nto req̇ritur ad ꝯfeſſionē ꝙ dꝫ eē accuſans.qꝛ in ꝯfeſſiōe hō dꝫ
ſe accuſare⁊ non excuſare.ſicut faciūt aliqui q̇ in cōfeſſione culpāt alios
hōies⁊ dicunt ſe hoc pctm̄ feciſſe ꝑ ſuggeſtionē diabolicā ⁊ ꝑ inductōem
alteri⁹.⁊ hec non eſt va cōfeſſio.qꝛ qui dꝫ ſe accuſare ſe excuſat.vñ ſapiēs
Iuſtus ꝑmo eſt accuſator ſuiipius.⁊ ꝰ ſacerdos volēs celebrare miſſam
ꝑmo facit ꝯfeſſionē generalē in ſignū illius ꝙ ꝑmo ſeipm̄ accuſat.Itē
ſexto ad ꝯfeſſionē requirit̄ ꝙ dꝫ eē nuda.i.manifeſta vt hō totalr̄ cor ſuū
effundat ſicut aquā.vñ Pſalmiſta.effunde cor tuū ſicut aquā.Et dicit
notāter (ſicut aquā)⁊ non ſicut lac vel vinum vel oleū.rō eſt qꝛ lac vinuꝫ
⁊ oleū relinquunt poſt ſe colorē.odorē.⁊ ſaporē.ſed hoc non facit aq̄.Sic
etiā ꝯfitens dꝫ effundere cor ſuū ſicut aquā⁊ non ſicut lac qd relinquit
poſt ſe colorem.nec ſicut oleum quod relinquit poſt ſe odorem.nec ſic vi-
num quod relinquit poſt ſe ſaporē.Vnd ſciendū:color tūc manet in cō-
feſſione qñ pctōr dt pctā⁊ occaſiones pcc̄i omittit.i.cās q̄re talia peccata
ꝑpetrata ſtꝫ vel q̄ intentione. Odor aūt tunc manet in ꝯfeſſione quādo
quis cōfitetur pctā ſua⁊ omittit ſcādala acta circa talia pctā. qꝛ peccans
multiplr̄ cōmittit ſcandala.ꝑmo ad ſui ꝑſonā.quia tunc pronior reddit̄
ad peccandum.Scdo cōmittit ſcandalum quo ad ꝑſonaꝫ cum eo com-
mittentem peccatum.Tercio committit ſcandalum quo ad homines q̇
vident vel audiunt.quia tunc tales etiam mouentur ad peccāduꝫ.mo-
do quando aliquis omittit illa ſcandala⁊ ſola peccata confitet̄. tunc ibi
manet odor in cōfeſſione.Sapor etiam manet in coufeſſione.vñ tūc ſa-
por dicitur manere in ꝯfeſſione quando quis cōfitetur peccata⁊ diutur-
nitatem peccati emittit.Itē ſeptimo requirit̄ ꝙ ꝯfeſſio debet eē directa

Vñ ſciendũ ꝙ duplex ē ꝯfeſſio. quedã ē directa ⁊ va. ⁊ quedã indirecta et non va. Directa confeſſio eſt quãdo quis confitetur ꝑ ſeipm̄. Indirecta aũt eſt quãdo quis confitetur ꝑ alium. Octauo ⁊ vltimo requiritur. ꝙ cõfeſſio ſit ſecreta. Sed circa illud dubitatur. nam diceret quis tamen etiã dictum eſt ꝙ debet eſſe manifeſta: quõ ergo ſimul poſſunt ſtare duo oppoſita. ſcꝫ ſecretum ⁊ manifeſtum. Reſpondetur ꝙ ſic debet intelligi. cõfeſſio debet eſſe manifeſta quo ad eradicatõem intẽtionis. ⁊ non debꝫ eẽ ſophiſtica. quia nudis ⁊ eradicatis vbis confitens debet ſua peccata exprimere. ⁊ confeſſio dꝫ eẽ ſecreta ⁊ non clamoroſa quo ad ꝓlatõem voꝝ. qꝛ nullꝰ dꝫ clamare qñ vult ꝯfiteri.

s^c ꝑñtes itex pctã ꝯfiteri
Hi caſus tibi dant tua rurſus probra fateri
inexptus ꝯfeſſor ꝓprij ſacerdotis
Si tuus indoctus eſt pſ̄byter. eius adibis
.i. licẽtia ſacerdotẽ exptior ꝓprio ſacerdote
Conſenſu reliquum qui ſit ſapientior illo
s^c ꝓpriꝰ ſacerdos ſcꝫ ep̄m vel aliũ p̄latũ
Si non conſentit maiorem querere ſuper ſe
ꝓ pctis ꝯfeſſis refutat itex ꝯfiteat̃
Quiqꝫ ſatiſfacere ſpernit rurſum fateatur
pctm̃ s^c ꝙ nõ ſpectat ad ſimplicẽ ſacerdotẽ
Si ſcelus enorme fuerit tunc altior illud
pñiam iponat .i. ꝓ hmõi g̃ndi pctõ
Audiat. et penam dictat pro crimine dignam
.i. cũ volũtate pctm̃ reiterãdi
Inqꝫ voluntate peccandi qui remanebit
s^c ꝑus rurſus
Confeſſus quod erat iterato confiteatur
enorme viciũ grauã pniam exigit
Prauum peccatum prauam penamqꝫ requirit
.i. in agone s^c hõibꝰ iponere pniam
Mortis in articulo poſitis infigere penam
s^c tu ꝯfeſſor pccis demr̃as s^c illis faciendũ
Noli pro viciis. tamen oſtendas quid ſit agendum
.i. ſani efficiant̃ egrꝫ ſi moriunt̃ eoꝝ
Sit. ſi conualeant his ſubueniant et amici
deuota hũiles elᷓyna corꝑm caſtigatio
Miſſa. p̄ces. dona. ieiunia quattuor iſta
redimũt .i. purgatoriũ
Abſoluunt animas quas purgans detinet ignis

¶ Hic magiſter ponit quoſdã caſus in quibus hõ pctã ꝑus ꝯfeſſa tenet̃ ſcdario ꝯfiteri dicẽs. ꝙ pꝰ oꝫ hoieꝫ iterato ꝯfiteri qñ ꝓpriꝰ p̄ſbyr̃ eſt ignarꝰ

⁊ indoctus.tunc dꝫ trāſire ad aliū magis ſcientē.ſic ꝙ hoc fiat cū licētia
ꝓprij plebani.⁊ ſi ipe nō dederit tibi licentiā.tūc potes capere licētiā a ſu
periori.ſilr qui ſpernit pn̄iam iniunctā ſibi ꝓ peccatis ſuis talˀ dꝫ illa pec
cata rurſus confiteri.⁊ etiā ille qui fuit in voluntate ſua pctā velle iterare
ille illa pctā iterato dꝫ ꝯfiteri.Subdit ꝙ in articulo mortꝭ alicuiꝰ infirmi
nullꝰ pſbyter dꝫ illi pn̄iaꝫ iniūgere.ſed pt illi dicere qd agere debeat ſi cō
ualuerit.⁊ poterit illi dicere ꝙ ſi veniat d illo morbo ꝙ veniat ad ipſum.
Subdit ꝙ illa q̄ttuor.miſſa.pces.elemoſyna.⁊ ieiunia abſoluūt aias de
¶ Primo notādū.ꝙ in q̇nqꝫ caſibꝰ aliq̇s pt iterare ꝯfeſſi (purgatorio.
onem.pmo ſi ꝓpriꝰ ſacerdos eſt ignarꝰ.Scdo ſi ꝓpriꝰ ſacerdos non habu
erit autoritatē.Tercio ſi iteꝝ ꝓponit peccare.Quarto ſi diuidit ꝯfeſſio
nem.Quinto ſi pn̄iam ſibi iniunctā non ſuauit.
¶ Scdo notādū ꝙ triplex eſt pctm̄.ſcꝫ in deū.in ꝓximū.⁊ in ſemetipm.
iſta tria pctā hn̄t tria opa ſatiſfactōis.ſicut ſunt orōnes:elemoſyne ⁊ ieiu
nia.qꝛ qui peccat in deū pt ſatiſfacere ꝑ orōes.qꝛ ꝑ orōes aliquis reconci
lieť deo.Sed q̇ peccat in ꝓximum pt ſatiſfacere ꝑ elemoſynas dāda eas
paupibꝰ ⁊ ꝓximo ſuo.Sed q̇ peccat in ſemetipm pt ſatiſfacere ꝑ ieiunia
⁊ maceratōem corpis.ſic eodē modo in pn̄ia tria occurrunt.Primo cul
pa deletur.ſcdo grā diuina infundiť:tercio pcc̄a remittunť.⁊ ſic iſtꝭ tribꝰ
correſpondent tria opa ſatiſfactionis.ſcꝫ elemoſyna.orō.⁊ ieiuniū.nā de
let omi culpe corrn̄det orō.qꝛ orō fit ad delēdū culpā.ſꝫ infuſiōi grē cor
rn̄det elemoſyna:ſꝫ remiſſione pcc̄i corrn̄det ieiuniū ⁊ corpis maceratio.
¶ Tercio notādum.lrā dt ꝙ illa q̄ttuor.miſſe.pces.⁊c̄.valent ad ſatiſfa
ctōem.Pro quo notādū ꝙ ſatiſfactio ē triplex.qdā ē ꝓpria ⁊ voluntaria
quedā voluntaria tm̄.⁊ quedā ꝓpria ⁊ non voluntaria.Satiſfactio ꝓpa
⁊ voluntaria ſimul eſt iſta quā facimus in pn̄tivita ꝓ peccatis nr̄is.naꝫ
dꝛ ꝓpa.quia ꝓ nobiſmetipis fit.Et dꝛ voluntaria.qꝛ homo volūtarie fa
cit eā.Scda eſt voluntaria ⁊ non ꝓpria.⁊ eſt illa quā nos facimus ꝓ redē
ptione animaꝝ in purgatorio exn̄tiū:qꝛ aie exn̄tes in purgatorio iuuant
ſuffragijs amicoꝝ ⁊ chriſtifideliū.⁊ ſic eſt voluntaria ⁊ non ꝓpria.qꝛ hō vo
luntarie facit.ſed non ꝓ ſemetipo.⁊ ſic non ē ꝓpa.Tercia eſt ꝓpa ⁊ nō vo
luntaria.⁊ ē illa quā anime faciūt in purgatorio exn̄tes.⁊ dꝛ ꝓpa.qꝛ pro
peccatis ꝓprijs ſuſtinent.ſed nō ē volūtaria.qꝛ cū velle eoꝝ eēt tunc libē
tius ipam non vellent hr̄e.Itē nota.lrā dt ꝙ dona ſeu elemoſyne orōes
⁊ ieiunia valent ꝓ redemptōe animaꝝ in purgatorio exn̄tiū.¶ Pro quo
notādū.ꝙ omia peccata mūdi reducunť ad tria.ſcꝫ ad ſupbiā.auariciā
⁊ luxuriā.vn̄ Joānes in canonica ſic inquit.omē em pctm̄ aut ē ꝯcupiſcē
tia oculoꝝ aut ſupbia vite:Concupiſcētia carnis ē luxuria.⁊ ad illā redu
ciť gula.ſed ꝯcupiſcentia oculoꝝ ē auaricia ad quā reduciť accidia.Ter
cium pctm̄ eſt ſupbia vite.ad quā reduciť ira ⁊ inuidia.ſed d iſtꝭ tribꝰ mo
dis poſſumus ſatiſfacere ꝑ tria opa ſatiſfactōis.ſcꝫ ꝑ ieiuniū.orōes.ele
moſynā.qꝛ ꝑ orōem ſatiſfacimꝰ pctō ſupbie.ſꝫ ꝑ elemoſynā ſatiſfacimꝰ
pctō auaricie.ſcꝫ dādo ipis paupibꝰ.ſꝫ ꝑ ieiuniū ſatiſfacimꝰ pctō luxurie
⁊ ex ꝯn̄ti gule.mō ad ꝓpoſitū ſi aie ſtꝫ inuolute his tribꝰ peccatꝭ tunc bonū
eſt vt ſbueniamus eis his tribus.ſcꝫ orōe.elemoſyna:⁊ ieiunio vt citius
liberenť a purgatorio.quia inquātum plus impēdimꝰ eis ſuffragia tāto

citius liberatur de penis purgatorij. Vñ miſcdiam quã facim⁹ magis in digentibus plus ē ponderanda q̄ illa q̄ facimus iſtis qui tm̄ non indi gent. Vñ Pſal. btũs vir qui intelligit ſup egenũ ⁊ paupem. Vñ ſciẽdum q̄ ille dr̄ paup qui ſeipm̄ iuuare non p̄t: ſicut ſunt aīe in purgatorio. ille em̄ nullo mõ pñt ſeipas iuuare ḋ pena eaꝝ niſi veniente voluntate di. ꝯ eis magis faciendũ ē iuuamẽ ḋ amicꝫ ſuis ⁊ ḋ bonis que miſerunt h̄.

.i. ſecreta manifeſtat pcc̄a
Preſbyter occulta non prodat crimina plebis
s᷑ pctã manifeſtauerit. ꝑuat̄ diuino officio
Que ſi prodiderit ſpoliatur ordine ſacro
pnīa .i. delicti
In populo pena peccati ſic moderetur
nimis paꝝ pctõ ḡuãt s᷑ pcc̄m
Ne nimis aut nimiũ pro crimine ſortiant iſtum
ſatꝭ ē .i. iteꝝ dicas
Sufficitne vnq̄ꝫ replices confeſſa niſi ſis
s᷑ pctm̄ .i. reſumptio pcti
Lapſus in hoc iterum tunc hac replicatio penam
s᷑ pcti ſcꝫ i ꝯfitẽdo
Minuit et culpam. dũ mutas p̄ſbyterum tunc
repics grām pccoꝝ s᷑ eadẽ pctã
Inuenies veniam ſcelerũ totũ replicando

¶ Hic autor ponit alia documẽta dicens. nullus ſacerdos p̄t publicare ſecreta pctã hoīm. ⁊ quicunqꝫ hoc fecerit ē ꝑuand⁹ officio ⁊ dignitate ſa cerdotali. Subdit etiã q̄ pnīa q̄ ē hoīb⁹ iniũgẽda ꝑ pctis dꝫ eſſe modera ta ſic q̄ penitens non nimiũ aggrauet̄ nec etiã nimiũ alleuiat̄. Subdit di cens ſufficit q̄ ſemel ꝯfitet̄ ſua pctã ⁊ non replicet ea i aliq̄ confeſſione niſi perpetraſſet iterato. ſed quando aliquis replicet eadẽ pctã que ꝑus cõ feſſus eſt tunc erit ei maior venia ⁊ hoc ē verum ſi cõfitens hoc fecerit ex nimia cura timens aliqua pctã negligere.

¶ Primo notandũ. littera innuit q̄ confeſſio non ē reuelãda. Rõ hui⁹ ē multiplex. Primo rõne honeſtatis. Scdo rõne necitatꝭ. Tercio rõe vti litatis. Primo rõne honeſtatis. que ꝓuenit ex p̄te ꝯfeſſoris. qꝛ hoc ē ho neſtũ in hoīe q̄ ip̄e celat que debẽt ſecrete ſeruari. qꝛ non honeſt⁹ dr̄ q̄ re uelat non reuelanda. Scdo. ꝯfeſſio non eſt reuelanda cã necitatꝭ. qꝛ illa eſt neceſſitas obligatõis. nam quilibet ſacerdos tenet̄ ⁊ obligat̄ celare cõ feſſionẽ ſibi factã. Tercio ꝯfeſſio non eſt reuelãda cã vtilitatꝭ nã vtilitas eſt talis q̄ eo magis eſt dilectio ⁊ ꝓmptiores ſunt ad ꝯfitẽdũ: qꝛ q̄s hoīm vellet ꝯfiteri ſi confeſſio eius manifeſtaret̄. q̄ſi diceret nullus ⁊ ḡ ſacdos non p̄t reuelare ꝯfeſſionẽ: qꝛ dat̄ hoīb⁹ ꝓmptitudo ꝯfitẽdi.

¶ Scdo notandũ. dubitat̄ ſi aliq̄s ꝯfiteret̄ aliq̄d ſecretũ q̄d nõ eẽt pctm̄. vtꝝ ſacerdos poſſit hoc reuelare. Rñdet̄ q̄ nõ ꝓpt duplicẽ cãm. Primo ꝓpt remouere cãm diffidẽtie. qꝛ ſi ſacerdos reuelaret tũc creſcerꝫ diffidẽ tia. Scda cã ē ꝓnitas reuelãdi. qꝛ ex reuelatõe redderet̄ ſuſpicioſus.

¶ Tercio notandū ſi aliquis ſacerdos citaret̄ ad iudicē pro teſtimonio.
tunc dubitat̄ vtrū ibi poſſet detegere ꝯfeſſionē. vt ſi aliq̄ ꝓmiſerat alicui
ꝙ velit eū ducere in maritū ⁊ poſtea hoc negat. ⁊ ꝙ iſta ꝯfiteat̄ hoc ſacer-
doti ⁊ poſtmodū dū citat̄ ad iudicē ⁊ etiā ſacerdos cui ꝯfeſſa ē ꝓ teſtionio
tunc ex illo iā querit̄ vtrū ſacerdos debet ibi detegere ꝯfeſſionē vl̄ nō. Et
videt̄ ꝙ ſic. q2 ſi non detegeret in teſtimonio tūc fier3 ꝑiur⁹. q2 alit̄ dicer3
ꝙ̄ ſciret. ḡ videt̄ ꝙ incurreret ꝑiuriū qd̄ eſt magnū peccatū. Rn̄det̄ per di-
ſtinctōem. vel ergo iſte ſacerdos tm̄ ſcit ꝑ ꝯfeſſionē. vel non. ſi ꝑmo mō.
tunc nullo mō debet reuelare. Et rō eſt. q2 ſigillū ꝯfeſſiōis nullo° d3 in-
fringi qd̄ tn̄ fieret ſi reuelaret. Si aūt non tm̄ ſcit ꝑ ꝯfeſſionē. h̄ ē duplicit̄
vel ergo ſcit ante ꝯfeſſionē. vel poſt ꝯfeſſionē. ſi ſcit an̄ ⁊ poſtea in ꝯfeſſio-
ne. tūc illa obſtruit ei os ſic ꝙ poſtea hoc nō poteſt manifeſtare Si āt ſcit
poſt ꝯfeſſionē tūc ipē tꝑe nccitatis p̄t detegere. Alij āt dicūt ſimpl̄r oppo-
ſitū licet ſacerdos ſcit ante ꝯfeſſionē vel poſt tn̄ nunꝙ̄ debet reuelare. Et
tūc qn̄ arguit̄ ꝙ ipē fiat ꝑiurus. ibi dicūt ꝙ non. q2 ipē ſcit hoc ſicut de⁹ ⁊
non ſicut hō: modo deus noluit prodere pctā hoim. ſic nec ipē ſacerdos
ꝓdere d3. Qn̄ tunc d2 ꝙ falſum iurat. Rn̄det̄ ꝙ ipſe iurat ſe hoc neſcire
inq̄ntum homo. ⁊ ſic ipē neſcit ꝓ quo iurat. ido ꝑiurus non redditur ſ3
ſcit hoc tanꝙ̄ vicarius dei. ⁊ ḡ reuelare non tenet̄.

¶ Quarto notandū. ſi aliq̄s ꝯfeſſor ꝑciperet pctm̄ nocens toti cōmuni-
tati. ſc3 ꝙ aliq̄s ꝯfiteret̄ ꝙ vellet ſb̄uertere caſtꝝ clauſtꝝ vel eccl̄ia3 vl̄ vel-
let tradere ciuitatē vel vellet incurrere hereſim. tūc videt̄ ꝙ ille talē caſu3
poſſet reuelare. q2 cōe bonū eſt plus tenendū ꝙ̄ bonū paucoꝝ Rn̄detur
ꝙ licite hoc peccatū nō eſt manifeſtandū. ſed poſſet dicere ſupiorib⁹ ꝙ
vigilarent ſuꝑ gregē vel ciuitatē. ⁊c̄. ne damnū incurrerēt. tn̄ d3 obticere
ꝑſonā nec illo mō ꝓferre v̄ba vt ſic deueniant ad noticiā ꝑſone. q2 al's tal̄
ꝑſona periculū mortꝭ incurreret. ⁊ ſic ꝯfeſſor fieret irregularis.

¶ Vltimo notandū ꝑ modū dubij ſi aliq̄s ꝯfitens eēt heretic⁹ vtrum ſa-
cerdos deberet reuelare ipm: Rn̄detur ſub diſtinctōe. q2 vl̄ iſte acceptat⁹
eſt hereſim vel eſt inclinatus ad hereſim. ſi ſolū inclinat⁹ ē ad hereſim tūc
ſacerdos d3 tacere ⁊ eū auertere ſ̄m poſſe. S3 ſi acceptat⁹ ē ſic ꝙ eū auer-
tere non p̄t. tunc ipē p̄t dicere diocelano ꝙ vigilet ſuꝑ gregē ſuū. ⁊ tūc ipē
dioceſan⁹ vigilare d3 ⁊ inq̄rere hereticos ne ſb̄uertūt ppl̄m.

genitrix s^c mulieri
Si puerum mater oppreſſum repperit illi
reddat deo s^c talis mulier
Conſule ꝙ faciat domino ſatis. dubium ſi
.i. euētū ſecuri⁹ peniteat. s^c euētū
Caſum p̄teudat eſt tutius vt luat iſtum
imponēdo s^c mulieri
Iniungēdo tamen ſibi penam. parce ſi audes
s^c mulier cōmiſit .i. ſecretū
Talis adulterium ſi fecit non manifeſtum
.i. ſpreta. s^c ſuo .i. nō faciat publicā pniam
Ne ſuſpecta viro ſit non luat hoc manifeſte

ſcꝫ ſui mariti s^c adulteriū
Huius poſt moꝛtem luat illud ſufficienter
mulieres .i.adiplere tp̄s pn̄ie
Matrone iuuenes poſſunt explere carenas
in māſionib⁹ s^c mulieres
In domibus pꝛopꝛiis licet he non egrediuntur
talē pn̄iam vel ſiſem agāt
Ieiunant oꝛant iaceant in ſtramina nudis
.i.trāſcant .i.ſilicijs indute
Incedant pedibus et vadant ſiliciate
p̄ter illos laboꝛes
Pꝛetera plures ſunt emendando laboꝛes
s^c laboꝛib⁹ s^c mulierib⁹ s^c mod⁹ penitēdi
Iſtis vtantur eſt his via talis honeſta

¶ Hic ponit alios caſus de pn̄ia dicens. ſi aliq̄ mulier iuenerit puer̄ oppreſſum iuxta ſe. iſti mulieri iniungēda eſt penitētia vt ſatiſfaciat ꝓ oppreſſione pueri. licet etiam ſit dubiū vtrum ille puer eſt oppꝛeſſus vel ſit moꝛtuus moꝛte naturali. ſemꝑ tamen tutius ē ꝙ agat penitētiā. Subdit conſequenter. ſi aliqua mulier cōmiſit adulteriū ſecrete: tūc illi mlr̄ieri iniungenda eſt penitentia occulta. ſed poſt moꝛtē mariti ſui dꝫ poꝛtare dignum onus penitentie. Item ſubdit ꝙ iuuenes matrone p̄nt carenas adimplere in domibus ꝓpꝛijs. ⁊ licet he non egrediant̄ de domo debent tamē ieiunare in pane ⁊ aqua ⁊ in ſtraminibus iacere. ⁊ nudis pedibus ambulare ⁊ multos alios laboꝛes facere.

¶ Pꝛimo notandū. ꝙ licet mulier dubiū habeat d̄ oppꝛeſſione pueri tn̄ nihilominus illi iniungēda eſt penitētia ꝓpter cautōem. q2 i duob⁹ dubijs ſemꝑ tutioꝛ via eſt eligenda. ⁊ etiam penitentia illi iniūcta iuuat eā q̄ntum ad tp̄alia bona ſi ꝑ ip̄am ille puer non ē oppꝛeſſus.

¶ Scd̄o notandū. ꝙ mulieri ꝓ adulterio non ē iniungēda publice penitentia. ⁊ hoc eſt ver̄ ſi adulteriū non ſit manifeſtuꝫ. ſed tn̄ poſt moꝛtem mariti ſui legitimi p̄t illi iniūgi penitētia publica. Et rō ē. q2 ex publica pn̄ia marit⁹ ei⁹ poſſet eā cognoſcere eē adulterā qd̓ eēt malū.

¶ Tercio notandū. ꝙ iuuenes mulieres poſſunt adimplere carenas in pꝛopꝛijs manſionibus. ſcꝫ ieiunando. oꝛando. in ſtraminib⁹ doꝛmiēdo. nudis pedib⁹ ambulādo. ſilicia induendo. ⁊ ſimilia faciendo. ſed non debēt tranſire ad partes faciendo peregrinatōes. q2 ſi peregrinatōes in longinquas partes facerent. tunc plura poſſunt eis ꝓuenire. ſic ꝙ p̄nt defraudari ꝑ viros ad actum luxurie exercendum ⁊ ſic d̄ alijs malis. ido non debꝫ eis iniungere ꝑegrinatōes facere.

infirm⁹ mulier
Eger parturiens et pꝛegnans femina nullum
s^c pn̄ie dei
Poꝛtat onus quia lex et gratia ſubleuat illud

s^c mulieribꝰ s^c mulieres aliq̄ guamie
His non eſt poſita lex ſunt ergo ſine lege
s^c vel i ieiunio .i. iacēs i puerpio
In feriis ſextis edat oua puerpa queuis
.i. optimū ſit .i. īfirmis .i. egenis
Quando neceſſe ſubeſt vt in egris paupibus ve
s^c hoiem multi s^c homo
Unū ſi plures occidant quilibet horum
.i. vnanimiť .i. īfectoꝛ
Hoc luat inſolidū quia quilibet eſt homicida
.i. patiť s^c idē ad occidēdū
Quod luit occiſoꝛ luat hoc qui conſiliū m dat
s^c aliq̄ s^c hoibus
Uirgo ſi rapitur a pluribus et violenter
s^c ex iſtꝫ carnalr .i. emēdat
Unus cognoſcat cauſa quiuis conluat illud
s^c ſiſibus
Sic eſt de reliquis in caſibus omnibus iſtis

¶ Hic ponit alia documēta dicēs. ꝙ infirmus hō ⁊ mlier pturiens ſiue impꝛegnata nullū onus ieiunij habet. qꝛ tales in his caſibꝰ abſoluūť a lege. Subdit ꝙ talis mulier pt in ſextis ferijs oua ⁊ lacticinia comedere ⁊ in cā ncčitatꝫ paupes ⁊ infirm ī hoc etiā poſſunt comedere. Subdit ſi plures hoies inficiūt vnū tūc quilibet hoꝝ teneť agere pniam ⁊ luere huc ⁊ deplāgere illud pctm̄. qꝛ q̄libet illoꝝ ē homicida. ⁊ ſicut occiſoꝛ puniť ſic ⁊ ille qui p̄buit conſiliū ad hoc vel auxiliū. Subdit ſi aliq̄ vgo fuerit rapta a pluribꝰ ⁊ ab vno ſolo carnaliter cognita. tunc quilibet illoꝝ teneť agere pniam ⁊ deplāgere illō pctm̄. Et ſic intelligiť in ſiſibꝰ caſibus.

¶ Pꝛimo notādū. ſicut lr̃a innuit tūc plura ſunt genera hoim que non obligant ad ieiuniū. Vn̄ ſciendū. ꝙ ieiuniū tripl'r ſoluiť. Pꝛimo q̄ ad nutrimētū. Scđo quo ad eēntiā. Tercio q̄ ad nutrimētū ⁊ eēntiā. Quantum ad nutrimentū tunc iſti ſoluunt qui pueniunt tp̄s debitū ꝯmedēdi vel qui nimis delicate preparāt cibaria vel qui magnū ſolicitudinē vētris hn̄t. Sed illi ſoluunt ieiuniū q̄ntū ad eſſentiā q̄ poſtq̄ comedere inceperūt ſurgūt d̄ menſa ad aliq̄d tp̄s ⁊ poſtea redeunt ⁊ iteꝝ comedere re incipiūt ſicut. ⁊ hoc facere pn̄t ſuī ⁊ ancille q̄ non ſunt ſui iurꝫ. Sed q̄ ad vtrūqꝫ ſoluiť qn̄ q̄s ſine ncčitate cōmedit. ⁊c.

¶ Scđo notandū p modū dubij. vtrum illi ſoluāt ieiuniū q̄ comedunt ſucaꝝ vel herbas. R̄ndeť ꝙ aliquis comedit ꝯfectū dupl'r. Pꝛimo cauſa reſuatōis nature. Scđo cauſa voracitatis. pmo modo admittiť. quia ſic ieiuniū non ſoluiť dūmodo ſaltem moderatim ſumitur. ſꝫ ſcđo mō ſoluiť ieiunium. qꝛ comedunt ea cōmuniter hoies vt magis valent bibere vel vt potus reddať eis magis ſapidus.

¶ Tercio notādū p modū dubij. vtrum iſti potatores q̄ bibūt mane an

prādiū etiā ſoluūt ieiuniū. Rñdeť ꝙ ſi talis potator a iuuētute ſic ꝯſue-
uit facere ⁊ nō cōmodoſe dimittere poſſet. ſic ꝙ ſi dimitteret timeret ca-
dere in infirmitatē. tūc tali bñ admittiť vn⁹ hauſt⁹. ⁊ dicūt doctores iurꝫ
ꝙ ſolū deberꝫ eē vn⁹ hauſt⁹ aq̄. Sꝫ tñ ſec⁹ ē ď iſtꝭ q̄ nō ꝯſueuerūt ſic facere
a iuuētute ſua: nā tales nō ſoluūt ieiuniū q̄tieſcūqꝫ bibunt añ ꝑndium.
¶ Quarto notādū. lr̄a ďt ſi plures occidāt vnū: tūc q̄liqꝫ illoꝝ teneť ſa-
tiſfacere. Pro q̄ ſciēdū ꝙ homicidiū ē duplex. ſcꝫ. corꝑale ⁊ ſpūale. Corꝑa-
le homicidiū ē duplex. qddā a lingua ⁊ qddā a facto. Homicidiū a lingua
fit triplr̄. ſcꝫ. ꝑcepto. ꝯſilio. ⁊ defenſiōe. Precepto ſic pylat⁹ fuit homicida
xp̄i. q꞉ ꝑcepit crucifigere. Cōcilio ſic iudei fuerūt homicide. q꞉ manifeſtuꝫ
ꝯſiliū dederūt ad crucifigēdū xp̄m. Tercio ꝯtingit ex defenſiōe. vt ſi aliq̄s
vellet īterficere illū cū q̄ trāſires ⁊ poſſes h̄ auertere ⁊ nō faceres tunc eris
homicida: q꞉ nō impediuiſti qđ bñ impedire potuiſti. Sed ex facto aliq̄s
ďr homicida q̄ttuor mōis. Primo ꝓpť iuſticiaꝫ. ſicut iudex ďr homicida
qñ ꝓpť delictū iudicat aliquē ad mortē. ⁊ h̄ homicidiū fit ſine pcc̄o. ſed tñ
nihilominꝰ incurrit irregularitatē. Scd̄o fit cā ncc̄itatꝭ. ⁊ illa ē duplex. q̄-
dā ē euitabil̄ ⁊ illa nō excuſat aliquē ab homicidio. Alia ē cā ncc̄itatꝭ in-
euitabilis ⁊ talis adhuc ē duplex. q̄dā eñ ē ꝓpť ꝓpriā ꝑſonā defendēdaꝫ.
quedā eñ eſt ꝓpter res tꝑales defendentas. ſi ꝑmo mō ſic excuſať ab ho-
micidio. vt ſi aliq̄s trāſiret campos cui occurreret inimicus vł latro q̄ eū
niteret interficere ⁊ ipe non poſſet euadere ſi tūc talis inimicū vł latronē
interficeret non incurreret homicidiū. q꞉ vim vi repellere lꝫ. Si aūt fit ꝓ-
pter res tꝑales defendēdas tunc ipa nō excuſať ab homicidio. vt ſi aliq̄s
ꝑtranſiret viam ⁊ videret raptorē volens ſibi auferre res tꝑales tunc iſte ſi
occideret raptorē nō excuſať ab homicidio. Et rō eſt: q꞉ ꝓxim⁹ tuus plus
diligendus eſt q̄ꝫ res tꝑalis. attamē ſꝫm iuriſtas hoc fallit in vno cāu vt ſi
aliquis intraret heremū ⁊ remote eēt ab hominū ꝯmunione ⁊ haberꝫ ſo-
lum vnū panē. mō ſi aliquis vellet ab illo cape panē illū. tūc tał poſſet eū
defendere tanq̄ꝫ ꝓpriā ꝑſonam. ⁊ ſi aliū interficeret excuſareť ab homici
dio. q꞉ ſi panis reciperet ab eo ſine defenſiōe poſſꝫ forte mori fame qđ eēt
magnū periculū. Terciū homicidiū ex facto ē caſuale ⁊ ē duplex. quod-
dam adheret rei licite. ⁊ ſic adheret rei licite. quoddā adheret rei illicite. ⁊
tale non excuſať. Quartū homicidium eſt a facto volūtario. ⁊ illđ nullo
modo excuſať. vt cū homo voluntarie ⁊ deliberatōe ꝑhabita occiderꝫ ali-
quem hominē: ⁊ hoc eſt graue peccatū. ⁊ aliquis faciens tale homicidiuꝫ
niſi magnā ageret pniam viſione dei eternaliter carebit. ⁊ hoc eſt vex de
fideli homine. ſed ſecus eſt ſi aliquis interficeret infidelē ſaracenū. tur-
cū. ſeu hereticū. Sꝫ homicidiū ſpūale ē q̄druplex. quoddā fit a corde. ⁊ eſt
quādo aliquis odit ꝓximum ſuuꝫ. Vñ ďt ſcptura. Qui odit ꝓximū ſu-
um homicida eſt. Secundū fit ex volūtate. vt quādo aliquis ſuffocat bo-
nam intentionem. ⁊ de quāto inuentio eſt melior de tāto ďr pl⁹ homici-
da. Terciū fit quādo aliquis diffamat ꝓximum ſuū v̄bis. Vnđ dicit qui
dam doctor. O q̄ꝫ horribile homicidium quo proximus ꝑ malefica pro-
ximi honore ꝑuatur. Quartū ſpirituale homicidiū fit ex facto quādo ali

quis in extrema neceſſitate nõ paſcit eſurientẽ. Vñ btũs Hieronymus. ſi nõ pauiſti tpe nccitatis tũc occidiſti illũ ꝙ morit̃ fame.

pñijs ſſbleuari
Nolumus a penis iniunctis exonerari
sc ſctã cruce. .i. viã habeãt cõpleãt
Signatus. donec iter rapiãt et reclinãt illud

Pro ſe mittẽdo reliquos. et eis ſua dãdo

Debilis atq3 ſenex claudus cecus mulierq3

A cruce ſe redimant. ait hoc diſcretio prudens

Qui ſancti iacobi vel petri limen adire

Vouerit aut ſimile ꝙ crux hec omnia tollit

Copore ſi proprio votũ ſancte crucis impleret

Soluitur omnibus his intrãdo religionẽ

Nõ compeccãtes prodas tua dum proba dicis

Horum cõfeſſor cognoſcat cõditõem

Et nõ pſonas. parat hoc penas grauiores

Ut cum cõiugibus affinibus eccleſiarum

Perſonis ſanctis viduis et ſanguine iunctis

Sed mater et pater frater ſoror excipiãtur

¶ Hic autor determinat de penis cruce ſignatoꝝ ſm aliqs dicẽs aliquẽ ſignatũ cruce nõ dz pnia illi iniũcta exonerari donec iter pegrinationis ad ſctãm terrã rapuerit vel ꝓ ſe mittat aliquẽ dãdo illi expẽſas et pmium laboris qd ipe exponeret ſi met iret. Subdit hõ ſenex debilis, claud9. ce/cus. et mulier debet ſe redimere a pegrinatõe mittẽdo aliquẽ ad trã ſan/ctã loco ipoꝝ. Subdit ſi aliqs vult ire ad limina ſctõꝝ ſcz ad ſctm̃ Jaco/bũ vel ad ſctm̃ Petꝝ vel ad aliqd aliud limẽ ſctõꝝ ille ab oib9 his ſoluit ſi intrauerit religionẽ. Subdit aliud documẽtũ dicẽs. ſi aliqs facit con/feſſionẽ ille nõ dz ꝓdere ſecũ ꝯpeccãtẽ. ſic ꝙ diceret ille fuit me9 cõpeccãs nõiando pſonã nõie. ſz dz notificare ꝯfeſſori ꝯditiõem illi9 peccãtis. qr ta/lis ꝯditio multotiens aggrauat peccatũ. vt ſi aliquis fecit inceſſũ cũ ali/

qua ſibi non copulata matrimonialiter. vt cū ꝯſanguinea vel cū monia li. Subdit vlterius ꝙ ab illo dicto excipiūtur pater ⁊ mater. q2 ſi filij pec cant cum eis vel econuerſo debēt ꝓdi in ꝯfeſſione.

¶ Primo notādū ꝙ illi qui repetūt crucē ⁊ vouerūt ire ad ſctām trā vel ſi ſit eis hoc iniunctū pnīa. tales tenenꝛ in ꝓpa perſona hoc votū. vel talē pniam adimplere niſi obſtaret rōnabile impedimētū. q2 tūc ex licētia cō feſſoris pñt loco coꝝ alios mittere. ⁊ h̄ ēr ꝑ ſi illō impedimētū eſt ꝑpetu um. ſi āt eēt trēſitoriū ⁊ nō diu durabile. tūc ipi dñt expectare donec illō impedimētū ceſſauerit ⁊ tūc illā peregrinatōem met adimplere.

¶ Scdo notādū. lr̄a dt ꝙ qui vult abſolui a voto pegrinatiōis pt abſol ui per ingreſſum religionis Rō huiꝰ ē: q2 meliꝰ ē penitere re ꝑ totū tpūs vite ꝙ̄ ad vnū annū. ſed q̄ intrāt religionē om̄i tpe vite ſtāt in pnia. g̃ q̄li bet ſoluiꝛ a voto peregrinatōis ꝑ ingreſſum religiōis. qd̄ intēdit lr̄a.

¶ Tercio notādū ꝙ aliquis faciens ꝯfeſſionē non dꝫ cōpeccātē manife ſtare niſi ꝯditio ſui cōpeccātis aggrauat pcc̄m. Vñ ſi aliqs facit inceſtuꝫ cū ꝯſanguinea vel alia pſona cū q̄ fierent nuptie indebite. ibi ꝯdicio com peccātis aggrauat pcc̄m. ⁊ ſic in tali caſu ꝯfitēs non dꝫ alicuius nomen exp̄mere ſimpliciter. ſed ſolū conditionaliter. ſcꝫ. dicat ſe feciſſe pcc̄m cū moniali. vel cū cōſanguinea ſua. ⁊c̄ij8.

¶ Ultimo notādū. ex quo hō ſatiſfacere dꝫ ꝑ pcc̄is ſuis: tūc ſciēdū ꝙ bo na ſūt duplicia. q̄dā ſunt ſimpl̄r mortua. q̄dā nō mortificāda. Bona ſim pl̄r mortua ſunt q̄ fiūt in pcc̄o mortali. q2 hō exñs in pcc̄o mortali q̄uis poſuerit ſe ad mortis pericula ꝓpt̄ xpm nō mereꝛ vitā etnā. Sꝫ diceres btūs Augꝰ. ⁊ Boetiꝰ de ꝯſolatōe phie dicūt ꝙ nullū malū manet impu nitū ⁊ nullū bonū irremuneratū. ⁊ g̃ videꝛ ꝙ hō in pcc̄o exñs faciens ali qd̄ bonū opus mereꝛ aliqd. Rñdeꝛ ꝙ nullū bonū manet irremuneratū. q2 q̄uis illa bona nō ꝓſunt illi ꝓ vita eterna tñ valēt illi ad impetrādū m grām terrene ſortis. i. ꝓ bonis tp̄alibus ⁊ ꝓ minutōe ṫrene pene Sꝫ bo na mortificāda ſunt qñ aliquis eſt ꝯfeſſus ⁊ facit bona opa. ⁊ aliquando relabitur in pcc̄m tunc illa opera ſunt mortificāda. quia per peccatum mortificātur bona opa. ⁊ hm̄ōi bona opera reſurgunt quo ad vitā eter nā ſi pcc̄m dimiſerit ⁊ penituerit. ſed mortua ſimpliciter. nec ꝓſunt nec reſurgunt quo ad vitā eternā.

ſacerdos indicādo pcc̄m ſcꝫ ꝑ ꝯfeſſionē pcc̄oris
Cōfeſſor nō mōſtrādo ſcelus imo notādo
facetū ꝯſuetos
Eſt ſatis vrbanū ſolitos inquirere curſus
foramine .i. ſ̄pentē
Ex antro trahere colubrem nimis eſt oneroſum
ſꝫ cū diſcretōe in ueſtigāds pcc̄a .i. auditor
Nō informator vicij ſis ſed ſpeculator
.i. innocens dānate
Egros tu ſanes ſanos occidere noli

venisset　　　　.i.pccm

Sed nō trāsisset hominū scelus illud in vsum

articulare　　　　　　esset

Scribere crudele nimis foret et vic iosum

s[c] pccm enorme scz zodomiticū

Hoc paucos homines ꝗ3 nis corrumpat absit

s[c] pccm　s[c] ex scpto　　s[c] pctōrib⁹

Quod sit cōmune nimis est quod sit speciale

ꝯfessore　　　　　securius

Coram pſbytero cōfundi tutius esset

s[c] toto　s[c] etnalit　　.i.iudicāte

Quā corā mūdo damnari iudice christo

s[c] in pñti.in futuro　　　　.i.pcēa

Omne quod est quod erit tunc tua probra videbit

s[c] pcc̄ores.s[c] dolor　　　　s[c] dolor

Te grauis et grauior immo grauissimus illic

.i.pctō　　　　.i.recedas

Expectat nisi de facto citius resipiscas

.i.in tua ꝯsciētia　　s[c] in facie

Atqz tuis oculis sis qualiscunqz videbis

s[c] ⁊ glīa　　　　　　s[c] ꝓ nob̄ pcc̄orib⁹

Laus tibi sit christe qui tot tormēta subisti

¶ Hic autor pōit alia documēta dicēs ꝙ ipe ꝯfessor in ꝯfessiōe n̄ dz mō-strare scel⁹ pctōrꝫ sz magꝫ inq̊rere ſm debitū cursum.i.ꝙ in ꝯfessiōe dz in-stigare ꝯfitētē vt ꝯfiteat̄ sua pctā.⁊ ħ videt̄ satꝫ eē vrbanū qr satꝫ laboric sū ē ſpētē ex antro trahere sz magꝫ dz eē speclator ⁊ auditor pcti ꝗ3 informa-tor vicij.Deinde sb̄dit dicēs ꝙ ipe ꝯfitēs dz oia sua pctā māifestare sacer-doti.qr tuti⁹ ē ꝯfundi corā sacerdoti ꝗ3 corā om̄i pplo in die iudicij.na3 oē qȯ ē qȯ erat ⁊ qȯ erit tūc videbunt tua pctā.qr in die iudicij pctā vnicuiqz manifestātur.vt ex ꝓpa ꝯscia det se iuste ꝯdēnatū.⁊ iō respicias tutius de tuo facto.qr post ꝯtritōem dimittit dñs pctōri oia pctā sua.sz pnia rema-nebit donec homo eā ꝯdigne luat ħ seu in purgatorio. Subdit o christe sit tibi laus ⁊ gloria:qr tot tormēta subisti ꝓ nob̄ pctōrib⁹.iūge nos ꝑ tuā miscdiam verꝫ gaudijs. ¶ Primo notādū ꝙ sacerdos nō dz indicare scel⁹ pctōris.ꝑ ħ ipe vult ꝙ ꝯfessor nō dz dicere pctā hōim .sz ꝯfitēs met dz ꝯfi-teri.qr sicut peccator peccauit ⁊ pctā ꝑfecit. ita etiā ea ordinate ꝯfiteatur ꝓpo ore. ⁊ ipe pctōr ṗmo ꝯfiteat̄ de q̇nqz sensib⁹.deinde de septem pec-catis mortalib⁹ ⁊ sic de alijs ſm ordinē.vt pz in summa augustini ȯ peni-tentijs.⁊ ibidē dr̄ prout hic in textu satis est ostensum ꝙ graue ē colubrē seu serpētem trahere ex antro ꝓprio.qr tūc fit strictū ⁊ longū.ex q̊ elicitur ꝙ ꝯfessor nō dz mōstrare peccata ꝯfitentis.sed magis deb3 inquirere illa

que ſunt ſm cõem curſum. Etiã ex iſtis vbis elicit̃ ꝙ ipe ſacerdos nõ po
teſt ſcire pctã confitentiũ in ſpẽali. niſi ꝑus ipe ꝯfiteat̃ ipa pctã. ⁊ ſi tunc
ꝯfeſſor audit ſcelus ꝯfitentiũ. tunc debet hoc bene ꝯſiderare vt ipis penã
ꝯdignam ꝓ ipoꝝ pctis iniungat. ⁊ vlterius poſtq̃ȝ ipe hõ tacȝ dicẽs ſe nõ
plura pctã ꝑpetraſſe. tunc ſacerdos poteſt licite dicere aliq̃ pctã querens
a ꝯfitente vtꝝ fuit reus in iſtis peccatis. ita tamẽ ꝙ ipemet ore ſuo ꝯfite
at̃ talia q̃ illi ꝯfeſſor ꝓdixit. q2 ad remiſſionẽ pctõꝝ req̃rit̃ oris ꝯfeſſio.
¶ Scd̃o notandũ. querit̃ vtꝝ homo teneat̃ pctã venialia cõfiteri. Rñde
tur quando homo dubitat de aliquo pctõ an ſit veniale vel mortale. tũc
tenet̃ ꝯfiteri. vnde homo ad min9 ſemel in anno tenet̃ ꝯfiteri oia ſua pec
cata ſimul tã venialia q̃ȝ mortalia. Itẽ nota. ꝙ pctã venialia multiſ mo
dis delent̃. ꝑmo ꝑ generalem ꝯfeſſionem poſt ſmonẽ. ſcd̃o ꝑ orõem do
minicam. tercio quãdo hõ ꝑcutit ſe ad pectus cũ cordis deuotõe. q̃rto ꝑ
aſpſionẽ aque benedicte. q̇nto ꝑ verã ꝯtritõem. ſexto ꝑ bñdictõeȝ epi. ⁊c̃.
¶ Tercio notandũ. dubitatur vtrum peccata venialia puniant̃ in infer
no. Rñdet̃ ꝙ peccata venialia ꝑ ſe nõ puniunt̃ in iferno. ſed ꝑ accñs eo ꝙ
accñtalit̃ adijciunt̃ ⁊ adherẽt alijs pctis.

.i. pctã multa .i. luxurie
Crimina ſunt plura carnis ſecreta. legentem
ꝑturbet manifeſtare
Indoctũ ne confundãt ea ſcribere nolo
.i. gñal' hoib9
Et quia cõmunis eſt omnibus iſte libellus
.i. modos peccãdi ſimplicib9 reſerare
Nolo vias turpes communibus hic aperire
intelligere vias merito
Scire tenetur eas licet omnis iure ſacerdos
gñis hũani diabolus
Inuector carnis ſathanas q̃ȝ pluribus iſtam
pctis ſc̃ hõ depinit maculas
Infecit maculis felix extorqueat iſtas
ꝯfeſſor ſc̃ ſe talit̃
Inueſtigator caueat ne ſimplicitatem
hoim .i. ificiat hoim
Simpliciũ frangat et corda fidelium ledat
.i. diuerſas .i. ſpẽs ꝯtinet
Multas luxuria radices protulit ex ſe
ſc̃ ſpẽs .i. enucliare apte
Quas hic detegere formido tibi manifeſte
.i. q̃dã fiũt ſm curſum nature naturã manifeſtare
Quedã nature ſunt quedã contra. reſerare
pctõꝝ modos .i. circũdet fragilẽ
Horũ nolo vias ſcelus ne circũuallat egrum

¶ In p̄cedentib⁹ autoꝛ fecit mentōem virtualem ꝺ pcō enoꝛmi. videlȝ zodomitico. hic excuſat ſe ꝺ ptractatōe eoꝛundē peccatoꝝ. Et pōt diuidꝭ lr̄a. p̄mo facit quod dictū eſt. Scd̄o aſſignat cauſas q̄re illa pctā non debent ſcribi ⁊ diuulgari. dicēs p̄mo ꝙ mlt̄a ſunt pctā carnis occlt̄a ne iſta faciant ꝯfuſionem lectoꝛib⁹ imperitꝭ tūc nolo ipa ſcribere. qꝛ iſte libell⁹ ē cōis ⁊ vſu oim cōpoſitus. g̊ nolo ipas turpes vias luxurie aſſignare. tam̄ om̄is ſacerdos tenet̄ iſtas vias ſcire. qꝛ felix ꝯfeſſoꝛ dȝ penitētes exquirere de quibuſdā vicijs ⁊ maculis diabolicis. nā diabolus carnē inficit ⁊ cuȝ ſacerdos ſic inueſtigat de pctō dȝ cauere vt non ꝯfundat ſimplicitatem ſimpliciū hoim. ⁊ vt coꝛda fideliū nō ꝯfundat nec ledat. Vn̄ luxuria mltas habet ſpecies quas non audeo manifeſtare. quia q̄dam vicia luxurie ſūnt naturalia: ⁊ q̄dam contra naturam.

¶ Pꝛio notandū: ꝙ autoꝛ ſpēaliter intendit aliqua ptractare ꝺ luxuria quod eſt peccatū moꝛtale. ⁊ eſt inter om̄ia immūdiſſimū. qꝛ non ſolū maculat aiam: immo maculat ⁊ coꝛpus. vn̄ ab iſta luxuria multa mala trahūt originē. ipa em̄ luxuria ē multū dānoſa. qꝛ ē delectatio momētanea amaritudo ꝑpetua. ꝑ quam ſenſus debilitantur. intellectus obūbꝛatur. ꝓpꝛia caro confundit̄. ⁊ tutum coꝛpus deſtruitur.

¶ Scd̄o notandū ex quo multe ſunt ſpecies luxurie quas recitare ꝑiculoſum eſſet. quia a tali recitatōe ſimplices poſſunt trahere occaſionē peccādi. g̊ mgr̄ Raymund⁹ oēs illas ſpēs rennuit ⁊ omittit recitare nulluȝ ponēs tractatū ſpēalē ꝺ eis vel ꝑtem p̄ncipalē ſȝ incidētal̓r in q̇buſdā metris docet modū ſm̄ quem ſacerdos debet ſe regere circa iſta pctā in confeſſione: vt manifeſte pȝ in lr̄a. ⁊ innuit in lr̄a qndā diſtinctōnem pctōꝝ illi⁹ luxurie. videlȝ. q̄dam ſunt hmōi pctā naturalia. q̄dā ꝯtra naturam.

¶ Vltimo nota. mgr̄ in lr̄a ponit vnū documentū. videlȝ ꝙ ſacerdos a lōge p̄t inueſtigare talia pctā. ſȝ tn̄ in tali inueſtigatōe n̄ dȝ plane illa pcā detegere. ne vt ſic ſimplices in vicijs infoꝛmet. ſȝ ꝺ pctis cōib⁹ ⁊ ꝯſuetis pōt magis expꝛeſſe interrogare vt ꝯuenientius poſſet pn̄iam ꝯdignā iniungere. qꝛ nulli⁹ medic⁹ p̄t ſanare vulnera niſi p̄us q̄ntitatē vulneꝝ ⁊ cū h̄ q̄litatē ⁊ diſpoſitōem cognoſcat ⁊ ꝯfoꝛmiter eſt de ꝯfeſſione. qꝛ nullā pn̄iaȝ p̄t q̇s iniungere niſi p̄us ſciat q̄ntitatē ⁊ q̄litatē peccati.

crimine ſum
Ocia diuitie crapule potus viciōſum
s^c hoiem   iā enumeratis   s^e bona opa
Te faciunt. et ab his niſi ceſſas nil tibi pꝛoſunt
modos   oſtendam   .i. interius
Articulos paucos monſtrabo. tu tamen intra
ꝯſideras   diuerſa vicia
Si ſapis inuenias diffuſa per omnia membꝛa
maculat̄   in nocte   .ſcȝ illi⁹ pollutōis
Polluitur quandoqȝ caro. ſed cauſa triplex eſt
mala cogitatio   .i. ſupfluitas   s^e inḡntū ad naturā retentiuā
Mens turpis crapula. natura ſupflua carnem

maculāt duc pollutōes criminoſe
Inficiunt prime.non vltime ſunt vicioſe
miſſam aliq̄ p̄max pollutionū
Non inconfeſſus celebres dum pollu eris ſic
ↄfeſſorē hr̄c non potes miſſam
Habueris ſi non habeas vel eū qui celebrat pro te
s^c bonū diuinū o ficium
Fac aliquid ꝑ quod digne poſſis celebrare

¶ In iſta pte magiſter aſſignat quaſdā cauſas inducētes hmōi vicia.p̄mo facit hoc.ſcdo ponit vnā diſtinctōem.ꝛ annectit quoddā documētū ibi(Polluit.ꝛc) Primo dicit ſic.ocia voluptates ꝛ etiā diuitie crapule ꝛ potatōes ſupflue reddūt hoiem vicioſum ꝛ niſi hō ceſſat ab iſtꝫ nihil illi ꝓ ſunt ſua bona opera. Subdit.ego mōſtrabo paucos articl'os.q̄s ſi conſiderabis multa ex his inuenias ꝛ diuerſa vicia. Subdit ꝙ aliq̄n fit pollutio in nocte.ꝛ fit ꝓpter tres cauſas.p̄mo ꝓpter turpes cogitatōaes habitas in die d̄ mulierib⁹. Scdo ꝓpter nimias crapulas. Tercio ꝓpter ſupfluitatē nature.qꝛ forte virt⁹ retentiua eſt ita debilis ꝙ nō p̄t retinere .et ſic natura ſagax purgat ſeipam.ꝛ p̄me due pollutōes inducūt pctm̄. ſed t̄cia nō. Sꝫ ſi talis pollutio ↄtingit p̄ſbytero d̄ nocte tūc ſeq̄nti die non celebret miſſaꝫ niſi p̄us ↄfiteat̄ vel aliqd̄ ferat ſeu faciat ꝓpt qd̄ celebrare (poterit.
¶ Notādū.autor p̄us tetigit aliq̄ de luxuria.ꝛ illorum diuerſe poſſunt eē cauſe inducētes talia.vt g̊ poſſim⁹ talia fugere cū malū non euitat̄ niſi cognitū.ergo mgr̄ vult ꝙ luxuria cauſet̄ ex ocio delicijs diuitijs crapulis ꝛ potationib⁹ ſupfluis q̄ enumerata non ſunt vicia q̄ntū in ſe.ſed ſunt vicia q̄ntū ad penitētē. Primū viciū ē ociū.vnd̄ cum ipſe ocioſus aliqd̄ opari nō poteſt tunc peccatis inſiſtit:g̊ d̄t Gloriſta. Ocia dant vicia.ꝛ ergo ſancti patres vitabāt ſp ocia.qꝛ ꝑ orōnib⁹ bonis ſmonibus ꝛ alijs hmōi opibus occupati fuerunt.ꝛ ab illo ocio cauſatur luxuria ꝛ rō naturał.quia tpe ocij humidū qd̄ eſt materia luxurie nō ↄſumitur.ergo inſtigat luxuriam ꝛ ſuſcitat eam.vñ dilicie inducunt luxuriā vt pꝫ ꝑ expientiā d̄ actib⁹ ꝛ viſionib⁹ delicioſis q̇ inducunt magnam luxuriam. Sed diuitie faciunt hoiem vicioſum.ꝛ hoc eſt intelligendū d̄ iſtis q̄ abutuntur diuitijs.ꝛ ergo d̄t ph̄s. Multi perierūt ꝓpt diuitias.ſił'r dominus in euāgelio dicit. Sicut impoſſibile eſt camelū ꝑ foramē ac⁹ trāſire. ſic diuitē intrare regnū celoꝝ.ꝛ hoc etiā patet de diuite de quo loq̄t dn̄s in euāgelio dicēs. hō quidā erat diues ꝛ īduebat̄ purpura q̇ petijt guttā aque porrigi de manu lazari ſup linguā ſuā. Itē crapule faciūt hoiem vicioſum.qꝛ quādo venter delicatꝭ cibarijs ſatiat̄ tūc ↄtinue ad libidineꝫ laborat. Itē potatōnes faciūt hoiem vicioſum.qꝛ ebrietas maxie viciat hoieꝫ ꝛ ebri⁹ duplici pena puniēd⁹ ē vt d̄t ph̄s.iij.ethicoꝝ. Et g̊ d̄t Aplūs. ſobrij eſtote ꝛ vigilate.crapule ꝛ potus inducunt luxuriā ex abūdantia ſupfluoꝝ humoꝝ q̇ humores luxuriā inducūt. ¶ Item notandū.hō diligēter dꝫ cuſtodire ſenſus ſuos ne cū eis peccet.ne mors ꝑ feneſtras q̄nꝫ ſen ſuū ingrediat̄.qꝛ d̄t ſcp̄tura.q̇ corpis ſenſus n̄ cuſtodit mortꝭ additū ſibi reſuat.qꝛ q̇nqꝫ ſenſus ſunt porte mortꝭ.hoc pꝫ maxime ꝑ euā in q̄ oīmes

quinqꝫ ſenſus mors ſbintrauit. Primo per viſum. qꝛ vidēdo eſuꝫ pomi acq̇ſiuit. Scd̄o ꝑ auditum. qꝛ ꝯſilijs diaboli acquieuit. Et ſm ei⁹ ꝯſiliuꝫ accepit. Tercio ꝑ odoratū. qꝛ ꝑ eius eſum ꝛ oderatū infecta fuit. Quarto ꝑ guſtum. qꝛ ꝑ ip̄m guſtum dei p̄ceptū infringebat. ſilr̄ dr̄ d̓ tactu. ꝛ ħ dictum non eſt ſolum reꝑtum in eua. ſed in om̄ib⁹ pctōrib⁹ mūdi. naꝫ q̇cunqꝫ dānatur illi mors ſbintrat p̄ oēs q̇nqꝫ ſenſus. iō maxime cuſtodiendi ſunt ne ꝑ eos mors etn̄a ſbintrat.

¶ Item notandum. magiſter dicit ꝙ triplex eſt pollutio carnis. vt pꝫin littera. ꝛ quādo ſacerdos aliqua illaꝝ pollutionū fuerit infect⁹ vel pollutus. tunc nō debet celebrare miſſam niſi ṗus ſit ꝯfeſſus. ꝛ hoc dcm̄ maxime eſt intelligendū d̓ ṗmis duabus pollutionib⁹. Sed tn̄ ꝑpter reuerētiam ſacramenti. tūc etiā poteſt intelligi d̓ t̄cia. ſcꝫ q̄ ſit ex ſupfluitate nature ſed ſi quis confeſſorē non poſſet habere ſtatim ſequenti die. nec etiā ꝓ ſe celebrantē. tunc dꝫ aliq̇d facere ad laudē dei. rō cui⁹ ſignificat ad celebrandū miſſam. ꝛ poſtea ſtatim ꝯfeſſore habito dꝫ confiteri.

¶ Ultimo notandū. homo debet cuſtodire cor ſuum ne aliq̄ cogitatiōe peruerſa maculetur: iuxta dictum ſapientis. cum omni cuſtodia cor tuum cuſtodi. quia. ab ip̄o vita procedit ſi bene cuſtodiatur. ſi aūt cuſtodis ab ip̄o trahitur mors intrat. ꝛ ergo dt̓ beatus Auguſtin⁹. Si q̇s vult ſaluari dꝫ om̄ia illa vitare que alliciunt ip̄m ad pcm̄. vtputa ludi diuitie. et ſic d̓ alijs. qꝛ ſi a talibus non deſiſtat a peccatis deſiſtere non poteſt. vn̄d Cū ſancto ſanctus eris. cū ꝑuerſo ꝑuerteris.

Preter nature curſum vir cum muliere
Excedit propria varios modos coeundi
Quorum ſunt mlti nec dimittuuntur inulti
Ore modus proprio ſceleris reus exp̄mat iſtos
Mandando leſor fieres et non medicina
Qualiter iſte vel hec exurgitet vel agitetur
Luxuriis ſtimulis niſi conſcius hic homo neſcit
Hi zodomie ciues ſunt hi molles reliquiqꝫ
Sunt in exercitio carnis turpes et ab vſu
Deſcendunt. vir ſit femina. femina quoqꝫ ſit vir
Uir per ſe peccat. peccat ſecum mulierqꝫ

Beſtiat ille ſuum corpus ſed beluat illa
Jſta viri ſit vir et hic mulier mulieris
Provice ſic vicem reddunt ſic ſexus vterqꝫ
Mortis in interitū cadit heu ꝙ nemo ruinā
Horū cognoſcit ſternuntur vulnere ceco
Semen vterqꝫ necat nullo puero pariente
Menſtrua ſi tua ſit vel forte puerpera cōiunx
Hanc non cognoſcas nec tangas tur piter illam
Hi pueri inde nec tamen eis valet vxor
Proiciunt ſemen alias nec et illud in agrum
Q̄uo curares quorū non vulnera ſcires
Sufficit ecce pudor obſtat procedere nolo
Reſtat longa via ſatis eſt dictum ſapienti
Qui ſtimulos carnis nouerit vel quis numerauit
Cetera committo confeſſori ſapienti

¶ Hic determinat autor de peccatis enormib⁹ que pn̄t contingi hōib⁹ in matrimonio vel etiā inter quēcunqꝫ virū ⁊ mulierē. dicens ꝙ null⁹ hō debet exercere cum muliere p̄ter curſum nature cōez. quia tales modi variātes curſum nature ſunt multi q̇ non manebūt ſine vindicta. ⁊ oīa talia penitens debet reuelare ſacerdoti ore ſuo ꝓprio. qꝛ null⁹ nouit talia melius niſi ip̄e qui ꝑpetrauit illa. Deinde ſubdit rep̄hendēdo zodomitas dicens. O vos ciues zodomite qui ex ceteris exercitia carnis vobis ē ꝯdolendum. Subdit ꝙ quilibet ꝓijciens ſemen ad locū indebitū. i. ad locum aliū q̃ꝫ in mulierem cadit in interitū mortꝫ. ⁊ heu nemo ꝯg̊ſcat ruinam illorꝝ. Deinde declarat illa pcc̄a zodomitica dicens ꝙ tale pcc̄m zodomiticum fit quādo femina coit cū femina ⁊ vir cū viro. vel homo cuꝫ animali irrationabili. qꝛ in tali caſu vir beſtiat corpus ſuū ⁊ ſit̃r mulier: et ſic aſſimulant̃ beſtijs: ⁊ ꝯtingit aliquotiens ꝙ vir cū muliere mutant loca ſua ita ſcꝫ ꝙ mulier obtinet locū viri: ⁊ vir obtinet locum mulieris. et in hoc facto ambo incurrunt mortem quātum ad anima qꝛ peccāt mortaliter. Deinde ſubdit alloquendo confeſſorem dicens. quomodo tu cō

feſſoꝛ potes ſanare vulnera tibi non nota: q̄ſi diceret nullo mō. Deiñ ex
cuſat ſe autoꝛ dicens ꝙ vlterius non eſt ꝓcedendū in enarratōe talis pec
cati ꝙ̄uis adhuc multa eſſent dicenda d̓ talibus peccatis enoꝛmib⁹ ꝓpt
eoꝝ enoꝛmitatē. tamē hec dicta ſufficiunt ſapienti. ¶ Tūc ibi (Mēſtrua
ſi tua) autoꝛ vult ꝙ vir non debet coire cum vxoꝛe ſua mēſtruo vel in pu
erperio exiſtente. qꝛ ſi cognoſceret eum ⁊ fetum produceret. talis aut fie
ret leproſus. aut d̓foꝛmis. aut continua ſcabioſus. ⁊ pulchritudo mlier̄
non prodeſt ſibi quia qui talia faciunt non ꝓijciunt ſemē eoꝝ in agꝛ re
tē ſicut iudas fecit. ĝ dicunt̄ filij iude. Subdit autoꝛ ⁊ reſpondit tacite q̄
ſtioni. poſſet aliquis dicere quare non enarrat autoꝛ plura vicia cōtra na
turā cū multa plura ſunt. Reſpondet autoꝛ ꝙ p̄ nimia verecundia plura
enarrare nequit nec vult magis ind̓ dicere. ſꝫ cōmittit hoc conſiderādūꝫ
Diſcreto confeſſoꝛi qui ꝯfitētem d̓ſuper inſtruere habet.

¶ Primo notandū ꝙ licet autoꝛ hic tangit aliquos modos abominabi
les tamen manifeſte nō debent recitari ne indocti eis infoꝛmarent̄ ⁊ ma
lis occaſio peccandi daretur. ſꝫ debꝫ confeſſoꝛ conſiderare conditōes ꝯfi
tētis ⁊ ſm̄ hoc modrate ⁊ Diſcrete inquirere ꝯfitentē.

¶ Scd̓o notand̓. lr̄a d̓t ꝙ vir ꝑ ſe peccat in ſe. Pro quo notandūꝫ. ꝙ ali
quis peccat tripliciter ſcꝫ. in deum. in ꝓximū. ⁊ in ſeip̄m. tunc aliquis pec
cat i deum qñ facit contra eius precepta. In proximum peccat qñ aliq̄s
hominum aliquē defamat vel innocentem punit. Sꝫ in ſeip̄m peccat qñ
aliquis nocet ſibi ip̄i. ſcꝫ ꝙ reſecat vires coꝛpoꝛis. ⁊ ſic d̓ alijs vt pꝫ i luxuria
id̓o d̓t btūs Paulus ꝙ oīs foꝛnicatoꝛ peccat i ꝓpꝛium ſuū coꝛpus.

¶ Vltimo notandū. ꝙ quedā ſunt peccata que fiunt ꝑ ꝯcupiſcētiā natu
ralē in foꝛnicationē. ⁊ quedā fiunt contra naturā. Vñ ſciendū ꝙ pccm̄ ꝑ
ꝯcupiſcentiā carnalē in foꝛnicatōe fit inter virꝫ ⁊ mulierē ſꝫ curſuꝫ natu
re. ſꝫ tñ talis opatio eſt nobiliſſima cuꝫ regulatim ſit iuxta ſtatuta mr̄is
eccl̓ie. qd̓ pꝫ ꝑ Areſtotilē dicentē. naturaliſſimū opꝫ ē generare ſibi ſilē
Idem etiā d̓t. In naturalibus d̓ſiderijs pauci peccant. Sꝫ pccm̄ ꝑ ꝯcu
piſcētiā inaturalē. i. ꝯtra naturā fit qñ aliquis hō appetit exercere coituꝫ
cū ſibi non d̓putato. quia maſculus mulieri eſt d̓putatus. ⁊ mulier ma
ſculo mō ſi contigerit ꝙ vir d̓ſideraret exercere coitū cū viro vel cum be
ſtia. tunc tale pccm̄ d̓r contra naturā ⁊ ē pctm̄ zodomiticū ⁊ multū enoꝛ
me ⁊ talis homo d̓r eſſe peioꝛ beſtia. vnd̓ Ariſto. in Ethicis. homo ꝑuus
peioꝛ ē beſtia.

tal̓ ifirmitas sanabil̓
O ſpecies lepꝛe nunq̄ꝫ curabilis aut vix
.i. ſingl̓are pccm̄ .i. ꝓpono inimicus
O ſpeciale malum moꝛs pꝛompta domeſticus hoſtis
.i. crudel̓ obit⁹ hoīm pccoꝝ .i. putredis
O fera moꝛs moꝛtis ſcelerum ſcelus et feci s o fex
.i. d̓teſtabil̓ neq̄cia s^c hoīm
O deteſtanda rabies hōim nec in vſum
peſſima putredo ſuꝑ oīa vicia
Deteſtanda lues turpiſſima vex viciorum

captiuas s^c hoies .i.ifernū
In quos illa queas hos in foueam iacis et illos
ogluti s^c pctores .i.iferna mitti
Abſorbes et ſic viuos ad tartara ducis
.i.non loqntes
Tu mutos reddis quos inficis ora eorum
.i.claudis .i.pccis .i.vccūdis
Concludis nimis vicijs obſtante pudore
s^c ipor .i.pccm diabolor
Tu necer as hōim viciū ſed demoniorum
pceſſit imitare hāc peſtē
Dic homo quis mihi tibi dedit inſidiari
.i.remittere .i.tā gnde pccm
Indulgere deus tibi vix debet ſeclus illud
.i.pulchritudo s^c deifica s^c ſpēm creauit
O decus o ſpecies hōim quam condidit ex ſe
oim rex in pñti .i.inqrere
Conditor ipe deus nunc expergiſcere ſi te
s^c pccis .i.pccor illor pniam
Ex his quem tetigit ſcelerum queras medicinam
cū diabol' dānari s^c pcca
Ne cū demonibus pereas quia demonis hec ſunt
s^c ſunt .i.pleuerādū
Crimina non hōim.reſtat non ergo morandum
.i.miſer s^c gñalia ſis confeſſus
Te pudet infelix ſi crimina confitearis
s^c pctis .i.iconſueta pgis
Uſus cōmunibus et ad incōmunia tranſis
s^c pccm icōmune .i.occideri
Uix hoc vel nunq̄ dicis proprio cadis enſe
s^c pccm .i.occultas.s^c tuo
Tu fetidum turpe ſepelis in corde ſepulchrum
faci.s^c tue s^c tu s^c hoim s^c tā vili ſepulchro
Uile creas anime maledicte quis extrahet a te
s^c hō .i.miſer his enormib' pctis
Es nimis infelix h:s qui furiis agiteris
s^c hoim.i.pond' s^c es
Quis lapidem tollit ſub quo depreſſus.aut quis
.i.grā di adiuuāte s^c enormi ſuſcitabit
Te niſi volente deo tali de morte vocabit

s^c de ea .i. vita actia. vita ꝯtēplatiua
Non ſurges niſi ſint martaqꝫ maria ſorores

Coram pſ̄bytero confundi tutius eſſet

Quā coram mundo damnari iudice chriſto
cognoſcat .i. pcc̄or s^c veram
Sentiat omnis hō peccans poſt contritōem
pcc̄m pn̄ia
Qꝫ dn̄s culpā tollit ſed pena manebit
s^c ſufficient in h̄ mūdo in purgatorio
Donec eam luat hic vel in igne futuro
s^c pcc̄a oblita ꝓ qb⁹ pn̄ia nō ē cōpleta in hoc mūdo.
Illic qui purgat non eſt via certior iſta

¶ In iſta ꝑte mgr̄ ſpecialiter facit exclamatiōem ꝯtra zodomitaz ſeu ꝯtra peccatū zodomiticū dicēs. O ſpēs lepre ⁊ o grande ⁊ enorme pcc̄m tu vix vel nunqꝫ es curabile. o ſpēale malū ⁊ mors ⁊ hoſtis domeſticus et crudelis mors hominū. o ſcelus omniū ſcelerꝝ. o immūdicia oīm immūdiciarꝝ. o deteſtabilis rabies non deducēda in vſum hōim. o fex oīm viciorꝝ tu es lues turpiſſima. tu em̄ aliquos illaqueas .i. captiuas ⁊ eos abſorbes ⁊ in ꝓfunduꝫ inferni iaces ⁊ illos quos inficis reddis ſurdos ⁊ mutos ⁊ ora eorꝝ claudis rōne nimij pudoris. ⁊ tn̄ nō eris dūtaxat viciū hominū ſed magis diabolorꝝ. Subdit em̄ quis dedit tibi inſidiare hōibus. ꝺs glorioſus habet vix homini indulgere tale pcc̄m. Subdit vlteri⁹. o decus hominū o ſpēs humana quā ipē de⁹ creator ex ſe creauit nūc exꝑgiſſe .i. cogita ſi aliquid ex iſtis peccatis te maculauit. tūc q̄ras medicinas deſuper vt nō pereas cum dyabolo cōmoraris. qꝛ illa pcc̄a ſunt demonū. g̊ nō debent morari in ipis hōibus. Subdit vlteri⁹ dicens. o miſer pcc̄or re pudꝫ confiteri peccata cōmunia. ſi ergo trāſis ad incōmunia tu vix vel nunqꝫ cōfitearis illa. ⁊ ſic ꝓprio gladio interficis teipm̄. tu em̄ hoc turpe pcc̄m ⁊ fetidum ſepelis in corde tuo ⁊ facis aīe vile ſepulchꝝ. q̇s extrahet te ex illo ſepulchro quaſi dicat nullus. ⁊ quis remouebit lapidē ſb̄ quo es ſepultus ⁊ q̇s reuocabit te a tali morte niſi deus cū de peccatꝭ ploras ⁊ penites. Et tu nunqꝫ reſurges de iſtis peccatis niſi marta ⁊ maria .i. vita actia et ꝯtemplatiua ſint ſorores tue. Subdit etiaꝫ ꝙ om̄is pcc̄or dꝫ hoc ſcire ꝙ q̄uis poſt ꝯtritōem ⁊ ꝯfeſſionē dn̄s tollit culpā: tn̄ nō tollit penā donec peccator luat maliciam ſuam hic in p̄ſenti vita vel in purgatorio

¶ Primo notandū ꝙ autor ꝯꝑat peccatū zodomiticū lepre ꝓpt̄ aliq̄s ſimilitudines. Prima eſt. qꝛ lepra inter oēs infirmitates excellentior eſt infirmitas. ſic etiā int̄ oīa pctā pctm̄ zodomiticū ē q̄ſi vnū ꝺ peſſimis. Secūda: qꝛ ſicut lepra eſt morb⁹ ꝯtagioſus ⁊ venenoſus. ſic etiā pcc̄m zodomiticum eſt ꝯtagioſum ⁊ venenoſum. Tercia eſt. qꝛ ſicut lepra difficul̄t curat̄. ſic peccatū zodomiticū q̄tuꝫ ad aīam difficulter p̄t curari. Et illud pcc̄m eſt p̄mū de q̄tuor peccatꝭ q̄ clamitāt de t̄ra ad dn̄m deū ꝓ vindicta

¶ Vñ ſciēdū ꝙ q̄ttuoꝛ ſſ peccā clamātia in celū. Primū eſt pccm zodo miticū. ꝛ ē illō qȯ vltra naturā laboꝛat. ꝛ huic pcc̄o nihil ē grauiꝰ vel turpius. vñ in leuitico ſcribit̄. Maſculꝰ cū maſculo. nō cōmiſcebit̄ in coitu. qꝛ abominabile ē. Scōm pccm ē homicidiū. vñ legit̄ in Geneſ̄. de Abel ꝛ Cayn. Ecce vox ſanguinis fr̄is tui Abel clamat ad me de terra. Tercium e vox oppreſſoꝝ que clamat ad dn̄m deum. Vñ legitur in eccleſiaſtico. Nonne lachꝛyme viduarum ad maxillas deſcēdunt. Quartū ꝛ vltimū eſt vox huoꝛum clamās ꝑ detēto premio. Vñ btūs Jacobꝰ in canonica ſua. Ecce merces operarioꝝ q̇ meſſuerūt regiones vr̄as. q̇ fraudati ſſ a vob̄ clamāt. ꝛ clamoꝛ eoꝝ in aures dn̄i intrabit. ꝛ ſic ȯ pluribꝰ alijs.

¶ Scdo notādū autoꝛ ex lr̄a vult ꝙ nullꝰ hōim ṗt ex illo pcc̄o zodomitico reſurgere niſi marta ꝛ maria ſint ſoꝛoꝛes eiꝰ. vbi ꝑ martā intelligit̄ vita actiua. Vñ in euāgelio. Marta marta ſollicita es. ꝛc̄. ꝛ vita actiua ꝯſiſtit in bonis operibꝰ. ſcꝫ in pn̄ia q̄ adimplet̄ per bona opa. ideo ſi hō vult reſurgere a tali pcc̄o zodomitico opoꝛtet ꝙ hēat martā. i. vitā actiuā. Sꝫ ꝑ Mariā intelligit̄ vita ꝯtēplatiua q̄ ꝯſiſtit in or̄onibꝰ ꝛ in diuinis ſpeculationibꝰ. ꝛ ġ ſi q̇s vult reſurgere a tali pcc̄o opoꝛtet ꝙ habeat illā ſoꝛoꝛeꝫ ſcꝫ Mariā. Et dicūt doctoꝛes ꝙ vita actiua fructuoſioꝛ eſt. ſed vita ꝯtēplatiua tutioꝛ ꝛ ſecurioꝛ eſt. Vñ dr in Euāgelio Mariā optimaꝫ ꝑtē elegit q̄ non auferetur ab ea. i. vitā ꝯtemplatiuā.

¶ Tercio notādū: lr̄a ȯt ꝙ dn̄s culpā tollit ſed pena remanebit. ħ eſt intelligēdū ꝙ poſt ꝯfeſſionē pcc̄a confeſſa mutāt penā etn̄ā in pena tp̄aleꝫ qꝛ ꝑ pcc̄o moꝛtali eternalit̄ dānamur. ſed q̄ꝫcito ſumus cōfeſſi hoc pccm moꝛtale cum verecundia ꝛ ꝯtritōe tunc pena eternalis eſt mutata in penā tp̄alē. ideo ȯt lr̄a (ſed pena manebit) et hoc ē ꝙ aliqui dicunt licet peccata deleātur. tm̄ reliquie peccatoꝝ remanebūt.

¶ Vltimo notādū. ꝙ lꝫ adulteriū ſit maiꝰ pccm q̄ꝫ ſimplex foꝛnicatio tm̄ īnt oia pcc̄a luxurie pccm zodomiticū qȯ ē ꝯtra naturā ē peſſimū pccm qꝛ ē abominabile. qꝛ in illo pcc̄o hō beſtiat ſuū coꝛpꝰ. imo nō eſt diabolus in toto inferno incluſus q̇n ħ pccm abhoꝛret. merito ġ hōies ħ abhoꝛrēt.

s[c] pcc̄oꝛes
Felix cōfeſſoꝛ et pꝛudens hos tibi trado

Seruādos tua ſit diſcretio qūo quare

Cur quādo vel vbi per quos vel cū quibus ex quo
i. impone i. ꝯueniētiā pn̄iam
Tu dicta penā cōdignam pꝛo crimine ſimplex
s[c] hōi s[c] pn̄ia
Iſti debetur alteri duplex grauis illis
i. meliꝰ s[c] eternā i. pcc̄o
Eſt magis ad vitā talem de labe vocare

sc in inferno obiturū itēꝝ
Quā ſic defunctū moriturū viuere rurſum
.i.pctm̄ grāde delicti
Nō ſcelus enorme vicii ſoluas ſine papa
sc ſicut ſcꝫ prīs vl' mrīs
Sacrilegus cleri ꝑcuſſor ſiue parētum
sc ſui .i.feminaꝝ
Occiſor fratris puerorum vel mulierum
ſcꝫ mediāte .i.gladio
Eccleſie ſancte violator igne vel enſe
.i.luxuria ſcꝫ cū ꝯſanguinea
Aut coitu duplex inceſtus et omnis adulter
clarius infector
Plenius et doceant iūgatur et his homicida
faciēs ꝑiuriū ſcꝫ cū ſacro
Periurus dn̄i cū corꝑe crīlmate turpi
aliquid ſcādali
Quid faciunt. iſti penas ineunt grauiores
sc exceſſores ad autoritatē papalē
Tales vel ſimiles rhomam vadūt niſi ſexus
vl' ꝓpt maiꝰ icōueniēs ꝓpt ipotētiā
Obſtat femineus aut debilis aut ſenis etas
sc ꝑlatoꝝ ſuoꝝ
Tūc ne diſpēſetur de cōſilio ſeniorum
sc per pniam magꝫ sc pctm̄
Puniat eccleſia plus occulto manifeſtum
s· trāſgreſſiōes. sc ꝯfeſſores
Dictas qui poſſunt qui pape ſoluere ſoluant
sc ſacerdotes sc caſus ꝑdictos .i.autoritate
Quid ā maiorum ſoluant hos claue ſuorum

¶ In iſta ꝑte autor pōit remedia ꝯtra illa iādicta dicens. O felix ꝛ pru dēs ꝯfeſſor ego trado tibi illos pctōres ad ſanādū a talibꝰ crimibꝰ qbꝰ aīa eoꝝ ē leſa. Et ꝫ ſis diſcretꝰ ō circūſtātijs agguātibꝰ illa pctā. ꝛ deiñ īueſtiga qūo tale pctm̄ ē ꝑpetratū ꝛ q̄ntū ſit ipm̄ ꝛ q̄lr ſit fcm̄. ꝛ vbi. ꝛ cū qbꝰ ē perpe tratū. ꝛ ſm̄ h̄ dictab ꝯdignā pniaꝫ ꝑ hmōi pctis ꝛ crimibꝰ qr aliq̄bꝰ det du plex pena. ꝛ aliquibꝰ ſimplex. aliquibꝰ eīm dat pena facilis ſeu leuis ꝛ aliꝗbꝰ grauis. meliꝰ eīm ē a morte ad vitā reuocare q̄ꝫ ꝙ ipi etnalit̄ dānarent. Subdit tu q̄ es ſimplex ſacerdos ñ debes aliquē ſoluere ab enormi pcō ſine papa. ſicut ē viciū ſacrilegi. ꝑcuſſoꝝ clericoꝝ ſiue parētū: occiſor pue roꝝ. maritoꝝ. ſiue vxoꝝ. vl' violator ecclīe ꝑ ignē vl' gladiū vl' ꝑ coitū. vl' ho

micida piur⁹.ⷮ ille q̇ turpe pctm̄ ꝑpetrauit cū euchariſtia vł criſmate ſa
cro.qꝛ q̇cūqꝫ talia cōmiſerit dꝫ ire ad dn̄ꝫ aꝑłcū niſi fuerit īfirm⁹ vł hō de
bił.qꝛ tūc tu ꝯfeſſoꝛ ſm ꝯſiliū ſapiētū poterꝭcū eis diſpēſare. Jtē hn̄s au
toritatē papalē pt oēs abſoluere. ¶ Pꝛio notādū ꝙ i oi ꝯfeſſione ꝯfeſſoꝛ
dꝫ inq̇rere circūſtātias pcti.qꝛ circūſtātie ſepe aggȗāt pctm̄ ⁊ alleuāt ⁊ ſꝫ
h iniūgēda ē pnīa. ¶ Scdo notādū.autoꝛ ſm aliqs volēs reddere rōēꝫ q̄re
ꝯfeſſoꝛ dꝫ eē ſollicit⁹ circa ꝯfitētē dr ꝙ pl⁹ ē reuocare aliquē a pctis q̄ꝫ reſu
ſcitare a moꝛtuis. Rō pꝫ ex iſto.qꝛ maioꝛ ē moꝛs aīe q̄ꝫ coꝛpis.ergo maioꝛ ē
reſuſcitatio aīe a moꝛtuis q̄ꝫ reſuſcitatio coꝛpis.⁊ ſm h in lr̄a dꝫ ſtare vi
uere.alij āt text⁹ hn̄t credere. ¶ Tercio notandū.ꝙ aliq̇s ꝯſtitut⁹ in pctō
enoꝛmi ſicut ē ſacrilegiū ⁊ ꝯſilē n̄ pt abſolui niſi a papa vł ab aliq̄ gerēte vi
cē pape.tn̄ excipiūt hōīes ſenes debiles ⁊ mlieres q̇ pn̄t in patria abſolui.
dūmō ſatiſfaciāt d tali pctō.⁊ q̇libꝫ in articulo moꝛtꝭ pt abſolui a ſimplici
ſacerdote.tn̄ illi iniūgēdū ē ꝙ ſi ꝯualuerit vt Papā ꝓ abſolutōe accedat.ⷮc.
¶ Ultio notādū ꝙ ꝓ oi pctō iniūgēda ē pnīa occulta. Et rō ē.qꝛ ex pnīa
publica pctōri fit ſcādalū.per qd poſſꝫ deuenire ad mai⁹ crimē.⁊ pctōri ꝓ
pctōri publico in eodē crimīe iniūgēda ē maioꝛ pnīa q̄ꝫ ꝓ occulto. Rō eſt
qꝛ pctoꝛ public⁹ n̄ ſoluūtᷓ malicia ſua q̄ntū ad ſe.imo etꝫ q̄ntū ad alios q̇
bus ip̄e pbꝫ malū exēplū.ſꝫ pctoꝛ occult⁹ ſoluūtᷓ malicia q̄ntū ad ſe ⁊ nō
.i.excōicatōe nullo mō ſcꝫ officiū miſſe (q̄ntū ad alios.

Jn banno ſi ſit nullo caſu celebꝛabit
ſc xp̄s .i.diuinis officijs
Pꝛeſbyter.hūc etiam ſacris pꝛohibemus ineſſe
ſc ſacerdotali ſc quo ad ei⁹ geſta
Nil ex officio faciat totus laicus ſit
ſc eccłie exclusus vt ē lex ecclie
Si ſit ab ingreſſu ſuſpēſus ſeruet vt eſt ius
ſc ſacerdos ſc diuinū officiū
Nullus in eccliſijs interdictis celebꝛabit
ꝓncipes ſc aliquo interdicti
Si dn̄i terre fuerint pꝛo crimine clauſi
ſc ſacerdoti ſeptimanā
Cuiqꝫ ꝑ ebdomadā licet vnā dicere miſſam
.i.euchariſtiā ꝯſecrādū
Ad chꝛiſti coꝛpus infirmis conficiēdum
ſc interdictꝭ ſc ſacerdos
Omnibus excluſis et p̄uatim legat hoꝛas
ſc publice ſc pctā.publice
Baptizat pueros.ſcelus audit:viſitat egros
ſc publice.ſacerdos ſuis ꝑꝛochijs .i.ceſſat ab alijs
Pꝛedicet iſte ſue plebi.nec quid faciat plus

sc ſacerdotē sc laicoꝝ
Nunc et ad exequias veluti laicū licet ire
excōicata ꝓ criminibꝰ
Gens inbānita pro labe ſua benefactis
iuramēta fecerit ſcꝫ ꝙ velit ſatiſfacere
Iꝫ caret eccleſie niſi iurat iura tenere
ꝑncipis sc eius
Si comitis culpa fuerit prouincia tota
sc ſit sc eius
Interdicta ſacerdotes eius tenant ſe
sc corā eis valēt
Sic vt nō celebrēt ꝑuatim dicere poſſunt
sc eis depudatas
Horas canonicas abſqꝫ vocis auditu pro criminibus
sc p̄t capere sc excōicati
Infirmus corpus dn̄i. non ſi moriātur
sc in cimiterio ſcꝫ extra cimiteriū
Hos tumulant licite p̄n̄t alios ſepelire
tp̄e interdicti
Sermones faciūt pueris baptiſma miniſtrent
.i. ſꝑ fieri p̄t tale ſacramētū
In nullo caſu cōfeſſio fons prohibetur
ſeptimana licet ſemel celebrare
Semꝑ in ebdomoda licet vnā dicere miſſam
ianuis clauſis pp̄lo nō p̄n̄te sc pp̄lo
Incluſis foribus eiecta plebe. ſed iſti
sc ꝯditōe eccl̄ie
Nō dabitur corpus dn̄i niſi ſub ſpeciali
trāſgreſſione ꝓp̄a
Eccleſie forma propō pro crimine ſi ſit
sc plebs excōicata sc cautele
Hec in bannita forte tres eccleſie ſunt
sc ꝑncipe
Pro re cōiuncta aut filijs pendeat ex te
facta ꝑ pignora .i. iubētis
Pignoris eſt prima cautela. ſecūda cauētis
sc eadē sc cautela
Pro cauſa. ſed poſterior iurata fides eſt

Pro ſatiſfaciendo eger ſi nil habet vnde
ſatiſfaciat .i.nec dignora nec fideiuſſor
Soluat.nec pro ea quicq3 ſibi nulla negentur
ꝛ ſignat corp⁹ xp̄i .i.paupem excuſat indigentia
Sacramenta.quia miſerum defendit egeſtas
ſacer m̄rimoniū baptiſmus corpus chriſti
Ordo.coniugium.fons.confirmatio panis
.i.ſacr̄a eccl̄ie catholice
Unctio poſtrema.confeſſio ſunt ſacra ſeptem
.i.pl̄ib⁹ curis p̄eſſe potes ſequētibus
Tribus eccleſiis preſis in caſibus iſtis
.i.ſi ē ita miſera ſi vna depēdet ab alia .i.ſi ꝓpri⁹ ſacerdos ē excōicat⁹
Si non hn̄s.pendens.ſi raro paſtor adherens
.i.ſi ꝓpri⁹ p̄ſbyt̄ degderet̄ addit vicino plebano
Si vtce depoſiti.traditur vna tibi

¶ Iſta ē alia ꝑticula.in q̄ autor oñdit quō ſit tenēdū in loc3 int̄dict3.Et p̄mo quō ſacerdotes excōicati ſe regere dn̄t volēs ꝙ null⁹ p̄ſbyt̄ excōicat⁹ d3 celebrare diuinū officiū i excōicatiōe.nec d3 inteſſe dinio officio .ſ3 d3 ſe regere vt layc⁹ n̄ faciēdo q̇cq3 ex officio ſac̄dotale.nec d3 itrare eccl̄ia3 ſi fuerit ſuſpēſus Tūc ſb̄dit doctrinas d̄ loco int̄dicto dicēs.ꝙ null⁹ p̄ſbyt̄ er d3 celebrare i eccleſijs violat3 ſiue int̄dict3.ꝛ ſi aliq̄ ꝓuincia fuerit int̄dicta ꝓpt̄ dn̄3 illi⁹ ꝓuincie tūc null⁹ p̄ſbyt̄ d3 ibi diuia celebrare.tn̄ q̇lib3 p̄ſbyt̄ in hebdomata p̄t ſel̄ celebrare vt ꝯficiat corp⁹ dn̄icū.qđ ſi op⁹ eſſet ifirmis poſſ3 miſtrare Silr̄ ſac̄dos horas canonicas d3 legere p̄uatim.ſ3 publice p̄t p̄dicare.baptizare ꝛ ꝯfeſſionē audire.Et ſi ſac̄dos tp̄e int̄dicti voluerit inteſſe exequijs laiaꝝ nō d3 inteſſe vt cleric⁹ ſ3 vt layc⁹.Subdit aliā doctrinā de int̄dicto volens qn̄ populus eſt excōicat⁹ ꝓ ꝓprijs criminibus tūc tal̄ ppl̄s d3 carere bn̄ficijs eccl̄iaſtic3.niſi tūc fecerit iuramētū ꝙ velle ſatiſfacere.ſed ſi loc⁹ fuerit interdictus ꝓpter crimē p̄ncipis ſiue dn̄i tre. tūc ſacerdotes in tali loco nō dn̄t celebrare ſed p̄uatim horas canonicas dicere pn̄t ꝛ ꝯfeſſionem audire.ꝛ infirmis corp⁹ dn̄i miſtrare.ꝛ ſi morian tur pn̄t ſepeliri extra cimiteriū. etia3 pn̄t ſmocinari ſacerdotes ꝛ pueros baptizare.q2 in nll̄o cāu ꝓhibetur baptiſmus aut ꝯfeſſio. ꝛ ſemꝑ in hebdomada licet ſacerdoti vnā miſſam dicere clauſis ianuis abſente ppl̄o.ꝛ tali ppl̄o nō d3 corp⁹ dn̄i dari.niſi ſb̄ ſpēali ꝯditōe.quia vel talis excōmunicatio dependet a dn̄o vel ex ꝑte ppl̄i tūc ſꝑ ꝑ cautionē ſufficientem factā ꝑ pignora vel ꝑ fideiuſſores exinde iubētes ꝙ ppl̄s d3 ſatiſfacere tūc p̄t ppl̄o miniſtrare corp⁹ chriſti. S3 ſi aliq̇s eēt pauper in cumulo q̇ non haberet pignora vel fideiuſſores illi ꝓpterea non d3 negari corp⁹ chriſti. q2 pauꝑtas non excuſat eū. Tūc ſubdit enumerādo ſeptē ſacr̄a q̄ patēt in lr̄a.Dehinc dicit ꝙ vn⁹ ſacerdos aliqn̄ p̄t duab⁹ vel plurib⁹ eccleſijs curatus p̄eſſe ꝓpter tres cauſas quaꝝ p̄ma eſt qn̄ vna eccl̄ia eſt ita miſera. ꝙ ſacerdos de fructib⁹ eius nō p̄t ſe nutrire tūc idem ſacerdos poteſt illas ambas habere vel tres vel plures.Secūda cauſa.ſi vna eccl̄ia habe3

dependentiã a reliqua.ſic q̄ vna eēt mr̄ ⁊ reliq̄ filia:tūc vn⁹ ſacerdos iterū poteſt illas habere. Tercia cauſa eſt.ſi aliquis ſacerdos caderꝫ in irregularitatē vel d̄graderet.ſic q̄ non poſſet p̄eſſe ſue eccl̄ie. tunc alt̄ plebanus vicinus ei⁹ pt h̄re eccl̄iam ipius d̄gradati cum ſua eccl̄ia.

¶ Primo notandū q̄ p̄ſbyt̄ excōicatus non dꝫ ſe iungere diuinis officijs.eodē mō ſi p̄ſbyt̄ fuerit ſuſpēſus ab officio ſuo ꝓpt̄ d̄lictum ꝓpꝛium nō dꝫ celebꝛare.q2 alias icurreret irregularitatē:

¶ Scd̄o notandū.q̄ intd̄ictum eſt duplex.vnum eſt in ppl̄o quando caput populi interdicitur cū adherētibus ꝑ violatōem eccl̄ie.ſpoliū vl̄ rapinā.vel ꝑ ſimile.⁊ ſic dicimus ppl̄s ē interdictus ⁊ hoc fieri p̄t dupl̄r ſꝫ autoritate maiorē ſcꝫ ⁊ minorē.q2 ſi nephas eēt ita grande tunc p̄t intd̄ictū fieri q̄ ppl̄o nihil debet vendi vel emi.nec dꝫ ppl̄s ſepeliri i cimiterijs:ſꝫ talis cā ſemꝑ dꝫ eſſe criminalis ꝓpt̄ quā ſequatur tale intd̄ictum Alio mō ppl̄s poteſt interdici ſolum.⁊ hoc ſic q̄ non debeat vti diuinis.⁊ illd̄ fit iuxta autoritatē minorē. Aliud interdictum fit quo ad locū.puta q̄ ppl̄s interdicit̄ tali loco.⁊ in tali poſſunt fieri talia que autoꝛ exp̄mit i lr̄a.ſꝫ d̄ iure non dn̄t hoīes ſepeliri.⁊ tale intd̄ictum eſt admiſſum ꝓpt̄ iobediētiā ꝑncipum.q2 ſi ip̄e excōicarentur non curarēt.⁊ ḡ locus dꝫ intd̄ici.nā tūc a ſubditis informant̄ vt faciant iuſticiā:⁊ tale interdictū dꝫ fieri qn̄ ꝑncipes ꝑvim ⁊ ſine iuſticia impugnant eccl̄iam.

¶ Tercio notādū.autoꝛ dicit q̄ qn̄ locus eſt interdictus tūc in illo null⁹ debet celebrare niſi in hebdomada ſemel.⁊ hoc ē verū ſi ꝑncipes ⁊ coꝝ adherētes non appellāt a tali mādato. Quia aliqn̄ ep̄s non hꝫ legittimam cauſaꝫ locū intd̄icere.⁊ tūc p̄t fieri appellatio ad ſupiorē ep̄m ſeu iudiceꝫ Et tunc licite poſſunt celebꝛare adherētes appellationi.

¶ Quarto notandū.ſi tp̄e interdicti ꝯtingerꝫ aliquē intēſſe exequijs laicoꝝ.tūc lic̄te nō dꝫ intēſſe tanq̄ꝫ cleric⁹ puta in religione dicēdo vigilias.ſꝫ intēſſe dꝫ vt laicus: ¶ Vltimo nota:q̄ excōicatus non dꝫ ab excōicatōne abſolui niſi ꝑus ſatiſfaciat ꝓ iſto ꝓ quo ē excōicatus aut d̄ ſatiſfactōe cautōem ſufficiētē p̄ſtat. Et hoc fieri p̄t trib⁹ mōis vt pꝫ in lr̄a. Et hoc itelligendū ē ſi d̄ ſatiſfactōe ē potēs.ſi aūt non p̄t ſatiſfacere nihilomin⁹ eſt abſoluēdus ⁊ ſacr̄a dn̄t ei miniſtrari ſicut docet lr̄a.

oīm ſctōꝝ miſſam cantas
Omnibus officium de ſanctis dum canis.ip̄a
ſ^c i tali miſſa
Cantatur tamen pꝛefatio quotidiana
.i.venit .i.i die dn̄ica .i.cōmemoꝛatio
Si cadit in lucem domini requies animarum
ſ^c diē aiaꝝ trāſponere
In feriam debes illam transferꝛe ſecundam
ſ^c aliqd̄ diē aiaꝝ
Si funus eſt pꝛeſens non eſt tranſferꝛe neceſſe

¶ Iſtd̄ ē capitulū penultimū toti⁹ libꝛi:in q̄ detminat̄ d̄ eccl̄iaſtico oꝛdie Et p̄t diuidi in tot ꝑtes q̄t ponit documēta d̄ eccl̄iaſtico oꝛdie. Pro ꝑmis

ꝑtevult ꝙ qñ celebrat̄ miſſa ⁊ officiū ꝺ om̄ib⁹ ſcis in die oim̄ ſctōꝝ tp̄e an-
nui deputato. tūc ad illā miſſaʒ dʒ dici p̄fatio q̄tidiana. Subiūgit q̄ cele-
brat miſſaʒ i craſtino poſt feſtū oim̄ ſctōꝝ ſi tal' dies ceciderit in diē dn̄icā
ſcʒ dies aiaꝝ. ita ꝙ tal' dies oim̄ ſcōꝝ ſit ſabbo ⁊ dies aiaꝝ i die ꝓpria tūc tal'
dies aiaꝝ dʒ trāſferri ad ſcdam feriā ꝓximā ⁊ dʒ ꝑagi officiuʒ ꝺ dn̄ica: et h̄
eſt veꝝ ſi fun⁹ nō fuerit p̄ñs tūc ill'ꝺ feſtū aiaꝝ lapſum i diē dn̄icā dʒ tran-
ſferri. Sʒ ſi funus eſt p̄ñs tūc non dʒ trāſferri. imo tūc ipa die dn̄ica ꝓpria
poſt feſtū oim̄ ſctōꝝ dʒ celebrari feſtiuitas oim̄ aiarum ⁊ dimittat̄ offici-
um dn̄icale vſqʒ ad ſcdam feriam vel ad aliam feriā eiuſdē ſeptimane.
¶ Primo notandū. l'ra dt. ꝙ in die oim̄ ſctōꝝ dʒ dici p̄fatio q̄tidiana. rō ē
iſta. q2 in illa die celebratur feſtū ſctē trinitatis ⁊ feſtū btē marie v̄ginis ⁊
oim̄ ſctōꝝ ac electoꝝ dei. ſi ḡ ad miſſam diceret̄ p̄fatio i honorē btē v̄gis
tūc videret̄ ꝙ tm̄ ꝑageret̄ officiū ꝺ btā v̄gine. Et eodē mō dr ꝺ ſctā trinita-
te ⁊ ꝺ alijs feſtiuitatib⁹ ¶ Scdo notandū ꝙ illꝺ dictū non ſolū eſt intelli-
gēdum ꝺ feſto oim̄ ſctōꝝ. imo etiam veꝝ eſt ꝺ alijs feſtiuitatib⁹ ſcōꝝ exce-
pto die aplōꝝ. ſctē crucis: ⁊ btē v̄ginis. q2 quocunqʒ die talia feſta ceciderint
ſp̄ eoꝝ p̄fatio ſp̄ealis ē dicēda. ſʒ in oīb⁹ alijs feſtiuitatib⁹ p̄fatio quoti-
diana ē dicenda. ¶ Tercio notandū. ex quo hic fit mentio ꝺ officio mor-
tuoꝝ. tunc q̄rit̄ vnꝺ hoc habuit initiū. Rn̄detur ꝙ habuit initiū ab apo-
ſtolis ꝺi ⁊ in vſum fuit ꝺductū ꝑ btm̄ Yſidoꝝ. Scdo q̄ritur. vbi habuit ini-
tium officiū mortuoꝝ an in nouo vel in veteri teſtamēto. Rn̄det̄ ꝙ habu-
it initiū in veteri teſtamēto. Et hoc ꝺclarat̄ trip l'r. ꝑmo ſic. legitur em̄ in
Geneſi. cū Jacob eēt mortuus tunc Joſeph ⁊ fratres ei⁹ tulerunt ⁊ de-
planxerūt eum ꝑ quattuor dies. ⁊ poſtea ſepelierunt eum. Scdo ꝺclara-
tur. quia legitur ꝙ poſtq̄ȝ moyſes fuit mortu⁹. tūc populus iſrahelitic⁹
deplorauit eum per triginta dies Tercio ꝺclarat̄ hoc autoritate ſapientꝭ
qui dicit. luctus ſapientis filij ſunt ſepteʒ dies. luctus aūt filij ſtulti ſunt
ſempiterni. ⁊ in eternum anima eius peribit. ¶ Tercio querit̄ quō mor-
tuus ſit ſepeliendus Reſpondetur ꝙ illo modo quando aliquis tēdit ad
mortem tunc poni debet ſuper paleas. ⁊ manus eius ſuper ventrē ad in-
ſtar ſancti martini. qui cum deberet mori petijt vt poneretur ſuꝑ paleas
propter humilitatem. ⁊ ſi tunc ille eſt clericus debet legi paſſio ſuꝑ euʒ. ſi
autem eſt laicus. tunc crux chriſti ſuper eum ponatur vt eo facili⁹ icitet̄
ad contritionem. Deinde quando moritur porrigatur illi lumen ad ma-
nus. in ſignum illius ꝙ morientes pro nomie chriſti eternā videbūt lucē
Quando tunc mortuus eſt debent pulſare campanā que ſunt tube ꝺi.
ꝑ quas reueletur hominibus deceſſus illi⁹ hois. vt ꝓ eo hoies orēt: iuxta
dictum apl'i. alter alteri⁹ onera portabit. Deinꝺ debet lauari aqua mūda
⁊ aqua benedicta aſpergi. ad ꝺſignandū ꝙ poſt confeſſionē ⁊ ꝯtritōeʒ de
hac vita ad vitam eternam trāſiturus eſt. Deinꝺ corpus portari dʒ ad ſe-
pulchrum. ⁊ ſi eſt laicus portatur a laicis. ſi cleric⁹ a clericis. ⁊ c̄ij̄s. Deiñ
debet poni ad ſepulchrum. ita ꝙ caput vertatur verſus occidētē ⁊ pedes
verſus orientem. vt quaſi iacendo adorat hunc qui eſt oriens ex alto De-
inde ponatur ad caput corporis mortui crux. quam maxime fugiūt dia-
boli. quia dn̄s noſter Jeſus chriſtus in cruce vicit diabolum. ⁊ oēm eius
poteſtatem annihilauit.

ſcȝ.ntitas.paſcha.pēthecoſte.aſſumptio
In ſummis feſtis que quattuoꝛ eſſe memento
nulla cadauera mortuoꝝ hōim ſepelieuᵗ
Coꝛpa non aliqua defunctoꝛū tumulentur
.i.te deū glia in excelſ dñi habent
Te. glo. nec aduentus.nec ſeptuageſima ſeruent
feſtū crucis feſta marie feſta aplo͞ꝝ .ſ.te deū ꝛ glia
Crux et virgo ſuis feſtis et apoſtolus omne
credo canitᵗ feſtū michaelˡ .i.feſtū
Illud habent.nec cre.michael baptiſta ioannes
feſtū dedicatōis .i.cū feſto marie v̄ginis
Et terꝛibilis chꝛiſtus cum virgine matre
feſtū magdalene .i.feſtis.xij.aplo͞ꝝ
Magdala cre.canit cū apoſtolis duodenis
ꝓthomartyris innotētum
Credo caret ſtephani feſtum ſimul et pueroꝛum
.i.nō canitᵗ credo in feſto michaelˡ etȝ ñ canitᵗ credo niſi venerit i dñica.
Non credit michael confeſſoꝛ virgoqȝ martyr
feſtū ſcti marci infra octauā paſche feſtum
Marcus in hebdomadā paſchalem ſi cadit idem
de ſctō marco .i.non ieiunatur
Collectā teneat ad miſſam.carnes comeduntur
circa eccliam sᶜ conſueta
Sit circa templū pꝛoceſſio reliquiarum
sᶜ ſcti marci feſtū niſi eēt dñicus dies
Si poſt octauam venerit.niſi ſit dñi lux
.i.ieiunamus .i.qualiſcunqȝ ſit illa dies
Carnes nos edimus lux qualiſcunqȝ ſit illa
sᶜ in feſto paſce ntitate xp̄i in aſcenſione dñi
Miſſa reſurꝛexi.puer atqȝ viri galilei
sᶜ hȝ dñe ne longe in purificatōe sᶜ dixit ad me
Feſtum palmarum.candelarum.dñs lux
sᶜ illa officia in alijs dieb⁹ .i.illˡ ab ecclia deputatis
Non decantari debent niſi tp̄e certo
sᶜ illi ſacerdotes .i.lucꝝ ſtatua ecclie
Hoc faciunt qui plus obulū q̄ȝ iura ſequuntur
.i.cū feſtū ntitatis cadit in illo die
Q feria ſexta chꝛiſto nato comedūtur
.i.cauſant hmōi leticie
Carnes hoc faciunt pietas et gaudia feſti

Raymundi

s^e heretice ſcʒ ꝯtra fidē
Cede ſophiſta quia falſum pꝛeponis et inferes
s^c argumētū hmōi oꝛdinatōeʒ
Nil valet ergo tuum tua nulla pꝛobatio contra
.i.locū hn̄t in omiſſione ꝯſueti ieiunij
Non gula nec venter comedunt ſed ſanctioꝛ ille
ſcʒ dn̄s ds̄ .i.mādat
Sanctus ſanctoꝛum ſanctiſſimus hoc iubet eſſe

¶ Hic mgr̄ ponit aliud documentū ſeruandum in oꝛdine eccleſiaſtico qd̄ contingit circa ſepulturas moꝛtuoꝝ ꝙ in iſtis quattuoꝛ feſtiuitatib⁹ ſcʒ in natiuitate xp̄i.in reſurꝛectōe ipius.in aſcenſione.⁊ i feſto pēthecoſtes non dn̄t ſepeliri funera.qꝛ illi dies ſunt dies gaudij⁊ leticie.Nā in natiuitate dn̄i noſtri ieſu chꝛiſti gaudere debemus ꝙ pater in diuis ei⁹ vnicum filiū ad incarnatōem pꝛo noſtra redemptiōe miſit.Et i feſto paſche gaudere debemus quia filius eterni patris Jeſus chr̄s dominus noſter nos ſua paſſione liberauit⁊ ab inferis reſurꝛexit. Jn feſto aūt aſcēſiōis gaudere debemus quia chꝛiſtus filius dī carne aſſumpta ꝓpa v̄tute ſua ſup celos aſcendit.i.i ſignū hui⁹ꝙ oēs hoies p̄cepta eius cuſtodientes in celi gaudijs⁊ letiti,s eternaliter exultabūt.Jn feſto aūt pēthecoſtes gaudere debemus qꝛ pater⁊ filius in diuinis deus ⁊ hō dignatus eſt nobis ſpm̄ſanctum mittere.Exquo ergo iſti dies ſunt dies exultatōis idō merito in iſtis diebus gaudere debem⁹.qꝛ in ipis aliqua dōa ſpūalia cū magno gaudio ſuſcipimus.ſed tumulare ſunera non eſt gaudiū.imo magꝭ triſticia.ideo ſi fuerint aliqua funera in his quattuoꝛ feſtiuitatib⁹ n̄ ſunt tumulanda.ſed talis tumulatio in craſtinū eſt ſeruāda.Jtē in miſſis defunctoꝝ n̄ dicit̄ gloria in excelſis nec alleluya nec ſeq̄ntia nec credo.Rō huius eſt.qꝛ in illis quattuoꝛ feſtis vtit̄ vocib⁹ letitie exultatōis ⁊ iocūditatis.ſʒ circa funera nō ſunt aliq̄ gaudia ſed om̄is triſticia⁊ doloꝛ.⁊ ad h̄ deſignandū tūc miſſa defunctoꝝ lamentabiliter celebꝛat̄⁊ cantat̄.Tunc ibi(Te glo.⁊c̄)ponit aliud documentū dicens.Te deū laudam⁹ ⁊ gloria in excelſis in aduentu⁊ in ſeptuageſima vſqʒ ad feſtū paſche n̄ cātāt̄ Tunc ſubdit ꝙ in feſtiuitatib⁹ beate virginis⁊ ſancte crucis⁊ oim apl̄oꝝ cantat̄.te deū laudam⁹.⁊ gloꝛia in excelſis.Sed in die michaelis ⁊ ioannis baptiſte credo non cantatur:ſed in die dedicationis templi .⁊ in die natiuitatis chꝛiſti.⁊ in feſtiuitatibus virginis marie.⁊ in ſolēnitatib⁹ marie magdalene.⁊ in die ſancte crucis.⁊ in ſolēnitate oim apl̄oꝛum ⁊ euangeliſtarum credo cantatur.ſed in feſto martyꝝ non cantat̄. Deinde dicit ꝙ in die ſancti ſtephani.pueroꝝ.michaelis.⁊ ꝯſequēter oim ſanctoꝛū confeſſoꝛum virginum ⁊ martyꝝ credo non canitur⁊ hoc eſt verum niſi talia feſta ceciderint in dominicū diem.nā tunc cantabit̄ credo.Dehinc dicit ſi feſtum marce euangeliſte ceciderit infra octauas paſche tūc nll̄a memoꝛia fit de eo niſi collecta dicetur ad miſſam.⁊ carnes ipa die comedentur.et pꝛoceſſio que fieri ſolet circa ſegetes fiat circa eccl̄iam Si vero venit poſt octauas paſche tunc vero illa die carnes non dūt comedi niſi fuerit dominicus dies.De hinc ſubiungit aliam doctrinam dicens ꝙ q̄-

dam ſunt officia miſſe que nunq̃ debent legi ſiue cantari in ãno niſi cer
tis dieb⁹ q̃b⁹ talia feſta ſunt appropata. vt ſunt iſta officia reſurrexi i feſto
paſche. puer natus in natiuitate domini. dominus dixit in nocte natiui
tatis domini. Lux fulgebit in gallicantu eiuſdem feſti. Uiri galilei i fe
ſto aſcenſionis. Domine ne longe in die palmarum. Suſcepimus de⁹ in
die purificationis: Sed qui legunt iſta officia extra tempus deputatuz
illi plus diligunt pecuniã q̃ iuſticiam ⁊ ſtatuta eccleſie. Quinta doctria
quãdo feſtum natiuitatis cadit in ſextam feriam tũc licituz ẽ comedere
carnes ꝓpter ſolennitatem diei ⁊ gaudia feſti. ergo nullus ſophiſta debz
contra hoc diſputare. quia ſua ſophiſtria tantũmodo extat appentia. Ut
dicit Areſtotiles in elencis ꝙ quilibet ſophiſta dr̃ apparenter ſciẽtificus
⁊ non vere ſciẽs. ⁊ ergo non debet aliquis replicare ꝯtra hoc vt tũc come
dãtur carnes. q: ſanctus ſanctorum imo ſanctiſſimus iubet hoc fieri. Et
hoc non fit gratia gule: ſed quia deus in ſexta feria hoiez creauit. ⁊ eodẽ
die ipm hominẽ redemit. videlz in ſexta bona feria. ⁊ ergo quando feſtũ
natiuitatis domini Jeſu chriſti in ſexta feria venerit illa libertas prero-
gatiue hoibus confertur.

¶ Notandũ pmo per modum dubij a quo ſit inſtitutus aduentus chri
ſti. Reſpõdetur ꝙ a beato petro papa. Sz quando queritur ſub quot ſe-
ptimanis reſpõdetur ſub quattuor. Sz quando queritur quare ſb quat
tuor ſeptimanis. Reſpondet ad dſignandum quadruplicẽ aduẽtum dñi
noſtri ieſu chriſti. Primus aduẽtus ẽ in carne. ⁊ d illo legitur in Euãge-
lio Joannis vbi dr̃. Oſanna fili Dauid. Scd̃s aduentus eſt in mẽte vnd
in Euãge° Joãnis legitur. Ad dñm veniem⁹ ⁊ mãſionẽ apd eum facie-
mus. Tercius aduẽtus ẽ in morte cuiuſlibet hominis. d quo legitur in
Euãge° Matth. vbi dr̃. Si ſciret paterfamilias qua hora fur venturus eſ-
ſet vigilaret vtiqz ⁊ non ſineret domum ſuã pfodi. Quart⁹ aduẽtus ẽ ad
iuditium vniuerſale. d quo cãtat ſancta mr̃ eccľia. Ecce dñs veniet ⁊ oẽs
ſancti eius cum eo. ⁊ erit in die illa lux magna. ſcz iuſtis.

¶ Scd̃o notãdum p modum dubij. quare in aduẽtu domini nõ cãtat:
Te deum. nec Gloria in excelſis. Reſpondetur ꝙ gloria in excelſis nõ ca
nitur idõ ad deſignãdum ꝙ iſte hymnus angelicus primo fuit cantat⁹
in nocte natiuitatis chriſti. ⁊ idõ omittitur vſqz ad diẽ natiuitatis vt tunc
eo duotius ⁊ ſolẽnius cantetur. Sz te deum idõ omittitur quia ſoluz vti-
mur eo ad pſentes. ſz in aduentu domini expectamus Jhm chrm̃ adue
nientem: Sz quare non cantatur in ſeptuageſima ⁊ quadrageſima. Re
ſpondetur ꝙ in iſtis feſtiuitatib⁹ fit memoria penitẽtie ⁊ paſſiõis dñi. ⁊ ſic
tunc obtinẽtur omnia cãtica letitie. ſz illa pfata ſunt cãtica letitie. idõ ſan
cta eccľia omittit talia cãtica letitie.

¶ Ultimo notandũ ꝙ d vltima doctrina dt Guilbertus ꝙ dñs in fine
anni naſci voluit vt oſtẽderet in vltima etate mũdi ſe vẽturũ. In ſexta cũ
feria hominẽ plaſmauit. ꝑdidit. ⁊ liberauit. idõ progatiua libertas huic di
ei ꝯceſſa ẽ. vt ſi feſtũ natiuitatꝭ ceciderit in ſextã feriã carnib⁹ vtamur: ſi
tñ ex voto ferijs ſextis ⁊ ſabbatinis carnes vitares. tunc etiã tali die vitare
deberes. Et ſi aliq̃s ſine voto in ꝯtẽptũ hui⁹ feſti mortalit peccaret quia
formã eccľie infringeret. Alia aũt dubia nota ſunt ex ſe.

ſcʒ ieſu chr̄i illō cātic̄u
Paſſio quando venit domini tunc gloria patri
s^e eccl̄ia s^e in officio diuino
Exceptis pſalmis clerus dimittat vbiqʒ
s^e paſſione ꝓhiberē
Gloria qua caneres patri ſi non inhiberem
s^e rn̄ſorij.i.reſumas
Poſt verſum repetas huic reſponſoria ſemꝑ
h cātic̄u s^e dn̄i
Te deum nec aduentus nec ſeptuageſima ſeruant
.i.agnus dī s^e ſʒ miſerere nobis
In cena dn̄i agnoſcentes ſine pace
in collecta eiuſdē miſſe nō flectātur genua
Ad miſſam genua collecte flectere noli
s^e in bona q̄nta feria .i.ꝯſecra
Dum cantas miſſam cene tunc conſice binas
.i.hoſtias s^e illaꝝ s^e eccl̄ie
Oblatas dn̄i ſumas vnam velut eſt mos
s^e ꝯſecrato s^e hoſtiā
Cum toto calice.reliquam ponas vbi ſanctos
.i.lumine p̄cedente
Sit locus.incenſa candela tn̄ preeunte
hoc cātic̄u ſcʒ in bona ſexta feria
Portando cantes hoc corpus.mane pacto
.i.reportas s^e ſacr̄m
Officio toto reddas ſolenniter illud
s^e ſacerdos .i.altare
Ferte ſuper menſam calici domini quoqʒ vinum
iuxta ritū eccl̄ie inclinabilis .i.altare
Infundas et aquam.tunc te curabis ad aram
erigēdum figurā crucifixi
Poſt medium noctis ad tollendum crucifixum
veſtibꝰ indutos ſcʒ dn̄e ꝓbaſti
Albis veſtitos.pſalmum lege domine probas

Surgas atqʒ duas vel tres aſſumere micas
illō cātic̄u ſic dict̄u
Hinc exurge canas verſum deus auribus addas
s^e cū redolētia thuris
Antiphonam repetes exalta crucem ſemel aut ter

.i.eccl'iam — .i.illā antiphonā
Fer circa templū cane cum rex glorie chriſte

¶ Hec eſt alia particula in qua autor ponit alias doctrinas circa diuinū officiū pagendas.quaꝝ p̄ma eſt talis.Quādo inſtat paſſio que eſt dñica qua cantatur iudica me deus.tunc ſacerdos in diuino officio non debꝫ cantare gloria patri niſi ad pſalmos.ſed ad reſponſoria ⁊ ad alia que ſolꝫ cantari gloria tunc non debet cantari.imo poſt repetitōem reſpoſorium debet reſumi:Sed a bona quarta vſqꝫ ad ſabbatū paſche nec ad officiuꝫ miſſe nec ad pſalmos dicat̄ gloria patri. ¶ Subdit aliā doctrinā ꝺ aduētu ⁊ ſeptuageſima dicens. In aduentu dñi ⁊ in ſeptuageſima nō cātat̄ Te deū.nec Gloria in excelſis.Et in miſſa que canitur in cena domini non cantatur.Agnus dei cū illa ꝯcluſione dona nobis pacem:ſed cū illa miſerere nobis. Itē in collecta eiuſdē miſſe ñ flectant̄ genua:⁊ in tribꝰ diebꝰ non detur pax.q: pax tradita fuit iudeis ¶ Tunc ſbdit ꝙ ſacerdos celebrans miſſam in bona quinta feria debet ꝯſecrare duas hoſtias vnā debet ſumere illo die.reliquā dꝫ reſeruare in craſtinū. ⁊ debet eaꝫ ponere ad locum ſanctuarioꝝ candela accenſa p̄cedente.⁊ cū portat cātat.hͦ corpus qd̄ pro vobis.⁊c̄.ſed craſtino officio pacto p̄dictam hoſtiā ſumat ſolēniter ferendo ſuper altare.⁊ ſumat vinū ⁊ aquā ad calicem ꝯſecrādo ⁊ pagendo ſm̄ ſtatuta eccleſie.Tūc.ibi(Poſt mediuꝫ noct̄)Subdit doctrinam de diuino officio in nocte paſche peragēdo. volēs ꝙ ī nocte paſche plebanus debet ſtatim ſurgere poſt medium noctis ⁊ aſſumere duos vl̄ tres miniſtros indutos albis ⁊ legere iſtum pſalmum Dñe ꝓbaſti.quofacto cantat.Exurge quare obdormis domine.⁊c̄.cū verſu.Deꝰ auribꝰ.repetēdo Exurge.quofacto accedat cum thure ⁊ cū redolentia turis leuat crucifixum ꝺ ſepulchro circuitum faciens bis vel ter cantando deuote cum rex glorie chriſte.⁊c̄ ¶ Pro quo Notandum.ꝙ per hoc ꝙ ſacerdos debet ſurgere in medio noctis datur intelligi reſurrectio dñiq̄ mediante trāſimꝰ ab et̄na dānatōe ad vitā et̄nā.Et p albedinē veſtiū dant̄ intelligi angeli induti ſtola claritatꝫ q̇ reſurrectōeꝫ xp̄i annūciauer̄t.Et p redolētiā thurꝫ intelligūt̄ nr̄a bona opa in q̇bꝰ debemꝰ reſurgere cū xp̄o vt nr̄e or̄oes ſint acceptabiles in ꝯſpectu dei ⁊ nos mediantibꝰ illis exaudiri mereamur a datore ⁊ gubernatore oīm gentium.a quo celū ⁊ oīa depēdent:

ordo totius anni — cognoſcit̄
Nalis ſcripto ſub tali noſcitur ordo
in illo tp̱e anni — .i.p̄cipit
Septuageſima ſic lege ꝙ deus omnia mandat
ſc ⁊ tu lege cū hꝫ in q̄drageſima — ſc libros
Quinqꝫ libros moyſi — quos claudit paſſio chriſti
paſſiōis xp̄i — .i.lamētatōes
Tp̱e meſticie leges verba hieremie
.i.in octauis paſche
Poſt paſcha legimus quod lucas exemplificauit

.i.ꝙ liber regū dꝫ legi poſt pēthecoſtē. videlꝫ in octaua trinitatis
Poſt penthecoſten regum liber exit in hoſtem
.i. vſqꝫ ad kal. auguſti .i. ab kal. auguſti vſqꝫ ad kallendas
Donec ad auguſtum. ſalomon tunc argue ſtultum
ſeptēbris legunt parabole ſalomonis
Per totum menſem. ſapientia proferat enſem
.i. tali mēſe .i. tales libros
Job lege ſeptembri. tobiam. iudith. et heſter
.i. in octobri .i. libꝛ machabeoꝛ .i. lege
Octobris menſe machabeus atqꝫ recenſe
.i. dicta duodecim pphaꝛ .i. in nouēbri
Verba prophetarum bis ſex lege menſe nouembris
.i. ad tale tps .i. ad locū decēbris
Donec ad aduentum domini veniesqꝫ decembris
.i. lege sc dn̄i illi9 pphe .i. inferijs
Profer in aduentu yſaie verba diebus
.i. poſt feſtū ntitatꝫ xp̄i epl̄as pauli .i. t̄mino hui9 libri
Poſt natale legas paulum. ſic fine quieſcas

¶ Jſtud eſt capitulū vltimū iſtius libri. in quo poſtq̄ mgr in p̄cedēti determinauit d eccl̄iaſtico ꝛ diuio officio in miſſa ob ſuādo. pn̄r determiat d īpoſitōib9 hyſtoriaꝛ p circulū anni. Et illd vltimū cam pt diuidi in tot ptes qt ponit documēta d ipoſitōib9 hyſtoriaꝛ p circulū anni. ptes pate būt in pceſſu lr̄e. Prio dt ſic. ordo iponēdi hyſtorias p totū annū cogſcit ſb tali ſcptu ſequēti. quia poſt octauā epyphanie iponunt epl̄e pauli cū hyſtoria dn̄e ne in furore. ꝛ legit vſqꝫ ad ſeptuageſimā. Subdit d ſeptuageſima ꝛ ponit ſcdam hyſtoriā ꝛ dt ſic. ꝙ in ſeptuageſima dn̄t legi quinqꝫ libri moyſi ꝛ decātari cant9 iſti. in pncipio creauit deus celū ꝛ terrā. Sed a ſeptuageſima vſqꝫ ad paſſionē dn̄i ſp ſpēales hyſtorie ſunt iponēde: ſꝫ tn̄ ſp legunt q̇nqꝫ libri moyſi veteris teſtamēti. Rō eſt. qꝛ illd qd dauid p lōgū tps an̄ natiuitatē chriſti pphetauit illd paul9 in ſuis epl̄is ꝯcordauit ꝛ coordinauit. ꝛ poſt incarnatōem ad laudē ꝛ ad glām p̄dicauit. Subdit tps meſtice ponēs tciā hyſtoriā. ſcꝫ ꝙ tpe paſſionis xp̄i. ſcꝫ an̄ feſtum paſche legunt lamētatōes qs Jeremias apta ꝛ lamētabili voce lōgo tpe an̄ natiuitatē xp̄i paſſionē ipi9 deplāxit ꝛ pphauit dicēs. plāgite vos. ꝛc Subdit (Poſt paſcha. ꝛc) vbi autor docet inuenire aliā hyſtoriaꝫ. ꝛ vult ꝙ in paſcha legit omel. tm̄ d die p totā hebdomadā inra octauā paſche. ſꝫ poſt octauā vſqꝫ ad feſtū pēthecoſtes legūt act9 Luce euāgeliſte ꝛ alioꝛ apl̄oꝛ Tūc ſbdit ꝙ poſt feſtū pēthecoſtes p totā hebdomadam agit d ſpūſctō Et in octaua pēthecoſtes d ſctā trinitate ſilr p totā hebdomadā. Sꝫ tūc in octaua trinitatꝫ imponit hyſtoria. ds oim exauditor. ꝛc. Et legunt libri regū vſqꝫ ad kl̄as auguſti. Tūc dr in lr̄a (Salomō tūc argue ſtultuꝫ) vbi docet imponere aliā hyſtoriā dicens. Poſt kl̄as auguſti vſqꝫ ad kal. ſeptembrꝫ legunt pabole ſalomonis. ꝛ tūc cātat hyſtoria. in pncipio an̄q̄

ds frām faceret. Tunc ſbdit(Tob lege) vbi docet nos iponere aliā hy-
ſtoriā dicens. ꝙ in ſeptēbri cātatur d̄ ſancto Job. ſcꝫ ſi bona ſuſcepimus.
Tūc ſbdit(Octobris mēſe) vbi docꝫ iponere aliā hyſtoriā dicēs. ꝙ i octo
bri legit̄ libꝝ machabeoꝝ. Et cātat̄ hyſtoria. Adapiat dn̄s corvr̄m Tunc
ſbdit(Uerba pphaꝝ) vbi autor docet iponere aliā hyſtoriā dicens. a kal̄
nouēbris legit̄ ezechiel ppha ꝛ alij pphe duodecim. ꝛ cātat̄ hyſtoria Uidi
dn̄m ſedentē ſup ſoliū. Subdit. ab aduētu dn̄i legit̄ Jſaias ppha. ꝛ etiā cā
tat̄ vltima ꝛ decima hyſtoria vſqꝫ ad natiuitatē chriſti cum cāticis ſpēali
bꝰ ſuis. ꝛ ſingulis diebꝰ dn̄icis imponit̄ vna noua hyſtoria in aduētu dn̄i
¶ Circa primā ptē notādum. ꝙ rō illius lr̄e ē iſta. qꝛ tp̄s paſſionis dn̄i
pluſqꝫ alio tp̄e cū chriſto dolere d̄bemus ipius mortē maxime honorādo
cātādo. pſallēdo ꝛ flēdo. eccl̄iam nudis pedibꝰ intrādo. miſſas audiendo
elemoſynas danda. ꝛ ꝯſil̄ia p d̄lictis faciēdo. vt eo citius nob̄ miſer̄ par-
cat ꝛ ignoſcat n̄ra pc̄c̄a. Jtē rō illius lr̄e(ſalomō tūc argue ſtultū) ē iſta
qꝛ ſicut Dauid ꝯtrariebat̄ philiſteis ꝛ alij pphe p lege eoꝝ pugnauer̄t. ſic
ꝛ nos poſtqꝫ ſp̄m ſctm̄ recipimus d̄bemꝰ contra dyabolū pugn̄re. ꝛ vicijs ip
ſius d̄uictis deo ſuire d̄bemus. vt celeſtē curiā attingere mereamur
¶ Jtē notandū circa illā ptē(Uerba pphaꝝ) ꝙ ezechiel vidit in ſpū q̄t-
tuor aialia. i. q̄ttuor euāgeliſtas. q̄ q̄ttuor formis aialiū d̄pingunt̄. qꝛ chr̄i
natiuitatē. paſſionē. reſurrectōem. ꝛ aſcēſionē ore ꝛ ſcripto notificabant.
Un̄ notand̄ Matheus d̄pingitur ſb forma hōis iō. qꝛ ipē plus tractat de
hūanitate chr̄i qꝫ aliꝰ euāgeliſta. puta d̄ eiꝰ natiuitate quō fuit incarnatꝰ
ꝛ hō factus. Sꝫ Lucas d̄pingit̄ ſb ſpē bouis: qꝛ recte ſic̄ bos ducit̄ ad ma
ctādum. ſic lucas ſcribit paſſionē chr̄i q̄ mactatus ē ſicut bos. Sꝫ marcꝰ
d̄pingitur ſb forma leonis. qꝛ leo hꝫ talē naturā. cū parit in mōte pullos
ſuos mortuos trāſit ab eis: ꝛ p triduum redit ad eos ꝛ fac̄ magnū rugitū
ita ꝙ reſuſcitant̄ ꝛ viui ſurgūt a morte. ſic chr̄s viuus ſurrexit a mortuis.
mō marcus plus tractat d̄ reſurrectōe chr̄i qꝫ aliq̄s alioꝝ. Sꝫ Johes de-
pingit̄ ſub ſpē aq̄le. qꝛ aq̄la altius volat qꝫ aliq̄ alia volucꝝ. ſic etiaꝫ ſanctꝰ
Johes altiꝰ volauit ꝛ multū plus tractauit d̄ diuinitate qꝫ alī euāgeliſta
¶ Jtē notādū. Daniel xp̄m vētuꝝ p̄dixit. cū dixit. aſpiciēs a lōge: ſimili
ter alij pphe xp̄m naſcituꝝ p̄dixerunt d̄ v̄gine Marie. Un̄d canit ſctā ec
cleſia. pphe dixerunt xp̄m naſci d̄ v̄gine.
¶ Ultimo notādū. impō hyſtoriaꝝ habet̄ etiā p alios vt in ꝯputo manu
ali ꝛ eccl̄iaſtico. ꝛ in qꝫ pluribꝰ alijs locis. q̄re hic breuit̄ dicta ſufficiūt d̄ hy
ſtorijs imponēdis p circulū anni. ¶ Et ſic breuit̄ p̄ editio ꝛ cōpēdiū Ut
lucide ꝛ clare ꝛ valde vtilit̄ docꝫ pl̄a nec̄aria circa ſacr̄a eccl̄ie occurrētia Et
vocat̄ ſummula Raymūdi: qꝛ Raymundꝰ edidit ꝛ cōpilauit. ꝛ a pl̄ibꝰ li-
bris canonicis eā extraxit. ꝛ etiā vocat̄ ſumma paupm̄. qꝛ paupibꝰ ꝯpoſi
ta ē q̄ nō pn̄t ſtudere iura ppt̄ d̄fectū pecuniaꝝ. Et ſi ſuas illa q̄ ego Ra-
ymundꝰ ꝯſulo ꝛ pſuado. ꝛ q̄ inhibeo ſpnis. tūc merer̄ vid̄re dn̄m Jhm
chr̄m in ſua maieſtate ſumma. qui cum ſua mr̄e virgine Maria ſingu-
liſqꝫ ſupioꝝ ciuibus in ſeculoꝝ ſecula bn̄dictus. Amē.

¶ Explicit ſumma Raymundi diligēter correcta et emē-
data. Impreſſ. Delf. Anno dn̄i. M. cccc. xcvij.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF